

13 iulie
2012

Nr. 143-148

Anul XIX
(4181-4186)

MONITORUL OFICIAL

AL REPUBLICII MOLDOVA

moldpres

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA este un produs protejat legal și dă dreptul MOLDPRES de a-i autoriza reproducerea ori crearea altor produse derivate numai de către abonați, potrivit contractului de abonament, cu obligația acestora de a-l folosi în limitele prevăzute de contract, de a nu-i distorsiona conținutul și de a menționa obligatoriu sursa „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. Orice altă formă de utilizare a produsului în scopuri de multiplicare și difuzare este interzisă. MOLDPRES își rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

EDITOR: Agenția Informațională de Stat “Moldpres”

Director general Vladimir DARIE

Monitorul Oficial al Republicii Moldova

Redactor-șef Simion ROPOT

Editorul și redacția: 2012, Chișinău, str. Pușkin, 22, Casa Presei, et. 3.

Numărul de înregistrare 475. Certificat de înregistrare a mărcii nr. 12578.

Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poștal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 5378.

Telefoane: Editorul 23-34-28, fax 23-26-98; Secretarul general de redacție: 23-44-41; e-mail: monitor@moldpres.md

Redactorii: 23-23-09; Publicații ale agenților economici, avize, pierderi de acte: tel: 23-35-86, tel./fax 23-34-39; e-mail: mo@moldpres.md

Publicitate: tel. 23-37-26; e-mail: marketing1@moldpres.md

Cont nr. 225139709, cod EXMMMMD22436, BC “Eximbank-Gruppo Veneto Banca” S.A., filiala nr. 11.

Cont nr. 222472202165, cod BSOCMD2X722, BC “Banca Socială” S.A. interrațională.

Cont nr. 222460149803206, cod BECOMD2X609, Banca de Economii, filiala nr.1 Chișinău.

Chișinău, Agenția Informațională de Stat MOLDPRES.

Cod fiscal 1003600071952. Tiparul: Editura “Universul”, str. Vlaicu Pîrcălab, 45, mun. Chișinău. Comanda nr. 6386.

“Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Actele oficiale pot fi publicate în alte ediții periodice numai cu trimitere la “Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

*Beneficiază de reduceri la abonarea ediției
«Monitorul Oficial al Republicii Moldova»
pentru a doua jumătate a anului 2012.*

Perfectează abonamentul la sediul
AIS «Moldpres», str. Al. Pușkin 22,
Casa Presei, et.1, bir.1, de unde
vei prelua personal fiecare ediție.

Cunoașterea legii te avantajează!

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

462. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 440-XIII din 27 aprilie 1995 cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă (nr. 158-VII, 4 iulie 2012).....	6
463. Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 440-XIII din 27 aprilie 1995 cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă (nr. 36, 7 martie 2012).	6
464. Decret privind promulgarea Legii pentru aprobarea Strategiei naționale de descentralizare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012-2015 (nr. 157-VII, 2 iulie 2012).	6
465. Lege pentru aprobarea Strategiei naționale de descentralizare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012-2015 (nr. 68, 5 aprilie 2012).	7
466. Decret pentru promulgarea Legii cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor (nr. 155-VII, 2 iulie 2012).	40
467. Lege cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor (nr. 113, 18 mai 2012).	40
468. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 134-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat (nr. 160-VII, 9 iulie 2012).	45
469. Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 134-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat (nr. 122, 25 mai 2012).	45
470. Decret privind promulgarea Legii pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor în Domeniul Migrației (CIDPM) cu privire la statutul Organizației în Republica Moldova și cooperarea în domeniul migrației (nr. 156-VII, 2 iulie 2012).	45
471. Lege pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor în Domeniul Migrației (CIDPM) cu privire la statutul Organizației în Republica Moldova și cooperarea în domeniul migrației (nr. 125, 31 mai 2012).	46
472. Decret privind promulgarea Legii pentru completarea unor acte legislative (nr. 159-VII, 4 iulie 2012).	46
473. Lege pentru completarea unor acte legislative (nr.128, 8 iunie 2012).	46
474. Decret privind conferirea de distincții de stat (nr. 161-VII, 9 iulie 2012).	47
475. Decret privind conferirea de distincții de stat unor lucrători medicali (nr. 162-VII, 10 iulie 2012).	47
476. Decret privind conferirea post-mortem de distincții de stat membrilor echipajului aeronavei „Wilga-35A” (nr. 163-VII, 10 iulie 2012).	47
477. Decret privind conferirea medaliei „Meritul Civic” doamnei Ana ȘCHIOPU (nr. 164-VII, 10 iulie 2012).	48
478. Decret privind conferirea titlului onorific „Om Emerit” domnului Valentin BODIUL (nr. 165-VII, 10 iulie 2012).	48

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

18. Hotărâre privind Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Glodeni pe anul 2011 (nr. 23, 29 mai 2012).	49
--	----

PARTEA II

Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

529. Hotărâre pentru aprobarea proiectului de lege cu privire la salubritatea localităților (nr. 475, 4 iulie 2012).	69
530. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat (nr. 476, 4 iulie 2012).	69

531. Hotărîre cu privire la Programul național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020 (nr. 478, 4 iulie 2012).	98
532. Hotărîre pentru aprobarea proiectului de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a conductei de interconectare a sistemului național de transport gaze din România cu sistemul de transport gaze din Republica Moldova pe direcția riul Prut – satul Todirești, raionul Ungheni (nr. 479, 4 iulie 2012).	106
533. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Contractului de finanțare între Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții în scopul realizării Proiectului de reabilitare a rețelelor electrice de transport în Republica Moldova, semnat la Luxemburg la 26 iunie 2012 (nr. 480, 4 iulie 2012).	106
534. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de împrumut între Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în scopul realizării Proiectului de reabilitare a rețelelor electrice de transport în Republica Moldova, semnat la Chișinău la 22 mai 2012 (nr. 481, 4 iulie 2012)... ..	107
535. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului-cadru de împrumut între Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei întru realizarea Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, semnat la Chișinău la 16 iunie 2012 (nr. 482, 4 iulie 2012).	107
536. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de credit export între Republica Moldova și UniCredit Bank Austria AG privind finanțarea Proiectului „Îmbunătățirea serviciilor medicale în Spitalul Clinic Republican din Moldova”, semnat la Chișinău la 2 iulie 2012 (nr. 483, 4 iulie 2012).	107
537. Hotărîre cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a serviciilor de extensiune rurală pentru anii 2012-2022 (nr. 486, 5 iulie 2012).	108
538. Hotărîre cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Tudor CĂLUGĂREANU, director al Instituției Publice „Agenția Națională Transport Auto” (nr. 487, 6 iulie 2012).	118
539. Hotărîre cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Andrei USĂȚI, ministru al sănătății (nr. 488, 6 iulie 2012).	118
540. Hotărîre privind aprobarea Avizului la proiectul de lege pentru modificarea Legii bugetului de stat pe anul 2012 nr. 282 din 27 decembrie 2011 (nr. 489, 6 iulie 2012).	118
541. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de lege privind modificarea și abrogarea unor acte legislative (nr. 492, 6 iulie 2012).	118
542. Hotărîre cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative (nr. 494, 6 iulie 2012).	119
543. Hotărîre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea articolului 9 din Legea nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova (nr. 495, 6 iulie 2012). ..	119
544. Hotărîre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului cu privire la desființarea Consiliului interguvernamental pentru țiței și gaze (nr. 496, 6 iulie 2012).	119
545. Hotărîre cu privire la aprobarea listei actelor legislative și normative care vor fi monitorizate de organele centrale de specialitate ale administrației publice în semestrul II al anului 2012 (nr. 498, 6 iulie 2012).	119
546. Hotărîre cu privire la subdiviziunea e-Transformare din cadrul autorității administrației publice centrale (nr. 499, 6 iulie 2012).	120
547. Hotărîre cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr. 1450 din 24 decembrie 2007 (nr. 500, 6 iulie 2012).	123
548. Hotărîre cu privire la casarea plantațiilor perene (nr. 501, 6 iulie 2012).	125
549. Hotărîre cu privire la acordarea deplinei puteri domnului Anatolie ȘALARU, ministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor (nr. 502, 10 iulie 2012).	126

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova

867. Ordin cu privire la aprobarea documentului normativ CP G.04.10 – 2012 „Instrucțiune-tip de exploatare tehnică a rețelelor termice ale sistemelor centralizate de termoficare” (nr. 57, 25 iunie 2012).	127
---	-----

Acte ale Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova

868. Ordin cu privire la expunerea la concurs a dreptului de deservire a unor curse regulate de călători (nr. 173, 27 iunie 2012).	127
--	-----

Acte ale Serviciului Vamal al Republicii Moldova

869. Ordin referitor la clasificarea produsului „Spumă poliuretanică, în tub aerosol” (nr. 310-O, 27 iunie 2012). 128

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

870. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Companiei de Asigurări „EUROASIG GRUP” S.A. (nr. 29/2, 6 iulie 2012)..... 129

871. Hotărîre cu privire la înregistrări în Registrul de stat al valorilor mobiliare (nr. 29/5, 6 iulie 2012). 129

872. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Asociației de Economii și Împrumut „BRD FINANȚE” (nr. 29/6, 6 iulie 2012)..... 130

873. Ordonanță cu privire la inițierea controlului planificat privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigurare-Reasigurare „PRODEVIZ” S.R.L. (nr. 29/3-O, 6 iulie 2012)..... 130

874. Ordonanță cu privire la efectuarea controlului planificat privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Întreprinderea cu Capital Străin „WVP BROKER DE ASIGURARE” S.R.L. (nr. 29/4-O, 6 iulie 2012). 131

875. Ordonanță cu privire la inițierea controalelor privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „CISMEA”, A.E.Î. „BUSINESS CREDIT” și A.E.Î. „VALEA PODULUI” (nr. 29/7-O, 6 iulie 2012)..... 131

Acte ale Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare

876. Hotărîre cu privire la reacreditarea Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei (nr. AC-5/1, 28 iunie 2012). 132

877. Hotărîre cu privire la reacreditarea Institutului Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (nr. AC-5/2, 28 iunie 2012)..... 132

PARTEA IV**Avize funcții publice vacante**
Publicații ale agenților economici**PARTEA V****Avize pierderi de acte**

PARTEA I

**Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova,
decrete ale Președintelui Republicii Moldova****462 D E C R E T****privind promulgarea Legii pentru modificarea
și completarea Legii nr. 440-XIII din 27 aprilie 1995
cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor
și bazinelor de apă**În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii
Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 36 din 7 martie2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 440-XIII
din 27 aprilie 1995 cu privire la zonele și fișiile de protecție
a apelor râurilor și bazinelor de apă.**PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA****Nicolae TIMOFTI****Nr. 158 -VII. Chișinău, 4 iulie 2012.****463 L E G E****pentru modificarea și completarea Legii nr. 440-XIII
din 27 aprilie 1995 cu privire la zonele și fișiile
de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic. - Legea nr. 440-XIII din 27 aprilie 1995
cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor și
bazinelor de apă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova,
1995, nr. 43, art. 482), cu modificările ulterioare, se
modifică și se completează după cum urmează:1. Articolul 2 se completează cu patru noțiuni noi cu
următorul cuprins:„*tăieri de igienă* - lucrări de extragere a arborilor bolnavi,
infecțați, ruți, uscați, afectați sau doborâți, având ca scop
realizarea și menținerea stării fitosanitare cât mai bune în
pădure, neadmiterea formării și extinderii focarelor de boli
și dăunători. Tăierile de igienă sînt parte a complexului
tăierilor de îngrijire și de conservare;„*tăieri de îngrijire* - lucrări silvotehnice care se aplică în
păduri de la constituirea stării de masiv (în tinerete) și pînă
la apropierea vârstei de exploatare (regenerare), avînd ca
scop îmbunătățirea structurii, calității, rezistenței biologice
și funcționalității acestora;„*tăieri de conservare* - lucrări ce se aplică în arboretulde vîrstă înaintată, care are funcții speciale de protecție,
în scopul menținerii sau îmbunătățirii stării fitosanitare
a acestuia și asigurării îmbunătățirii continue a funcțiilor
de protecție atribuite. Aceste tăieri se aplică în arboretul
inclus, conform amenajamentului silvic, într-o subunitate de
gospodărire, exclus provizoriu sau definitiv de la tăierile de
regenerare și supus regimului de conservare;„*reconstrucție ecologică* - lucrări complexe care au drept
scop restabilirea unor păduri valoroase, însă deteriorate
structural ca rezultat al unui impact nefavorabil antropogen
sau natural și readucerea acestora la stările similare sau
aproprate cu cele de pînă la impact.”2. La articolul 13 alineatul (1) litera e), textul „(cu excepția
tăierilor de îngrijire și a tăierilor sanitare)” se substituie cu
textul „(cu excepția tăierilor de îngrijire, de igienă, de
conservare și a reconstrucției ecologice pe parchete cu
o suprafață de pînă la 1,0 ha, dacă se respectă termenul
de alăturare și se creează condiții ecologice favorabile
regenerării speciilor de bază)”.**PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI****Marian LUPU****Nr. 36. Chișinău, 7 martie 2012.****464 D E C R E T****privind promulgarea Legii pentru aprobarea Strategiei
naționale de descentralizare și a Planului de acțiuni
privind implementarea Strategiei naționale
de descentralizare pentru anii 2012-2015**În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii
Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 68 din5 aprilie 2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de
descentralizare și a Planului de acțiuni privind implemen-
tarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii
2012-2015.**PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA****Nicolae TIMOFTI****Nr. 157-VII. Chișinău, 2 iulie 2012.**

465 L E G E
pentru aprobarea Strategiei naționale de descentralizare
și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei
naționale de descentralizare pentru anii 2012–2015

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Art. 1. – Se aprobă:

- a) Strategia națională de descentralizare, prezentată în anexa nr. 1, care este parte integrantă a prezentei legi;
 b) Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012–2015, prezentat în anexa nr. 2, care este parte integrantă a prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 68. Chișinău, 5 aprilie 2012.

Art. 2. – Guvernul:

- a) va ajusta programele naționale și planurile de acțiuni la obiectivele și la prioritățile expuse în Strategia menționată;
 b) va asigura implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni, va prezenta anual Parlamentului rapoarte privind evoluția procesului de descentralizare.

Marian LUPU

Anexa nr. 1

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE DESCENTRALIZARE

Preambul

Strategia națională de descentralizare (în continuare – *Strategie*) este principalul document de politici în domeniul administrației publice locale, care determină mecanismele naționale în domeniul descentralizării și asigurării unei autonomii locale autentice pentru autoritățile administrației publice locale.

Prezenta Strategie stabilește obiectivele și sarcinile pe termen mediu (3–5 ani) în vederea implementării priorității de descentralizare a puterii și asigurării autonomiei locale, în corespundere cu principiile Cartei Europene a Autonomiei Locale (în continuare – *Carta Europeană*), care a fost ratificată de Republica Moldova la 16 iulie 1997.

Conceptul și obiectivele politicii de descentralizare sînt conforme cu experiența țărilor europene, corespund aspirației de integrare europeană și acordurilor bilaterale Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Elaborarea prezentei Strategii a derivat din necesitatea planificării strategice a procesului de descentralizare, pentru a consolida capacitățile autorităților administrației publice locale, a îmbunătăți managementul și calitatea serviciilor publice prestate cetățenilor.

La elaborarea Strategiei s-a ținut cont de cadrul normativ și de cadrul de politici existente, de realizările și lacunele politicilor strategice implementate anterior, de exigențele impuse în procesul integrării europene, de principiile de bună practică, legate de criteriile de preaderare la comunitatea europeană și, concomitent, de particularitățile specifice de dezvoltare ale autorităților administrației publice locale din Republica Moldova.

În scopul coordonării integrate a procesului de planificare strategică și sectorială în domeniile pasibile descentralizării, prevederile Strategiei au fost corelate cu documentele de politici relevante, cu reforma administrației publice centrale, cu alte reforme ce reprezintă o continuitate operațională a acțiunilor Strategiei naționale de dezvoltare.

În sensul prezentei Strategii sînt utilizate și dezvoltate noțiunile definite în Legea nr. 435-XVI din 28 decembrie 2006 privind descentralizarea administrativă, a cărei aplicare a fost condiționată de existența documentelor de politici care să stabilească etapele distincte de implementare a procesului de descentralizare administrativă în Republica Moldova.

Angajamentul Guvernului de a asigura transparența, participarea și dialogul cu toate părțile interesate și cu partenerii de dezvoltare în elaborarea Strategiei a fost realizat și prin revitalizarea Comisiei paritare pentru descentralizare, care este organul consultativ de monitorizare și coordonare a procesului de descentralizare și care întrunește un număr paritar de reprezentanți ai sectorului guvernamental și ai

celui neguvernamental.

Comisia paritară, în vederea realizării obiectivelor sus-numite, a creat grupuri de lucru pentru descentralizare, formate din reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale și locale, ai societății civile, ai mediului științific și academic, ai partenerilor de dezvoltare.

Abordarea din perspectiva drepturilor omului și egalității de gen a fost un principiu fundamental și integral în cadrul elaborării prezentei Strategii. Din aceste considerente, o atenție deosebită s-a acordat principiilor de participare, nediscriminare, transparență, responsabilizare și egalitate între femei și bărbați.

Elaborarea Strategiei a fost precedată de desfășurarea unor studii și analize complexe în domeniul descentralizării administrative și financiare, de întocmirea rapoartelor privind evaluarea capacităților autorităților administrației publice locale, a rapoartelor de expertiză a cadrului legal existent în domeniul organizării și funcționării administrației publice locale, care constituie un vast suport informațional, disponibil în format de anexe la prezentul document.

Pe parcursul activității de elaborare a prezentei Strategii, grupurile de lucru pentru descentralizare au beneficiat de asistență metodologică specializată din partea echipei de experți internaționali și locali din cadrul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată, susținut financiar de Guvernul Suediei, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Organizația Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) și Consiliul Europei (CoE).

Opțiunile înaintate în prezenta Strategie sînt rezultatul unui proces de consultări ample cu reprezentanții autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea, efectuate prin intermediul asociației reprezentative – Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), reprezentanților societății civile prin intermediul Consiliului Național pentru Participare (CNP) și altor părți interesate.

Partea 1. Administrația publică locală: situația actuală și definirea problemelor

Carta Europeană garantează dreptul autorităților publice locale de a dispune de capacitate efectivă pentru a rezolva și a administra, în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației, o parte importantă din treburile publice. Acest drept este prevăzut și în Constituția Republicii Moldova, în Legea nr. 435-XVI din 28 decembrie 2006 privind descentralizarea administrativă și în Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, care stabilesc că autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, de gestiune financiară, că ele au dreptul

la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

Evoluțiile economice, sociale și politice din ultimii ani în Republica Moldova au pus în evidență necesitatea unei reforme profunde și reale în domeniul administrației publice, în special al celei locale. Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2011–2014 stabilește în mod clar: „*Apropierea Republicii Moldova de Uniunea Europeană se poate produce doar în condițiile unui stat în care structurile puternic ierarhizate sînt înlocuite cu structuri descentralizate, transparente și dinamice, întemeiate pe supremația legii, a drepturilor și libertăților civile. Guvernul va asigura corelarea reformei administrației centrale cu cea a administrației locale și transferul de competențe către autoritățile publice locale, inclusiv în domeniul finanțelor publice. Descentralizarea puterii și abilitarea autorităților publice locale cu puteri reale vor avea o contribuție majoră și la dezvoltarea veritabilă a regiunilor, desconcentrînd și activitatea economică pe întreg teritoriul Republicii Moldova*”.

În ultima perioadă, în această direcție au fost făcuți pași importanți, atît la propunerea Guvernului, cît și prin diverse inițiative locale ale autorităților alese. Astfel, Guvernul: a întreprins acțiuni importante în vederea îmbunătățirii unor aspecte ce țin de cadrul legal în domeniul finanțelor locale; și-a propus sprijinirea descentralizării în domenii-cheie și cu impact social, precum educația, asistența socială etc., pentru ca asistența statului să fie acordată prin intermediul autorităților locale; a lansat un larg proces consultativ și a creat mecanismele instituționale corespunzătoare de cooperare cu administrația publică locală (în continuare – APL) și cu alți actori sociali în vederea unei abordări sistematice a procesului de descentralizare, unul dintre rezultate fiind și prezenta Strategie. Pe de altă parte, multe APL de nivelul întâi și nivelul al doilea au avut inițiative de succes pentru promovarea unor proiecte de dezvoltare, și-au asumat măsuri dificile de restructurare a sistemelor de subvenții sociale și au demonstrat multă deschidere și competență în dialogul cu administrația publică centrală (în continuare – APC).

Toate acestea constituie un început promițător pentru o reconstruire a cadrului administrației publice locale pe principii europene, de autonomie și responsabilitate, printr-un parteneriat eficient Guvern – autoritățile publice locale. Însă studiile și analizele recente au pus în evidență câteva probleme majore ale funcționării APL în raport cu APC, probleme care împiedică APL să furnizeze servicii publice adecvate tuturor locuitorilor Republicii Moldova, indiferent dacă locuiesc în capitală sau într-o mică localitate rurală. **Aceste probleme generează inegalitate în rîndul populației, în cadrul grupurilor specifice vulnerabile, cum ar fi cele supuse excluderii sociale, sărăciei, discriminării, marginalizării cu acces limitat sau inexistent la servicii de bază, la beneficiile dezvoltării locale, la participarea în dezvoltarea locală și în procesul de luare a deciziilor: cei săraci, cei în etate, femei, persoane cu dizabilități, persoane cu HIV, gospodării fără părinți, monoparentale sau conduse de copii, precum și copii abandonati, părinți singuri, minorități etnice, lingvistice și religioase și, în special, etnia romă etc., precum și alte persoane și grupuri, îndeosebi sub riscul discriminării sau al excluderii sociale.**

În primul rînd, *de jure*, autoritățile APL din Republica Moldova dispun de o autonomie declarată deplină, însă, *de facto*, aceasta este limitată, parțial din cauza ingerinței APC în activitatea lor cotidiană, parțial din cauza resurselor financiare proprii aflate sub limita necesității, a căror lipsă este însoțită și de o organizare administrativ-teritorială excesiv de

fragmentată, și parțial din cauza unei capacități instituționale și administrative insuficiente. Aceste condiții fac ca APL să prezinte un grad scăzut de responsabilizare în fața publicului, public care ar trebui să fie beneficiarul și decidentul principal, în cazul cînd este vorba de utilizarea resurselor și adaptarea serviciilor publice la nevoile locale.

Cel de-al doilea Raport privind Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului evidențiază probleme precum dificultăți continue în asigurarea serviciilor medicale, infrastructura de livrare a apei și cea sanitară, instruirea preuniversitară efectivă și de calitate pentru toți. Unele grupuri vulnerabile, în special minoritatea romă, rămîn în urmă la indicatorii-cheie de incluziune socială, îndeosebi în domeniul învățămîntului (Guvernul cu asistența agențiilor ONU din Moldova, „Raportul privind Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului: Republica Moldova”, septembrie 2010). În același timp, criza economică care a afectat bugetele publice centrale și locale ale autorităților administrației publice în toată Europa nu a lăsat neatinsă nici Republica Moldova. Dificultatea de a menține nivelul finanțării pentru principalele servicii publice și-a pus amprenta asupra bugetelor anilor 2009, 2010 și 2011. În aceste condiții dificile, Guvernul și-a propus să protejeze întrucîtva bugetele APL, luînd asupra sa principala povară generată de declinul încasărilor la bugetul public.

Prezentarea situației actuale este structurată după cum urmează:

- I. Descentralizarea serviciilor și competențelor
- II. Descentralizarea financiară
- III. Descentralizarea patrimonială și dezvoltarea locală
- IV. Capacitatea administrativă a APL
- V. Democrație, etică, drepturile omului și egalitate de gen.

Acțiunile întreprinse în procesul elaborării prezentei Strategii au fost orientate spre analiza principalelor probleme ce apar în fiecare dintre domeniile menționate și generarea de soluții fezabile, cu planuri clare de realizare a acestora, în vederea sporirii eficienței și responsabilizării administrației publice în raport cu populația, printr-o mai bună aplicare a principiilor *Cartei Europene*. A fost luată în calcul și problema generată de necorelarea reformei APL cu reformele APC aflate în derulare, fiind una dintre cauzele ce au influențat negativ rezultatele reformelor precedente din domeniul sectorului public. De asemenea, Strategia are la bază o abordare consistentă a drepturilor omului și a egalității de gen, axată pe principiile participării, nediscriminării, transparenței și responsabilizării. Aceste principii, inclusiv principiul evaluării impactului din perspectiva drepturilor omului și egalității de gen, sînt aplicate pentru a diminua eventualel impact negativ al acestei reforme asupra unor grupuri din rîndul populației deosebit de vulnerabile.

I. Descentralizarea serviciilor și competențelor

Descentralizarea politică și administrativă este un proces complex și dificil, care necesită perioade lungi de acțiuni coordonate, care implică voința și determinarea decidenților politici. Acest proces este caracteristic multora dintre țările aflate în tranziție din centrul, estul și sud-estul Europei. Prezenta Strategie propune ajustarea cadrului instituțional și a celui legal intern la legislația europeană și la recomandările UE, la prevederile *Cartei Europene*, eliminarea disfuncționalităților evidențiate de mai multe studii efectuate în domeniul APL, consolidarea autonomiei și democrației locale.

Situația actuală se caracterizează printr-un ansamblu de evoluții complicate, de progrese parțiale neconsolidate în practica de zi cu zi, de ambiguități legislative, de confuzii privind modul de exercitare a unor competențe. Atît studiile menționate, cît și reprezentanții asociațiilor reprezentative ale autorităților APL evidențiază o serie de lacune ce trebuie să se regăsească de urgență pe agenda executivului și a

legislativului Republicii Moldova, cum ar fi:

Delimitarea incertă, neclară, incompletă a competențelor între autoritățile administrației publice de diferite niveluri. Delimitarea competențelor între APL de nivelul întâi și nivelul al doilea este neclară, contradictorie, iar în unele cazuri chiar lipsește. Mai multe dintre activitățile indicate în calitate de competențe proprii nu sînt definite clar, în unele cazuri acestea regăsindu-se și în sarcina nivelului imediat superior. Această situație permite interpretarea dublă, echivocă a responsabilităților/competențelor diferitelor niveluri ale unităților administrativ-teritoriale (în continuare – UAT). Nu există criterii tehnice clare și funcționale care să fie legitime și utilizate în mod expres pentru definirea, delimitarea, încredințarea și finanțarea competențelor.

Transferul responsabilităților/competențelor fără asigurarea mijloacelor financiare corespunzătoare pentru executarea lor. În Republica Moldova, precum și în multe alte țări aflate în tranziție, descentralizarea unor servicii publice și transferul unor responsabilități/competențe nu au fost efectuate în paralel cu transferarea resurselor necesare pentru îndeplinirea lor, fapt ce a condus la apariția unor pronunțate dezechilibre verticale în finanțare. Ca urmare, exercitarea acestor atribuții este dificilă, iar uneori chiar imposibilă pentru UAT mici sau cu bugete cu potențial redus. Totodată, lipsește mecanismul care ar garanta UAT resursele financiare necesare pe termen mediu și lung pentru îndeplinirea responsabilităților/competențelor transferate de către stat.

Transferarea responsabilităților/competențelor către nivelurile APL nu ține cont de resursele economice reale ale acestora și de capacitatea lor de a genera venituri proprii semnificative, astfel încît să acopere o parte importantă din necesitățile de cheltuieli publice. Majoritatea impozitelor cu o rată sporită de colectare sînt vărsate în bugetul de stat, iar pentru APL sînt stabilite impozite și taxe care presupun randamente fiscale scăzute. Nu există mecanisme de stimulare reală a APL, de încurajare a dezvoltării economiei locale și, implicit, de extindere a bazei fiscale a UAT.

Intervenția excesivă a APC și a APL de nivelul al doilea în procesul de gestionare a resurselor financiare de către APL de nivelul întâi, inclusiv alocarea arbitrară a transferurilor, fapt ce conduce la implicarea nejustificată în autonomia locală și la afectarea capacității acestor APL de a furniza servicii publice de calitate locuitorilor UAT.

Statutul incert al serviciilor în responsabilitatea APL de nivelul al doilea și confuzia dintre acestea și serviciile descentralizate. Legislația și practica administrativă a Republicii Moldova nu stabilesc în mod clar care sînt diferențele fundamentale dintre serviciile descentralizate, cele descentralizate și cele delegate. Există însă tendința multor instituții ale APC de a considera, în practică, serviciile/instituțiile descentralizate la nivel raional ca fiind servicii/instituții descentralizate, asupra cărora ele pot influența și pot exercita în mod direct și voluntar autoritatea managerială, fapt confirmat și de diverse rapoarte de analiză a situației generale în sectorul public din Republica Moldova.

Grupurile vulnerabile ale populației întîmpină greutăți în accesarea serviciilor publice locale. Deși populația în ansamblu are dificultăți privind accesibilitatea și calitatea serviciilor publice locale, persoanele din grupurile vulnerabile se regăsesc în circumstanțe și mai dificile. Din cauza sărăciei, discriminării, stigmatizării, lipsei unui cadru instituțional și normativ adecvat, serviciile publice la nivel local sînt mai puțin accesibile sau de o calitate mai redusă în cazul persoanelor vulnerabile. În acest context, măsurile

adresate grupurilor vulnerabile, ca parte componentă a politicilor de abilitare și de nediscriminare, devin factori-cheie pentru îmbunătățirea accesului și a calității serviciilor publice pentru toți.

II. Descentralizarea financiară

Ratificarea Cartei Europene a reprezentat un pas important spre garantarea unei autonomii bugetare eficiente, reale pentru comunitățile din țară, adoptîndu-se cu această ocazie și o serie de reguli de bună practică cu impact pozitiv important asupra finanțelor publice locale.

Republica Moldova și-a asumat prin acest document o anumită stabilitate a principalelor mecanisme de autoadministrare locală, inclusiv de natură financiară, prin stipularea lor în Constituție și în legi organice. Astfel, în perioada ce s-a scurs de la ratificarea Cartei Europene, au fost adoptate legi care definesc sistemul de venituri locale și sistemul de transferuri; a fost creat un spațiu rezonabil de autonomie alocativă la nivel subnațional, în care fiecare dintre cele două niveluri are, teoretic, resursele necesare și posibilitatea de a decide asupra utilizării lor; a fost instituit un mecanism de asigurare a coeziunii teritoriale prin transferurile de la bugetul central, care în principiu trebuie să asigure un anumit grad de echilibrare a resurselor disponibile pe cap de locuitor între UAT de același nivel.

Prin aplicarea principiilor ce decurg din Carta Europeană, APL din Republica Moldova s-a întărit și a obținut experiență în acest domeniu spre finalul decadei trecute. Tendința a fost observabilă în importanța sporită pe care APL a căpătat-o în administrarea bugetelor locale: de la mijlocul anilor '90, totalul cheltuielilor realizate pe plan local a crescut de la mai puțin de 7% din produsul intern brut (în continuare – PIB) pînă la o cotă de 10,8% din PIB în 2010.

Un progres important de dată recentă îl reprezintă și faptul că o serie de opțiuni fundamentale în politica de finanțare a autorităților locale sînt dezbătute explicit, conturîndu-se posibilitatea că se va ajunge la o decizie ce va întruni consensul social. Aceste opțiuni fundamentale au în vedere obiective ce nu pot fi atinse simultan, ele necesitînd un compromis rezonabil și negociat, cum ar fi:

- autonomie financiară lărgită a UAT versus echilibrare pe orizontală; reguli de alocare stabile și previzibile versus flexibilitate necesară adaptării la realități economice schimbătoare;

- subsidiaritate strictă versus alocarea competențelor pe niveluri de APL după criterii de eficiență.

Doar evoluția treptată către un consens social pe aceste dimensiuni poate garanta stabilitatea sistemului finanțelor locale pe termen lung.

Pe parcursul ultimilor ani s-a constatat însă că transpunerea în practică a normelor cuprinse în Carta Europeană nu este un proces simplu. De multe ori tradiția administrativă nu corespunde spiritului noilor practici europene, alături schimbările instituționale survin ori prea rapid pentru ca practica să prindă rădăcini, ori, dimpotrivă, nu merg suficient de departe. S-au perpetuat astfel o serie de neajunsuri în sistemul de finanțare locală care, în momentul de față, afectează serios autonomia locală, cum ar fi:

Autonomie financiară limitată în ceea ce privește impozitele și taxele locale, potențial fiscal insuficient, lipsă a stimulentelelor de extindere a bazei fiscale. UAT din Republica Moldova dispun de o bază fiscală insuficientă, economiile locale confruntîndu-se cu incapacitatea de a genera venituri în volum necesar. Veniturile limitate nu permit responsabilizarea autorităților APL în fața colectivității locale de contribuitori. APL nu dispune de surse proprii de venit importante și, ca urmare, nu poate decide și rezolva în mod independent multe dintre problemele apărute. Actualele impozite și taxe locale generează sume mici, care reprezintă un procent redus din bugetele locale

– mai puțin de 15% din bugetul local. În plus, autoritățile APL au o capacitate limitată de: (i) a modifica nivelurile sau baza impozitelor și taxelor locale prevăzute în Codul fiscal; (ii) a reevalua periodic proprietatea imobiliară; (iii) a stabili facilități fiscale proprii pentru impozitele și taxele locale.

Dependența bugetară a fiecărui nivel al administrației publice față de cel imediat superior, dependență generată de: (i) insuficiența veniturilor proprii ale APL; (ii) dezechilibrul vertical cauzat de discrepanța dintre distribuția de responsabilități și sursele de venit între nivelurile administrației (secțiunea I – *Descentralizarea serviciilor și competențelor*); și (iii) unele practici moștenite de a include bugetele APL de nivelul întâi în bugetele APL de nivelul al doilea, fapt ce are ca efect intervenția excesivă a autorității centrale și, de multe ori, a nivelului raional în gestionarea resurselor financiare locale proprii. Ca urmare, între nivelurile APL se creează relații neoficiale de subordonare, care nu sînt stipulate în legislația în vigoare, dar care persistă în practică.

Erodarea bazei fiscale prin acordarea prin lege a numeroaselor facilități și înlesniri. Aceasta conduce la restrîngerea bazei fiscale, la micșorarea veniturilor proprii ale APL și la reducerea echității fiscale prin favorizarea unor agenți economici sau categorii sociale. Autoritățile locale nu dispun de drepturi și de pîrghii reale pentru a influența contribuabilii în vederea asigurării oportunității și plenitudinii achitării impozitelor și taxelor locale.

Ineficiența sistemului existent de transferuri între APC și APL de diferite niveluri are ca efect descurajarea efortului fiscal propriu al autorităților APL. Potrivit practicilor actuale, bugetele APL sînt suplinite prin transferuri conform principiului echității. Astfel, autoritățile APL care sporesc veniturile bugetare prin inițiative locale proprii pot fi puse în situația de a fi penalizate indirect prin reducerea sumelor de transfer de la bugetul de stat la bugetul local. O altă deficiență a sistemului este realizarea nejustificată a transferului în doi pași – mai întâi către bugetul raioanelor și apoi către bugetele APL de nivelul întâi.

Volatilitatea întregului sistem de finanțe locale (venituri, cheltuieli, proceduri bugetare) de la un an la altul. Aceasta nu înseamnă doar că el s-a modificat de multe ori în ultimele două decenii, dar și că aceste modificări au fost destul de imprevizibile, fapt ce a afectat capacitatea și așa scăzută a autorităților publice locale de a-și planifica resursele. În general, parametrii politicilor financiare de nivel local (surse de venit, cheltuieli, proceduri), deși prevăzuți în lege, se pot modifica prea ușor în fiecare an prin legea bugetului de stat, făcînd dificilă planificarea bugetară multi-anuală și întregul management financiar la nivel local.

Transparența scăzută a execuțiilor bugetare la toate nivelurile APL și capacitatea scăzută a instituțiilor centrale relevante de a analiza în mod complex rezultatele execuțiilor bugetare locale. Analiza bugetară curentă nu include: evaluări comparative de costuri unitare pe servicii; indicatori mai evoluți de capacitate fiscală locală etc. Creșterea, la nivelul Guvernului, a capacității de a prognoza cu o mai mare exactitate tendințele financiare și de cost la nivel local va avea ca rezultat fundamentarea deciziilor de politică națională pe date mai precise și posibilitatea trecerii în realitate la bugete pe programe.

III. Descentralizarea patrimonială și dezvoltarea locală

În perioada de tranziție la economia de piață, în Republica Moldova au fost implementate mai multe etape ale reformei patrimoniului și ale descentralizării patrimoniale. Legea nr. 459-XII din 22 ianuarie 1991 cu privire la proprietate și Codul funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991 au introdus pentru prima dată în sistemul de drept național instituția proprietății private, inclusiv asupra terenurilor.

Legea nr. 627-XII din 4 iulie 1991 cu privire la privatizare a prevăzut pentru prima dată posibilitatea privatizării, inclusiv a fondului funciar. În temeiul Hotărîrii Guvernului nr. 561 din 1 septembrie 1992, pe lângă autoritățile APL au fost înființate servicii pentru reglementarea de stat a regimului proprietății. Adoptarea noului cadru legislativ privind regimul proprietății, stipularea imperativă în Constituția Republicii Moldova a dreptului de proprietate privată au servit drept bază pentru reformarea relațiilor patrimoniale, redistribuirea patrimoniului, transmiterea lui în proprietate privată, inclusiv către UAT locale.

Odată cu adoptarea Legii nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 cu privire la prețul normativ și modul de vînzare-cumpărare a pămîntului, pămîntul a fost plasat efectiv în circuitul civil. Vechiul sistem de evidență a bunurilor imobile, inclusiv înregistrarea lor separată (pămîntul – de către autoritățile APL; construcțiile – de către birourile de inventariere tehnică), s-a dovedit a fi ineficient în condițiile economiei de piață. De aceea a fost elaborată și aprobată Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998, care prevede un sistem de înregistrare a bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, ce corespunde cerințelor internaționale.

Astfel, în perioada de după obținerea independenței, în Republica Moldova au fost realizate reforme radicale prin care patrimoniul aflat exclusiv în proprietatea statului a reușit să fie în mare parte privatizat, redistribuit în proprietatea privată a cetățenilor, dar și a UAT. Aceste reforme continuă și în prezent, nefiind încă finalizate. Studiile efectuate recent în domeniul raporturilor patrimoniale ale UAT cu diferiți subiecți (publici sau privați) atestă existența multor probleme ce periclitează activitatea APL. Cele mai importante probleme sînt sintetizate după cum urmează:

Delimitarea parțială și incertitudinea regimului juridic al proprietății de stat și al proprietății UAT, inclusiv al bunurilor din domeniul public și din domeniul privat atît al statului, cît și al UAT. Situația incertă a proprietății UAT și a celei de stat este determinată de: (i) lipsa criteriilor și modalităților de delimitare a proprietății; (ii) lipsa normelor și instrucțiunilor metodologice de efectuare a delimitării; (iii) neclaritatea competențelor autorităților APL în procesul de delimitare; (iv) caracterul abuz al delimitărilor efectuate de autoritățile centrale (acestea sînt confuze și nu țin cont de interesele patrimoniale ale colectivităților locale, de principiile autonomiei locale); (v) statutul juridic incert al multor categorii de bunuri de pe teritoriul comunităților locale, în special al bunurilor precum rețelele și instalațiile ingineresti, apeductele, gazoductele, obiectele sistemului energetic etc. Problema delimitării proprietății de stat de proprietatea UAT influențează direct și asupra situației referitoare la delimitarea bunurilor din domeniul public de bunurile din domeniul privat al UAT. Pînă în prezent nu a fost efectuată o delimitare definitivă a bunurilor proprietate a UAT. Lipsa delimitării bunurilor pe domenii, precum și a evidenței adecvate a acestora, generează incertitudine, confuzii și contradicții în cadrul procesului de administrare a patrimoniului statului și al UAT.

Reglementarea insuficientă a raporturilor patrimoniale dintre UAT, stat și alți subiecți de drept. În pofida prevederilor noilor acte legislative, se perpetuează disfuncționalități de ordin principal ale cadrului legal, care împiedică dezvoltarea unor relații patrimoniale ale colectivităților locale în conformitate cu principiile autonomiei locale și ale descentralizării. Rămîn incerte prevederile privind dobîndirea de către APL a dreptului de proprietate, încetarea acestui drept, garantarea drepturilor patrimoniale. Sînt lipsite de claritate și de transparență procedurile privind inventarierea, evaluarea, înregistrarea și evidența proprietății. Rămîn inaplicabile normele privind dreptul UAT

de a solicita transmiterea în proprietate publică proprie a bunurilor imobile care sînt situate pe teritoriul ei și care sînt folosite în interesul colectivității locale respective. APL nu participă la adoptarea deciziilor privind gestionarea și repartizarea beneficiilor materiale rezultate din valorificarea resurselor forestiere și acvatice. Drepturile și interesele patrimoniale ale colectivităților locale sînt limitate și desconsiderate în procesul de valorificare a subsolului.

Gestionarea ineficientă a patrimoniului, condiționată de incertitudinea dreptului de proprietate asupra infrastructurii, inclusiv a întreprinderilor municipale. Principalele neajunsuri în gestionarea patrimoniului local sînt: (i) statutul incert al infrastructurii de utilități construite cu fonduri ale APL sau ale investitorilor privați; (ii) mecanismul complicat, confuz și costisitor de concesionare a patrimoniului și a serviciilor publice; (iii) statutul incert al infrastructurii de utilități construite din fonduri ale cetățenilor și ale investitorilor privați; (iv) competențe limitate ale APL în privința administrării bunurilor locale, impozitării diversilor agenți economici, inclusiv a celor de stat, care utilizează bunurile amplasate pe teritoriul UAT fără a vărsa în bugetele locale cote de utilizare a acestui patrimoniu; (v) lipsa mecanismelor de realizare a parteneriatelor public-public, public-privat, public-public-privat, ceea ce are ca efect degradarea activelor, calitatea scăzută a serviciilor, costuri ridicate de prestare a acestora.

Problemele enunțate condiționează menținerea unei situații incerte în privința statutului juridic al patrimoniului UAT, perpetuarea confuziilor și a contradicțiilor între proprietari, limitarea competenței autorităților locale în gestionarea patrimoniului. În consecință, colectivitățile locale nu sînt motivate să întrețină patrimoniul local și sînt lipsite de surse sigure și importante de venituri ce pot contribui la asigurarea unui proces durabil de dezvoltare locală.

Drept rezultat al tuturor evoluțiilor și mecanismelor analizate în secțiunile anterioare, neajunsurile în funcționarea APL își regăsesc efectele însumate în calitatea slabă de elaborare și implementare a strategiilor de dezvoltare și de planificare a acțiunilor concrete, cu toate că autoritățile municipale și cele raionale cunosc pașii legali și practici ce trebuie parcurși pentru întocmirea unor strategii sustenabile, iar unele dintre acestea chiar sînt în proces de elaborare a unor strategii. De asemenea, ierarhia de planuri are un statut legal clar și intercorelarea dintre documentele pe diverse niveluri – republican, raional, local – este înțeleasă.

Bazele de date naționale incomplete, planurile urbanistice generale și strategiile de dezvoltare locală neactualizate. Potrivit legislației în vigoare, APL are obligația să întocmească, să actualizeze și să aprobe planul urbanistic general (în continuare – PUG) al localității, instrument de lucru care constituie baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare în perioada de valabilitate a acestuia. Studiile arată că 90% dintre localitățile republicii fie nu dispun de un PUG, fie acest document este învechit. PUG ale localităților ar trebui să preia prevederile documentației de amenajare a teritoriului (Planul de amenajare a teritoriului național, planurile regionale de amenajare a teritoriului), ale altei documentații de urbanism care, de asemenea, lipsesc. Din aceste considerente, activitățile ce țin de zona teritoriului, stabilirea și delimitarea terenurilor, determinarea condițiilor de construcții și delimitarea zonelor cu restricții sau a celor protejate, organizarea căilor de comunicație, corelarea cu planurile regionale, promovarea potențialului de dezvoltare economico-socială se realizează neorganizat și în lipsa unei viziuni unitare de dezvoltare. În plus, nu există statistici credibile și sisteme de colectare și de analiză a datelor prin dezagregare după sex, vîrstă, originea etnică.

Lipsa motivării și a disponibilității de utilizare a

formelor moderne de cooperare teritorială (poli de creștere, zone metropolitane, microregiuni etc.) care ar contribui la impulsivarea procesului de dezvoltare locală. În condițiile în care organizarea administrativ-teritorială este excesiv de fragmentată, se impune necesitatea de a dezvolta și aplica forme și metode eficiente, optime de consolidare a UAT, contribuind direct la impulsivarea procesului de dezvoltare locală. În acest sens există multe opțiuni, cum ar fi: consolidarea teritorială voluntară, cooperarea intermunicipală, poli de creștere, zone metropolitane, microregiuni etc. Aceste forme de cooperare teritorială ar stimula consolidarea teritorială și, respectiv, ar genera venituri care se expun direct asupra calității vieții localnicilor.

Resursele și capacitățile insuficiente de implementare a strategiilor de dezvoltare și de atragere a resurselor financiare externe. Procesul de dezvoltare locală se confruntă cu o insuficiență majoră de resurse și capacități (materiale, umane, financiare) pentru implementarea strategiilor de dezvoltare existente. Conform datelor unor studii recente, doar 5% dintre acțiunile planificate în strategiile de dezvoltare au acoperire financiară. Implementarea documentelor strategice este astfel strîns legată de atragerea resurselor financiare externe. În aceste condiții, APL are nevoie de surse financiare adecvate pentru cofinanțarea proiectelor și de personal specializat. În organigramele-tip, funcțiile de specialiști în atragerea investițiilor lipsesc, iar acolo unde există, capacitățile sînt minime.

IV. Capacitatea administrativă a APL

După obținerea independenței, Republica Moldova a menținut sistemul de organizare administrativ-teritorială de tip sovietic, în care teritoriul național era divizat în 38 de raioane (5 dintre ele în zona transnistreană). În 1994 a fost creată unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, incluzînd trei raioane, în 1995 fiind adoptată și legea organică specială privind statutul municipiului Chișinău. O reformă importantă a fost lansată de autoritățile moldovenești, cu susținerea Congresului Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei în 1998, cînd au fost create 9 județe prin reorganizarea administrativ-teritorială a 30 de raioane din dreapta Nistrului. Crearea județelor a fost însoțită de o realocare a competențelor și resurselor între nivelurile de administrare.

O nouă schimbare în organizarea teritorială a fost operată în anul 2003, odată cu desființarea județelor și revenirea la raioane ca entitate de nivelul al doilea, reducîndu-se în același timp autonomia locală. Concomitent, a început să crească numărul primăriilor, astfel încît în 2011 atestăm 898 de APL de nivelul întâi.

În multe țări europene dezvoltate, organizarea administrativ-teritorială este adaptată periodic condițiilor sociale și economice în schimbare, astfel încît aceasta să fie optimă atît din punctul de vedere al eficienței de asigurare a serviciilor, cît și din punctul de vedere al democrației. Motivele schimbărilor din Republica Moldova au fost însă de natură politică, consecințele acestora avînd un impact negativ asupra autonomiei și funcționării APL, exprimat prin:

Fragmentarea excesivă a sistemului administrativ-teritorial în Republica Moldova. Analizînd distribuția localităților în funcție de numărul de locuitori, constatăm că 86% dintre ele au mai puțin de 5000 de locuitori. Deși legea prevede un număr minim de 1500 de locuitori pentru a se putea justifica crearea unei UAT de sine stătătoare, mai mult de 25% dintre acestea, prin excepție, nu corespund normei legislative menționate. Experiența europeană arată că nu există o mărime optimă a UAT, iar unele studii indică un prag adecvat de 5000 de locuitori, începînd de la care sînt asigurate perspective mai bune de creștere economică și economii de scară în prestarea serviciilor publice locale.

Marea majoritate a APL rurale nu asigură servicii publice comunale. Rezultatul proceselor descrise mai sus, în special al fragmentării excesive a APL, cu precădere în zona rurală, a fost reducerea capacității acestora de a furniza servicii publice. **Astfel, majoritatea APL rurale (care reprezintă 94% din numărul total) au, în principal, un rol de reprezentare, și nu de asigurare a unor servicii comunale propriu-zise.** Funcțiile și responsabilitățile/competențele atribuite acestor autorități se rezumă, de facto, la emiterea de acte (certIFICATE, autorizații etc.). Aceste APL nu au personalul și nici resursele financiare necesare pentru a asigura funcții mai complexe.

Fragmentarea teritorială excesivă are și alte consecințe asupra autorităților APL și funcționării acestora. Astfel, **baza fiscală și veniturile colectate pe teritoriul unei localități sînt insuficiente** pentru a menține un aparat administrativ care să poată asigura servicii publice. **Imposibilitatea obținerii economiilor de scară în furnizarea serviciilor publice locale**, din cauza numărului redus al populației per UAT, pune nejustificat în sarcina autorităților de nivelul al doilea responsabilități ce ar trebui îndeplinite la nivelul întii și mărește prețul serviciilor publice oferite. Dimensiunea teritorială redusă, numărul mic de locuitori și baza fiscală inexistentă fac **imposibilă realizarea unor planuri efective de dezvoltare economică și socială la nivel local.**

Aceleași acțiuni negative în calea dezvoltării APL le generează și **lipsa, în legislația națională, a reglementării modalităților de cooperare transfrontalieră**, cu toate că Republica Moldova a ratificat, în 1999, Convenția-cadru europeană privind cooperarea transfrontalieră a colectivităților sau autorităților teritoriale din 21 mai 1980, intrată în vigoare la 1 februarie 2001.

Mărirea optimă a UAT de nivelul al doilea depinde de organizarea administrativ-teritorială a UAT de nivelul întii. Aceasta înseamnă că, la o structură teritorială consolidată, UAT de nivelul al doilea poate cuprinde teritorii mai mari și o populație mai numeroasă, fapt care facilitează planificarea și dezvoltarea economică, favorizează economii de scară pentru o serie de servicii, nu mai puțin important fiind și accesul la fondurile europene de dezvoltare.

Fragmentarea administrativ-teritorială condiționează în mod fundamental descentralizarea funcțională, fiind în fapt un obstacol în calea reformei. Menținerea unei structuri puternic fragmentate, în condițiile lipsei unei baze fiscale, va face imposibilă atribuirea unor funcții semnificative autorităților APL de nivelul întii și consolidarea autonomiei locale.

Eventualele schimbări propuse în organizarea administrativ-teritorială urmează a fi supuse unei analize de impact din perspectiva drepturilor omului și egalității de gen în scopul elaborării unor măsuri de micșorare a oricărui impact negativ privind accesul femeilor și al grupurilor vulnerabile la serviciile publice locale.

Capacitatea redusă de planificare strategică și de administrare a diverselor resurse la nivelul primăriilor. Aceasta înseamnă că, pe de o parte, autoritățile APL, din lipsă de resurse umane competente, nu pot elabora planuri strategice de calitate sau nu pot organiza și controla procesul de elaborare a acestora, iar, pe de altă parte, personalul primăriilor are dificultăți în administrarea resurselor financiare, de patrimoniu etc., astfel încît întreaga gamă de responsabilități/competențe să fie îndeplinite în condiții satisfăcătoare. În plus, procesul de elaborare a planurilor nu este întotdeauna consultativ și nu ia în considerare dorințele și nevoile oamenilor, lăsînd la o parte grupurile vulnerabile și minoritățile.

Lipsa performanței funcționale a APL cauzată de limitările de personal și de practicile defectuoase în managementul resurselor umane. Conform studiilor

elaborate în contextul priorității de descentralizare, au fost identificate 14 domenii de competență proprie și 99 de atribuții ce revin autorităților APL. Peste 40 de acte normative stabilesc atribuții și normative pentru APL. Funcționarea APL în domeniul recrutării resurselor umane competente este condiționată de APC care dictează limitele statelor de personal ale APL în funcție de numărul de locuitori din fiecare UAT. Practica și cultura administrativă din Republica Moldova susțin aceste modalități vicioase, fapt argumentat prin nealocarea de finanțe suplimentare ce ar permite salarizarea noilor poziții, instituite diferit de cele stabilite prin hotărîri de Guvern.

O consecință practică a limitării de mai sus este că structurile APL nu sînt conforme domeniilor de activitate și nu corespund multiplelor atribuții prevăzute de cadrul normativ în vigoare. Autoritățile APL nu au capacitatea de a îndeplini sarcinile și competențele stabilite de legislație, nu dispun de potențial pentru preluarea de noi responsabilități din considerente organizaționale, instituționale, financiare și manageriale.

Pe lîngă **neconcordanța funcțională determinată de limitările de personal**, funcționarea autorităților APL este afectată și de **practica defectuoasă în domeniul managementului resurselor umane** în ceea ce privește angajarea, motivarea și promovarea funcționarilor locali. Aceasta conduce la un grad de atractivitate redusă a locurilor de muncă în APL și, ca urmare, la o calitate și o calificare inadecvată a personalului. Primarii afirmă necesitatea îmbunătățirii pregătirii profesionale și a competențelor funcționarilor publici în cîteva domenii foarte importante: managementul public și de proiect, managementul financiar, tehnologia informației, limbile străine.

Utilizarea frecventă a unor instrumente netransparente și ilegale de recrutare a personalului în APL favorizează clientelismul, nepotismul și politizarea funcției publice la nivel local, deși accesul în funcția publică este condiționat de principiul transparenței, iar funcționarul public se bucură de stabilitate în funcția deținută și este protejat de presiuni nelegitime. Astfel, conform studiilor elaborate în contextul priorității de descentralizare, se atestă existența unor practici neconforme de recrutare/promovare a personalului la nivelul APL: recrutarea fără anunțuri publice prealabile, în baza unor proceduri informale (relații personale, politice sau de familie).

V. Democrație, etică, drepturile omului și egalitate de gen

În prezent, Constituția și legile organice din domeniu garantează autonomia APL, iar alegerile derulate la nivel local în ultimii ani nu au evidențiat probleme de organizare sau de legitimitate a rezultatelor. Din acest punct de vedere, democrația locală este formal consolidată. Pe parcursul anilor s-au implementat instrumente legale de asigurare a integrității deciziei politice și a actului administrativ la nivel local, însă, în pofida progreselor realizate, mai sînt probleme de rezolvat, cum ar fi:

Participarea relativ pasivă a populației la procesul electoral și la cel decizional. Locuitorii sînt puțin informați cu privire la activitatea consiliului local sau a primăriei, fie din cauza lipsei de mijloace tehnice, fie din dezinteres, iar consiliul local este puțin implicat în problemele comunității. Participarea populației și a societății civile (prin ONG-uri) la monitorizarea și influențarea procesului decizional local în practică este limitată, fiind determinată de comportamentul inadecvat al aleșilor locali, chiar dacă la nivel legislativ există mecanisme de asigurare a transparenței în luarea de decizii, precum procedurile de consultare publică, principiul liberului acces la ședințele consiliilor locale etc.

Nediscriminarea, participarea, transparența și responsabilizarea. Procesele locale de luare a deciziilor

sînt deseori netransparente și neparticipative. Există o interdependență între participarea publică scăzută, transparența scăzută, responsabilitatea scăzută și amploarea discriminării în societate, care, cuplate, obstrucționează publicul în exercitarea influenței asupra chestiunilor publice relevante. Prin comparație cu alte grupuri ale societății, femeile și persoanele vulnerabile au un acces mai limitat la informație și la canalele de influență și de responsabilizare. Discriminarea este amplificată de lipsa influenței asupra procesului local de luare a deciziilor. Pentru rezolvarea acestor probleme se recomandă folosirea măsurilor speciale, cum ar fi cotele, ca parte componentă a politicilor de abilitare și nediscriminare.

Implementarea legislației referitoare la conflictul de interese și sistemul de incompatibilități. Pe de o parte, iresponsabilitatea factorilor de decizie favorizează menținerea și extinderea anumitor forme de corupție la nivelul APL. Pe de altă parte, mecanismele existente de verificare sistematică și de penalizare a abaterilor de la regulile de integritate sînt încă slab dezvoltate.

Gradul scăzut de reprezentativitate a aleșilor locali. Modul de alegere a membrilor consiliilor locale și ai celor raionale, deopotrivă cu problemele identificate mai sus, generează o **lipsă de reprezentativitate a aleșilor locali, percepută de locuitorii.** Cel mai des, problema este atribuită sistemului electoral pe liste de partid, dar de multe ori se invocă și pregătirea insuficientă în domeniile specifice de activitate a candidaților, inclusiv a celor la funcția de primar. Impresia de nereprezentativitate este determinată și de faptul că printre aleși se numără prea puțini tineri și un număr redus de femei.

Egalitatea de gen și drepturile femeilor. Guvernul a făcut eforturi în vederea îmbunătățirii performanței țării la capitolul egalitatea de gen și abilitarea femeilor. În 2006 a fost aprobată Legea nr. 5-XVI cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați. A fost aprobat Programul național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010–2015 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia în perioada 2010–2012. În pofida acestui fapt, nu se observă progrese tangibile în acest domeniu. Situația femeilor este afectată în mod negativ de o multitudine de factori, cum ar fi: un mecanism instituțional slab de asigurare a egalității de gen, un cadru normativ implementat inadecvat, și chiar persistența atitudinilor patriarhale și a unor stereotipuri privind rolul femeilor și al bărbaților în societate. Femeile participă mai puțin în viața publică, au un acces mai limitat la serviciile publice locale, sînt afectate în proporție mai mare de sărăcie etc. În vederea ameliorării acestei situații, pentru atingerea egalității de gen și promovării drepturilor femeilor, Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2011–2014 stabilește un set de măsuri prioritare, relevante pentru Strategie, cum ar fi: ajustarea cadrului legal intern la Legea nr. 5-XVI cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și la standardele și mecanismele de asigurare a oportunităților egale pentru femei și bărbați, promovarea participării femeilor în procesul decizional de interes public, consolidarea mecanismului instituțional de asigurare a egalității între femei și bărbați la nivel central și local etc.

Partea a 2-a. Principiile, viziunea, obiectivele generale și specifice, conform domeniilor de intervenție

Principii

Decentralizarea este un proces continuu de autoanaliză și reformă a unui stat, prin care se urmărește distribuirea optimă a responsabilităților și a resurselor între APC și APL. Deciziile sînt luate de nivelul de autoritate cel mai apropiat de cetățean (subsidiaritate), astfel încît serviciile oferite să corespundă cerințelor și nevoilor beneficiarilor, în condiții

de eficiență economică.

Procesul descentralizării oferă APL puteri și responsabilități în trei sfere: politică, administrativ-organizațională și financiară. Aceste puteri trebuie exercitate în condiții de autonomie, care presupune libertatea neîngrădită de luare și exercitare a deciziilor în condițiile respectării legalității, încadrării în politicile naționale și responsabilizării în fața cetățeanului.

Mecanismele de responsabilizare publică și socială trebuie să creeze un cadru care să ofere populației posibilitatea și oportunitatea de a face APL răspunzătoare în fața alegătorilor și a publicului larg. În același timp, APL trebuie să aibă mijloace și stimulente pentru a răspunde cerințelor locuitorilor, atît în ceea ce privește serviciile oferite, cît și în ceea ce privește transparența procesului și actului decizional.

Pe lîngă acest cadru de responsabilizare sociopolitică, trebuie modernizate și mecanismele de responsabilizare administrativă.

Prezenta Strategie propune o revizuire a relațiilor existente între instituțiile cu subordonare centrală plasate în teritoriu, pe de o parte, și administrațiile alese la nivel local și raional, pe de alta. Procedurile de raportare și control de legalitate în relația cu nivelurile administrative superioare trebuie să asigure autonomia locală lărgită, în paralel cu legalitatea și profesionalismul deciziilor și acțiunilor locale. Aceasta presupune o reformă cuprinzătoare în toate domeniile de competență și atribuții proprii APL. Strategia va trebui să definească aceste noi forme de responsabilizare administrativă prin amendarea a circa 40 de acte normative care reglementează competențele APL.

Guvernul s-a pronunțat ferm în favoarea unei abordări bazate pe drepturile omului și pe egalitatea de gen în elaborarea și implementarea prezentei Strategii. Aceste principii (participare, nediscriminare, transparență și responsabilizare) trebuie să îmbunătățească condițiile de viață ale populației prin acces sporit și echitabil la toate serviciile publice, să întărească democrația locală printr-o participare publică intensă, prin transparență și responsabilizare a politicilor și a actului administrativ local. Astfel, Strategia va stimula o dezvoltare care are omul în prim plan și drept consecință toate părțile societății vor beneficia în urma schimbărilor.

Prin descentralizare se urmărește îmbunătățirea funcțiilor politice, administrative și fiscale, serviciile și beneficiile fiind asigurate, într-un mod mai echitabil, pentru întreaga populație. Analiza bazată pe drepturile omului și pe impactul asupra egalității de gen reprezintă instrumente importante pentru atingerea acestor scopuri.

Literatura de specialitate, experiențele altor procese de descentralizare și situația concretă a Republicii Moldova impun definirea unui set coerent de principii care să stea la baza procesului de descentralizare. În special, este nevoie de reguli și norme de bună practică, bazate pe experiența internațională, care să definească și să încadreze atribuirea/transferul competențelor și resurselor către APL de ambele niveluri. Aceste principii pot funcționa în calitate de criterii de fundamentare pentru elaborarea întregului sistem de competențe descentralizate, împreună cu mecanismele de exercitare și cu sistemele de finanțare.

Principiile puse la baza prezentei Strategii sînt următoarele:

a) principiile fundamentale ale dreptului european și ale dreptului internațional, cu precădere în abordarea și promovarea consistentă a drepturilor și libertăților omului (aceste principii sînt, inter alia: principiul stabilit în articolul 1 al Convenției europene a drepturilor omului, prin care statul garantează drepturile fundamentale ale tuturor persoanelor aflate pe teritoriul său; interzicerea discriminării; garantarea

dreptului tuturor persoanelor de a avea personalitate juridică în fața legii, conform articolului 16 din Pactul internațional cu privire la drepturile politice și civile), a egalității de gen, a principiilor nediscriminării, transparenței și responsabilității;

b) cadrul legal, normativ și punerea lui în practică trebuie să asigure **responsabilizarea APL în fața populației** (*accountability*) și a nivelurilor administrative superioare, garantând în același timp libertatea locală de decizie și de management;

c) **atribuirea/transferul competențelor către APL** – elaborarea și implementarea sistemului de management și finanțare, precum și stabilirea definitivă a proprietății asupra patrimoniului – trebuie să fie ulterioare și determinate de modul în care competențele sînt stabilite pe niveluri de administrație publică;

d) **principiul corelării** – acțiunile sau reformele propuse spre implementare în domeniul APL urmează a fi corelate cu reformele aflate în derulare;

e) **banii urmează funcția** – sistemul financiar va fi adaptat în funcție de acordarea de atribuții, iar veniturile generate de prestarea unui serviciu vor merge la nivelul administrativ care răspunde de prestația respectivă;

f) **patrimoniul urmează funcția** – responsabilul de exercitarea competenței primește și proprietatea activelor fixe necesare (patrimoniul). Realizarea gestionării eficiente și efective a patrimoniului local poate avea loc doar în cazul abilitării APL cu competență decizională deplină, așa cum cere *Carta Europeană*, fără a admite ingerința altor autorități sau instituții;

g) **investiția urmează competența** – nivelul administrativ responsabil de exercitarea unei competențe trebuie să fie responsabil și pentru întregul proces investițional;

h) atribuirea/transferul competențelor trebuie să îmbine armonios **subsidiaritatea și eficiența**, aceasta din urmă fiind definită prin 3 criterii principale: (i) aria geografică a beneficiarilor unei competențe să corespundă în mare măsură ariei unității administrative care o va exercita; (ii) exercitarea competenței respective să permită realizarea economiilor de scară, inclusiv prin asocierile intermunicipale; (iii) UAT căreia i se atribuie competența trebuie să aibă capacitate fiscală și de management suficientă pentru exercitarea acesteia;

i) pentru a consolida echitatea și răspunderea democratică față de locuitori, trebuie să existe **corespondență** între: (i) teritoriul unde se efectuează prestarea unui serviciu de către autoritatea locală și cel de pe care se colectează impozitele locale; (ii) beneficiar și plătitor („utilizatorul plătește”); (iii) puterea de decizie și responsabilitate (cel care decide trebuie să răspundă și pentru consecințele deciziei sale);

j) trebuie asigurat un anumit grad de **coeziune teritorială**, prin reducerea disparităților de resurse disponibile la ambele niveluri de APL;

k) **sistemul financiar trebuie să stimuleze efortul fiscal propriu**;

l) **monitorizarea, auditul și controlul gestionării patrimoniului de către APL** trebuie să fie strict reglementate, punctuale, previzibile și eficiente, urmărind asigurarea legalității, buneii administrări și a interesului public general privind resursele funciare și imobiliare, precum și, după caz, cele naturale și ale subsolului;

m) atribuirea/transferul competențelor, al surselor de venit și al patrimoniului între APC și APL și între diversele niveluri ale acesteia din urmă trebuie să fie **formale (fixate în lege)**, clare și stabile, definind toate rolurile și funcțiile specifice, mecanismele prin care se vor exercita acestea și drepturile de proprietate asupra activelor implicate;

n) **sistemul financiar trebuie să asigure predictibilitatea, stabilitatea, continuitatea și autonomia** pentru

ambele niveluri ale APL prin: (i) garantarea posibilității de a asigura un nivel minim al serviciilor, avînd în vedere diferențele obiective dintre diverse UAT; (ii) evitarea partajării cu APL a surselor de venit volatile în timp sau care produc dezechilibre teritoriale în colectare; (iii) folosirea, pe cît e posibil, a unor criterii obiective în sistemul de transferuri; și (iv) reducerea, pe cît e posibil, a posibilității de modificare a sistemului prin legea bugetară anuală sau prin alte legi ad-hoc.

Aceste principii formează un cadru coerent de atribuire/de transfer al competențelor, al surselor de venit și al patrimoniului într-un mod eficace, clar și stabil, astfel încît furnizarea serviciilor publice – modul preferențial prin care se manifestă exercitarea unei competențe – să corespundă nevoilor și cerințelor beneficiarilor.

Viziunea Strategiei

O administrație publică locală democratică și autonomă, care să asigure în mod echitabil, inclusiv din perspectiva respectării drepturilor grupurilor vulnerabile, prestarea de servicii publice de calitate și managementul eficient al competențelor locale.

Scopul Strategiei

Asigurarea unei administrații publice locale care să funcționeze democratic și autonom, să aibă capacitatea și resursele necesare pentru a furniza servicii publice conform necesităților și cerințelor beneficiarilor, inclusiv din perspectiva drepturilor grupurilor vulnerabile în condiții de eficiență, eficacitate, echitate și disciplină financiară.

În baza acestei viziuni, obiectivele specifice definite în continuare sînt strîns legate de îndeplinirea a două cerințe foarte importante. Este vorba de: (i) creșterea autonomiei APL în furnizarea de servicii specifice competențelor proprii care au fost deja descentralizate din punct de vedere legal, dar unde există încă probleme în exercitare; și (ii) descentralizarea competențelor ce țin de serviciile publice naționale (educație, cultură, servicii sociale sau sănătate etc.) care urmează a fi definite prin documente de politici sectoriale, bazate pe principii și criterii efective stipulate de prezenta Strategie, și care să permită furnizarea lor eficientă.

I. Obiectiv specific pentru descentralizarea serviciilor și competențelor

Procesul de reformă se va finaliza cu existența unui sistem de atribuire/transfer al competențelor între APC și APL de ambele niveluri, caracterizat prin funcționalitate, claritate (roluri și funcții specifice definite, inclusiv mecanisme de exercitare), stabilitate, corelare cu resursele disponibile și cu capacitățile administrative ale UAT, astfel încît serviciile publice să poată fi furnizate într-un mod neîngrădit (acces îmbunătățit), eficient (costuri cît mai reduse), eficace (conform nevoilor și cerințelor beneficiarilor, inclusiv ale grupurilor vulnerabile), asigurînd un nivel stabilit de calitate a prestației.

Activități:

1.1. *Elaborarea nomenclatorului competențelor autorităților APL de nivelul întâi și nivelul al doilea.*

1.2. *Evaluarea necesarului/disponibilului de resurse financiare necesare exercitării eficiente și eficace a competențelor transferate către APL – evaluarea volumului de cheltuieli totale ale APL în funcție de competențele transferate.*

1.3. *Revizuirea sistemului actual instituțional/juridic de delegare a competențelor către APL conform principiilor enunțate, setului de criterii stabilite prin prezenta Strategie.*

1.4. *Crearea de instrumente instituționale, legale și financiare care să stimuleze furnizarea eficientă a servi-*

ciilor specifice competențelor descentralizate (asociere, concesiune, contractare).

1.5. Asigurarea de către Guvern a elaborării documentelor de politici sectoriale de descentralizare, în baza principiilor și criteriilor expuse în prezenta Strategie, ținându-se cont de formele și de statutul special de autonomie, în condițiile unei legi organice (statutul juridic special al Găgăuziei).

1.6. Consolidarea capacității instituționale și profesionale la nivelul APC, în special la nivelul Cancelariei de Stat, în ceea ce privește aplicarea principiilor și criteriilor specifice unei descentralizări eficiente și eficace, sensibile și la dimensiunea de gen.

1.7. Perfecționarea mecanismului instituțional la nivel local cu scopul de a asigura implementarea principiului egalității de gen în politicile de dezvoltare locală.

1.8. Revizuirea și perfecționarea legislației ce reglementează statutul municipiului Chișinău.

Delimitarea clară a competențelor este primul pas spre o descentralizare reală. Noțiunile și principiile menționate în anexa nr. 1 acoperă domeniile descentralizării financiare și descentralizării patrimoniale ale Strategiei, care sînt inseparabile de domeniul descentralizării serviciilor și competențelor.

Activitatea 1.1 impune realizarea unui nomenclator complet al competențelor APL de ambele niveluri în baza criteriilor descrise și a principiilor enumerate în anexa nr. 1. Acest nomenclator va sta la baza evaluării surselor financiare pentru exercitarea competențelor, va ordona și va structura prevederile legislative.

Realizarea nomenclatorului competențelor APL presupune analiza în detaliu a legislației în vigoare, a practicilor internaționale relevante în domeniu și a prevederilor specifice ale Cartei Europene.

Activitatea 1.3 este complexă și presupune analiza și revizuirea unui volum semnificativ de acte normative.

Activitatea 1.5 urmează a fi realizată ținându-se cont de actele legislative speciale care prevăd reglementarea cadrului legislativ-normativ existent.

Activitatea 1.8 impune revizuirea și perfecționarea cadrului normativ ce reglementează statutul capitalei, în special al Legii privind statutul municipiului Chișinău.

II. Obiectiv specific pentru descentralizarea financiară

Perfecționarea actualului sistem de finanțe publice locale, astfel încît să se asigure autonomia financiară a APL, cu menținerea disciplinei financiare, maximizarea eficienței și asigurarea echității în alocarea resurselor.

Activități:

2.1. Consolidarea bazei de venituri proprii ale APL și a autonomiei de decizie asupra lor.

2.2. Reformarea sistemului de transferuri și impozite partajate, statuarea acestuia pe baze obiective și previzibile, cu separarea bugetelor APL de nivelul întâi și nivelul al doilea, pentru a asigura un nivel cel puțin minim de servicii, cu condiția ca sistemul să nu descurajeze efortul fiscal propriu și utilizarea rațională a resurselor.

2.3. Consolidarea autonomiei și a managementului financiar la nivelul APL, cu garantarea disciplinei financiare, creșterea transparenței și participării publice.

Activitatea 2.1 stabilește revizuirea cadrului legal și normativ existent pentru a determina creșterea veniturilor proprii ale APL, pentru a stimula colectarea proprie și a întări autonomia locală. Se propune revizuirea sistemului existent de taxe și impozite, astfel încît sumele încasate să corespundă responsabilităților și să reducă suprareglementarea de la centru a administrării veniturilor locale. De asemenea, prin activitatea 2.1 se are în vedere identificarea și introducerea unor noi surse de venituri locale, unor cote

suplimentare la cele existente sau investirea cu dreptul de a oferi facilități fiscale locale.

Principalele criterii pentru determinarea unor noi taxe locale sînt următoarele: veniturile să fie semnificative și vizibile, să acopere o bază largă de impozitare, să fie stabile și puțin afectate de ciclurile economice, predictibile, să fie plătite de locuitori și să nu poată fi exportate (puse pe umerii locuitorilor din alte localități), costurile administrative să fie mici și să fie acceptate de populație. Este important ca veniturile locale să mărească gradul de responsabilizare al autorităților locale, pentru aceasta cel puțin rata de impozitare trebuie să fie decisă la nivel local. Noile impozite locale trebuie definite în legislația națională. Este important ca decizia de a introduce noi impozite și taxe locale sau facilități fiscale să fie lăsată consiliului local, dar estimarea necesarului de transfer de echilibrare să fie făcută în funcție de capacitatea fiscală a localității și nu în funcție de veniturile colectate.

Activitatea 2.2 prevede revizuirea actualului sistem de partajare a impozitelor și de alocare a transferurilor (cu destinație generală, de echilibrare, condiționate), precum și îmbunătățirea sistemului de finanțare a investițiilor de capital (granturi sau împrumuturi). În acest sens sînt propuse examinării mecanisme financiare care vor încuraja cooperarea intermunicipală și consolidarea capacității administrative.

În baza nomenclatorului de competențe realizat în cadrul obiectivului specific I se va efectua evaluarea de ansamblu a nevoilor și posibilităților de finanțare a competențelor proprii ale APL, incluzînd și sumele de echilibrare.

Există mai multe posibilități de a asigura finanțarea serviciilor recent descentralizate. Principalele surse de fonduri sînt: (i) veniturile proprii; (ii) taxele și impozitele partajate; (iii) transferurile interbugetare și granturile interguvernamentale. Bugetele locale trebuie să se alimenteze din aceste trei surse principale în mod echilibrat, pentru a asigura stabilitatea lor pe termen lung, iar autorităților APL trebuie să li se permită să administreze aceste bugete fără restricții semnificative. Tipurile de venituri ce vor fi disponibile APL depind, în mare măsură, de caracteristicile funcțiilor descentralizate: competențele exclusive se vor finanța cu precădere din impozite, taxe și tarife locale, iar acolo unde acestea nu sînt suficiente, din transferuri generale, în timp ce responsabilitățile partajate se vor finanța printr-o combinație de impozite și transferuri condiționate. Calculul nivelului exact de finanțare pentru o nouă competență descentralizată trebuie să aibă la bază costul total real, incluzînd costurile directe și indirecte ale prestației respective.

Transferurile de la nivel central au scopul de: (i) a garanta un standard minim de calitate la exercitarea competențelor descentralizate; (ii) a crea stimulente de raționalizare a cheltuielilor și de sporire a veniturilor proprii; (iii) a asigura echilibrul și coeziunea teritorială în termeni de capacitate de prestare și de generare de venituri. Aceste deziderate generale pot fi atinse prin diverse metode de alocare financiară: impozite partajate (fie la sursa de colectare, fie, ulterior, printr-o formulă), transferuri generale și transferuri condiționate etc.

Transferul general poate fi folosit în mod independent de APL, aceasta avînd deplină autonomie în stabilirea priorităților și în alocarea resurselor pentru diferite competențe proprii. Acest transfer general va include atît actuala cotă defalcată din impozitul pe venit (transfer general partajat), cît și sumele de echilibrare destinate să reducă disparitățile orizontale generate de capacitățile fiscale diferite ale APL. Veniturile proprii vor fi estimate pornindu-se de la actuala situație a APL și ținându-se cont de alte măsuri ale actualei strategii de extindere a bazei fiscale specifice

APL: transferul de noi impozite către APL, lărgirea bazei fiscale a actualelor impozite și taxe locale (prin eliminarea sau reducerea facilităților fiscale), creșterea flexibilității în stabilirea cotelor de impozit, îmbunătățirea colectării.

Cheltuielile calculate ale competențelor proprii vor fi estimate pornindu-se de la 2 criterii:

a) cheltuielile efective din ultimii ani pentru servicii specifice acestor competențe;

b) un nivel minim de servicii specifice acestor competențe ce trebuie asigurat pentru fiecare comunitate locală.

Transferul general de la bugetul de stat are scopul de a suplimenta veniturile proprii și a oferi autorității locale veniturile necesare pentru a-și exercita competențele proprii în condiții de autonomie bugetară. El va fi compus atît din cota defalcată din impozitul pe salariu (venit) – impozit partajat între APC și APL – cît și din sumele de echilibrare. Ulterior se vor stabili nivelul efectiv al cotelor pe tipuri de APL (de nivelul întîii și nivelul al doilea) și formula de alocare a sumelor de echilibrare. Formula de alocare a transferului de echilibrare va fi determinată în funcție de capacitatea fiscală a respectivei APL și cheltuielile calculate ale competențelor proprii.

Această formulă se va materializa într-un act normativ. În mod particular, acțiunea 2.2.5 din Planul de acțiuni își propune să stabilească un model de finanțare specific pentru competențele partajate și delegate. În baza principiilor și criteriilor prezente în Strategie, este evident că competențele care nu sînt proprii (partajate, delegate) trebuie finanțate în alt mod decît din veniturile generale (asupra cărora APL are deplină autonomie în ceea ce privește prioritățile și alocările pentru o destinație sau alta). Interesul public (național) impune, în cazul acestor competențe, ca APC să asigure realizarea în practică a beneficiilor importante ce trebuie să rezulte din exercitarea, chiar cu autonomie limitată, a acestor competențe. De aceea finanțarea acestor competențe se va face în special prin transferuri condiționate, care trebuie să îndeplinească următoarele caracteristici:

a) se va transfera către APL o sumă globală cu destinație specificată (de exemplu, învățămînt), dar care va putea fi alocată autonom de autoritatea APL pe componentele care i-au fost transferate în responsabilitate: o sumă anume pentru plata salariilor, alta pentru întreținere, alta pentru materiale didactice, alta pentru reparații curente/capitale – evident cu respectarea standardelor din domeniu (salariile vor trebui plătite conform prevederilor legale; cheltuielile de instruire a personalului didactic vor trebui dimensionate potrivit standardelor de formare continuă);

b) transferul condiționat va fi alocat către APL, de regulă, pe bază de formulă, care trebuie să fie cît mai simplă și să aibă ca element central numărul de beneficiari ai serviciilor specifice competențelor descentralizate. Numai în acest mod finanțarea poate fi corelată cu principiul orientării către client în furnizarea serviciilor publice. Formula se va stabili consultînd asociațiile reprezentative ale autorităților APL;

c) competențele partajate sau delegate vor putea fi finanțate și în baza tarifelor percepute de la beneficiari, dacă acest lucru se consideră oportun (de exemplu, serviciile de stare civilă sau anumite servicii sociale foarte specializate), fie în mod uniform, fie în funcție de venit;

d) cheltuielile de investiții vor fi acoperite tot prin transferuri condiționate cu această destinație, care vor fi alocate fie pe bază de formulă, fie pe bază competitivă (pe proiecte).

Creșterea complexității relațiilor financiare necesită întărirea capacității Ministerului Finanțelor de monitorizare, evaluare și elaborare a politicilor publice privind sistemul financiar al APL și al relațiilor interbugetare.

Activitatea 2.3 prevede măsuri pentru atingerea unei

autonomii bugetare reale și viabile prin revizuirea și simplificarea procedurilor bugetare, menținerea disciplinei bugetare, creșterea transparenței față de public și mărirea responsabilizării atît prin introducerea unui management financiar mai performant (bugete de performanță și bugetare multianuală), cît și prin întărirea instrumentelor de control (audit intern și extern) și perfecționarea sistemului de achiziții publice la nivel local.

Noul sistem prevede instituționalizarea dialogului dintre Guvern și reprezentanții APL prin crearea unei platforme permanente de comunicare și negociere între APC, APL de nivelul întîii și nivelul al doilea în planificarea strategică și în soluționarea problemelor financiare curente, inclusiv a problemelor sensibile la dimensiunea de gen.

III. Obiectiv specific pentru descentralizarea patrimonială

Finalizarea procesului de delimitare a proprietății de stat de cea a UAT, a bunurilor din domeniul public și din domeniul privat (inclusiv ale întreprinderilor municipale) și asigurarea mecanismelor de gestionare deplină, eficientă, efectivă și responsabilă a patrimoniului.

Activități:

3.1. Elaborarea instrumentelor juridice de delimitare a proprietății de stat și a proprietății UAT.

3.2. Inventarierea și evidența proprietății publice a statului și a UAT.

3.3. Finalizarea procesului de delimitare a proprietății de stat și a proprietății UAT.

3.4. Reglementarea regimului juridic și delimitarea patrimoniului de stat și al UAT, public și privat.

3.5. Dezvoltarea capacităților APL de administrare a patrimoniului prin elaborarea și desfășurarea cursurilor de instruire privind administrarea eficientă a patrimoniului.

3.6. Elaborarea mecanismelor de cooperare (public-privat, public-public, public-public-privat) pentru gestionarea eficientă a patrimoniului.

În procesul de descentralizare și de îmbunătățire a administrării patrimoniului este important să se distingă două aspecte importante:

a) crearea unui mecanism clar și predictibil pentru transferul propriu-zis de proprietate către autoritățile APL de nivelul întîii și nivelul al doilea;

b) reglementarea utilizării și administrării proprietăților deja transferate, atît de drept public, cît și de drept privat.

Din tradiția administrativă a țărilor vest-europene se desprind cîteva principii de bază care ar trebui să guverneze procesul de descentralizare a patrimoniului. În primul rînd, drepturile de proprietate la nivel local nu trebuie tratate diferit comparativ cu cele ale altor instituții publice precum cele de nivel central. Nu trebuie să existe limitări nerezonabile în ceea ce privește managementul proprietății la nivel local, altele decît cele impuse instituțiilor cu subordonare centrală.

Proprietatea la nivel municipal și raional trebuie să fie distribuită judicios în categoriile public și privat. De asemenea, drepturile de proprietate trebuie corelate, pe cît e posibil, cu structura de furnizare a serviciilor locale și cu capacitatea autorităților locale de a administra eficient proprietatea. Ideea este ca instituția care răspunde de furnizare să aibă și drept de proprietate asupra mijloacelor necesare acestei furnizări. Trebuie de avut în vedere că, în timp ce procesul de descentralizare poate fi gradual, desfășurat în paralel cu fortificarea capacității de administrare a activelor, orice transfer de proprietate, odată efectuat, este greu reversibil.

Acțiunile din planul de acțiuni propuse pentru activitățile 3.1–3.6 sînt concepute în baza acestor principii de bună practică și vor conduce la:

a) descentralizarea dreptului de proprietate asupra activelor mobile sau imobile care, în practică, sînt gestionate de autoritățile locale. Odată cu dreptul de proprietate, către UAT vor fi transferate și mijloacele folosite în prezent pentru administrarea acestor active;

b) crearea unui cadru care să asigure că ori de cîte ori, în viitor, autoritățile locale vor primi competențe noi, acestea vor veni împreună cu dreptul de proprietate asupra mijloacelor folosite pentru exercitarea acestor competențe și cu suficiente resurse pentru o administrare eficientă a activelor;

c) asigurarea, prin legislația generală (concesiune, parteneriat public-privat) sau sectorială (vizînd diverse servicii publice sau tipuri de întreprinderi municipale) a unor standarde minime de calitate în ceea ce privește administrarea proprietății la nivel local.

IV. Obiectiv specific pentru dezvoltarea locală

Crearea și implementarea mecanismelor de asigurare a unei dezvoltări locale durabile; modernizarea organizării și managementului serviciilor publice locale, pentru ca acestea să dispună de capacități de sprijinire a programelor integrate de investiții și de ameliorare a condițiilor dezvoltării economice locale.

Activități:

4.1. *Perfecționarea cadrului legal privind abilitarea APL cu capacități și instrumente de impulsione a procesului de dezvoltare locală, inclusiv prin utilizarea unor forme și concepte moderne de cooperare teritorială.*

4.2. *Crearea și dezvoltarea capacităților instituționale de atragere a resurselor financiare pentru elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea PUG și a strategiilor de dezvoltare locală.*

4.3. *Elaborarea/actualizarea PUG și a strategiilor de dezvoltare locală, incluzînd abordarea bazată pe drepturile omului și pe egalitatea de gen.*

4.4. *Dezvoltarea capacităților APL de susținere a cooperării transfrontaliere.*

Activitatea 4.1 vizează acțiuni ce vor genera îmbunătățirea și completarea cadrului legal și normativ în scopul sporirii rolului APL în gestionarea și impulsionearea procesului de dezvoltare economică locală, inclusiv prin utilizarea unor forme și concepte moderne de cooperare teritorială. APL trebuie să dispună de suficientă autonomie, inclusiv financiară, pentru a reuși să folosească o diversitate de instrumente economice și financiare, cum ar fi: (i) inițiative fiscale – capacitatea de a impune și de a utiliza în mod liber impozitele și taxele locale în scopul dezvoltării comunităților; (ii) inițiative financiare – libertatea de a formula strategii financiare și de a beneficia de împrumuturi în condiții clar stabilite, asociată cu libertatea de a folosi totalitatea resurselor financiare pentru îmbunătățirea calității condițiilor de trai și impulsionearea dezvoltării economice; (iii) inițiative bazate pe folosirea proprietății locale, a terenurilor și a clădirilor, în scopul stimulării dezvoltării economice locale. De asemenea, APL trebuie să dispună de pîrghii legale destinate să încurajeze lansarea de noi afaceri, crearea de noi locuri de muncă și furnizarea de servicii de instruire și de extindere a gradului de ocupare a forței de muncă.

În acest context, Strategia propune *perfecționarea cadrului legal și abilitarea APL cu personal instruit, cu capacități și instrumente de cooperare teritorială și de impulsione a procesului de dezvoltare economică locală* prin: (i) realizarea unei analize complexe a cadrului legislativ și normativ care reglementează competențele APL în domeniul dezvoltării economice locale; (ii) propunerea de modificări ale cadrului legislativ, însoțite de mecanisme eficiente de aplicare; (iii) clarificarea oportunităților de utilizare a conceptelor și a formelor moderne de cooperare teritorială (poli de creștere, zonă metropolitană,

cooperare intermunicipală, microregiuni); (iv) definirea legală și adoptarea conceptelor poli de creștere, zonă metropolitană, cooperare intermunicipală, microregiuni; (v) clarificarea oportunităților de atribuire a statutului de poli de creștere/municipiu principalelor orașe din Republica Moldova.

Dezvoltarea economică locală se bazează pe procesul continuu de planificare și implementare a programelor strategice de dezvoltare prin utilizarea optimă a resurselor locale. Activitatea 4.2 vizează realizarea acțiunilor de creare și dezvoltare a capacităților instituționale de atragere a resurselor financiare pentru elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea PUG și a strategiilor de dezvoltare locală.

Numărul mic de localități care dispun de PUG poate fi explicat și prin: (i) lipsa resurselor financiare locale și centrale pentru realizarea și implementarea acestor documente strategice, precum și prin (ii) lipsa capacităților profesionale de realizare a planificării strategice, inclusiv bazată pe drepturile omului și pe egalitatea de gen. Pentru remediarea acestei situații, în comun cu instituțiile specializate abilitate, vor fi elaborate și desfășurate cursuri de instruire a personalului APL privind elaborarea proiectelor și atragerea resurselor pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea PUG și a strategiilor de dezvoltare locală, inclusiv prin prisma drepturilor omului și egalității de gen.

De asemenea, la nivel regional se vor identifica posibilități de asigurare a consultanței continue în domeniul atragerii de resurse financiare externe pentru elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea PUG și a strategiilor de dezvoltare.

Activitatea 4.3 vizează acordarea de asistență APL în elaborarea/ actualizarea PUG și a strategiilor de dezvoltare regională/locală, incluzînd abordarea bazată pe drepturile omului și pe egalitatea de gen. În acest scop se propune elaborarea și aprobarea unei metodologii moderne și unificate privind proiectarea, actualizarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea PUG și a strategiilor de dezvoltare. În prezent, în Republica Moldova PUG se elaborează conform unei metodologii aprobate în anul 1992 (Hotărîrea Guvernului nr. 626 din 18 septembrie 1992 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de elaborare, avizare și aprobare a planurilor urbanistice generale ale localităților din Republica Moldova). Această metodologie este învechită, iar indicatorii și standardele utilizate sînt din perioada sovietică. La elaborarea strategiilor de dezvoltare locală se utilizează o multitudine de metode și abordări, de regulă diferite, ceea ce le face să fie lipsite de interacțiune cu strategiile regionale și naționale.

Pentru sporirea performanțelor planurilor de urbanism și de amenajare a teritoriului se impune: (i) finalizarea Planului de amenajare a teritoriului național și a planurilor regionale de amenajare a teritoriului; (ii) elaborarea planurilor locale de amenajare a teritoriului, care au drept scop corelarea programelor locale cu programele de nivel național și regional, interconexiunea programelor locale, corelarea planurilor și regulamentelor de urbanism pentru localitățile cuprinse în teritoriu, stabilirea condițiilor de construibilitate pentru intravilanul și extravilanul localităților; precum și (iii) crearea bazei de date naționale unice (GIS). Toate aceste documente vor sta la baza elaborării și actualizării planurilor locale de amenajare a teritoriului, or PUG locale trebuie să preia o bună parte din prevederile Planului de amenajare a teritoriului național și ale planurilor regionale.

Activitatea 4.4 vizează crearea instrumentelor și a cadrului legal favorabile autorităților APL pentru dezvoltarea cooperării transfrontaliere.

În prezent, cooperarea transfrontalieră reprezintă o pîrghie eficientă pentru soluționarea problemelor de

dezvoltare social-economică a regiunilor frontaliere ale țărilor limitrofe. Republica Moldova este angajată în cadrul a 3 euroregiuni. Astfel, peste 95% din teritoriu și 90% din populația Republicii Moldova fac parte din cadrul euroregional de cooperare transfrontalieră.

În acest sens, pentru dezvoltarea mecanismului respectiv se preconizează: (i) crearea instrumentelor și a cadrului legal favorabile autorităților APL pentru dezvoltarea cooperării transfrontaliere; (ii) acordarea de asistență autorităților APL în promovarea cooperării în cadrul euroregiunilor și în cadrul structurilor regionale internaționale.

V. Obiectiv specific pentru capacitatea administrativă

Creșterea capacității administrative a UAT, reducerea fragmentării și raționalizarea structurilor administrativ-teritoriale, fapt ce va favoriza autonomia locală, furnizarea eficientă a serviciilor publice, cu respectarea cerințelor și a necesităților beneficiarilor, în condiții de funcționare democratică și autonomă a autorităților locale alese.

Activități:

5.1. *Examinarea oportunităților de raționalizare a structurilor administrativ-teritoriale, în baza studiilor privind consolidarea capacităților UAT, în conformitate cu criteriile și principiile cuprinse în prezenta Strategie.*

5.2. *Consultarea membrilor comunităților locale, inclusiv a grupurilor vulnerabile, asupra opțiunilor de consolidare a capacităților UAT și de cooperare intermunicipală.*

5.3. *Crearea de condiții pentru implementarea opțiunilor de consolidare a capacităților UAT și de cooperare intermunicipală.*

Activitățile 5.1–5.3 se referă la fragmentarea administrativă excesivă care generează lipsa de eficiență (în furnizare) și propune realizarea unor activități ce vor conduce la explorarea unor soluții bazate pe două modele de acțiune:

a) modelul normativ – amalgamarea unităților administrativ-teritoriale sau consolidarea administrativă, astfel încât să fie respectate principiile și criteriile de eficiență, să crească accesul beneficiarilor la serviciile publice și, implicit, calitatea acestor servicii;

b) modelul cooperant – dezvoltarea instrumentelor specifice cooperării intermunicipale și de stimulare a acesteia (în special financiare), astfel încât serviciile publice să fie furnizate în comun de mai multe UAT, sporind accesul la serviciile publice prestate și calitatea acestora.

Fiecare dintre cele două modele are avantaje și dezavantaje și ele nu se exclud reciproc în mod complet. Astfel, primul model are avantajul de a produce rapid efecte economice, de a reduce cu mult costurile (în special în ceea ce privește funcționarea APL), de a conduce mai repede la consolidarea financiară și instituțională a UAT, de a spori eficiența și eficacitatea. Marele său dezavantaj este că foarte dificil se obține un consens asupra modului în care să fie realizat, mai ales din punct de vedere politic – este un instrument mai „agresiv”, care riscă să divizeze diversele părți interesate și să facă, anevoios procesul de adoptare și implementare. Eficacitatea acestui model a fost dovedită prin implementarea celor două reforme – din 1999 și 2003, care s-au desfășurat în mod ordonat și fără împotriviri semnificative. În același timp, însă, lipsa consultărilor prealabile nu a convins nici APL, nici publicul de utilitatea reformelor.

Al doilea model este mai „prietenos”, nu provoacă atât de multă opunere din partea celor interesați, dar este mai puțin eficient. Sistemul de stimulente trebuie elaborat cu foarte mare atenție, astfel încât să stimuleze în mod real furnizarea în comun a serviciilor publice de către UAT. Modelul are și un defect: ca să fie eficace, acesta presupune existența unei anumite culturi a cooperării, a identificării rapide și a respec-

tării compromisului/consensului între diverse autorități publice de diferite dimensiuni și culori politice. Acest lucru este destul de dificil în multe țări aflate în tranziție.

Activitățile 5.2 și 5.3 sînt necesare pentru organizarea unor consultări publice pe această problemă sensibilă cu toți factorii interesați – reprezentanții APL, societatea civilă și populația, inclusiv grupurile vulnerabile – și pentru adoptarea unei decizii politice clare. De asemenea, vor fi întreprinse mai multe acțiuni pentru perfecționarea unui cadru normativ adecvat.

VI. Obiectiv specific pentru capacitatea instituțională

Dezvoltarea unui sistem instituțional și juridic de management al resurselor umane la nivelul APL, astfel încât să se asigure recrutarea transparentă și nediscriminatorie a funcționarilor, motivarea reală, stabilitatea în funcție, reducerea influenței politice asupra acestora, care să contribuie direct la îmbunătățirea competențelor personale și profesionale ale angajaților din APL.

Activități:

6.1. *Perfecționarea sistemului de instruire cu scopul de a asigura creșterea capacității profesionale a resurselor umane, atât pentru funcționarii publici, cât și pentru aleșii locali, în special în domeniile: planificare strategică participativă; management de proiect; management financiar-bugetar modern; organizarea și asigurarea serviciilor comunale și sectoriale; tehnologii informaționale; limbi străine; analiza impactului din perspectiva de gen și a drepturilor omului; planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea bazată pe drepturile omului și pe egalitatea de gen.*

6.2. *Asigurarea autonomiei organizaționale atât în ceea ce privește structura instituțională, cât și în ceea ce privește politica de personal, neadmiterea imixtiunii autorităților centrale în structura executivă locală sau raională.*

6.3. *Dezvoltarea cadrului normativ și a practicilor privind managementul resurselor umane, care să asigure accesul liber și nediscriminatoriu prin concurs transparent la funcția publică, motivarea, stimularea, stabilitatea în funcție și posibilitățile de avansare în carieră pentru funcționarii publici, inclusiv prin prisma dimensiunii de gen.*

Dezvoltarea capacității instituționale a APL se poate face numai în cadrul unui sistem coerent și printr-un proces de reformă care să cuprindă întregul serviciu public, atât la nivel local, cât și la nivel central. Astfel, se impune corelarea activităților prevăzute de prezenta Strategie cu prevederile unei strategii unitare de dezvoltare și perfecționare a funcționarilor publici din întreaga administrație, în baza unei analize detaliate a nevoilor de resurse umane.

Respectiv, exigentele impuse în procesul de descentralizare presupun consolidarea capacității instituționale și profesionale a APC specializate, direct implicate și responsabile de derularea procesului de descentralizare (cum ar fi: Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor etc.). În acest context sînt relevante acțiunile privind consolidarea Direcției generale politice de descentralizare și administrare locală a Cancelariei de Stat, inclusiv prin creșterea numărului de personal, precum și prin instruirea profesională a acestuia, aplicînd programe de ridicare a competențelor profesionale și de asistență tehnică. Un program de dezvoltare profesională și, eventual, de asistență tehnică este necesar și în cadrul APC specializate în domenii pasibile descentralizării (cum ar fi: Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației, Ministerul Economiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor etc.).

Este importantă schimbarea viziunii de funcționare a acestor ministere care, odată cu descentralizarea unor competențe, nu vor mai avea numeroase sarcini opera-

ționale de rutină, dar se vor concentra asupra funcțiilor de planificare și elaborare a politicilor, de monitorizare a performanței și de analiză sectorială avansată. Această schimbare va avea ca rezultat fundamentarea deciziilor de politică națională pe date mai exacte și posibilitatea trecerii la aplicarea reală a bugetelor pe programe. De asemenea, schimbarea va face administrația publică centrală și locală mai transparentă față de cetățean în privința utilizării resurselor și atingerii obiectivelor de politică stabilite. Programul de instruire și asistență tehnică va trebui să asigure un domeniu vast al reformei administrației publice în ansamblu și, deci, se cere a fi corelat cu politicile publice din acest domeniu.

Activitatea 6.1 subliniază necesitatea stringentă de pregătire și perfecționare a resurselor umane la nivelul APL – acestea au rezultat atât din discuțiile în grupurile de lucru ale Comisiei paritare pentru descentralizare, cât și din studiile de specialitate elaborate în contextul priorității de descentralizare.

Activitatea 6.2 se integrează în procesul de consolidare a autonomiei APL, de reducere a controlului central excesiv. Controlul de ansamblu al cheltuielilor de personal în APL poate fi realizat prin mecanisme indirecte de natură financiar-bugetară (implementarea unor constrângeri bugetare tari) la fel de eficace și care le permit autorităților APL să ia decizii autonome în ceea ce privește numărul de personal, structura acestuia sau managementul efectiv al resurselor umane.

Activitatea 6.3 se referă la îmbunătățirea substanțială a managementului resurselor umane la nivel local pe mai multe direcții: evaluarea necesităților de personal, atât ca structură, cât și din punct de vedere al calificărilor și al competențelor necesare; managementul procesului de recrutare și promovare; dezvoltarea carierei funcționarilor publici și satisfacerea necesităților lor de instruire și perfecționare profesională; evaluarea performanței funcționarilor publici. Cu privire la acest ultim aspect, trebuie subliniat faptul că el este de maximă importanță pentru dezvoltarea unei APL eficace, fiind în același timp un proces complex, dificil, a cărui perioadă de realizare o poate depăși pe cea a Strategiei. De aceea activitatea 6.3 se referă la introducerea graduală și limitată a elementelor de bază ale managementului de performanță al resurselor umane și de evaluare a rezultatelor funcționarilor publici într-o manieră care să nu fie formală, ci să sprijine activitatea eficientă a APL.

VII. Obiectiv specific pentru democrație, etică, drepturile omului și egalitate de gen

Crearea unui sistem instituțional și juridic care va asigura transparența decizională, autonomia funcțională deplină a APL și va oferi instrumente eficace de responsabilizare a autorităților APL în fața populației, de facilitare a participării publice în procesul decizional, de luptă împotriva corupției, de garantare a echității și de combatere a discriminării.

Activități:

7.1. *Îmbunătățirea sistemului de alegeri la nivelul APL, astfel încât să crească semnificativ reprezentativitatea, responsabilitatea și competența aleșilor locali.*

7.2. *Clarificarea regimului controlului administrativ de legalitate, de coordonare a serviciilor desconcentrate în teritoriu, cu respectarea strictă a autonomiei locale.*

7.3. *Extinderea participării publice în procesul decizional la nivel local, inclusiv prin prisma echilibrului de gen, și generalizarea metodelor de consultare universală în vederea consolidării democratice.*

7.4. *Elaborarea Strategiei de comunicare și a Planului de acțiuni care vor asigura o maximă transparență în procesul de implementare a prezentei Strategii.*

Activitatea 7.1 are în vedere creșterea gradului de

responsabilizare a aleșilor locali și stimularea participării cetățenilor la viața publică locală. Prima se poate face prin alegerea nominală a candidaților locali, scăderea pragului electoral pentru candidații independenți, optimizarea numărului de consilieri locali. O problemă atestată în Republica Moldova este gradul scăzut de reprezentare a grupurilor vulnerabile, a minorităților etc. în autoritățile APL și de participare a acestora la procesul decizional. Există practici internaționale de constituire, pe lângă consiliul local, a unor structuri consultative formate din reprezentanții grupurilor respective, practici ce pot fi analizate, preluate și adaptate condițiilor locale.

Posibile alternative:

– Perfecționarea sistemului electoral care să le permită cetățenilor să aleagă consilierii nu numai pe liste de partid, asigurându-se și alegerea pe liste nominale.

– Identificarea unor modalități de responsabilizare a aleșilor locali în vederea consolidării legăturii lor cu alegătorii/cetățenii, eficientizarea consiliilor locale și scăderea costurilor de funcționare a acestora.

– Identificarea modalităților de îmbunătățire a reprezentării minorităților și grupurilor vulnerabile în funcțiile locale alese.

Activitatea 7.2 se axează pe separarea clară a responsabilităților central-locale și raional-locale care presupune, pe de o parte, modificarea responsabilităților autorității centrale în sensul întăririi funcțiilor de elaborare a politicilor, de evaluare și de monitorizare, iar pe de altă parte, crearea unor instrumente și mecanisme de control eficient al legalității care să permită autorităților locale luarea de decizii și funcționarea autonomă cu respectarea normelor legale.

Ținându-se cont de faptul că în Republica Moldova există condiții de multietnicitate, de multiculturalitate, existând și grupuri vulnerabile care au drept principiu respectarea drepturilor omului, principiilor participării, nediscriminării, transparenței și responsabilizării, și politicile de personal trebuie să răspundă anumitor cerințe. În acest sens, urmează a fi rezolvată problema grupurilor menționate în ceea ce ține de reprezentativitate în cadrul funcției publice, precum și de sensibilizarea funcționarilor publici la nevoile lor specifice, inclusiv prin măsuri afirmative speciale, precum cotele de reprezentare, ca parte a politicilor mai largi de abilitare și nediscriminare.

Activitatea 7.3 are ca scop sporirea participării cetățenilor la luarea de decizii publice. Un principiu important al unei guvernări democratice îl constituie posibilitatea oferită de autoritățile publice cetățenilor de a influența deciziile care îi privesc. Este esențial ca societatea să participe efectiv și constructiv la acest proces public decizional. Există o serie de practici internaționale care stimulează participarea publică. Aceste practici pot fi analizate și adaptate la realitățile contextului local.

Activitatea 7.4 urmărește scopul ca Strategia de comunicare și Planul de acțiuni să propună activități de informare și comunicare eficientă pe termen scurt, mediu și lung, să elaboreze profilul grupurilor-țintă, să formuleze cele mai adecvate mesaje și să identifice cele mai eficiente metode de comunicare cu fiecare dintre aceste grupuri.

Partea a 3-a. Etapele de implementare și activități pentru atingerea obiectivelor, rezultatele scontate, riscurile și indicatorii de progres

Etapele de implementare și activitățile pentru atingerea obiectivelor

Conform etapelor de progres ale reformei de descentralizare (instituționalizare, conceptualizare, implementare sectorială), pentru desfășurarea cu succes a acestui proces se impune adoptarea, în timp util, relativ scurt, a unui vast plan de acțiuni care să asigure evitarea eventualelor blocaje în implementare. Acțiunile sînt preconizate pentru

a fi realizate etapizat:

a) etapa I – primele 12 luni, perioadă în care se planifică elaborarea și aprobarea de acțiuni concrete ce vor asigura derularea eficientă a procesului de descentralizare pentru atingerea obiectivelor propuse în prezenta Strategie;

b) etapa a II-a – anii 2012–2015, cînd implementarea acțiunilor stabilite va genera atingerea obiectivelor trasate de grupurile de lucru pentru descentralizare.

În etapa I vor fi întreprinse măsuri de consolidare a potențialului și a capacității administrative în gestionarea coordonată a competențelor transmise, în integrarea și coordonarea programelor de dezvoltare a UAT, axate pe probleme de îmbunătățire a calității serviciilor prestate.

În acest scop vor fi întreprinse acțiuni privind formarea specialiștilor pe domenii de dezvoltare, privind instruirea și perfecționarea specialiștilor din sfera administrativă, de cercetare și inovare. Va fi studiată detaliat experiența internațională în domeniu și vor fi inițiate schimburi de informații. De asemenea, pe lângă studiile deja efectuate, vor fi realizate și alte studii științifice și statistice în funcție de necesitățile proceselor de implementare, evaluare și monitorizare a Strategiei și de cerințele de argumentare în perfecționarea legislației.

În cadrul etapei a II-a, eforturile vor fi orientate preponderent spre realizarea obiectivelor propuse, pentru racordarea standardelor locale existente la standardele stabilite de autoritățile centrale de specialitate, în conformitate cu exigentele impuse de situația reală în APL și serviciile a căror prestare se află în competența acestora. În această etapă se va realiza și trecerea competențelor în privința cărora s-a stabilit că sînt pasibile descentralizării, de la APC la APL, acțiunile principale fiind direcționate spre implementarea strategiilor, care au drept scop creșterea calității serviciilor prestate, majorarea numărului de servicii prestate de către APL de nivelul întâi și nivelul al doilea, odată cu îmbunătățirea calitativă a resurselor umane.

Această etapă va fi segmentată pe intervale de timp, pentru ca măsurile planificate să fie realizate conform etapelor de alocare a mijloacelor financiare, în corelație cu obiectivele Cadrelor bugetar pe termen mediu în vigoare, fapt ce va permite monitorizarea realizării sarcinilor potrivit mijloacelor financiare alocate și, în caz de necesitate, inițierea unor corecții. Transferul de mijloace financiare va fi efectuat concomitent cu transferul de competențe.

Ținîndu-se cont de faptul că descentralizarea nu este un proces simplu ce poate fi implementat definitiv în termene strict stabilite, ci un fenomen care, odată declanșat, poate să dureze o perioadă mai îndelungată, fiind influențat direct de multitudinea de competențe existente caracteristice APC, de tendințele de reformare a acestora, Strategia prevede, pentru perioada ulterioară etapei a II-a, monitorizarea și evaluarea competențelor, a serviciilor descentralizate pentru înaintarea, în caz de neconcordanță, a propunerilor de ajustare a lor la standardele de calitate prestabilite. În acest sens, descentralizarea va avansa odată cu expansiunea domeniilor de competență ale APL.

Pentru a spori vizibilitatea reformei naționale de descentralizare, pentru a sensibiliza și a informa opinia publică despre scopul, domeniile de acțiune și impactul așteptat al descentralizării, va fi elaborată Strategia de comunicare, însoțită de un Plan de acțiuni. Campania de comunicare va avea loc concomitent cu procesul de descentralizare, de aceea în Planul de acțiuni al Strategiei de comunicare, activitatea și mijloacele de informare vor fi descrise și etapizate cît mai exact, pentru ca purtătorii de mesaj să poată vorbi antifactum și într-un limbaj accesibil tuturor despre schimbările ce urmează să se producă în procesul descentralizării. Campania de comunicare și informare se va realiza în mod continuu, în cadrul a trei campanii

integrate majore:

1) campania intensivă de conștientizare, care presupune informarea grupurilor-tintă privind prezenta Strategie și beneficiile ei;

2) campania de susținere, care este o continuare a activității de comunicare și informare din campania anterioară și care va amplifica efectul comunicării anterioare, păstrînd interesul pentru fenomenul descentralizării;

3) campania post-implementare (anul 2015 – și mai departe), care are drept scop prezentarea rezultatelor implementării și menținerea unui interes constant față de aspectele în curs de rezolvare sau a efectelor pe care le produce în timp reforma descentralizării.

Planul de acțiuni va fi etapizat conform celor trei campanii descrise mai sus și va cuprinde următoarele linii directoare: obiectivele comunicării, activitățile aferente fiecărui obiectiv, descrierea fiecărei activități, mijloacele de comunicare, instrumentele de comunicare, termenele de realizare, factorii responsabili, costurile, indicatorii de performanță.

Rezultatele scontate, riscurile și indicatorii de progres

Prin utilizarea mecanismelor de coordonare a proceselor de gestionare și monitorizare, prin alocarea volumului corespunzător de resurse financiare în urma implementării prezentei Strategii vor fi obținute următoarele rezultate:

a) va fi creat un sistem de atribuire/transfer al competențelor între APC și APL de nivelul întâi și nivelul al doilea, caracterizat prin funcționalitate, transparentă (roluri și funcții specifice definite, inclusiv mecanisme de exercitare), stabilitate;

b) resursele vor fi corelate cu capacitatea administrativă a UAT, astfel încît serviciile publice să fie furnizate într-un mod liber, eficient (costuri cît mai reduse) și eficiente, asigurînd cel puțin un nivel minim de calitate a prestației, stabilit de APC;

c) va fi instituit un sistem de finanțe publice locale care să asigure autonomia financiară a APL de ambele niveluri, cu menținerea disciplinei financiare, cu maximalizarea eficienței și asigurarea echității în alocarea resurselor;

d) proprietatea publică a UAT va fi delimitată clar de proprietatea statului, fiind stabilit și statutul juridic al fiecărui bun mobil/imobil separat aflat pe teritoriul UAT;

e) proprietatea UAT va fi separată clar pe domenii (domeniul public sau privat). Va fi definitivă modalitatea de trecere dintr-un domeniu în altul a bunurilor publice și va fi stabilit mecanismul de trecere a proprietății de la APL de nivelul întâi la APL de nivelul al doilea, precum și de la APL de ambele niveluri în proprietatea statului și viceversa (inclusiv bunurile întreprinderilor municipale);

f) vor fi asigurate mecanisme de gestionare complexă, eficientă, efectivă și responsabilă a patrimoniului;

g) structura administrativ-teritorială va fi compusă din UAT cu capacitate administrativă ce favorizează autonomia locală;

h) furnizarea serviciilor publice de către APL se va efectua cu respectarea cerințelor și necesităților beneficiarilor, în condiții de funcționare democratică și autonomă a autorităților APL alese, inclusiv ținîndu-se cont de dimensiunea de gen;

i) va fi instituit un sistem instituțional și juridic care va asigura autonomia funcțională deplină a APL și care va oferi instrumente eficiente de responsabilizare a APL în fața locuitorilor, de facilitare a participării cetățenilor în procesul decizional, de diminuare și, ulterior, de blocare a fenomenului corupției, de garantare a echității, de combatere a discriminării;

j) va fi dezvoltat un sistem instituțional și juridic de management al resurselor umane la nivelul APL, asigurînd

autoritatea deplină a APL asupra executivului lor. Depolitizarea APL, recrutarea transparentă și nediscriminatorie a funcționarilor publici la nivel local, motivarea reală, asigurarea stabilității în funcție vor asigura îmbunătățirea competențelor funcționarilor până la finele etapei a II-a;

k) vor fi create și implementate mecanisme de asigurare a unei dezvoltări locale durabile;

l) vor fi modernizate organizarea și managementul serviciilor publice locale prin sprijinirea programelor integrate de investiții și ameliorarea condițiilor dezvoltării economice locale.

Un factor primordial în procesul de descentralizare îl constituie managementul reformei și procesul de transpunere a acesteia în practică.

Descentralizarea urmărește schimbarea unor procese și structuri complexe și, mult mai important, schimbarea modului de gândire.

În consecință, pentru ca reforma descentralizării să aibă succes, este necesar ca un număr mare de grupuri-țintă să-și exprime sprijinul și angajamentul în recunoașterea necesității schimbărilor și în implementarea acestora.

Calitatea unei strategii de schimbare se bazează, în mare parte, pe calitatea analizelor prealabile. Cu toate acestea, nu rareori se întâmplă că, în cadrul sectorului public, fazele de diagnostic se execută rapid, soluția fiind uneori aleasă înainte de identificarea și analizarea completă a problemei. Această abordare determină adesea o focalizare pe rezolvarea simptomelor, și nu pe înlăturarea cauzelor sau a problemelor de fond. Astfel, pentru remedierea fenomenului observat, prezenta Strategie propune executarea de studii și promovarea de proiecte-pilot până la adoptarea deciziei de implementare.

Partea a 4-a. Estimarea impactului financiar și a celui nefinanciar

Impactul general al măsurilor prevăzute de prezenta Strategie va fi evaluat prin analiza principalelor efecte economice asupra bugetului național și asupra bugetelor locale, prin estimarea resurselor financiare necesare a fi utilizate din contul acestor și altor surse legale.

De altfel, impactul major al politicilor de descentralizare propuse va fi mult mai amplu, depășind sfera impactului financiar, deoarece nu vom avea doar costuri economice, va trebui să includem toate beneficiile generate pentru societate în urma procesului de descentralizare, inclusiv prin prestarea către populație a unor servicii de calitate și prin accesibilitatea acestora pentru grupurile vulnerabile.

Scopul general al evaluării impactului bazat pe o monitorizare riguroasă constă în aprecierea periodică a măsurilor prin care se vor atinge obiectivele stabilite de prezenta Strategie și se vor obține rezultatele preconizate, realizând activitățile și utilizând mijloacele/resursele stabilite.

Evaluările vor fi utilizate ca surse inițiale pentru îmbunătățirea performanței implementării, ca exemple la elaborarea și planificarea activităților ulterioare sau la continuarea acțiunilor programate.

Fiecare evaluare trebuie să stabilească exact nivelul de realizare a unor obiective clare și a unor scopuri primare declarate. Evaluarea progresului implementării planificărilor strategice va oferi factorilor de decizie informații sigure pentru fiecare stadiu de intervenție, indicând asupra direcțiilor de dezvoltare a activităților întreprinse, care pot releva nuanțe atât pozitive, cât și negative. În plus, se vor efectua analize de impact prin prisma egalității de gen și a drepturilor omului, care au drept scop identificarea din timp și prevenirea potențialului impact negativ asupra unor grupuri sociale.

Evaluarea are următoarele **scopuri principale**:

a) sistematizarea experienței pentru a îmbunătăți atât

planificarea, cât și rezultatele;

b) măsurarea schimbărilor condiționate de implementarea acțiunilor planificate sau inițiate pe parcursul perioadelor stabilite, pozitive sau negative;

c) oferirea posibilității de a cunoaște activitățile întreprinse în mod transparent.

Evaluarea finală a implementării acțiunilor va avea drept scop stabilirea gradului de realizare a obiectivelor și a sarcinilor în vederea obținerii eficienței rezultatelor scontate. Sinteză și analiza informațiilor privind procesul de implementare pentru creșterea gradului de impact al rezultatelor obținute vor servi drept bază pentru o abordare strategică ulterioară.

Analizele și evaluările se vor baza pe principiul încurajării tuturor factorilor interesați în furnizarea informațiilor veridice și transparente.

Astfel, estimarea impactului va fi efectuată de fiecare autoritate publică centrală de specialitate cu atribuții în domeniile de competență propuse descentralizării. Evaluările periodice și finale pentru sinteză vor fi prezentate Cancelariei de Stat, care este responsabilă de evaluarea impactului general asupra situației reale, în funcție de tendințele proceselor de descentralizare, și de monitorizarea indicatorilor relevanți.

Prin efectuarea analizei specifice și de apreciere a gradului de aliniere la cadrul macroeconomic și la alte politici publice, Cancelaria de Stat va avea sarcina de a prezenta rapoartele respective Comisiei paritare și Guvernului.

Costurile financiare

Costurile financiare, din perspectiva analizei de impact, legate de aplicarea deciziilor și conform acțiunilor planificate, vor fi estimate și prevăzute în planurile de acțiuni pentru implementarea prezentei Strategii în perioada anilor 2012–2015 și, respectiv, în anii următori.

Sursele și volumul de finanțare a acțiunilor planificate sînt determinate în corelație cu documentele de politici ale domeniului de profil pe perioada previzibilă și includ finanțarea de la bugetul de stat, de la bugetele APL, asistența externă și alte surse legale conform Cadrului bugetar pe termen mediu.

Pentru unele acțiuni este posibilă estimarea corectă a necesarului de mijloace financiare la etapa înaintării propunerilor. În alte cazuri, costurile financiare reprezintă estimări aproximative, care au fost elaborate în faza de planificare a acțiunilor, cînd aprecierea corectă a volumului de finanțare nu era posibilă din motive justificate.

În funcție de caz, atunci cînd realizarea unor măsuri ce nu au acoperire financiară se impune ca fiind imperativă, urmează a fi inițiată identificarea surselor de finanțare suplimentară, inclusiv prin apelarea la suportul partenerilor externi.

Partea a 5-a. Cadrul instituțional pentru implementare, monitorizare și evaluare

Cadrul instituțional pentru implementare, monitorizare și evaluare include instituțiile responsabile de implementarea prezentei Strategii, procedurile și mecanismele de monitorizare, de evaluare și periodicitatea raportării.

Instituțiile implicate în procesul de implementare, monitorizare și evaluare sînt:

- a) Parlamentul;
- b) Guvernul, prin intermediul Comisiei paritare pentru descentralizare și al Cancelariei de Stat;
- c) autoritățile APC;
- d) autoritățile APL de nivelul întâi și de nivelul al doilea;
- e) asociațiile reprezentative ale autorităților APL (CALM);
- f) reprezentanții societății civile, ai mediului academic și științific, partenerii de dezvoltare.

Parlamentul va examina cadrul legislativ în vigoare și va aproba actele legislative necesare, înaintate de Guvern în vederea implementării procesului de descentralizare și de consolidare a autonomiei locale; va exercita controlul parlamentar asupra realizării prezentei Strategii, asupra respectării și realizării prevederilor legislației în vigoare privind procesul de descentralizare și de consolidare a autonomiei locale.

Guvernul a constituit, sub prezidarea Primului-ministru, Comisia paritară pentru descentralizare, care este compusă din reprezentanți ai autorităților APC și ai autorităților APL de nivelul întâi și nivelul al doilea, din reprezentantul unității teritoriale autonome Găgăuzia, reprezentantul societății civile, desemnat de Consiliul Național pentru Participare.

Comisia paritară pentru descentralizare are misiunea de a monitoriza și de a promova procesul de descentralizare în conformitate cu legislația în vigoare. Pentru asigurarea pe termen lung a unui cadru instituțional de dialog între APC și APL, societatea civilă, mediul academic și cel științific, partenerii de dezvoltare, precum și pentru fundamentarea într-o manieră participativă și consensuală a deciziilor strategice privind continuarea procesului de descentralizare, Comisia paritară a creat grupurile de lucru pentru descentralizare.

Procesul de implementare, monitorizare și evaluare a prezentei Strategii va fi coordonat de către Comisia paritară, cu suportul tehnic al Cancelariei de Stat – Direcția generală politici de descentralizare și administrare locală. Rolul Comisiei paritare este unul strategic, de coordonare generală a procesului de implementare în conformitate cu prevederile legislației în vigoare privind realizarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici.

Cancelaria de Stat, prin intermediul Direcției generale politici de descentralizare și administrare locală, va monitoriza implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni conform obiectivelor, priorităților și etapelor distincte ale procesului de descentralizare.

Direcția generală politici de descentralizare și administrare locală a Cancelariei de Stat va activa în strânsă cooperare cu autoritățile APC care gestionează domeniile pasibile descentralizării, în special cu Ministerul Finanțelor, cu autoritățile APL și cu asociațiile lor reprezentative, cu reprezentanții societății civile, ai mediului științific și academic, ai sectorului privat, cu partenerii de dezvoltare etc.

Cadrul instituțional utilizat pentru procesul de implementare și monitorizare a Strategiei este constituit din grupurile de lucru pentru descentralizare, care activează pe lângă Comisia paritară pentru descentralizare și au avantajul structurii sale democratice și participative. Activitatea în grupurile de lucru va fi suplimentată de consultări regulate cu structurile asociative reprezentative ale APL.

Pentru realizarea misiunii sale, Direcția generală politici de descentralizare și administrare locală a Cancelariei de Stat va elabora, în termen util de la aprobarea prezentei Strategii, următoarele documente:

a) metodologia și baza de date necesare pentru calcularea indicatorilor de rezultat și de progres ai Strategiei, formatul rapoartelor de lucru (pentru informare, monitorizare și evaluare);

b) procedurile de lucru cu Ministerul Finanțelor, cu ministerele și autoritățile APC care au responsabilități în implementarea Strategiei;

c) programul de lucru anual privind procesul de implementare, monitorizare și evaluare a prezentei Strategii.

Sarcinile Direcției generale politici de descentralizare și administrare locală a Cancelariei de Stat, în procesul de implementare și monitorizare, sînt următoarele:

a) supravegherea, conform responsabilităților stabilite,

a realizării acțiunilor conținute în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei prin elaborarea unui sistem de atenționare prealabilă timpurie a autorităților centrale implicate, ținînd cont de acțiunile preconizate și de termenele stabilite;

b) verificarea și avizarea strategiilor sectoriale de descentralizare și a legislației necesare implementării acestora, pentru a asigura concordanța lor cu prevederile prezentei Strategii;

c) elaborarea rapoartelor de progres privind implementarea acțiunilor incluse în Planul de acțiuni. Rapoartele de progres vor fi elaborate în baza informațiilor (rapoartelor) colectate sistematic de Cancelaria de Stat, prin intermediul subdiviziunilor sale, de la instituțiile responsabile de implementare. Rapoartele de progres vor fi prezentate Comisiei paritare și Guvernului;

d) elaborarea anuală a raportului consolidat privind dezvoltarea sistemului APL și evoluția procesului de descentralizare, pentru a fi prezentat Comisiei paritare, Guvernului și Parlamentului;

e) revizuirea anuală a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei, în vederea ajustării lui în funcție de progresul în realizarea acțiunilor, de rezultatele obținute și de schimbările de context. Procesul de actualizare a Planului de acțiuni se va realiza în corelare cu etapele de implementare a Strategiei și prevederile legii bugetului, cu aprobarea de către Guvern a versiunii actualizate pentru anul viitor.

Direcția generală politici de descentralizare și administrare locală va activa în strînsă colaborare cu subdiviziunile Cancelariei de Stat care exercită atribuții în domeniul APL și cu oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat care asigură controlul administrativ obligatoriu al actelor emise/adoptate de către autoritățile APL și coordonează activitatea serviciilor publice desconcentrate în teritoriu.

Avînd în vedere că, în cazul descentralizării, Guvernul împarte, într-o anumită măsură, sarcina administrării treburilor publice cu colectivitățile locale, sistemul descentralizat prevede înlocuirea puterii ierarhice, specifice centralizării, cu controlul administrativ obligatoriu de legalitate și oportunitate, coordonarea serviciilor publice desconcentrate în teritoriu, relevantă în acest sens fiind activitatea oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat.

În cadrul autorităților APC și al ministerelor în special, implementarea, monitorizarea și evaluarea realizării Strategiei vor fi coordonate de către direcțiile de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor sau de către alte subdiviziuni, desemnate responsabile prin ordinul conducătorului autorității respective.

Autoritățile APL, reprezentînd principalii beneficiari ai Strategiei, vor fi implicate în realizarea acțiunilor și măsurilor specifice și vor fi consultate la toate etapele procesului de elaborare, modificare și aprobare a documentelor de politici și a actelor normative, inclusiv prin intermediul asociațiilor reprezentative ale autorităților APL constituite în condițiile legii (CALM).

Participarea reprezentanților societății civile, ai mediului academic și științific, ai partenerilor de dezvoltare în procesul de monitorizare și evaluare a Strategiei va fi asigurată prin intermediul grupurilor de lucru pentru descentralizare, al Consiliului Național pentru Participare, al asociațiilor reprezentative constituite în condițiile legii, al altor structuri existente. În vederea unei monitorizări și evaluări cit mai transparente și participative a implementării prezentei Strategii, vor fi organizate regulat dezbateri publice, echilibrate din perspectivă de gen, cu participarea unor grupuri diverse de populație, inclusiv a grupurilor vulnerabile.

Evaluările intermediare și finale ale modului de imple-

mentare reprezintă elemente importante pentru aplicarea eficientă a politicilor publice, mai ales în cazul unui document deosebit de complex precum este prezenta Strategie. Astfel, pentru a asigura deplina obiectivitate a procesului de evaluare, realizarea acestuia poate fi încredințată, după caz, și unor instituții și experți independenți.

În acest context, Cancelaria de Stat, cu eventualele suport al partenerilor de dezvoltare, poate contracta instituții independente pentru elaborarea rapoartelor de evaluare intermediară și de evaluare finală în termen de 6 luni de la încheierea perioadei de implementare a prezentei Strategii.

Implementarea Strategiei: proiecte-pilot

După aprobarea prezentei Strategii și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia, Cancelaria de Stat, în comun cu autoritățile APC care gestionează domeniile pasibile descentralizării, va putea demara procese vaste de descentralizare, precum și va putea iniția în anumite domenii implementări ale proiectelor-pilot.

Comisia paritară pentru descentralizare va examina inițiativele Cancelariei de Stat privind implementarea proiectelor-pilot în domeniile supuse descentralizării și, după informarea prealabilă și consultarea autorităților APL, va aproba lista UAT de ambele niveluri în care pot fi derulate proiectele respective.

Comisia paritară va selecta din lista propusă UAT de nivelul întâi și nivelul al doilea în care pot fi desfășurate proiecte-pilot, înaintând lista finală Cancelariei de Stat.

Cancelaria de Stat, în colaborare cu autoritățile APC care gestionează domeniile supuse procesului de descentralizare, va elabora proiecte-pilot pentru a fi înaintate autorităților APL.

Autoritățile APL vor înainta autorităților APC, inclusiv grupurilor de lucru pentru descentralizare, propuneri privind transferul de competențe și de resurse aferente de la autoritățile APC către autoritățile APL sau către sectorul privat.

Monitorizarea și evaluarea Strategiei

Monitorizarea realizării prezentei Strategii va începe odată cu lansarea acesteia, în vederea identificării în timp util a eventualelor incorectitudini și lacune în derularea acțiunilor prevăzute.

Activitatea de monitorizare se va exercita în trei moduri: monitorizarea *anuală*, care presupune o raportare detaliată pe perioada unui an, pentru aprecierea impactului care a fost determinat conform sarcinilor pe termen mediu; raportarea *periodică* a rezultatelor pe etape distincte; monitorizarea și raportarea *finală* asupra realizării obiectivelor Strategiei pe perioada integrală.

Rapoartele anuale, periodice și finale de monitorizare a implementării Strategiei, privind dezvoltarea sistemului administrației publice și evoluția procesului de descentralizare, vor fi prezentate spre examinare și aprobare

Comisiei paritare pentru descentralizare, Guvernului și Parlamentului.

Coordonarea integrală a procesului de monitorizare și evaluare a rezultatelor implementării Strategiei, recomandarea corecțiilor de rigoare vor fi efectuate de către Comisia paritară pentru descentralizare.

Cancelaria de Stat va îndeplini rolul de coordonator intersectorial al procesului de implementare și monitorizare a Strategiei. Monitorizarea se va realiza pe baza unui set de indicatori relevanți, care să reflecte atât realizările directe, cât și rezultatele/impactul acestui proces. Setul de indicatori va fi propus de Direcția generală politici de descentralizare și administrare locală, va fi discutat cu toți factorii interesați și va fi adoptat de Comisia paritară pentru descentralizare.

Întrucât prin monitorizare și evaluare se oferă informații privind atingerea de obiective și obținerea de rezultate în domeniile pasibile descentralizării, conform reglementărilor în vigoare, în calitate de furnizori de date vor apărea: Ministerul Finanțelor, Biroul Național de Statistică, Ministerul Economiei, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Mediului, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Culturii, Ministerul Tineretului și Sportului, autoritățile APL etc.

În procesul de monitorizare a rezultatelor enunțate va fi utilizat un set de indicatori de evaluare a gradului de progres în realizarea sarcinilor de bază privind descentralizarea, consolidarea capacităților autorităților APL, gradul de asigurare a calității serviciilor publice prestate, aplicarea principiilor drepturilor omului, conform anexei nr. 2, și egalității de gen, conform anexei nr. 3, conceptului privind vulnerabilitatea, conform anexei nr. 4.

Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei va reprezenta unul dintre cele mai importante aspecte ale procesului de reformă a APL, în el fiind incluse obiectivele specifice, acțiunile preconizate, termenele de executare, responsabilii de realizare și alte componente.

Planul propus include acțiuni a căror realizare cuprinde perioada anilor 2012-2015 și este flexibil, permițând operarea de modificări în funcție de schimbarea circumstanțelor și de apariția unor eventuale probleme în procesul de implementare a reformei.

Sistemul general de monitorizare și evaluare va fi dezvoltat într-o manieră consecventă, fiind aliniat procesului de raportare privind realizarea Strategiei naționale de dezvoltare și Programului de activitate al Guvernului. Pe măsura evoluției sistemului național de monitorizare și evaluare, se vor dezvolta corespunzător și elementele de raportare ale prezentei Strategii.

Anexa nr. 1
la Strategia națională
de descentralizare

Setul de criterii pentru diferențierea responsabilităților proprii de celelalte tipuri de responsabilități

Setul de criterii pentru diferențierea responsabilităților proprii de celelalte tipuri de responsabilități trebuie să răspundă la trei întrebări esențiale:

- a) cum pot fi diferențiate competențele care pot fi descentralizate (descentralizabile) de cele care nu pot fi descentralizate (nedescentralizabile)?;
- b) care sînt diferențele funcționale dintre competențele descentralizate și cele desconcentrate?;
- c) care sînt diferențele funcționale și cum putem clasifica competențele descentralizate, astfel încît exercitarea lor să

fie eficientă și în conformitate cu necesitățile și preferințele beneficiarilor?.

Referitor la prima problemă trebuie știut că pot fi descentralizate numai acele competențe ale administrației publice care se referă la furnizarea de servicii publice, nu și cele care se referă la redistribuirea venitului (diferite forme de asistență socială materializată în prestații în bani) sau care se referă la stabilitatea economică și financiară a statului.

Din categoria de competențe descentralizabile fac parte

o mulțime de responsabilități eterogene și având caracteristici diferite. Pentru a putea separa aproximativ competențele care pot fi descentralizate de celelalte, putem folosi următorul set de criterii:

1) există nevoi și/sau preferințe locale în ceea ce privește cantitatea, calitatea, accesul la un anumit serviciu public, specifice unei anumite comunități? (da – serviciul poate fi descentralizat; nu – serviciul nu poate fi descentralizat);

2) existența standardelor de calitate naționale și uniforme este esențială furnizării serviciului public? (nu – serviciul poate fi descentralizat; da – serviciul nu poate fi descentralizat);

3) serviciul public este simplu/omogen, neexistând diferențe semnificative în furnizarea lui în zone/comunități diferite? (nu – serviciul poate fi descentralizat; da – serviciul nu poate fi descentralizat);

4) furnizarea serviciului public produce efecte pozitive la nivel național sau local? (efecte pozitive la nivel local – serviciul poate fi descentralizat; efecte pozitive la nivel național – serviciul nu poate fi descentralizat);

5) care este aria geografică a beneficiarilor serviciului public (sau în raport de unitatea de furnizare a acestuia – de exemplu, o grădiniță, o școală primară/gimnazială sau un liceu)? (arie locală/regională – serviciul public poate fi descentralizat; arie exclusiv națională – serviciul nu poate fi descentralizat);

6) formele de responsabilizare politică și de participare cetățenească la nivel local pot să îmbunătățească furnizarea serviciului public respectiv? (da – serviciul poate fi descentralizat; nu – serviciul nu poate fi descentralizat);

7) poate exista capacitatea de administrare eficientă la nivel local a serviciului public respectiv? (da – serviciul poate fi descentralizat; nu – serviciul nu poate fi descentralizat/transferat gradual).

Referitor la a doua problemă, aspectul esențial este diferențierea dintre competențele descentralizate, cele delegate și cele desconcentrate.

Competențele descentralizate reprezintă responsabilități care sînt transferate APL, unor autorități care sînt alese, autonome și au legitimitate democratică pentru a furniza servicii publice conform nevoilor și preferințelor specifice/locale ale beneficiarilor într-un cadru reglementat de către APC. În această situație, APL se bucură de autonomie în managementul și în furnizarea acestor competențe – APC nu mai poate folosi instrumente directe de management și de decizie, ci numai instrumente indirecte: elaborarea de politici publice specifice, standarde de calitate obligatorii, oferirea de stimulente și penalități (în special financiare), monitorizare, control, aplicarea legii și evaluare.

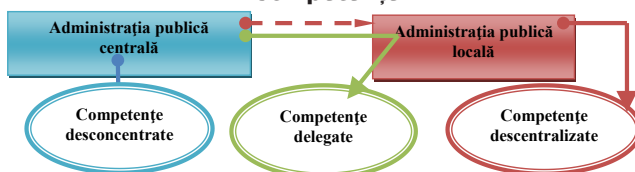
Competențele desconcentrate sînt servicii furnizate de structurile administrative ale APC (ale ministerelor) localizate în teritoriu. Din punct de vedere funcțional și ierarhic, ele sînt sub autoritatea și controlul direct al APC, de fapt sînt niște verigi ale APC în teritoriu. Instituțiile desconcentrate ale APC pot oferi servicii publice beneficiarilor, pot exercita rolul de monitorizare, de control, de aplicare a legii pentru anumite servicii descentralizate sau pentru alte activități (protecția mediului înconjurător, de exemplu). În această situație, APC folosește *instrumente directe* de management și control.

Competențele delegate sînt asemănătoare celor desconcentrate, avînd două deosebiri importante:

1) nu se pot referi la activități de monitorizare, de control sau de aplicare a legii, deci furnizează numai servicii către beneficiari;

2) din motive obiective, serviciile specifice competenței nu pot fi furnizate de structurile APC în teritoriu și, în acest caz, APL acționează ca *agent* (fără autonomie).

Diferențele principale dintre cele trei tipuri de competențe

În decizia de a furniza într-un mod sau altul o competență (și serviciile publice care îi sînt asociate) este foarte important următorul element: beneficiarul, cu nevoile și preferințele sale, trebuie să se afle în centrul sistemului – orientarea către client. Din perspectiva beneficiarului este mai puțin important care nivel administrativ îi furnizează serviciile publice, cel mai important este ca acestea să fie accesibile, de bună calitate și să îl coste cît mai puțin. Noile tehnologii au schimbat dramatic modul de furnizare a serviciilor publice, astfel încît pot fi imaginat noi combinații și aranjamente între descentralizare, desconcentrare și delegare. Toate acestea însă trebuie subordonate exclusiv nevoilor și preferințelor beneficiarului.

A treia problemă este extrem de importantă: cum putem clasifica competențele descentralizate/delegate (deci cele furnizate de APL), astfel încît să evidențiem diferențele funcționale dintre ele – roluri și funcții diferite îndeplinite de APC și de APL. În principiu putem porni de la un număr de criterii care acoperă integral modul de exercitare a competențelor și care oferă o descriere a diferitelor funcții specifice din cadrul acestora:

- cine elaborează politicile publice specifice competenței;
- cum se implementează politicile publice;
- cine răspunde direct de exercitarea competenței;
- cine răspunde de managementul furnizării serviciilor specifice competenței;
- cine produce serviciile specifice competenței;
- cine și cum finanțează competența: cheltuielile operaționale/cheltuielile de capital;
- cine deține patrimoniul necesar exercitării competenței;
- cine și cum asigură monitorizarea/controlul/aplicarea legii.

Pornind de la criteriile de mai sus, din perspectiva APL avem următoarele tipuri de competențe:

A) APL dispune de un nivel de *autonomie ridicată* – competențe proprii – ceea ce presupune:

1) exercitarea rolului principal în elaborarea/fundamentarea politicilor publice (deciziilor strategice) specifice competenței respective;

2) răspunderea de exercitarea competenței;

3) răspunderea de managementul furnizării serviciilor specifice competenței;

4) furnizarea serviciilor specifice competenței sau posibilitatea de a delega (contracta) această funcție către un operator extern (public, privat sau ONG);

5) finanțarea competenței se face din veniturile generale (necondiționate – asupra cărora APL are deplină autonomie de decizie privind modul de utilizare), astfel încît autoritatea locală (primarul și consiliul local sau președintele și consiliul raional) poate stabili alocări financiare proprii potrivit priorităților sale;

6) exercitarea unui rol principal în monitorizarea și controlul furnizării serviciilor specifice competenței respective.

B) APL dispune de un nivel de *autonomie limitată* – competențe intermediare/partajate/limitate – ceea ce presupune:

1) exercitarea unui rol secundar în elaborarea/funda-

mentarea politicilor publice (decizii strategice) specifice competenței respective;

2) răspunderea de exercitarea unor părți (unor componente) clar delimitate din cadrul competenței;

3) răspunderea numai de managementul furnizării părților (componentelor) competenței care i-au fost transferate;

4) furnizarea de servicii specifice părților competenței care i-au fost transferate sau pe care le poate delega (contracta) către un operator extern (public, privat sau ONG);

5) finanțarea competenței se face, de regulă, din veniturile condiționate (asupra cărora APL are autonomie de decizie limitată privind modul de utilizare), astfel încât autoritatea locală (primarul și consiliul local sau președintele și consiliul raional) poate stabili alocări financiare proprii potrivit priorităților sale numai în cadrul competenței respective dintre diversele părți (componente) de care răspunde;

6) exercitarea unui rol secundar în monitorizarea și controlul furnizării serviciilor specifice competenței respective.

C) APL nu dispune de nici un fel de autonomie – competențe delegate – respectiv, APL:

1) nu exercită nici un rol în elaborarea/fundamentarea politicilor publice (decizii strategice) specifice competenței respective;

2) nu răspunde de exercitarea competenței;

3) răspunde strict de managementul furnizării serviciilor specifice competenței;

4) nu poate delega producerea serviciilor specifice competenței;

5) finanțarea competenței se face din veniturile condiționate (asupra cărora APL are o autonomie limitată de decizie privind modul de utilizare), astfel încât autoritatea locală (primarul și consiliul local sau președintele și consiliul raional) nu poate stabili alocări financiare proprii potrivit priorităților sale;

6) nu exercită nici un rol în monitorizarea și controlul furnizării serviciilor specifice competenței respective.

Trebuie făcute anumite precizări: competențele care, de regulă, sînt proprii APL se referă în general la serviciile legate de proprietatea/locuința (inclusiv calitatea locuirii) beneficiarilor – serviciile comunale (apă și canalizare, transport public, colectarea gunoiului, furnizarea căldurii și a apei calde, parcuri și zone verzi, întreținerea străzilor, iluminatul public etc.) sau conexe acestora: dezvoltare și planificare urbană și teritorială, dezvoltare economică locală.

Cel mai dificil de caracterizat și analizat sînt competențele de tipul B, acestea prezentînd anumite particularități foarte importante pentru modul în care pot fi descentralizate:

- pot fi împărțite cu ușurință în părți (componente) distincte din punctul de vedere al exercitării lor, astfel încît pot fi alocate unor nivele administrative diferite, administrate autonom și finanțate separat;

- sînt competențe de importanță națională, produc efecte pozitive asupra populației întregii țări/asupra întregii societăți;

- există preferințe și nevoi locale specifice în furnizarea serviciilor caracteristice acestor competențe, dar ele sînt clar exprimate de beneficiari;

- componentele competențelor sînt descentralizate pe

nivele de administrație centrală și locală ca funcții obligatorii.

De asemenea, criteriile menționate oferă o clasificare generală, care trebuie analizată cu foarte mare atenție în cazul descentralizării fiecărei competențe în parte – deci oferă o clasificare de principiu care trebuie aplicată la fiecare utilizare detaliată și particularizată în funcție de situația concretă din Republica Moldova și de contextul în care se poate face descentralizarea. Se recomandă Cancelariei de Stat să materializeze acest set de criterii într-un document sau ca parte a unui act legislativ (de exemplu, o lege-cadru a descentralizării), care să cuprindă și alte principii și criterii vizate de prezenta Strategie și să reprezinte un ghid pentru modul în care acest proces trebuie să se deruleze din punct de vedere tehnic.

Sușținînd ideea de creare a unui nomenclator al competențelor APL de nivelul întii și nivelul al doilea în baza criteriilor descrise și a principiilor enumerate în partea a 2-a a Strategiei, este nevoie de a realiza un nomenclator complet al competențelor APL. Acesta va sta la baza evaluării nevoilor financiare pentru exercitarea lor și va ordona și structura actuală a legislației.

Pentru a realiza nomenclatorul competențelor APL, va fi nevoie să se analizeze în detaliu actuala legislație, practicile specifice unor țări de dimensiunea Republicii Moldova din regiunea centrală și est-europeană, precum și practicile internaționale relevante în domeniu – prevederile specifice ale Cartei Europene.

În principiu, nomenclatorul va trebui să cuprindă următoarele tipuri mari de competențe, care, însă, vor fi detaliate potrivit practicii curente din Republica Moldova:

a) serviciile comunale;

b) serviciile de importanță națională care pot fi furnizate eficient și eficace în condiții descentralizate, cum ar fi: educația preșcolară, primară și secundară, serviciile de asistență socială, eventual serviciile de asistență medicală primară;

c) planificarea urbană și teritorială;

d) dezvoltarea economică locală;

e) utilitățile publice – încălzirea centrală;

f) alte servicii publice care sînt pasibile descentralizării în condițiile specifice ale Moldovei.

Pentru asigurarea executării nomenclatorului menționat, se impune revizuirea sistemului actual instituțional/juridic de alocare a competențelor către APL conform principiilor enunțate, a setului de criterii și a nomenclatorului competențelor APL. Această acțiune este deosebit de complexă și presupune analiza și revizuirea unui volum semnificativ de acte normative. În primul rînd, se propune stabilirea într-o singură lege a competențelor APL (conținute de nomenclator) și eliminarea tuturor prevederilor confuze și contradictorii din acest domeniu al actualei legislații. În al doilea rînd, vor trebui analizate acele competențe de tip intermediar/partajat/limitat sau de tip delegat, conform criteriilor enunțate, care sînt deja descentralizate APL, dacă situația actuală și transferul corespund principiilor și criteriilor din Strategie. În consecință, legislația va trebui modificată. Este de preferat să existe o singură lege care să conțină toate competențele APL, intermediare/partajate/limitate și delegate transferate administrației locale, chiar dacă ea va mai fi modificată în timp, să se evite transferarea competențelor prin legi cu alt obiect de reglementare, ca o prevedere auxiliară.

Anexa nr. 2
la Strategia națională
de descentralizare**Concept privind abordarea politicilor de descentralizare prin prisma drepturilor omului**

În Republica Moldova procesul de descentralizare se desfășoară în baza celor mai bune practici internaționale, precum și în baza documentelor ONU/PNUD, pentru a contribui la sporirea participării publice, în special a grupurilor vulnerabile, la eliminarea discriminării reale, la creșterea implicării femeilor în viața politică, socială și economică – toate acestea reunite într-o metodologie numită *Abordarea pe Baza Drepturilor Omului (ABDO)* (abordarea integratoare a egalității de gen și abilitării femeilor este analizată într-o anexă separată). ABDO este o metodă de integrare a conținutului tratatelor internaționale cu privire la drepturile omului în activități de dezvoltare, cu scopul de a asigura rezultatele pozitive în promovarea drepturilor omului în practică. Conceptul a fost elaborat de specialiști în baza experienței de dezvoltare la nivel global.

Strategia națională de descentralizare include patru principii bazate pe drepturile omului: participare, nediscriminare, transparentă și responsabilizare. Ca urmare, procesul descentralizării în Republica Moldova urmărește, alături de alte obiective, și promovarea drepturilor omului pentru indivizi și comunități, incluziunea socială a grupurilor vulnerabile sau marginalizate și asigurarea, în cadrul procesului de dezvoltare, a șanselor egale și a demnității pentru toți.

Abilitarea în domeniul drepturilor omului

Procesul de descentralizare în Republica Moldova urmărește și obiectivul de a asigura ca oamenii să posede libertatea, capacitatea și resursele necesare pentru a schimba propriile vieți, a schimba comunitățile în care locuiesc și a influența propriile lor destine.

În toate procesele, în timp ce reforma de descentralizare va lua amploare, eforturile se vor concentra, printre altele, și asupra incluziunii persoanelor sau a grupurilor vulnerabile și marginalizate, pentru a asigura capacitatea lor reală și deplină de a influența deciziile autorităților locale, regionale și naționale și participarea lor în elaborarea și implementarea politicilor.

Participare

Participarea este atât un mijloc, cât și un scop în sine și reprezintă un element foarte important în realizarea drepturilor omului în orice țară, asigurând ca indivizii să fie capabili să-și influențeze propriile lor situații și valorile democratice să fie garantate. Descentralizarea în Republica Moldova se realizează și prin diferite mijloace de asigurare a participării publicului (cetățenilor), inclusiv prin sondaje, consultări cu societatea civilă sau cu grupurile interesate, și prin angajamentul permanent al autorităților centrale și locale de a comunica cu regularitate cu publicul larg.

Nediscriminare

Nediscriminarea este unul din elementele-cheie ale sistemului drepturilor omului, este unicul drept care se regăsește în toate tratatele importante cu privire la drepturile omului. Nediscriminarea necesită atât respectarea egalității formale, ceea ce înseamnă că nici o persoană nu este tratată diferit de o altă persoană din motive arbitrare, cât și acțiuni care ar asigura că nu există nici o discriminare indirectă sau neintenționată. Descentralizarea include toate aceste cerințe legale, asigurând că aceasta se implementează pe bază echitabilă, creând o serie de posibilități pentru a examina diferite cadre de politici, cu scopul de a asigura că toate aceste oportunități sînt oferite în mod echitabil tuturor persoanelor și grupurilor în Moldova.

Support pentru grupurile vulnerabile și marginalizate

După cum s-a menționat anterior, în conformitate cu principiul fundamental al egalității și nediscriminării, în cadrul

procesului de descentralizare se întreprind, după caz, măsuri speciale pentru a asigura incluziunea persoanelor și grupurilor vulnerabile și marginalizate. Descentralizarea este o oportunitate pentru Republica Moldova în ceea ce privește succesul pe termen lung al politicilor de incluziune socială a grupurilor vulnerabile.

Transparentă

Transparenta, conform legislației Republicii Moldova, este o cerință legală și este cheia unei guvernări democratice. Descentralizarea urmărește consolidarea proceselor de informare asupra deciziilor politice, publicarea datelor privind alocările bugetare și cheltuielile efectuate, informarea largă a publicului cu privire la programele specifice la care poate avea acces (în special în domeniul social și al incluziunii), cu privire la accesul la informații sau la modul de depunere de către cetățeni a reclamațiilor, sesizărilor și cererilor.

Responsabilizare

Procesul de descentralizare are scopul de a consolida responsabilizarea, atât la nivelul autorităților publice alese, la nivelul funcționarilor publici, cât și la nivel individual. Reforma consolidează capacitățile de luare a deciziilor ale autorităților locale, sporind responsabilitatea democratică și individuală. Reforma vizează, de asemenea, multiplicarea mijloacelor democratice la dispoziția publicului de a contesta deciziile, de a solicita asistență și de a revendica drepturile fundamentale la toate nivelurile.

Monitorizare și evaluare

Guvernul va monitoriza progresele în procesul de descentralizare și va face publice, cu regularitate, rapoartele și informațiile cu privire la evoluțiile din cadrul reformei, modul în care aceste evoluții influențează viața oamenilor din Republica Moldova.

Rezultatele așteptate de la aplicarea ABDO în descentralizare și APL

Scopul aplicării ABDO este de a realiza o structură guvernamentală mai eficientă, democratică, în conformitate cu valorile europene și integrarea în Uniunea Europeană. În urma aplicării ABDO se așteaptă un număr de rezultate concrete în procesul de descentralizare și de guvernare locală:

- consolidarea statului de drept în Republica Moldova;
- creșterea eficienței și a accesului în furnizarea serviciilor publice pentru toți cetățenii, în special pentru grupurile vulnerabile;
- reducerea corupției;
- statul, autoritățile locale, în totalitatea acțiunilor lor, vor deveni mai transparente și mai responsabile, vor fi capabile să asigure nediscriminarea și participarea largă a publicului;
- procesele de dezvoltare economică vor contribui la creșterea incluziunii sociale; autoritățile locale vor avea și vor implementa politici active și eficiente de reducere a excluziunii sociale;
- creșterea capacității efective a grupurilor vulnerabile de a-și promova deschis interesele și de a avea acces deplin la serviciile publice furnizate de APL;
- sporirea gradului de participare publică a persoanelor din grupurile vulnerabile;
- creșterea nivelului de cunoștințe ale publicului larg referitoare la sistemul democratic, în special ale persoanelor din grupurile vulnerabile;
- mass-media și societatea civilă vor deveni mai puternice în solicitarea de informații publice și oferirea acestora cetățenilor, în monitorizarea și evaluarea implementării deciziilor politice;
- sporirea capacității publicului de a utiliza informația și de a-i responsabiliza pe cei care iau decizii.

Anexa nr. 3
la Strategia națională
de descentralizare

Concept privind abordarea politicilor de descentralizare prin prisma egalității de gen

Declarația Mileniului și Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) propuse de comunitatea internațională obligă țările membre să asigure „promovarea egalității genurilor și abilitarea femeilor, drept modalități eficiente de a combate sărăcia, foamea și maladiile, precum și de a stimula dezvoltarea care să fie cu adevărat durabilă” (ONU, 2000).

Cadrul legal și cel de reglementare, care formează fundamentul politicilor publice și al acțiunilor în domeniul egalității de gen din Republica Moldova, se bazează pe instrumente internaționale, cum ar fi: Declarația universală a drepturilor omului (1948), Convenția asupra drepturilor politice ale femeii (1952), Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (1966), Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (1979), Platforma și Planul de acțiuni de la Beijing (1995), Declarația Mileniului (2000) etc.

Orientarea Republicii Moldova spre integrarea în Uniunea Europeană condiționează aderarea la instrumentele corespunzătoare din domeniu: Foaia de parcurs a UE pentru egalitate între femei și bărbați (2006–2010), Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Carta europeană socială, revizuită (1996), Declarația privind egalitatea dintre femei și bărbați drept criteriu fundamental pentru democrație, adoptată la cea de-a IV-a Conferință Ministerială Europeană privind egalitatea dintre femei și bărbați (Istanbul, 13–14 noiembrie 1997), Declarația și Planul de acțiuni adoptate la cel de-al III-lea Summit al șefilor de state și de guverne ale statelor membre ale Consiliului Europei (Varșovia, 16–17 mai 2005).

Deseori există încălcări directe și indirecte ale drepturilor femeii care sînt cuprinse în legi, politici publice, decizii bugetare etc. Descentralizarea în Republica Moldova poate fi un mijloc eficient de corectare a acestor fenomene prin consolidarea democrației și îmbunătățirea accesului și a calității serviciilor publice furnizate de autoritățile locale, care să fie mai eficiente și mai adaptate nevoilor specifice ale beneficiarilor (bărbați și femei), inclusiv ale celor din grupurile vulnerabile și dezavantajate.

Recunoscînd egalitatea dintre femei și bărbați drept o precondiție pentru democrație și dezvoltare și promovînd descentralizarea drept un obiectiv prioritar, Guvernul Moldovei a decis ca promovarea egalității de gen să fie un element important în cadrul procesului de descentralizare, confirmînd că democrația, buna guvernare, egalitatea dintre femei și bărbați, precum și respectarea drepturilor omului sînt printre cele mai importante rezultate ce trebuie obținute ca urmare a acestei reforme.

În cadrul acestor eforturi, cele două abordări complementare, și anume integrarea dimensiunii de gen și promovarea drepturilor femeilor, a capacității lor reale și efective de a influența și a schimba lucrurile potrivit nevoilor și intereselor lor specifice, sînt luate în considerare pentru a spori eficacitatea procesului de descentralizare. Aceste două abordări sînt reprezentate pe scurt în cele ce urmează.

Integrarea dimensiunii de gen

Integrarea dimensiunii de gen este acceptată pe plan global drept o strategie „pentru a integra preocupările și experiențele femeilor și cele ale bărbaților drept o dimensiune specifică în elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și programelor în toate sferile sociale, economice și politice, astfel încît și femeile, și bărbații să beneficieze în mod egal de rezultatele acestora, iar inegalitatea să nu se mai perpetueze” (Concluziile aprobate ale Consiliului Social și Economic al ONU pentru 1997).

În contextul descentralizării, integrarea dimensiunii de gen implică asigurarea ca perspectivele de gen și atenția pentru obiectivul egalității femeilor și bărbaților să fie unul din pilonii activităților – elaborarea strategiei, dezvoltarea capacităților Guvernului, ale APL și ale comunităților, cercetarea, dialogul, legislația, alocarea resurselor, precum și planificarea, implementarea și monitorizarea.

Un instrument important pentru integrarea dimensiunii de gen în procesul descentralizării, care poate asigura planificarea de politici și alocarea de resurse, precum și accesul și prestarea de servicii sensibile la dimensiunea de gen, este **analiza din perspectiva de gen**. Diverse comunități și grupuri de femei și bărbați din Moldova au necesități diferite (în virtutea rolurilor și responsabilităților lor diferite în societate) și acces inegal la oportunități și resurse, inclusiv la capacități și mijloace prin care ar putea să susțină financiar diverse servicii locale. Analiza din perspectiva de gen ajută la examinarea diferentelor în viața femeilor și a bărbaților, inclusiv a diferentelor care generează inegalități economice și sociale în privința femeilor, pentru a aplica rezultatele acestei analize la elaborarea de politici locale, sectoriale și naționale și în prestarea de servicii publice, astfel încît să se realizeze schimbări pozitive pentru femeile care sînt supuse diferitelor forme de discriminare.

Astfel, aplicarea analizei de gen la etapele cele mai timpurii, precum și pe tot parcursul întregului proces de descentralizare, va îmbunătăți planificarea și implementarea de politici publice sensibile la dimensiunea de gen și promovarea egalității între femei și bărbați.

Un alt instrument important pentru promovarea politicilor publice sensibile la dimensiunea de gen este **bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen (GRB)**, care reprezintă o formă de planificare, programare și alocare bugetară în așa mod încît să contribuie la promovarea egalității de gen și realizarea drepturilor femeilor. O astfel de planificare bugetară duce la identificarea și promovarea intervențiilor necesare pentru drepturile femeilor și a egalității dintre femei și bărbați. În contextul descentralizării în Republica Moldova, aplicarea planificării bugetare sensibile la dimensiunea de gen se referă la analiza impactului veniturilor și cheltuielilor reale ale autorităților publice asupra femeilor și a fetelor în comparație cu bărbații și băieții. O astfel de planificare bugetară nu necesită bugete separate pentru femei și nici nu-și propune drept scop să sporească cheltuielile pentru programele specifice femeilor. Mai degrabă, planificarea bugetară sensibilă la dimensiunea de gen ajută autoritățile publice centrale și locale să decidă cum trebuie să fie ajustate politicile publice și unde trebuie să fie realocate resursele pentru a reduce inegalitățile de gen. Statisticile dezagregate după gen reprezintă cheia pentru planificarea bugetară sensibilă la dimensiunea de gen și, ca urmare, se impune o îmbunătățire a colectării și analizei datelor la nivel local.

Extinderea împuternicirilor femeilor (women empowerment)

Se referă la obținerea de către femei a controlului asupra propriei lor vieți. Această abordare implică activități de sporire a conștientizării, de dezvoltare a autoîncrederii, implică creșterea oportunităților, accesul sporit și controlul asupra resurselor și acțiunilor menite să transforme structurile și instituțiile care consolidează și perpetuează discriminarea și inegalitatea de gen.

Aplicarea acestei abordări în contextul descentralizării implică niște acțiuni bine orientate care își propun drept scop să sporească reprezentarea femeilor în APL inclusiv,

dar nelimitându-se la astfel de acțiuni afirmative cum sînt stabilirea cotelor de participare (articolul 4 alineatul 1 al Convenției asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, cu privire la măsurile speciale temporare, ratificată de Republica Moldova la 1 iulie 1994) și impactul sporit al acestora asupra procesului decizional local, oferindu-le astfel femeilor rezidenți locali posibilitatea de a se implica în planificarea și realizarea participativă a bugetului, încurajînd oficialii aleși să fie receptivi la preocupările grupurilor dezavantajate de femei.

Rezultatele scontate din aplicarea integrării dimensiunii de gen și a drepturilor femeii (extinderea împuternicirilor) în descentralizare și APL

Scopul aplicării dimensiunii de gen și al abordării pe baza drepturilor femeilor în procesul de descentralizare este de a asigura o dezvoltare democratică care să fie sensibilă în mod egal la nevoile și interesele femeilor și ale bărbaților în conformitate cu angajamentele din cadrul ONU și cu valorile europene. Rezultatele scontate sînt următoarele:

- participarea instituționalizată, transparentă și responsabilă a grupurilor de femei, a persoanelor specializate în domeniul dimensiunii de gen, a ONG-urilor și a femeilor supuse discriminării la planificarea de politici și la planificarea bugetară, monitorizarea strategiilor locale și sectoriale;

- receptivitatea sporită a strategiilor și a bugetelor locale la nevoile și la interesele femeilor, în general, precum și la cele ale femeilor dezavantajate, în special, mai ales ale celor supuse unor forme multiple de discriminare;

- eficiența sporită a politicilor și a APL bazate pe statistici îmbunătățite despre rezidenții locali, dezagregate după sex, vîrstă, dizabilitate și alte criterii;

- creșterea capacității efective a femeilor în general și a celor supuse discriminării în special de a participa la procesul de luare a deciziilor și de promovare a nevoilor și a intereselor specifice; accesul îmbunătățit la servicii publice;

- angajamentul sporit și capacitățile îmbunătățite ale Guvernului, ale APL de a realiza și implementa politici sensibile la dimensiunea de gen, pentru a reduce orice formă de discriminare de gen;

- corelarea Strategiei naționale de descentralizare și a strategiilor sectoriale cu Programul național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010–2015 și cu legislația națională cu privire la egalitatea de gen;

- capacități sporite ale grupurilor de femei, ale persoanelor specializate în domeniul dimensiunii de gen de a participa la realizarea procesului de descentralizare.

Anexa nr. 4
la Strategia națională
de descentralizare

Concept privind vulnerabilitatea

Diverse abordări utilizează modalități diferite pentru a caracteriza și a denumi grupurile vulnerabile, grupurile excluse și grupurile discriminate. Vulnerabilitatea nu este un concept universal acceptat. Conceptul dat corelează cu noțiunea excluziunii sociale, sărăciei, discriminării și marginalizării. Excluziunea socială reprezintă rezultatul interacțiunii unor factori determinanți și efectul unui șir de probleme interconectate care, la rîndul lor, sînt determinate de unele cauze fundamentale sau de interacțiunea unor anumiți factori. Corelarea factorilor determinanți este asociată și se manifestă de-a lungul unor linii și caracteristici specifice care constituie caracteristicile vulnerabilității. În baza argumentelor prezentate, abordarea trebuie să se bazeze pe o atitudine pragmatică în ceea ce privește situația grupurilor reale care se confruntă cu excluziunea, discriminarea și marginalizarea.

În Moldova, grupurile vulnerabile au fost identificate în conformitate cu: 1) venitul, 2) vîrsta, 3) dizabilitatea, 4) limba/etnia, 5) religia, 6) regiunea rurală, 7) genul, 8) ocupația. Datele empirice și cercetările demonstrează disponibilitatea datelor oficiale, precum și a multiplelor surse de informație, inclusiv a surselor neguvernamentale de informație.

Clasificarea grupurilor vulnerabile conform probelor generate în baza criteriilor relevante include:

1) sărăcia: a) persoanele în etate; b) gospodăriile mari; c) copiii;

2) vîrsta (subiect de excluziune de la participare, stigmatizare, șomaj): a) persoanele în etate; b) tinerii;

3) dizabilitatea (subiect de excluziune, stigmatizare, participare inadecvată): a) persoanele cu dizabilități mentale; b) copiii cu dizabilități; c) adulții cu dizabilități;

4) limba/etnia (acces inadecvat la educație, stigmatizare): a) romii; b) bulgarii; c) ucrainenii; d) găgăuzii; e) moldovenii din raioanele situate în stînga Nistrului;

5) religia (dificultăți la înregistrare, la serviciile religioase, stigmatizare): a) musulmanii; b) creștinii neortodocși; c) iudeii;

6) regiunile rurale (acces inadecvat la infrastructură,

rată înaltă de șomaj): a) copiii de vîrsta educațională; b) partea activă a populației;

7) genul (stigmatizare, șomaj, nivel de plată): a) femeile; b) victimele traficului, violenței în familie;

8) ocupația (acces inadecvat la piața muncii): a) antreprenorii agricoli; b) tinerii specialiști.

Concluzii și recomandări ale organelor specializate ale ONU, CE și ODIHR/OSCE cu privire la subiectul în cauză:

- *mecanisme slabe de sprijin instituțional.* Funcționare inadecvată, incapacitatea de a răspunde necesităților și, astfel, imposibilitatea de a crea oportunități pentru cei care sînt în situație de risc de a fi excluși socialmente;

- *cadru legal discriminatoriu sau implementarea inadecvată a acestuia.* Legislația imperfectă poate să amplifice excluziunea grupurilor sociale. Uneori, legislația poate fi adecvată, poate prevedea măsuri de protecție pentru grupurile dezavantajate, însă capacitățile reduse pentru aplicarea acesteia o fac inutilă;

- *practicile discriminatorii care rezultă din favorizarea unor anumite persoane.* Preconcepțiile și discriminarea care rezultă din privilegiile sociale și politice pot conduce și ele la excluziunea socială. De exemplu, oferirea de preferințe unor anumite grupuri și discriminarea în bază de etnie și de gen pot produce excluziunea socială a anumitor categorii de persoane pe piața muncii etc. În cazuri extreme, ostilitatea directă și violența împotriva unor anumite grupuri pot genera excluziune socială;

- *bariere politice și instituționale.* Instituțiile publice pot contribui la excluziunea socială prin lipsa de înțelegere a dinamicii vulnerabilității, sărăciei și excluziunii sociale sau prin monitorizarea formală. Procesul decizional poate fi ineficient pentru a proteja grupurile excluse, mai cu seamă din cauza lipsei de implicare și a insuficienței de resurse;

- *valorile sociale și practicile culturale discriminatorii.* Excluziunea socială poate persista și la nivel cultural și tradițional. În această ordine de idei, excluziunea culturală reprezintă acces diferențiat al grupurilor sociale la beneficiile bunăstării materiale și sociale în cazul cînd cauzele nu sînt structurale.

Recomandări generice în contextul descentralizării pentru grupurile vulnerabile:

1) responsabilizare/transparență: procesul de elaborare a politicilor guvernamentale și a deciziilor autorităților APL ar trebui să cuprindă componenta analizei impactului asupra grupurilor vulnerabile (sau mai generic – analiza impactului asupra drepturilor omului), deciziile autorităților centrale care afectează comunitățile locale sînt supuse analizei impactului asupra vulnerabilității;

2) responsabilizare/transparență: deciziile autorităților locale sînt supuse publicării și sînt făcute disponibile pentru revizuirea părților interesate și a grupurilor vulnerabile, inclusiv planificarea și replanificarea hotărârilor teritoriale care țin de utilizarea și exploatarea mijloacelor și resurselor;

3) descentralizarea unui anumit procent al conținutului curriculum-ului educațional (și lingvistic), curriculum-ului local (pînă la 30%), la nivelul deciziei autorităților APL de ambele niveluri, în contextul finanțării unitare și integrate a sistemului școlar preuniversitar;

4) acces lărgit pentru autoritățile APL la granturile și subvențiile Guvernului pentru crearea de centre comunitare locale care să servească necesităților grupurilor vulne-

rabile;

5) posibilitatea autorităților APL de nivelul întii de a înființa centre ale medicilor de familie și puncte medicale finanțate total sau parțial din fondurile Companiei Naționale de Asigurări în Medicină;

6) aplicarea în cadrul formulării, implementării, monitorizării și evaluării politicilor de descentralizare a datelor îmbunătățite dezagregate după parametri/dimensiuni multiple de vulnerabilitate: teritoriu, etnie, vîrstă, sex, dizabilități etc. Datele în privința diferitelor grupuri vulnerabile pot fi colectate prin statistici oficiale, prin diferite tipuri de surse administrative, inclusiv prin Registrul gospodăriilor (Biroul Național de Statistică), indicatorii socio-economici de condiții de trai ale comunităților și SADI (Ministerul Economiei), bazele de date privind asistența socială și dizabilități (Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei), precum și prin cercetări calitative și cercetări cantitative intracomunitare selective, în special prin utilizarea Sondajului bugetelor gospodăriilor, Studiului pieței forței de muncă etc. Capacitatea Biroului Național de Statistică, a ministerelor relevante și a APL urmează a fi dezvoltată în modul corespunzător.

Anexa nr.2

Planul de acțiuni

privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012-2015

Activități	Acțiuni	Indicatorii de performanță	Termenul de realizare	Responsabili	Sursele de finanțare	
1	2	3	4	5	6	
Obiectiv specific I: Procesul de reformă se va finaliza cu existența unui sistem de atribuire/transfer al competențelor între autoritățile APC și autoritățile APL de ambele niveluri, caracterizat prin funcționalitate, claritate (roluri și funcții specifice definite, inclusiv mecanisme de exercitare), stabilitate, corelare cu resursele disponibile și cu capacitățile administrative ale UAT, astfel încît serviciile publice să poată fi furnizate într-un mod neîngrădit (acces îmbunătățit), eficient (costuri cît mai reduse), eficace (conform nevoilor și cerințelor beneficiarilor, inclusiv ale grupurilor vulnerabile), asigurînd un nivel stabilit de calitate a prestației						
Rezultat: Determinare, stabilire și transfer al competențelor autorităților APL de nivelul întii și nivelul al doilea, acoperire financiară, prestare calitativă și eficientă a serviciilor către populație, Funcționari publici instruiți. Sistem instituțional și juridic (cadru legal) revizuit și perfecționat						
1.1	Elaborarea nomenclatorului competențelor autorităților APL de nivelul întii și nivelul al doilea	1.1.1. Examinarea detaliată a cadrului legal național și internațional, a practicilor specifice existente în domeniu 1.1.2. Elaborarea nomenclatorului 1.1.3. Diseminarea și consultarea nomenclatorului cu factorii de decizie implicați, cu autoritățile APL și structurile lor asociative reprezentative, cu aprobarea variantei consultate	Variante de nomenclator propuse spre consultări Nomenclator elaborat Nomenclator aprobat prin act normativ	Trimestrul II, anul 2012 Trimestrul III, anul 2012 Trimestrul IV, anul 2012	Cancelaria de Stat Cancelaria de Stat Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
1.2	Evaluarea necesarului/disponibilității de resurse financiare necesare exercitării eficiente și eficace a competențelor transferate către APL – evaluarea volumului de cheltuieli totale ale APL în funcție de competențele transferate	1.2.1. Elaborarea documentului de evaluare a necesarului/disponibilității de resurse financiare alocate furnizării competențelor transferate autorităților APL. 1.2.2. Elaborarea documentului de evaluare a volumului de cheltuieli totale ale autorităților APL în funcție de competențele transferate	Propuneri elaborate Propuneri elaborate	Trimestrul II, anul 2013 Trimestrul III, anul 2013	Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
1.3	Revizuirea sistemului actual instituțional/juridic de delegare a competențelor către autoritățile APL conform principiilor și criteriilor stabilite în Strategie	1.3.1. Analiza și revizuirea amplă a actelor legislative și normative în vigoare 1.3.2. Eliminarea prevederilor legislative confuze și contradictorii în domeniu și optimizarea tuturor competențelor autorităților APL de nivelul întii și nivelul al doilea (conținute de nomenclator) într-un singur act normativ distinct	Studiu elaborat și adoptat Plan de acțiuni adoptat privind implementarea modificărilor propuse. Numărul propunerilor de modificări legislative. Proiect de act legislativ distinct	Anul 2012 Anul 2013	Cancelaria de Stat	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
1.4	Crearea de instrumente instituționale, legale și financiare care să stimuleze furnizarea eficientă a serviciilor specifice competențelor descentralizate (asociere, concesiune, contractare)	1.4.1. Elaborarea de propuneri de politici publice privind furnizarea eficientă a serviciilor publice 1.4.2. Elaborarea unui act legislativ privind furnizarea serviciilor comunale	Act de politici publice adoptat Act legislativ adoptat	Anul 2012 Anii 2012–2013	Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
1.5	Asigurarea de către Guvern a elaborării documentelor de politici sectoriale de descentralizare, în baza principiilor și criteriilor expuse	1.5.1. Instituirea grupurilor de lucru sectoriale responsabile de elaborarea documentelor de politici sectoriale	Modalitatea de instituire a grupurilor de lucru. Planurile de activități ale grupurilor de lucru	Trimestrul II, anul 2012	Ministerul Economiei, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei,	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5	6
în prezenta Strategie, ținându-se cont de formele și de statutul special de autonomie, în condițiile unei legi organice (statutul juridic special al Găgăuziei)	1.5.2. Elaborarea de studii aprofundate pentru elaborarea strategiilor sectoriale	Studii sectoriale aprofundate elaborate	Anul 2012	Ministerul Sănătății, Ministerul Mediului, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor	dezvoltare
	1.5.3. Elaborarea documentelor de politici sectoriale de descentralizare	Strategii sectoriale de descentralizare adoptate	Anii 2012–2014		Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
					Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
1.6 Consolidarea capacității instituționale și profesionale la nivelul APC, în special la nivelul Cancelariei de Stat, în ceea ce privește aplicarea principiilor și criteriilor specifice unei descentralizări eficiente și eficace, sensibile și la dimensiunea de gen	1.6.1. Elaborarea planului de acțiuni	Plan de acțiuni adoptat	Anul 2012	Cancelaria de Stat, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	1.6.2. Instruirea funcționarilor publici prin intermediul programelor de studii	Numărul de funcționari publici care au absolvit programele de instruire	Anul 2012	Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	1.6.3. Evaluarea externă a consolidării capacității instituționale	Raport de evaluare	Anul 2013	Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
1.7 Perfecționarea mecanismului instituțional la nivel local cu scopul de a asigura implementarea principiului egalității de gen în politicile de dezvoltare locală	1.7.1. Elaborarea unor mecanisme instituționale la nivel local îmbunătățite în vederea asigurării implementării principiului egalității de gen în politicile de dezvoltare locală	Studiu și plan de acțiuni pentru îmbunătățirea mecanismelor instituționale la nivel local	Anul 2012	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor, autoritățile APL, Cancelaria de Stat	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
1.8 Revizuirea și perfecționarea legislației ce reglementează statutul municipiului Chișinău	1.8.1. Perfecționarea legislației relevante statutului municipiului Chișinău	Legea privind modificarea și completarea Legii privind statutul municipiului Chișinău aprobată, acte legislative relevante modificate	Trimestrul II, anul 2013	Autoritatea executivă și cea deliberativă a municipiului Chișinău, Cancelaria de Stat	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
Obiectiv specific II: Perfecționarea actualului sistem de finanțe publice locale, astfel încât să se asigure autonomia financiară a APL, cu menținerea disciplinei financiare, maximizarea eficienței și asigurarea echității în alocarea resurselor					
Rezultat: Sistem de finanțe publice locale care asigură autonomia financiară a APL stabilit					
2.1 Consolidarea bazei de venituri locale proprii ale APL și a autonomiei de decizie asupra lor	2.1.1. Revizuirea sistemului existent de impozite și taxe, astfel încât sumele încasate să urmeze funcția, pe niveluri (APC, APL de nivelul întâi, APL de nivelul al doilea)	Adoptarea noii Legi privind finanțele publice locale. Creșterea proporției veniturilor proprii în total per buget local	Trimestrul I, anul 2013	Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat, reprezentanții autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5	6	
	2.1.2. Revizuirea regimului existent al veniturilor locale pentru a reduce suprareglementarea de la centru a administrării lor	Identificarea surselor de venit suprareglementate și propuneri de amendare a cadrului legislativ	Trimestrul IV, anul 2012	Ministerul Finanțelor, reprezentanții autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	2.1.3. Identificarea și introducerea unor noi surse de venit local prin impozite și taxe fixate în legislația națională	Cel puțin 2-3 surse noi semnificative de venit identificate	Anul 2012	Ministerul Finanțelor, reprezentanții autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	2.1.4. Identificarea posibilităților de a acorda autorităților APL de nivelul întâi și nivelul al doilea libertatea de a introduce impozite și taxe locale noi sau cote suplimentare la cele existente	Cel puțin 2-3 surse de venit pe care crește libertatea de decizie locală	Anul 2013	Ministerul Finanțelor, reprezentanții autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	2.1.5. Revizuirea facilităților fiscale care afectează volumul încasărilor din impozitele și taxele locale, în vederea anulării sau reducerii lor. Identificarea posibilităților de a investi beneficiarul venitului cu dreptul de a acorda direct facilități	Numărul de facilități reduse prin acte normative. Volum de încasări crescute la bugetele locale	Anul 2013	Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, reprezentanții autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
2.2	Reformarea sistemului de transferuri și impozite partajate, statuarea acestuia pe baze obiective și previzibile, cu separarea bugetelor APL de nivelul întâi și nivelul al doilea, pentru a asigura un nivel cel puțin minim de servicii, cu condiția ca sistemul să nu descurajeze efortul fiscal propriu și utilizarea rațională a resurselor	2.2.1. Revizuirea actualului sistem de colectare și alocare a impozitelor partajate	Raportul dintre minimul și maximul indicatorului [(Vp + cotă IVPF) pe locuitor] se reduce pentru APL de nivelul întâi	Trimestrul IV, anul 2012	Ministerul Finanțelor	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	2.2.2. Revizuirea sistemului de partajare a veniturilor fiscale din impozitul pe venit în vederea stabilirii în legislație a unor cote fixe pentru autoritățile APC, autoritățile APL de nivelul întâi și nivelul al doilea	Indicele de autonomie locală [(Vp + cotă IVPF) pe buget] crește	Trimestrul IV, anul 2012	Ministerul Finanțelor, reprezentanții autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	2.2.3. Proiectarea și implementarea unui sistem de echilibrare stabil (volum, formulă), cu destinație generală, separat de transferurile condiționate, care să încurajeze efortul fiscal propriu	Formulă adoptată și aplicată sistematic, inclusiv în relația cu autoritățile APL de nivelul întâi	Anul 2012	Ministerul Finanțelor, reprezentanții autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	2.2.4. Separarea transferurilor de echilibrare pentru autoritățile APL de nivelul întâi și nivelul al doilea (alocare directă pe nivele)	Alocare directă a transferurilor de echilibrare către autoritățile APL de nivelul întâi	Anul 2012	Ministerul Finanțelor, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	2.2.5. Proiectarea și implementarea unui sistem de transferuri condiționate pentru principalele funcții sociale delegate și partajate (educație, sănătate, asistență socială, cultură etc.), care să asigure un nivel cel puțin minim echitabil al prestațiilor	Alocare directă a transferurilor condiționate prin mecanisme „per capita”	Anul 2012	Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Culturii, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	

1	2	3	4	5	6
	2.2.6. Proiectarea și implementarea unui sistem de granturi pentru investiții, pe baze competitive, inclusiv a unui mecanism care să încurajeze cofinanțarea locală	Mecanism de competiție de proiecte funcțional, cu consiliu de jurizare independent. Grad crescut de cofinanțare din surse proprii a investițiilor	Anul 2012	Ministerul Finanțelor, ministerele sectoriale, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	2.2.7. Crearea de mecanisme financiare pentru încurajarea, stimularea cooperării inter-municipale și consolidării teritoriale	Mecanism creat. Acte normative modificate. Numărul de acorduri noi de cooperare încheiate (posibil: numărul de fuziuni de municipalități, ținându-se cont de principiul autonomiei locale)	Anul 2013	Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	2.2.8. Perfecționarea mecanismului de angajare a împrumuturilor de către autoritățile APL	Acces asigurat pentru APL pe piața de capital	Anul 2013	Ministerul Finanțelor	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	2.2.9. Întărirea capacității Ministerului Finanțelor de monitorizare, evaluare și elaborare a politicilor publice privind sistemul financiar al autorităților APL și al relațiilor interbugetare	Numărul și calitatea rapoartelor anuale	Anul 2013	Ministerul Finanțelor	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
2.3	Consolidarea autonomiei și a managementului financiar la nivelul APL, cu garantarea disciplinei financiare, creșterea transparenței și participării publice	Evaluare finalizată, amendamente propuse	Anul 2012	Ministerul Finanțelor, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	2.3.1. Revizuirea procedurilor bugetare pentru consolidarea autonomiei locale de ambele niveluri în proiectarea și executarea bugetelor, în cadrul legii				
	2.3.2. Asigurarea unei platforme permanente de comunicare și negociere între autoritățile publice centrale și cele locale în domeniul finanțelor publice locale, inclusiv în problemele sensibile la dimensiunea de gen	Acte normative discutate în Comisia paritară, pe întreg parcursul anului calendaristic	Anul 2013	Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	2.3.3. Sporirea gradului de responsabilizare și transparență prin introducerea și perfecționarea auditului intern și extern pentru autoritățile APL	Numărul de rapoarte de audit publicate	Anul 2014	Ministerul Finanțelor, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	2.3.4. Perfecționarea și eficientizarea sistemului de achiziții publice la nivel local	Scăderea duratei medii de încheiere a atribuirilor de contracte prin licitație publică la nivel local	Trimestrul IV, anul 2012	Ministerul Finanțelor, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	2.3.5. Consolidarea managementului financiar în APL, inclusiv introducerea bugetelor de performanță și a bugetării multianuale, cu creșterea transparenței și participării publice	Format de publicare on-line a execuțiilor bugetare. Modelul bugetului de performanță, elaborat și publicat. Training pentru implementare cu un grup de autorități ale APL-pilot	Anul 2013	Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5	6	
Obiectiv specific III: Finalizarea procesului de delimitare a proprietății de stat de cea a UAT, a bunurilor din domeniul public și din domeniul privat (inclusiv ale întreprinderilor municipale) și asigurarea mecanismelor de gestionare deplină, eficientă, efectivă și responsabilă a patrimoniului						
Rezultat: Patrimoniul public de stat delimitat și transmiterea patrimoniului care nu reprezintă interes național sau a cărui gestionare este ineficientă de la nivel central în proprietatea UAT. Cadrul de reglementare a gestionării patrimoniului, elaborat și aprobat						
3.1	Elaborarea instrumentelor juridice de delimitare a proprietății de stat și a proprietății UAT	3.1.1. Revizuirea și modificarea cadrului legal existent privind delimitarea proprietății de stat și a proprietății UAT	Numărul de acte normative aprobate/modificate	Trimestrul III, anul 2012	Cancelaria de Stat, autoritățile centrale de specialitate ale administrației publice	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		3.1.2. Elaborarea și aprobarea instrumentelor juridice de delimitare a proprietății de stat și a proprietății UAT	Acte normative aprobate. Ponderea în procente a proprietății de stat și a proprietății UAT, delimitată	Anul 2012	Cancelaria de Stat, Ministerul Economiei, Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agenția „Moldsilva”, Ministerul Mediului, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
	3.1.3. Elaborarea și aprobarea instrumentelor juridice de delimitare a bunurilor din domeniul public și din domeniul privat al statului și al UAT	Acte normative aprobate. Ponderea în procente a proprietății de stat și a proprietății UAT, delimitată	Anul 2012	Cancelaria de Stat, Ministerul Economiei, Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agenția „Moldsilva”, Ministerul Mediului, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
3.2	Inventarierea și evidența proprietății publice a statului și a UAT	3.2.1. Identificarea și delimitarea bunurilor proprietate publică a statului și a UAT	Numărul de acte de constatare și stabilire a hotarelor. Numărul de decizii ale consiliilor locale de atribuire a bunurilor	Anul 2012	Agenția Relații Funciare și Cadastru, autoritățile APL, Ministerul Economiei	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		3.2.2. Evaluarea proprietății publice a statului și a UAT	Ponderea în procente a bunurilor evaluate	Anii 2012–2014	Agenția Relații Funciare și Cadastru, autoritățile APL, Ministerul Economiei,	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5	6	
				Ministerul Finanțelor		
	3.2.3. Elaborarea documentației cadastrale	Documentație cadastrală elaborată	Anul 2014	Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Agenția Relații Funciare și Cadastru, autoritățile APL, alte structuri specializate	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	3.2.4. Elaborarea standardelor de evidență a proprietății publice a statului și a UAT	Standarde de evidență elaborate	Anul 2012	UAT, Agenția Relații Funciare și Cadastru și instituțiile subordonate	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	3.2.5. Elaborarea studiului privind modalitățile de optimizare a procedurilor și a costurilor pentru înregistrarea bunurilor imobile	Procentul de diminuare a costurilor pentru înregistrarea bunurilor imobile	Trimestrul III, anul 2012	Ministerul Finanțelor, Agenția Relații Funciare și Cadastru, autoritățile APL de ambele niveluri, alte structuri specializate	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
3.3	Finalizarea procesului de delimitare a proprietății de stat și a proprietății UAT	3.3.1. Înregistrarea bunurilor proprietate publică a statului și a UAT	Ponderea în procente a bunurilor imobile înregistrate	Anii 2012–2014	Ministerul Economiei, Agenția Relații Funciare și Cadastru, alte autorități ale APC, autoritățile APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		3.3.2. Completarea bazei de date a registrului bunurilor imobile	Bază de date accesibilă pentru factorii de decizie interesați	Anii 2012–2014	Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Economiei	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
3.4	Reglementarea regimului juridic și delimitarea patrimoniului de stat și al UAT, public și privat	3.4.1. Stabilirea regimului juridic al bunurilor din domeniul public	Ponderea în procente a bunurilor imobile din domeniul public cu regim juridic stabilit	Anii 2012–2014	Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Economiei, alte autorități ale APC, autoritățile APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		3.4.2. Stabilirea regimului juridic al bunurilor din domeniul privat	Ponderea în procente a bunurilor imobile din domeniul privat cu regim juridic stabilit	Anii 2012–2014	Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Economiei, alte autorități ale APC, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
3.5	Dezvoltarea capacităților APL de administrare a patrimoniului prin elaborarea și desfășurarea cursurilor de instruire privind administrarea eficientă a patrimoniului	Elaborarea și desfășurarea cursurilor de instruire a funcționarilor autorităților APL, precum și a aleșilor locali privind administrarea eficientă a patrimoniului	Numărul de beneficiari ai cursurilor	Anii 2012–2014	Autoritățile APC, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
3.6	Elaborarea mecanismelor de cooperare (public-privat, public-public, public-public-privat)	3.6.1. Elaborarea și aprobarea mecanismului de cooperare public-privat, public-public-privat	Volumul finanțărilor în cadrul proiectelor public-privat, public-	Anul 2013	Autoritățile APC, autoritățile APL, asociațiile	Bugetul instituției vizate/surse

1	2	3	4	5	6	
privat) pentru gestionarea eficientă a patrimoniului		public-privat. Numărul de parteneriate constituite		reprezentative ale autorităților APL	alocate de partenerii de dezvoltare	
Obiectiv specific IV: Crearea și implementarea mecanismelor de asigurare a unei dezvoltări locale durabile; modernizarea organizării și managementului serviciilor publice locale, pentru ca acestea să dispună de capacități de sprijinire a programelor integrate de investiții și de ameliorare a condițiilor dezvoltării economice locale						
Rezultat: Mecanisme eficiente de susținere și stimulare a dezvoltării locale. Autoritățile APL cu capacități adecvate de susținere a dezvoltării locale a comunităților						
4.1	Perfecționarea cadrului legal privind abilitarea APL cu capacități și instrumente de impulsione a procesului de dezvoltare locală, inclusiv prin utilizarea unor forme și concepte moderne de cooperare teritorială	4.1.1. Revizuirea și modificarea cadrului legislativ și normativ	Numărul de prevederi ale actelor legislative și normative modificate	Trimestrul IV, anul 2012	Cancelaria de Stat, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agenția Relații Funciare și Cadastru	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		4.1.2. Elaborarea și aprobarea mecanismelor de aplicare a prevederilor cadrului legal	Numărul de acte normative cu mecanisme de aplicare aprobate. Numărul de instituții implicate în elaborarea mecanismelor de aplicare	Anii 2012–2013	Cancelaria de Stat, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Agenția Relații Funciare și Cadastru	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		4.1.3. Elaborarea unui studiu privind oportunitățile de utilizare a conceptelor și formelor moderne de cooperare teritorială (poli de creștere, zonă metropolitană, cooperare intermunicipală, microregiuni)	Studiu care va prezenta oportunitățile de utilizare a conceptelor și a formelor de cooperare teritorială	Trimestrul III, anul 2012	Cancelaria de Stat în parteneriat cu partenerii de dezvoltare, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		4.1.4. Definierea legală și adoptarea conceptelor: poli de creștere, zonă metropolitană, cooperare intermunicipală, microregiuni	Proiecte de acte normative	Trimestrul IV, anul 2012	Ministerul Economiei, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Cancelaria de Stat	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		4.1.5. Elaborarea unui studiu privind oportunitățile de atribuire a statutului de pol de creștere/zonă metropolitană/municipiu principalelor orașe din Moldova, cum ar fi Hîncești, Ungheni, Orhei, Cahul, Edineț, Soroca, Florești, Căușeni, Drochia etc.	Studiu care va prezenta oportunitățile de atribuire a statutului de pol de creștere/zonă metropolitană/municipiu principalelor orașe din Moldova, cum ar fi Hîncești, Ungheni, Orhei, Cahul, Edineț, Soroca, Florești, Căușeni, Drochia etc.	Anul 2012	Cancelaria de Stat în parteneriat cu partenerii de dezvoltare, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
4.2	Crearea și dezvoltarea capacităților instituționale de atragere a resurselor financiare pentru elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea PUG și a strategiilor de dezvoltare locală	4.2.1. Elaborarea și desfășurarea cursurilor de instruire a personalului autorităților APL privind elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea PUG și a strategiilor de dezvoltare locală, întocmirea proiectelor și atragerea fondurilor investiționale externe	Cursuri elaborate, inclusiv pentru învățămînt la distanță. Numărul de beneficiari ai cursurilor	Anii 2012–2013	Cancelaria de Stat, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5	6	
				Republicii Moldova		
	4.2.2. Identificarea și implementarea mecanismelor de consultanță în domeniul elaborării, implementării, monitorizării și evaluării PUG și a strategiilor de dezvoltare, întocmirea proiectelor și atragerea fondurilor investiționale externe	Mecanism de acordare a serviciilor de consultanță elaborat. Numărul de beneficiari de consultanță. Numărul de documente expertizate	Anii 2012–2013	Cancelaria de Stat, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
	4.2.3. Acordarea de asistență autorităților APL în promovarea cooperării în cadrul euroregiunilor și în cadrul altor structuri regionale internaționale	Mecanism de acordare a serviciilor de asistență elaborat. Numărul de beneficiari de asistență	Anii 2012–2015	Cancelaria de Stat, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, asociațiile reprezentative ale autorităților APL, ONG-urile	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
4.3	Elaborarea/actualizarea PUG și a strategiilor de dezvoltare locală, incluzând abordarea bazată pe drepturile omului și pe egalitatea de gen	4.3.1. Finalizarea și aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național	Planul de amenajare a teritoriului național, finalizat și aprobat	Anul 2013	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Academia de Științe a Moldovei	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		4.3.2. Elaborarea/actualizarea planurilor regionale de amenajare a teritoriului	Planuri regionale de amenajare a teritoriului elaborate/actualizate	Anii 2012–2013	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, APL de nivelul al doilea	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		4.3.3. Elaborarea/actualizarea planurilor locale de amenajare a teritoriului	Peste 50% de planuri locale de amenajare a teritoriului elaborate	Anii 2013–2014	Autoritățile APL de ambele niveluri	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		4.3.4. Crearea Sistemului Informațional Geografic Național Unic	Sistem Informațional Geografic Național Unic elaborat. Numărul de utilizatori ai bazei de date	Anii 2012–2013	Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, alte autorități ale APC, autoritățile APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
4.4	Dezvoltarea capacităților APL de susținere a cooperării transfrontaliere	4.4.1. Crearea instrumentelor și a cadrului legal favorabil autorităților APL pentru dezvoltarea cooperării transfrontaliere	Numărul de acte normative cu mecanisme de aplicare aprobate	Anul 2012	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Cancelaria de Stat, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5	6	
	4.4.2. Acordarea de asistență autorităților APL în promovarea cooperării în cadrul euroregiunilor și în cadrul structurilor regionale internaționale	Numărul de proiecte transfrontaliere implementate de autoritățile APL. Volumul finanțărilor externe atrase prin intermediul programelor europene de susținere a cooperării transfrontaliere	Anii 2012–2015	Cancelaria de Stat, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, asociațiile reprezentative ale APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
Obiectiv specific V: Creșterea capacității administrative a UAT, reducerea fragmentării și raționalizarea structurilor administrativ-teritoriale, fapt ce va favoriza autonomia locală, furnizarea eficientă a serviciilor publice, cu respectarea cerințelor și a necesităților beneficiarilor, în condiții de funcționare democratică și autonomă a autorităților locale alese						
Rezultat: Structura administrativ-teritorială optimizată aprobată. Autoritățile APL cu capacități adecvate pentru furnizarea eficientă a serviciilor						
5.1	Examinarea oportunităților de raționalizare a structurilor administrativ-teritoriale, în baza studiilor privind consolidarea capacităților UAT, în conformitate cu criteriile și principiile cuprinse în prezenta Strategie	5.1.1. Elaborarea unui studiu privind consolidarea capacităților UAT, în conformitate cu criteriile și principiile cuprinse în prezenta Strategie, care să prezinte modele de consolidare și raționalizare a structurii administrativ-teritoriale (consolidare teritorială, administrativă/stimulare a cooperării intermunicipale) 5.1.2. Elaborarea unor propuneri de politică publică, în baza studiului realizat anterior, care să detalieze un număr limitat de alternative de creștere a capacității	Studiu și recomandări elaborate	Anul 2012	Cancelaria de Stat	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
			Propunere de politică publică elaborată	Trimestrul IV, anul 2012	Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
5.2	Consultarea membrilor comunităților locale, inclusiv a grupurilor vulnerabile, asupra opțiunilor de consolidare a capacităților UAT și de cooperare intermunicipală	5.2.1. Organizarea unor consultări publice cu factorii interesați privind necesitatea optimizării structurii administrativ-teritoriale 5.2.2. Evaluarea rezultatelor consultărilor publice și prezentarea acestora Comisiei paritare pentru descentralizare	Numărul de consultări publice	Trimestrul IV, anul 2012	Cancelaria de Stat, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
			Opțiuni de consolidare administrativ-teritorială identificate	Anul 2013	Cancelaria de Stat, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
5.3	Crearea de condiții pentru implementarea opțiunilor de consolidare a capacităților UAT și de cooperare intermunicipală	5.3.1. Elaborarea și aprobarea metodologiei de evaluare a capacităților autorităților APL de nivelul întâi și nivelul al doilea 5.3.2. Elaborarea foilor de parcurs privind raționalizarea administrativ-teritorială prin una din opțiunile acceptate 5.3.3. Facilitarea și implementarea cooperării intermunicipale pentru prestarea serviciilor publice	Metodologie de evaluare a capacităților autorităților APL aprobată	Trimestrul IV, anul 2012	Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
			Foi de parcurs aprobate	Anul 2014	Cancelaria de Stat, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
			Implementarea a 40 de proiecte de cooperare municipală	Anii 2012–2015	Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5	6	
	5.3.4. Elaborarea cadrului legislativ adecvat structurilor consolidate și cooperare	Cadru legislativ adecvat adoptat	Anii 2012–2013	Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare	
Obiectiv specific VI: Dezvoltarea unui sistem instituțional și juridic de management al resurselor umane la nivelul APL, astfel încât să se asigure recrutarea transparentă și nediscriminatorie a funcționarilor, motivarea reală, stabilitatea în funcție, reducerea influenței politice asupra acestora, care să contribuie direct la îmbunătățirea competențelor personale și profesionale ale angajaților din APL						
Rezultat: Cadru instituțional și juridic de management al resurselor umane ale autorităților APL aprobat și adecvat autonomiei locale						
6.1	Perfecționarea sistemului de instruire cu scopul de a asigura creșterea capacității profesionale a resurselor umane, atât pentru funcționarii publici, cât și pentru aleșii locali, în special în domeniile: planificare strategică participativă; management de proiect; management financiar-bugetar modern; organizarea și asigurarea serviciilor comunale și sectoriale; tehnologii informaționale; limbi străine; analiza impactului din perspectiva de gen și a drepturilor omului; planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea bazată pe drepturile omului și pe egalitatea de gen	6.1.1. Elaborarea unui document de politici publice privind dezvoltarea profesională și instruirea continuă a funcționarilor publici și a aleșilor locali 6.1.2. Elaborarea și implementarea unor module de instruire a funcționarilor publici și a aleșilor locali în contextul procesului de descentralizare	Document de politici publice elaborat și aprobat Numărul de module de instruire elaborate și aprobate. Numărul de funcționari publici și de aleși locali instruiți	Anul 2012 Anii 2012–2013	Cancelaria de Stat, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL Cancelaria de Stat, în comun cu Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, în cooperare cu asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
6.2	Asigurarea autonomiei organizaționale atât în ceea ce privește structura instituțională, cât și în ceea ce privește politica de personal, neadmiterea imixtiunii autorităților centrale în structura executivă locală sau raională	6.2.1. Ajustarea cadrului legislativ și a celui normativ actual în domeniul structurii administrative, politici de personal, astfel încât să asigure autoritatea deplină a autorităților APL alese asupra executivului lor	Numărul de prevederi legislative și acte normative modificate	Anii 2012–2013	Cancelaria de Stat, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
6.3	Dezvoltarea cadrului normativ și a practicilor privind managementul resurselor umane, care să asigure accesul liber și nediscriminatoriu prin concurs transparent la funcția publică, motivarea, stimularea, stabilitatea în funcție și posibilitățile de avansare în carieră pentru funcționarii publici, inclusiv prin prisma dimensiunii de gen	6.3.1. Examinarea opțiunilor privind elaborarea statutului funcționarului public local, inclusiv prin prisma egalității de șanse pentru femei și bărbați	Statutul funcționarului public local elaborat	Trimestrul IV, anul 2012	Cancelaria de Stat, în parteneriat cu autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL și Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		6.3.2. Modificarea cadrului legislativ și a celui normativ	Numărul de acte normative modificate	Anul 2012	Cancelaria de Stat, în parteneriat cu autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL, Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

1	2	3	4	5	6	
				Republicii Moldova		
Obiectiv specific VII: Crearea unui sistem instituțional și juridic care va asigura transparența decizională, autonomia funcțională deplină a APL și va oferi instrumente eficiente de responsabilizare a autorităților APL în fața populației, de facilitare a participării publice în procesul decizional, de luptă împotriva corupției, de garantare a echității și de combatere a discriminării						
Rezultat: Mecanism decizional transparent, instrumente de responsabilizare a autorităților APL funcționale, create prin prisma drepturilor omului și a egalității de gen						
7.1	Îmbunătățirea sistemului de alegeri la nivelul APL, astfel încât să crească semnificativ reprezentativitatea, responsabilitatea și competența aleșilor locali	7.1.1. Elaborarea unui studiu care va prezenta alternative, modalități și impactul care îl va avea schimbarea cadrului legislativ, luând în considerare experiența internațională	Studiu care va prezenta alternative privind: (i) eliminarea barierelor de orice fel pentru candidaturile independente; (ii) optimizarea numărului de consilieri locali ai autorităților APL de nivelul întâi și nivelul al doilea; (iii) identificarea unor modalități de responsabilizare a aleșilor locali în vederea întăririi legăturii cu alegătorii/cetățenii, eficientizarea consiliilor locale și scăderea costurilor de funcționare a acestora; (iv) identificarea unor modalități de	Anii 2012–2014	Comisia Electorală Centrală, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
			îmbunătățire a reprezentării minorităților și grupurilor vulnerabile în funcțiile locale alese			
		7.1.2. Elaborarea unor propuneri de modificări legislative, în baza studiului realizat anterior, care să detalieze un număr limitat de alternative de îmbunătățire a sistemului de alegeri la nivelul APL	Numărul de acte normative modificate	Anul 2014	Cancelaria de Stat, în parteneriat cu Comisia Electorală Centrală, cu autoritățile APL și asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
7.2	Clarificarea regimului controlului administrativ de legalitate, de coordonare a serviciilor descentralizate în teritoriu, cu respectarea strictă a autonomiei locale	7.2.1. Elaborarea propunerilor legislative în vederea îmbunătățirii regimului controlului administrativ de legalitate și de coordonare a serviciilor descentralizate în teritoriu	Numărul de acte normative modificate	Anul 2012	Cancelaria de Stat, în parteneriat cu autoritățile APL și asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		7.2.2. Elaborarea și implementarea unui plan de acțiuni privind organizarea, coordonarea eficientă și eficace a serviciilor descentralizate în teritoriu	Plan de acțiuni, modele de organizare a serviciilor descentralizate și ghid de coordonare a serviciilor descentralizate adoptate	Anul 2012	Cancelaria de Stat, autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
7.3	Extinderea participării publice în procesul decizional la nivel local, inclusiv prin prisma echilibrului de gen, și generalizarea metodelor de consultare universală în vederea consolidării democratice	7.3.1. Elaborarea unui studiu care va prezenta alternative și modalități de sporire a participării publicului la procesul de luare a deciziilor	Studiu care va detalia în mod clar un număr de modalități prin care participarea publicului la luarea de decizii care îl privește va fi încurajată, stimulată	Anul 2013	Cancelaria de Stat, în parteneriat cu autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL, ONG-urile	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
		7.3.2. Elaborarea de propuneri legislative de modificare a cadrului legal în vederea sporirii participării la procesul public decizional	Numărul de propuneri de modificări legislative. Plan de acțiuni adoptat privind implementarea modificărilor propuse	Anul 2014	Cancelaria de Stat, în parteneriat cu autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL, ONG-urile	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare
7.4	Elaborarea Strategiei de comunicare și a Planului de acțiuni, care vor asigura transparența maximă a procesului de implementare a prezentei Strategii	7.4.1. Elaborarea Strategiei de comunicare și a Planului de acțiuni, care vor asigura transparența maximă a procesului de implementare a prezentei Strategii	Strategia de comunicare și Planul de acțiuni elaborate și adoptate	Trimestrul II, anul 2012	Cancelaria de Stat, în parteneriat cu autoritățile APL, asociațiile reprezentative ale autorităților APL, ONG-urile	Bugetul instituției vizate/surse alocate de partenerii de dezvoltare

466 D E C R E T
pentru promulgarea Legii cu privire la stabilirea
principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind
siguranța alimentelor

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 155-VII. Chișinău, 2 iulie 2012.

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 113 din 18 mai 2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor.

Nicolae TIMOFTI

467 L E G E
cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor
generale ale legislației privind siguranța alimentelor

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta legea, armonizată cu capitolele I și II din Regulamentul (CE) nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 31 din 1 februarie 2002, creează cadrul legal privind siguranța alimentelor.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul, scopul și domeniile de aplicare a prezentei legi

(1) Prezenta lege are drept scop atingerea unui înalt nivel de protecție a sănătății umane și a intereselor consumatorului privind siguranța alimentelor, ținând cont de diversitatea aprovizionării cu produse alimentare, inclusiv cu produse tradiționale, asigurând funcționarea eficientă a pieței naționale.

(2) Pentru atingerea scopului prevăzut la alin. (1), prezenta lege:

a) stabilește principii generale față de legislația care reglementează domeniile privind produsele alimentare, precum și hrana pentru animale, în general, siguranța acestora, în special;

b) instituie Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, stabilește și definește domeniile de competență ale acesteia și ale Ministerului Sănătății privind siguranța produselor alimentare și a hranei pentru animale;

c) consolidează cadrul juridic și instituțional privind siguranța alimentelor și a hranei pentru animale.

(3) Prevederile prezentei legi se aplică la toate etapele lanțului alimentar.

(4) Prin derogare de la alin. (3), legea nu se aplică producției primare destinate consumului casnic sau preparării, manipulării ori depozitării produselor alimentare pentru consumul casnic.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

analiză a riscului – proces care cuprinde trei componente interconectate: evaluarea riscului, gestiunea riscului și comunicarea riscului;

autoritate competentă – autoritate centrală care dispune de competența de a organiza controale oficiale;

business alimentar – orice afacere, indiferent dacă activează pentru a obține profit sau nu și indiferent dacă este publică sau privată, care se desfășoară în orice etapă

a lanțului alimentar;

comerț cu amănuntul – manipulare sau operare a unui punct de depozitare, comercializare sau livrare către consumatorul final a alimentelor, care include și distribuția prin terminale, operațiuni de catering, cantine de pe lângă instituții, catering instituțional, restaurante și alte operațiuni similare în domeniul serviciilor alimentare, magazine, centre de distribuție și puncte de comercializare angro, supermarketuri;

comunicare a riscului – schimb interactiv de informații și de opinii, pe întreaga durată a procesului de analiză a riscului, cu privire la pericole și la riscuri, la factori corelați riscului și la percepția riscului dintre evaluatorii riscului, gestionarii riscului, unitățile care operează în sectorul hranei animalelor și cele cu profil alimentar, comunitatea academică și alte părți interesate, inclusiv explicarea constatărilor evaluării riscului și a bazei deciziilor de gestiune a riscurilor;

consumator final – ultimul consumator al unui produs alimentar care nu folosește produsul ca parte a unei operațiuni sau activități din domeniul de activitate al unei întreprinderi din businessul alimentar;

control oficial – orice formă de control organizat de autoritatea competentă în vederea verificării conformității cu legislația a întregului lanț alimentar;

evaluare a riscului – proces cu baze științifice constând din 4 etape: identificarea pericolului, caracterizarea pericolului, evaluarea expunerii și caracterizarea riscului;

gestiune a riscului – proces, diferit de evaluarea riscului, de apreciere a politicilor alternative prin consultare a părților interesate, luându-se în considerare evaluarea riscului și alți factori legitimi și, dacă este necesar, selectându-se opțiunile de prevenire și de control adecvate;

hrană pentru animale – orice substanță sau produs, inclusiv aditivi, indiferent dacă sînt procesate, parțial procesate sau neprocesate, destinate folosirii în nutriția animalelor;

lanț alimentar – proces cuprinzînd etape, inclusiv importul, începînd cu și incluzînd producția primară a unui produs alimentar, pînă la și incluzînd depozitarea, transportul, vînzarea sau furnizarea către consumatorul final și, după caz, importul, fabricarea, depozitarea, procesarea, transportul, distribuția, vînzarea și furnizarea hranei pentru animale;

legislație alimentară – acte legislative, decrete ale Președintelui Republicii Moldova, hotărîri ale Guvernului, reguli și norme sanitare, igienice, sanitar-veterinare, fitosanitare, standarde, alte documente normative pertinente referitoare la produse alimentare în general și la siguranța produselor

alimentare în special, la nivel național, ce acoperă întregul lanț alimentar și hrana pentru animale produsă sau folosită pentru hrănirea animalelor de la care se obțin produse alimentare;

operator din businessul alimentar – persoană fizică sau persoană juridică responsabilă de respectarea cerințelor legislației alimentare în unitățile cu profil alimentar aflate sub controlul ei;

operator din domeniul hranei pentru animale – persoană fizică sau persoană juridică responsabilă de asigurarea conformității cu legislația alimentară în unitatea care operează în sectorul hranei pentru animale aflată sub controlul său;

organ de control – organ căruia autoritatea competentă i-a delegat anumite atribuții de control oficial;

pericol – agent biologic, chimic sau fizic aflat în produse alimentare sau în hrana pentru animale sau o stare a acestora, având potențialul de a cauza un efect negativ asupra sănătății;

punere pe piață – deținere a produselor alimentare sau a hranei pentru animale în scopul comercializării, inclusiv oferirea spre vânzare sau orice altă formă de transfer, indiferent dacă este gratuit sau nu, comercializarea, distribuția și alte forme de transfer;

producție primară – producere, creștere sau cultivare a produselor primare, incluzând recoltarea, mulsul și producția de animale de crescătorie înainte de sacrificare, de asemenea vânătoarea și pescuitul, precum și colectarea produselor de la animale și plante sălbatice;

produs alimentar sau aliment – orice substanță sau produs, indiferent dacă este prelucrat, parțial prelucrat sau neprelucrat, destinat sau prevăzut în mod rezonabil a fi ingerat de oameni. Produsele alimentare includ băuturile, guma de mestecat și orice substanță, inclusiv apa, încorporată în mod intenționat în produse alimentare în timpul producerii, preparării sau tratării lor. Ele includ apa după punctul de conformitate, așa cum este definit în continuare:

1) în cazul apei furnizate printr-o rețea de distribuție, în punctul din interiorul unei incinte sau al unei unități în care aceasta curge din robinetele folosite în mod normal pentru consumul uman;

2) în cazul apei furnizate dintr-un rezervor, în punctul în care aceasta curge din rezervor;

3) în cazul apei îmbuteliate în sticle sau recipiente destinate comercializării, în punctul în care aceasta este îmbuteliată în sticle sau recipiente;

4) în cazul apei folosite într-o întreprindere alimentară, în punctul în care apa este utilizată în întreprindere.

Produsele alimentare nu includ:

- hrana pentru animale;
- animalele vii, în afara cazurilor în care sînt pregătite spre a fi puse pe piață pentru consumul uman;
- plantele înainte de a fi recoltate;
- medicamentele;
- cosmeticele;
- tutunul și produsele din tutun;
- substanțele stupefiante sau psihotrope;
- reziduurile și substanțele contaminante;

risc – funcție a probabilității unui efect negativ asupra sănătății și gravitatea acestui efect, determinat de un pericol;

trasabilitate – capacitate de a depista și a urmări anumite produse alimentare, hrana pentru animale, un animal de la care se obțin produse alimentare sau o substanță destinată încorporării sau care este de așteptat să fie încorporată în anumite produse alimentare sau în hrană pentru animale, pe parcursul întregului lanț alimentar; operații sau activități din domeniul de activitate al unei întreprinderi cu profil alimentar;

unitate care operează în sectorul hranei pentru animale – orice unitate, publică sau privată, indiferent dacă activează pentru a obține profit sau nu, care desfășoară orice operațiuni de fabricare, procesare, depozitare, transport, comercializare sau distribuție a hranei pentru animale, inclusiv orice producător care produce, procesează sau depozitează hrană pentru animale în propria sa unitate.

Articolul 3. Obiectivele generale ale legislației privind siguranța alimentelor

(1) Obiectivele generale ale legislației privind siguranța alimentelor sînt:

a) atingerea unui nivel înalt de protecție a vieții și a sănătății umane, a intereselor consumatorului, practicile corecte în comerțul alimentar, luîndu-se în considerare sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și protecția mediului înconjurător;

b) facilitarea schimburilor comerciale dintre Republica Moldova și alte țări, fabricarea și comercializarea produselor alimentare și a hranei pentru animale, în conformitate cu obiectivele și principiile generale.

(2) Dacă există standarde internaționale a căror implementare este iminentă, ele sînt luate în considerare la dezvoltarea sau la armonizarea legislației privind siguranța alimentelor, cu excepția cazurilor în care aceste standarde sau părți relevante ale lor ar fi ineficiente sau nepotrivite pentru atingerea obiectivelor legitime ale legislației privind siguranța alimentelor ori ar avea ca rezultat un nivel diferit de protecție față de cel stabilit ca fiind conform cerințelor Uniunii Europene.

Capitolul II

LEGISLAȚIA PRIVIND SIGURANȚA ALIMENTELOR ȘI A HRANEI PENTRU ANIMALE

Secțiunea 1

Principiile generale ale legislației privind siguranța alimentelor

Articolul 4. Analiza riscurilor

(1) Pentru realizarea obiectivului general al unui nivel înalt de protecție a vieții și a sănătății umane, legislația alimentară se bazează pe analiza riscurilor, cu excepția cazurilor în care această abordare nu este adecvată circumstanțelor sau naturii măsurii.

(2) Evaluarea riscului se bazează pe informațiile științifice disponibile și se realizează în mod independent, obiectiv și transparent.

(3) Gestiunea riscului ia în considerare rezultatele evaluării riscului și, în special, avizele instituțiilor naționale și internaționale în domeniul siguranței alimentelor, alți factori legitimi în domeniu, precum principiul precauției.

Articolul 5. Principiul precauției

(1) În împrejurări specifice în care, în urma unei evaluări a informațiilor disponibile, este identificată posibilitatea unor efecte dăunătoare asupra sănătății, dar persistă incertitudinea științifică, vor fi adoptate măsuri provizorii de gestiune a riscului, necesare pentru asigurarea unui nivel înalt de protecție a sănătății consumatorului, pînă la apariția unor noi informații științifice pentru o evaluare mai cuprinzătoare a riscului.

(2) Măsurile adoptate în temeiul alin. (1) trebuie să fie proporționale și să nu limiteze comerțul mai mult decît este necesar pentru a atinge un înalt nivel de protecție a sănătății, acordîndu-se atenție fezabilității tehnice și economice, altor factori considerați legitimi pentru problema evaluării riscului. Măsurile se revizuiesc într-o perioadă rezonabilă de timp, în funcție de natura riscului identificat pentru viață sau sănătate, precum și de tipul informațiilor științifice necesare pentru clarificarea incertitudinii științifice și pentru realizarea unei evaluări mai cuprinzătoare a riscului.

Articolul 6. Protecția intereselor consumatorului

Legislația privind siguranța alimentelor vizează protejarea

intereselor consumatorului, îi oferă o bază care să îi permită a face alegerea în cunoștință de cauză a alimentelor pe care le consumă, avînd drept scop prevenirea:

- a) practicilor comerciale incorecte;
- b) contrafacerii produselor alimentare;
- c) oricărui alte practici care pot induce în eroare consumatorul.

Secțiunea a 2-a

Principiile transparenței

Articolul 7. Consultarea cu societatea civilă

Societatea civilă este consultată în mod deschis și transparent, direct sau prin organisme reprezentative, în timpul pregătirii, evaluării și revizuirii legislației alimentare.

Articolul 8. Informarea societății civile

Fără a aduce atingere dispozițiilor aplicabile din legislația privind accesul la documente, în cazul în care există motive rezonabile să se suspecteze că anumite produse alimentare sau hrană pentru animale pot prezenta un risc pentru sănătatea umană sau pentru sănătatea animală, autoritățile competente, în funcție de natura, de gravitatea și dimensiunile riscului, vor lua măsuri adecvate în vederea informării societății civile despre natura riscului pentru sănătate, despre identificarea produselor alimentare sau a hranei pentru animale, despre tipul de produse alimentare sau de hrană pentru animale pe care le pot prezenta și despre măsurile luate ori pe cale de a fi luate pentru a preveni, reduce sau elimina acest risc.

Secțiunea a 3-a

Obligațiile generale în comerțul cu produse alimentare și cu hrană pentru animale

Articolul 9. Produsele alimentare și hrana pentru animale importate în Republica Moldova

Produsele alimentare și hrana pentru animale importate în Republica Moldova pentru a fi puse pe piață trebuie să satisfacă cerințele din legislația alimentară în vigoare și condițiile recunoscute ca fiind cel puțin echivalente cu acestea sau, în cazul acordurilor specifice încheiate între Republica Moldova și țara exportatoare, să satisfacă cerințele din respectivul document.

Articolul 10. Standardele internaționale

Prin Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Republica Moldova:

- a) contribuie la elaborarea de standarde tehnice internaționale privind produsele alimentare și hrana pentru animale, de standarde sanitare și fitosanitare;
- b) promovează coordonarea activității îndreptate spre respectarea standardelor de siguranță a alimentelor și a hranei pentru animale, desfășurată de organizații guvernamentale și neguvernamentale internaționale;
- c) contribuie, în cazul în care acest lucru este relevant și adecvat, la dezvoltarea acordurilor privind recunoașterea echivalenței măsurilor specifice privind siguranța produselor alimentare și a hranei pentru animale;
- d) promovează coerența dintre standardele tehnice internaționale și legislația națională în domeniul siguranței alimentelor, asigurînd totodată ca nivelul înalt de protecție să nu fie diminuat.

Secțiunea a 4-a

Cerințele generale ale legislației privind siguranța alimentelor

Articolul 11. Cerințele pentru siguranța alimentelor

- (1) Produsele alimentare care nu prezintă siguranță nu vor fi plasate pe piață.
- (2) Se consideră că produsele alimentare nu prezintă siguranță atunci cînd:
 - a) sînt dăunătoare sănătății;
 - b) nu sînt adecvate consumului uman.
- (3) Atunci cînd se determină dacă un aliment prezintă sau nu siguranță, trebuie să se aibă în vedere:

a) condițiile de folosire a alimentului de către consumator și în fiecare etapă a lanțului alimentar;

b) informațiile furnizate consumatorului, inclusiv informațiile de pe etichetă sau alte informații general disponibile pentru consumator în privința evitării unor anumite efecte negative asupra sănătății ale unui anumit produs alimentar sau ale unei anumite categorii de produse alimentare.

(4) Atunci cînd se determină dacă un produs alimentar dăunează sănătății, trebuie să se aibă în vedere:

- a) efectele toxice cumulative probabile;
- b) sensibilitatea deosebită, din punctul de vedere al sănătății, a unei categorii specifice de consumatori cărora le este destinat produsul alimentar.

(5) Atunci cînd se determină dacă un produs alimentar nu prezintă siguranță pentru consumul uman, trebuie să se aibă în vedere dacă este inacceptabil pentru consumul uman potrivit folosirii căreia îi era destinat, din motive de contaminare, indiferent dacă aceasta se face printr-o substanță străină sau în alt mod, sau prin putrefacție, deteriorare ori descompunere.

(6) În cazul în care un produs alimentar care nu prezintă siguranță face parte dintr-un transport, dintr-un lot sau dintr-o livrare de mărfuri alimentare de la o sursă sau din aceeași clasă ori avînd aceeași descriere, se presupune că toate produsele alimentare din respectivul transport, lot sau din respectiva livrare nu prezintă nici ele siguranță, cu excepția cazurilor în care, în urma unei evaluări detaliate, nu există nicio dovadă care să indice că restul lotului, transportului sau al livrării nu prezintă siguranță.

(7) Produsele alimentare care sînt în conformitate cu cerințele speciale ce reglementează siguranța alimentelor se consideră ca neprezentînd riscuri în măsura în care sînt acoperite aspectele acestor cerințe.

(8) Conformitatea unui produs alimentar cu cerințele specifice aplicabile aceluși produs alimentar nu împiedică organul de control abilitat să ia măsuri adecvate de impunere a restricțiilor privind punerea pe piață ori să solicite retragerea lui de pe piață în cazul în care există motive pentru a suspecta că, în pofida acestei conformități, produsul alimentar respectiv nu prezintă siguranță.

Articolul 12. Cerințele față de siguranța hranei pentru animale

(1) Hrana pentru animale nu se pune pe piață și nu se dă nici unui animal de la care se obțin produse alimentare dacă nu prezintă siguranță.

(2) Se consideră că folosirea hranei pentru animale nu prezintă siguranță în cazul în care:

- a) are un efect negativ asupra sănătății umane ori a sănătății animale;
- b) produsele alimentare obținute de la animale pentru producția de alimente devin un factor de risc pentru consumul uman.

(3) În cazul în care o anumită hrană pentru animale a fost identificată că nu prezintă siguranță și provine dintr-un transport, lot sau dintr-o livrare de hrană pentru animalele din aceeași clasă ori avînd aceeași descriere, se presupune că întreaga cantitate de hrană din acel transport, lot sau din acea livrare este afectată, cu excepția cazului în care, în urma unei evaluări detaliate în baza cerințelor privind siguranța hranei pentru animale, nu există nicio dovadă că restul transportului, lotului sau al livrării nu prezintă siguranță.

(4) Hrana pentru animale conformă cerințelor specifice care reglementează siguranța hranei pentru animale este considerată de calitate sigură din perspectiva aspectelor prevăzute în aceste cerințe.

(5) Conformitatea unei hrane pentru animale cu cerințele specifice aplicabile acelei hrane nu împiedică organul de control abilitat să ia măsurile de rigoare pentru a impune restricții privind punerea pe piață ori să solicite

retragerea ei de pe piață în cazul în care există motive să se considere că, în pofida acestei conformități, hrana nu prezintă siguranță.

Articolul 13. Prezentarea

Fără a aduce atingere dispozițiilor speciale din legislația alimentară, etichetarea, publicitatea și prezentarea produselor alimentare sau a hranei pentru animale, inclusiv forma, aspectul sau ambalajul lor, materialele de ambalare folosite, modul în care sînt aranjate și cadrul în care sînt expuse, precum și informațiile oferite în legătură cu acestea prin orice mijloace de informare nu trebuie să inducă în eroare consumatorul.

Articolul 14. Responsabilii de implementarea legislației privind siguranța alimentelor

(1) Operatorii din businessul alimentar și operatorii din domeniul hranei pentru animale sînt responsabili, pe întregul lanț alimentar, în cadrul întreprinderilor de sub controlul lor, ca produsele alimentare sau hrana pentru animale să îndeplinească cerințele legislației privind siguranța alimentelor care sînt relevante pentru activitățile lor și sînt obligați să verifice îndeplinirea acestor cerințe.

(2) Autoritatea competentă este responsabilă de siguranța alimentelor, monitorizează și verifică respectarea cerințelor relevante ale legislației privind siguranța alimentelor de către operatorii din businessul alimentar și operatorii din domeniul hranei pentru animale pe întregul lanț alimentar. În acest scop, organul de control abilitat va practica un sistem de controale oficiale și alte activități, inclusiv comunicarea către public a siguranței și riscului produselor alimentare și hranei pentru animale, supravegherea siguranței alimentelor și a hranei pentru animale și alte acțiuni de monitorizare cuprinzînd toate etapele lanțului alimentar.

(3) Guvernul, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și/sau Ministerul Sănătății, după caz, vor elabora și propune spre adoptare norme privind măsurile și penalizările aplicabile pentru încălcarea legislației privind siguranța alimentelor și hranei pentru animale. Măsurile și penalizările prevăzute trebuie să fie eficiente, proporționale și descurajante.

Articolul 15. Trasabilitatea

(1) Trasabilitatea produselor alimentare, a hranei pentru animale, a plantelor și animalelor producătoare de alimente, precum și a oricăror alte substanțe proiectate sau destinate a fi încorporate în aliment sau în hrană pentru animale, se stabilește pentru toate etapele lanțului alimentar.

(2) Operatorii din businessul alimentar și operatorii din domeniul hranei pentru animale vor dispune de capacități pentru a identifica orice persoană de la care au fost aprovizionați cu alimente, hrană pentru animale, cu orice animal de la care se obțin produse alimentare sau cu orice substanță destinată sau prevăzută să fie încorporată într-un aliment sau într-o hrană pentru animale. În acest scop, operatorii vor dispune de sisteme și de proceduri care permit ca aceste informații să fie puse la dispoziția organului de control abilitat, la cerere.

(3) Operatorii din businessul alimentar și operatorii din domeniul hranei pentru animale vor dispune de sisteme și de proceduri pentru identificarea persoanelor către care au fost furnizate produsele lor. Aceste informații sînt puse la dispoziția autorităților competente, la cerere.

(4) Produsele alimentare sau hrana pentru animale care sînt puse pe piață ori care urmează să fie comercializate în Republica Moldova se etichetează ori se identifică, pentru a facilita trasabilitatea lor, prin documente sau informații adecvate, în conformitate cu cerințele specifice.

Articolul 16. Responsabilitățile operatorilor din businessul alimentar privind siguranța alimentelor

(1) În cazul în care operatorul din businessul alimentar

consideră sau are motive să creadă că un produs alimentar pe care l-a importat, produs, procesat, fabricat sau distribuit nu satisface cerințele privind siguranța alimentelor, el inițiază de îndată procedurile pentru retragerea produsului alimentar de pe piață dacă produsul alimentar a ieșit de sub controlul său imediat și informează despre aceasta organul de control abilitat. În cazul în care produsul ar putea să fi ajuns la consumator, operatorul informează, în mod eficient și precis, consumatorul în legătură cu motivul retragerii produsului și, dacă este necesar, retrage de la consumator produsele deja livrate, atunci cînd alte măsuri nu sînt suficiente pentru a atinge un nivel ridicat de protecție a sănătății.

(2) Operatorul din businessul alimentar responsabil de activități de vînzare cu amănuntul și de distribuție care nu afectează ambalarea, etichetarea, siguranța sau integritatea produselor alimentare inițiază, în limitele activităților sale, proceduri de retragere de pe piață a produselor care nu îndeplinesc cerințele de siguranță a produselor alimentare și participă la procesul de siguranță a produselor alimentare, transmițînd mai departe informațiile necesare pentru trasabilitatea unui produs alimentar, cooperînd la acțiunile întreprinse de producători, procesatori, fabricanți și/sau de organul de control abilitat.

(3) Operatorul din businessul alimentar informează de îndată organul de control abilitat dacă el consideră sau are motive să creadă că un produs alimentar care este pus pe piață poate fi dăunător pentru sănătatea umană. Operatorul informează organul de control abilitat despre acțiunile întreprinse pentru prevenirea riscurilor asupra consumatorului final și nu împiedică sau descurajează orice persoană să coopereze, în conformitate cu legislația și practica legală, cu autoritățile administrației publice, în cazul în care aceasta ar putea preveni, reduce sau elimina un risc rezultat dintr-un produs alimentar.

(4) Operatorii din businessul alimentar cooperează cu organul de control abilitat la acțiunile întreprinse pentru evitarea sau reducerea riscurilor prezentate de un produs alimentar pe care ei îl furnizează ori l-au furnizat.

Articolul 17. Responsabilitățile operatorilor din domeniul hranei pentru animale

(1) În cazul în care operatorul din domeniul hranei pentru animale consideră sau are motive să creadă că o anumită hrană pentru animale care a fost importată, produsă, procesată, fabricată sau distribuită nu satisface cerințele de siguranță privind hrana pentru animale, el inițiază de îndată procedurile pentru retragerea hranei pentru animale respective de pe piață și informează despre aceasta organul de control abilitat. În aceste împrejurări sau în cazul în care transportul, lotul sau livrarea de hrană pentru animale nu îndeplinește cerințele pentru siguranța hranei pentru animale, această hrană urmează să fie distrusă, cu excepția cazurilor în care organul de control abilitat ia o altă decizie. Operatorul va informa, eficient și precis, gestionarii hranei pentru animale despre motivul retragerii acesteia și, dacă este necesar, va retrage de la ei produsele care le-au fost deja furnizate, atunci cînd alte măsuri nu sînt suficiente pentru realizarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății.

(2) Operatorul din domeniul hranei pentru animale responsabil de activități de vînzare cu amănuntul și de distribuție care nu afectează ambalarea, etichetarea, siguranța sau integritatea hranei pentru animale inițiază, în limitele activităților sale, proceduri de retragere de pe piață a produselor care nu sînt în conformitate cu cerințele de siguranță și participă la procesul de siguranță a produselor alimentare, transmițînd mai departe informațiile necesare pentru trasabilitatea hranei pentru animale, cooperînd la acțiunile întreprinse de producători, prelucrători, fabricanți și/sau de organul de control abilitat.

(3) Operatorul din domeniul hranei pentru animale trebuie să informeze imediat organul de control abilitat

în cazul în care consideră sau are motive să creadă că o anumită hrană pentru animale pusă pe piață ar putea să nu satisfacă cerințele de siguranță privind hrana pentru animale. El informează organul de control abilitat despre acțiunile întreprinse pentru prevenirea riscurilor rezultate din folosirea hranei pentru animale și nu împiedică sau descurajează orice persoană să coopereze, în conformitate cu legislația și practica legală, cu organul de control abilitat, în cazul în care aceasta ar putea preveni, reduce sau elimina un risc rezultat dintr-o hrană pentru animale.

(4) Operatorii din domeniul hranei pentru animale colaborează cu organul de control abilitat la acțiunile întreprinse pentru evitarea sau reducerea riscurilor prezentate de o hrană pentru animale, care se furnizează ori a fost furnizată.

Capitolul III **DOMENIILE DE COMPETENȚĂ** **PENTRU SIGURANȚA ALIMENTELOR**

Articolul 18. Instituirea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor. Domeniile ei de competență

(1) Pentru a se atinge un grad înalt de protecție a sănătății publice și a intereselor consumatorului în ceea ce privește siguranța alimentelor, pentru a se aduce în concordanță cadrul legal și toate prevederile privind siguranța alimentelor, pentru a se asigura inofensivitatea alimentelor și un grad ridicat de trasabilitate la toate etapele lanțului alimentar, pentru creșterea schimbului de mărfuri, eliminarea dublării funcțiilor de control și de supraveghere și reducerea substanțială a poverii financiare a agenților economici, se instituie Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (denumită în continuare *Agente*).

(2) Obiectivul general al Agenției este aplicarea principiului de bază al politicii privind siguranța alimentelor „de la fermă la consumator” asupra tuturor etapelor lanțului alimentar, inclusiv producerea de furaje, sănătatea plantelor și animalelor, bunăstarea animalelor, producerea primară, procesarea alimentelor, depozitarea, transportul, comercializarea, precum și importul și exportul lor. Prin urmare, se pune baza principiilor și obligațiilor în domeniul siguranței alimentelor pe întregul lanț alimentar, respectarea acestor principii și obligații de către operatorii antrenați în producerea, procesarea, depozitarea, transportul, distribuția și comercializarea produselor alimentare, precum și a hranei pentru animale, și se va garanta că sînt sigure pentru consumatorul final și nu prezintă vreun risc pentru sănătatea lui.

(3) Domeniile principale de activitate și competențele Agenției sînt:

- a) trasabilitatea animalelor și a produselor alimentare;
- b) bunăstarea animalelor;
- c) controlul sanitar-veterinar;
- d) controlul semincer;
- e) controlul zootehnic;
- f) identificarea, înregistrarea și circulația animalelor;
- g) protecția plantelor și carantina fitosanitară;
- h) siguranța biologică, chimică și fizică a produselor alimentare de origine animală și vegetală;
- i) sănătatea animală, combaterea bolilor animale contagioase, zoonozelor și agenților zoonotici;
- j) supravegherea și controlul producerii, importului, comercializării, utilizării și depozitării produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților;
- k) supravegherea și controlul reziduurilor de pesticide, fertilizanților, medicamentelor de uz veterinar și altor contaminanți;
- l) supravegherea și controlul importului, producerii, comercializării și folosirii medicamentelor de uz veterinar;

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 113. Chișinău, 18 mai 2012.

m) supravegherea și controlul producerii alimentelor, al igienei la întreprinderile din sectorul alimentar;

n) supravegherea și controlul producerii hranei pentru animale și a furajelor medicamentoase, al igienei la întreprinderile producătoare de furaj;

o) supravegherea și controlul utilizării organismelor modificate genetic (OMG-uri);

p) supravegherea calității produselor primare, calității produselor alimentare și a hranei pentru animale.

(4) Agenția se află în subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

(5) Finanțarea Agenției se efectuează în limitele prevăzute la bugetul de stat.

(6) Structura, organizarea și funcționarea Agenției se definesc în toate domeniile de evaluare, comunicare și management al riscului, pentru toate aspectele legate de siguranța și de calitatea alimentelor, pe întregul lanț alimentar, pentru îndeplinirea obiectivelor acestei legi și vor fi aprobate de către Guvern.

(7) În vederea realizării obiectivelor prezentei legi, anumite domenii de competență sau părți ale lor pot fi delegate unor autorități corespunzătoare doar în caz de necesitate.

Articolul 19. Competențele Ministerului Sănătății

Competențele Ministerului Sănătății privind supravegherea de stat a sănătății publice în domeniul siguranței alimentelor sînt:

a) identificarea, evaluarea, managementul și comunicarea riscurilor în domeniul inofensivității produselor alimentare pentru sănătatea publică, a stării de sănătate și de nutriție a populației;

b) prevenirea maladiilor provocate de produse alimentare prin realizarea intervențiilor de prevenire primară și secundară;

c) cercetarea epidemiologică și înregistrarea izbucnirilor de boli provocate de produse alimentare;

d) autorizarea și supravegherea pe piață a produselor alimentare noi, a suplimentelor alimentare, a produselor alimentare fortificate, apelor minerale, apei potabile din rețea, a mențiunilor nutriționale și de sănătate înscrise pe produsele alimentare, a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare, aditivilor alimentari, a produselor alimentare pentru sugari și copii mici, a produselor cu destinație nutrițională specială;

e) supravegherea stării de sănătate și a nivelului de cunoștințe al personalului privind normele de igienă în unitățile ce produc, prelucrează, depozitează, transportă și comercializează produse alimentare sau prestează servicii de alimentație publică;

f) avizarea, supravegherea etichetării nutriționale a produselor alimentare pe lanțul producător–consumator în conformitate cu cele declarate sau impuse de legislație;

g) stabilirea parametrilor microbiologici și fizico-chimici, conținutului de reziduuri de pesticide, contaminanți din produsele alimentare cu impact asupra sănătății publice.

Capitolul IV **DISPOZIȚII FINALE**

Articolul 20

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației relevante primare în conformitate cu prezenta lege;

b) va aproba structura, efectivul-limită și regulamentul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

Marian LUPU

468 D E C R E T
privind promulgarea Legii pentru modificarea
și completarea Legii nr. 134-XVI din 13 iunie 2008
cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă:**

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 122 din 25 mai

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 160-VII. Chișinău, 9 iulie 2012.

2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat.

Nicolae TIMOFTI

469 L E G E
pentru modificarea și completarea Legii nr. 134-XVI
din 13 iunie 2008 cu privire la Serviciul de Protecție
și Pază de Stat

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 134-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 120–121, art. 470), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 6:

la alineatul (1), după cuvintele „ex-Președintele Parlamentului” se introduc cuvintele „, ex-Prim-ministrul”;

alineatele (3) și (5) vor avea următorul cuprins:

„(3) Președintele Republicii Moldova dispune acordarea protecției și altor demnitari sau membrilor lor de familie, la solicitarea scrisă a instituțiilor interesate sau din inițiativă proprie, dacă se constată o stare de pericol sau dacă există informații despre organizarea de acțiuni prin care s-ar atenta la viața, integritatea fizică, libertatea de acțiune și sănătatea lor.”

„(5) Demnitarilor străini și membrilor lor de familie li se asigură protecție pe durata șederii în Republica Moldova în conformitate cu legislația națională, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. La solicitarea scrisă a instituțiilor interesate, directorul Serviciului poate dispune acordarea protecției altor demnitari străini, aflați în vizită pe teritoriul Republicii Moldova, pe o perioadă ce nu va depăși 30 de zile calendaristice, cu informarea Președintelui Republicii Moldova.”

2. Articolul 8 se completează cu alineatele (4)–(7) cu următorul cuprins:

„(4) În cadrul Serviciului se constituie și funcționează Colegiul Serviciului, care este un organ consultativ în organizarea activității lui.

(5) Colegiul Serviciului este compus din 9 membri. Componenta Colegiului se aprobă prin decret al Președintelui Republicii Moldova.

(6) Ședința Colegiului este deliberativă dacă la ea participă cel puțin 2/3 din membrii acestuia. Modul de activitate al Colegiului este prevăzut în regulamentul intern, care este aprobat de directorul Serviciului.

(7) Deciziile Colegiului se adoptă cu votul majorității membrilor acestuia. Deciziile se înregistrează și se fac publice prin ordin al directorului Serviciului.”

3. La articolul 18 alineatul (1), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) pentru subofițeri:

plutonier al Serviciului de Protecție și Pază de Stat – 3 ani;

plutonier-major al Serviciului de Protecție și Pază de Stat – 4 ani;”.

4. La articolul 19, alineatele (1) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(1) Personalul Serviciului se constituie din colaboratori, funcționari publici și personal care desfășoară activități auxiliare.”

„(3) Raporturile de serviciu ale funcționarilor publici sînt reglementate de Legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, iar raporturile de muncă ale personalului care desfășoară activități auxiliare sînt reglementate de Codul muncii al Republicii Moldova.”

5. La articolul 26 alineatul (1) litera i), textul „, precum și la deținerea sau obținerea cetățeniei unui alt stat” se exclude.

Art. II. – În termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul:

a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 122. Chișinău, 25 mai 2012.

470 D E C R E T
privind promulgarea Legii pentru ratificarea Acordului
dintre Guvernul Republicii Moldova și Centrul
Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor în Domeniul
Migrației (CIDPM) cu privire la statutul Organizației
în Republica Moldova și cooperarea în domeniul migrației

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă:**

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 125 din 31 mai 2012 pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 156-VII. Chișinău, 2 iulie 2012.

Moldova și Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor în Domeniul Migrației (CIDPM) cu privire la statutul Organizației în Republica Moldova și cooperarea în domeniul migrației.

Nicolae TIMOFTI

471 L E G E
pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii
Moldova și Centrul Internațional pentru Dezvoltarea
Politicilor în Domeniul Migrației (CIDPM) cu privire
la statutul Organizației în Republica Moldova
și cooperarea în domeniul migrației

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Se ratifică Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor în Domeniul Migrației (CIDPM) cu privire la statutul Organizației în Republica Moldova și cooperarea în domeniul migrației, semnat la Viena la 9 ianuarie 2012.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 125. Chișinău, 31 mai 2012.

Art. 2. – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor acordului menționat.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor în Domeniul Migrației despre ratificarea acordului nominalizat.

Marian LUPU

472 D E C R E T
privind promulgarea Legii pentru completarea
unor acte legislative

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă :**

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 159-VII. Chișinău, 4 iulie 2012.

Articol unic. - Se promulgă Legea nr.128 din 8 iunie 2012 pentru completarea unor acte legislative.

Nicolae TIMOFTI

473 L E G E
pentru completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1994, nr. 2, art. 33), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 9¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 9¹. Activități financiare ilegale

(1) Se interzice desfășurarea de activități, altele decât cele înregistrate și autorizate în modul prevăzut de legislație, prin care se propune persoanelor, prin ofertă publică, să depună ori să colecteze mijloace financiare rambursabile, indiferent cum se realizează această colectare.

(2) Se interzice desfășurarea de activități, altele decât cele înregistrate și autorizate în modul prevăzut de legislație, prin care se propune persoanelor, prin ofertă publică, să depună ori să colecteze mijloace financiare sau să se înscrie pe liste cu promisiunea câștigurilor financiare rezultate din creșterea numărului de persoane recrutate sau înscrise, indiferent cum se realizează această colectare sau înscriere pe liste.”

Art. II. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 241¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 241¹. Practicarea ilegală a activității financiare

(1) Practicarea activității financiare fără înregistrare și fără autorizare în modul prevăzut de legislație

se pedepsește cu amendă în mărime de la 150 la 400 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani.

(2) Aceeași acțiune care a cauzat daune în proporții deosebit de mari

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1000 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 până la 6 ani.”

Art. III. – Articolul 8 alineatul (1) din Legea nr. 280-XV din 22 iulie 2004 cu privire la organizațiile de microfinanțare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 138-146, art. 737), cu modificările ulterioare, se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

„c) să colecteze de la persoane, prin ofertă publică, mijloace financiare rambursabile.”

Art. IV. – Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6, art. 15), cu modificările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. După articolul 263 se introduce articolul 263¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 263¹. Organizarea de structuri financiare ilegale

Organizarea de structuri financiare, indiferent de denumirea lor, fără înregistrare și fără autorizare în modul prevăzut de legislație, prin care se propune unor persoane să depună ori să colecteze bani sau să se înscrie pe liste, făcându-le să spere câștiguri financiare rezultate din creșterea numărului de persoane recrutate sau înscrise, indiferent cum se realizează această colectare sau înscriere pe liste, în scopul de a obține pentru sine sau pentru un terț un folos material ilicit,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

2. La articolul 400 alineatul (1), după textul „228-245,” se introduce textul „263¹,”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 128. Chișinău, 8 iunie 2012.

Marian LUPU

474 DECRET
privind conferirea de distincții de stat

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Pentru merite în dezvoltarea creației tehnice, activitate prodigioasă în domeniul invenției și contribuție la implementarea în producție a unor elaborări de înaltă eficiență, se conferă:

„Ordinul de Onoare”

domnului Nicanor SOLCAN - președinte al Uniunii Inventatorilor și Raționalizatorilor „Inovatorul”;

Medalia „Meritul Civic”

domnului Vladimir SCHILIOV - șef de secție la Centrul Resurselor

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 161-VII. Chișinău, 9 iulie 2012.

Informaționale de Stat „Registru”;

Titlul onorific „Om Emerit”

doamnei Vlada-Tatiana DUMBRAVA

- șef de catedră la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

domnului Anton GAINA

- șef de catedră la Universitatea Agrară de Stat din Moldova

domnului Aurelian GULEA

- șef de catedră la Universitatea de Stat din Moldova.

Nicolae TIMOFTI**475 DECRET**
privind conferirea de distincții de stat
unor lucrători medicali

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Pentru merite în dezvoltarea ocrotirii sănătății, contribuție la implementarea formelor și metodelor moderne de tratament și înalt profesionalism, se conferă:

„Ordinul Republicii”

domnului Ion CORCIMARU - șef de catedră la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”;

Ordinul „Gloria Muncii”

domnului Ion BAHNAREL - director general al Centrului Național de Sănătate Publică

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 162-VII. Chișinău, 10 iulie 2012.

doamnei Neonila MIDRIGAN

- șef de secție la Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății;

Medalia „Meritul Civic”

domnului Ion VASILACHI

- director interimar al Centrului de Sănătate Rudi, raionul Soroca;

Titlul onorific „Om Emerit”

domnului Victor EFTODI

- vicedirector al Institutului Oncologic

doamnei Aliona ȚAPEȘ

- medic la Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății.

Nicolae TIMOFTI**476 DECRET**
privind conferirea post-mortem de distincții de stat
membrilor echipajului aeronavei „Wilga – 35A”

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - În semn de înaltă apreciere și recunoștință pentru curajul și spiritul de sacrificiu manifestate în timpul catastrofei aviatice din 27 mai 2005 de pe aerodromul

Mărculești, se conferă post-mortem:

Ordinul „Ștefan cel Mare”

pilotului superior PANTEA Vasile;

Ordinul „Credință Patriei” clasa III

tehnicianului CEAGLEI Valeri

tehnicianului LISNEAC Eugeniu

pilotului SLOVINEANU Valeriu.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 163-VII. Chișinău, 10 iulie 2012.

Nicolae TIMOFTI

477 D E C R E T
privind conferirea medaliei „Meritul Civic”
doamnei Ana ȘCHIOPU

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – În semn de înaltă apreciere și profundă

recunoștință pentru educarea a nouă copii și crearea unei familii trainice, de o înaltă ținută morală, doamnei Ana ȘCHIOPU din satul Ochiul Alb, raionul Drochia, i se conferă medalia „Meritul Civic”.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nicolae TIMOFTI

Nr. 164-VII. Chișinău, 10 iulie 2012.

478 D E C R E T
privind conferirea titlului onorific „Om Emerit”
domnului Valentin BODIUL

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – Pentru merite în dezvoltarea industriei

vinicole, contribuție la extinderea producției și îmbunătățirea calității produselor fabricate și activitate organizatorică prodigioasă, domnului Valentin BODIUL, director general al Combinatului de Vinuri „Cricova” SA, i se conferă titlul onorific „Om Emerit”.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Nicolae TIMOFTI

Nr. 165-VII. Chișinău, 10 iulie 2012.

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

18 HOTĂRÎRE

privind Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Glodeni pe anul 2011

Curtea de Conturi, în prezența vicepreședintelui raionului Glodeni dl T.Lupașcu, șefului Direcției generale finanțe a Consiliului raional dl P.Gornea, contabilului-șef al Direcției generale finanțe dna L.Cojocar, consultantului Direcției administrarea proprietății publice a Agenției Proprietății Publice de pe lângă Ministerul Economiei dna M.Cara, primarilor: or.Glodeni – dl Iu.Bogdan, s.Cajba – dl C.Pascaru, com.Cuhnești – dl I.Betișor, s.Dușmani – dl P.Rusu, s.Fundurii Noi – dl P. Apostoliuc, s.Sturzovca – dl M.Guțu, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Glodeni pe anul 2011.

Misiunea de audit s-a realizat în temeiul art.28, art.30 alin. (4) și art.31 din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 și în conformitate cu Programul activității de audit al Curții de Conturi (a.2011 și a.2012), având drept scop verificarea respectării de către autoritățile administrației publice locale din raion a prevederilor regulamentare în exercițiul bugetar; corespunderii cadrului normativ unor proceduri concludente de evaluări și prognoze fundamentale ale indicatorilor fiscali bugetari; administrării și integrității patrimoniului public.

Auditul s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi². Probele de audit au fost obținute prin examinarea rapoartelor privind execuția bugetară, rapoartelor financiare ale entităților auditate, registrelor contabile; verificarea documentelor primare, actelor de recepție a lucrărilor ce țin de valorificarea investițiilor și de reparațiile capitale; analiza indicatorilor și a unor date semnificative; observații directe, precum și prin studierea explicațiilor persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul entităților supuse auditului. Au fost analizate deciziile organelor deliberative și executive ale UAT.

Examinând rezultatele auditului, audiind rapoartele prezentate și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

a constatat:

Generalizând iregularitățile și neconformitățile admise de autoritățile administrației publice locale (în continuare – AAPL) din raionul Glodeni în procesul de administrare a bugetelor unităților administrativ-teritoriale și de gestionare a patrimoniului public în anul 2011, reieșind din constatările din Raportul de audit, se menționează următoarele:

- În perioada auditată, AAPL (de nivelul I și II) din raion n-au manifestat preocuparea necesară în vederea asigurării unei discipline prudente financiar-bugetare, care să asigure legalitatea și regularitatea respectivă în procesul bugetar și gestionarea patrimoniului public, întru realizarea priorităților economice și sociale în cadrul teritoriului administrat. Autoritățile raionale n-au realizat măsuri sistemice în materie de evaluare și monitorizare a potențialului economico-financiar, respectiv, n-au asigurat fundamentarea la justa valoare a bazei de impozitare, inclusiv prin evaluarea unor indici fiscali și bugetari, care ar asigura sustenabilitatea financiară a bugetelor UAT de nivelul I și II din raion. Totodată, Direcția generală finanțe (în continuare – DGF) nu și-a exercitat exhaustiv atribuțiile în cadrul procedural

de elaborare a bugetelor locale, nedispunând de proceduri și instrumente ce țin de formarea bazei de impozitare, n-a conlucrat eficient, în acest sens, cu AAPL și cu organele fiscale, precum și cu agenții economici care contribuie semnificativ la formarea veniturilor bugetare, ca urmare diminuând și gradul de responsabilitate conferită DGF prin atribuțiile funcțional-instituționale. În consecință, s-au atestat anumite slăbiciuni instituționale, cum ar fi lipsa sau irelevanța unor obiective de evaluare credibilă a bazei de impozitare formată din activitățile din teritoriu, lipsa cadrului metodologic adecvat și a instrumentelor analitice de evaluare a prognozelor bugetare, aferente formării indicatorilor respectivi. Deficiențele respective au condus la neluarea în calcul, în procesul de formare a veniturilor bugetare, a veniturilor de minimum 2,6 mil.lei.

- Calitatea estimărilor în materie de prognoză fiscală, lipsa de derivate analitice, precum și interacțiunea necorespunzătoare a serviciilor de specialitate cu primăriile s-au scontat cu evaluări sub nivelul potențialului real, precum și cu neimpozități autentice, rezultatul fiind ratarea veniturilor în bugetele locale în sumă totală (estimată de audit) de 7,9 mil.lei. Totodată, managementul defectuos al unor AAPL din raion la administrarea terenurilor proprietate publică n-a permis încasarea la bugetul de stat a compensației respective în legătură cu scoaterea terenurilor din circuitul agricol în sumă totală de 12,9 mil. lei.

- O rezervă semnificativă la acumularea veniturilor o constituie și restanțele contribuabililor, care, la situația din 31.12.2011, au constituit 4,4 mil.lei (inclusiv la bugetul public național – 3,6 mil.lei).

- Managementul financiar în gestiunea cheltuielilor bugetare nu s-a încadrat în normele legale prevăzute, în consecință fiind admise un șir de nereguli și abateri de la cadrul regulator, care afectează eficiența utilizării mijloacelor publice. La originea acestor nereguli s-a aflat neimplementarea prevederilor Legii privind controlul financiar public intern³. Astfel:

- ✓ Lipsa unui mecanism bine definit de stabilire a normativelor de cheltuieli în învățământ pentru UAT și a numărului real de beneficiari ai transferurilor din contul bugetului de stat în acest scop a generat faptul că în anul 2011 bugetul raional a beneficiat de transferuri din bugetul de stat în sumă totală de 7,9 mil.lei, acestea fiind utilizate în alte scopuri, inclusiv la majorarea cheltuielilor pentru întreținerea aparatului administrativ (2,5 mil.lei), cultură (1,4 mil.lei), gospodăria comunală (1,1 mil.lei) etc.

- ✓ La executarea cheltuielilor din bugetele locale pentru retribuirea muncii n-au fost respectate prevederile legale, în anul 2011, în acest scop, fiind utilizate neregulamentar 287,9 mii lei.

- ✓ Se menționează lipsa, la nivel de raion, a unei strategii de dezvoltare, bazată pe mijloace investiționale și capitale, care ar prevedea modalitatea de selectare a obiectivelor, reieșind din prioritățile raionului, necesitățile de mijloace financiare și posibilele surse de acoperire a cheltuielilor capitale destinate implementării politicilor sectoriale. În aceste condiții, autoritățile publice locale n-au demonstrat consecvență și durabilitate în realizarea politicilor investiționale ale raionului. Managementul ineficient în valorificarea

¹ M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

³ Legea nr.229 din 23.09.2010 „Privind controlul financiar public intern”.

mijloacelor destinate investițiilor și reparațiilor capitale, precum și nerespectarea legislației în vigoare ce ține de acest domeniu au determinat folosirea neregulamentară a resurselor financiare (268,8 mii lei).

✓ La executarea unor cheltuieli din contul bugetului raional nu s-a ținut cont de competențele instituționale în efectuarea cheltuielilor publice, fiind finanțate unele cheltuieli ce nu se încadrează în limitele prevederilor regulamentare, precum și de modalitatea de delimitare a cheltuielilor, stabilită de legislație (2032,8 mii lei).

✓ N-a fost respectat cadrul regulator ce ține de efectuarea cheltuielilor pentru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale AAPL din raion, aceste cheltuieli necesitând a fi optimizate.

✓ N-au fost respectate prevederile legale în procesul achizițiilor publice etc.

• Sistemul de management al gestionării patrimoniului public în raion n-a fost subordonat cerințelor legale, astfel fiind afectat de un șir de deficiențe și lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei evidențe corespunzătoare a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate; neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune; nedeterminarea responsabilității manageriale a conducătorilor întreprinderilor pentru buna gestiune a bunurilor încredințate, lipsa cadrului legal privind majorarea valorii mijloacelor fixe transmise în gestiune economică din contul reparațiilor capitale din alte surse etc. Toate acestea se datorează inexistenței în cadrul AAPL a unei politici exhaustive de reglementare a modului de gestionare a patrimoniului public local, care, în consecință, lipsește bugetele UAT de venituri pasibile încasării, necesare pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor legale ale AAPL. Totodată, activitatea ireponsabilă a factorilor de decizie din cadrul AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion în vederea asigurării regularității și legalității administrării patrimoniului public, condiționată de iregularitățile menționate, s-a soldat cu gestionarea eronată a patrimoniului public în sumă totală de peste 96,0 mil.lei.

• Managementul contabil necalitativ, exprimat prin înregistrări neconforme ale operațiunilor financiare, deținerea de bunuri materiale fără contabilizarea corespunzătoare a valorii acestora, nereguli în decontări, ca rezultat fiind raportate eronat situațiile patrimoniale.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din raionul Glodeni pe anul 2011, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. Consiliului raional Glodeni, președintelui raionului, consiliilor locale și primarilor orașelor/satelor/comunelor: Balatina, Cajba, Camenca, Ciuciulea, Cobani, Cuhnești, Danu, Dușmani, Fundurii Noi, Fundurii Vechi, Hîjdieni, Iabloana, Limbenii Noi, Limbenii Vechi, Petrușca, Sturzovca, Ustia, Vișoara și se cere:

2.1.1. asigurarea implementării recomandărilor auditului,

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Nr. 23. Chișinău, 29 mai 2012.

indicate în Raportul de audit, cu determinarea acțiunilor concrete în vederea înlăturării deficiențelor constatate, precum și stabilirea termenelor și a persoanelor responsabile de implementarea recomandărilor;

2.1.2. Aparatul președintelui raionului, în comun cu autoritățile economice, financiare, fiscale și cadastrale, să realizeze acțiuni complexe și coordonate întru evaluarea potențialului economico-financiar aferent formării bazei de impozitare concludente în aspect teritorial și de categorie de impozit/taxă;

2.2. Inspectoratului Fiscal de Stat pe raionul Glodeni și se cere confruntarea datelor din sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat cu datele primăriilor din raion privind baza de impozitare în vederea evaluării rezervelor de extindere a ariei de percepere a veniturilor fiscale/nefiscale și îmbunătățirii gradului de achitare benevolă;

2.3. Ministerului Finanțelor, pentru informare și luare de atitudine privind activitatea autorităților financiare și fiscale din raionul Glodeni ce ține de evaluarea și monitorizarea bazei de impozitare, aferente formării și mobilizării integrale a veniturilor bugetare; necesitatea stabilirii unor reglementări exhaustive în materie de evidență contabilă a patrimoniului public (inclusiv a terenurilor);

2.4. Ministerului Economiei, pentru informare și luare de atitudine privind asigurarea raportării corespunzătoare de către autoritățile administrației publice locale a informației privind patrimoniul public gestionat, precum și a înregistrării corespunzătoare a acestuia în Registrul patrimoniului public;

2.5. Cancelariei de Stat și Oficiului teritorial Bălți și se cere asigurarea controlului administrativ al activității autorităților administrației publice locale de nivelul I și nivelul II în corespundere cu cadrul legal în vederea neadmiterii încălcărilor și neajunsurilor constatate în Raportul de audit;

2.6. Guvernului, pentru informare, și se propune revizuirea cadrului regulator referitor la utilizarea autoturismelor de serviciu de către autoritățile administrației publice, în scopul asigurării condițiilor echitabile și cheltuielilor optime pentru toți funcționarii de conducere din cadrul autorităților administrației publice locale la utilizarea autoturismelor de serviciu și transportului propriu în interes de serviciu;

2.7. Președintelui Republicii Moldova și Președintelui Parlamentului, pentru informare;

2.8. Comisiilor parlamentare: economie, buget și finanțe; administrație publică, mediu și dezvoltare regională, pentru informare.

3. Se ia act că:

3.1. în perioada efectuării auditului, din plățile achitate neregulamentar la compartimentul retribuiri muncii, inclusiv la plățile ce derivă din ele, a fost restituită suma de 56,2 mii lei;

3.2. lucrările de reparație capitală în sumă de 268,8 mii lei au fost executate integral pînă la data de 8 mai 2012.

4. Despre măsurile întreprinse pentru executarea subpct.2.1.-2.6. din prezenta Hotărâre se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni.

5. Prezenta Hotărâre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

Serafim URECHEAN

Aprobat:
 prin Hotărârea Curții de Conturi
 nr.23 din 29 mai 2012

RAPORTUL
auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale
și gestionării patrimoniului public din raionul Glodeni
pe anul 2011

Lista abrevierilor

Abrevierea	Termenul abreviat
UAT	– Unitate administrativ-teritorială
IFS	– Inspectoratul Fiscal de Stat
AAPL	– Autoritățile administrației publice locale
BASS	– Bugetul asigurărilor sociale de stat
BS	– Bugetul de stat
FAOAM	– Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală
BPN	– Bugetul public național
DGF	– Direcția generală finanțe
DGITS	– Direcția generală învățământ, tineret și sport
SC	– Secția cultură
SASPF	– Secția asistență socială și protecție a familiei
S.A.	– Societate pe Acțiuni
CR	– Consiliul raional
IMSP	– Instituție medico-sanitară publică
Î.I.	– Întreprindere individuală
I.M.	– Întreprindere municipală
S.R.L.	– Societate cu răspundere limitată
MF	– Ministerul Finanțelor
DS	– Direcția statistică
OCT	– Oficiul cadastral teritorial
FISM	– Fondul de Investiții Sociale din Moldova
OMF	– Oficiul medicilor de familie

INTRODUCERE

Raionul Glodeni este situat în nord-vestul republicii și are o suprafață de 754,18 km² (inclusiv: terenuri agricole – 407,91 km², terenuri ale fondului silvic – 560,11 km², terenuri ale fondului apelor – 30,67 km², terenuri destinate industriei – 9,44 km² etc.). Populația raionului Glodeni, la 01.01.2011, a constituit 59,2 mii locuitori, inclusiv: urbană – 10,1 mii locuitori și rurală – 49,1 mii locuitori.

Administrația publică locală a raionului Glodeni, formată în baza Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova¹, activează conform Legii privind administrația publică locală sub propria responsabilitate și în interesul populației locale², administrând o parte importantă din necesitățile colectivității locale.

Pornind de la domeniile de activitate a AAPL, stabilite prin Legea nr.435-XVI din 28.12.2006³, competențele și responsabilitățile AAPL sînt divizate în două niveluri: nivelul I – competențele autorităților publice care sînt constituite și activează pe teritoriul orașului, comunei sau satului, pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor colectivităților locale; nivelul II – competențele autorităților publice care sînt constituite și activează pe teritoriul raionului

pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor populației UAT.

Conform prevederilor Legii nr.397-XV din 16.10.2003⁴ (art.30), funcția de executor principal de buget este exercitată de președintele raionului, primarii orașelor/satelor/comunelor.

Raionul Glodeni este persoană juridică de drept public și dispune, în condițiile legii, de un patrimoniu distinct de cel al statului și al altor unități administrativ-teritoriale, iar ca unitate administrativ-teritorială este format din 6 comune, 12 sate și orașul Glodeni, grupate în 19 primării.

Unitatea administrativ-teritorială, în conformitate cu prevederile legale, beneficiază de autonomie decizională, organizatorică, gestionară și financiară și are dreptul la inițiativă în ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitîndu-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

În perioada supusă auditului, din bugetele UAT ale raionului Glodeni au fost finanțați 176 de ordonatori terțari de credite, inclusiv instituții: preșcolare – 29; învățămînt primar – 2; învățămînt secundar general – 26; învățămînt neatribuit altor grupe – 26; biblioteci – 29; muzee – 6; case de cultură și cluburi – 27; alte instituții – 31 etc.

La 1 ianuarie 2011, numărul angajaților în domeniile finanțate din bugetele UAT ale raionului Glodeni a constituit 2465 de unități, inclusiv în: autoritățile executive – 150; menținerea ordinii publice – 57; instituții preșcolare – 463; învățămînt primar – 31, învățămînt secundar – 1159; învățămînt neatribuit altor grupe – 175; biblioteci – 65; muzee – 11; case de cultură și cluburi – 85; alt personal – 269.

În raion activează 7049 de agenți economici, inclusiv: 5854 – gospodării țărănești; 565 – întreprinderi individuale, 339 – societăți cu răspundere limitată și 311 – alți agenți economici.

Cadrul normativ și legislativ relevant

Bazele juridice, organizatorice și financiare de formare și utilizare a bugetului raional sînt reglementate de: Legea nr.397-XV din 16.10.2003; Legea nr.847-XIII din 24.05.1996⁵; Legea nr.436-XVI din 28.12.2006; Reglementul Consiliului raional Glodeni, precum și de alte acte legislative și normative privind politica bugetar-fiscală.

Evidența contabilă în AAPL auditate este reglementată de Legea nr.113-XVI din 27.04.2007⁶, Instrucțiunile aprobate prin Ordinele ministrului finanțelor nr.51 din 16.08.2004⁷, nr.85 din 09.10.1996⁸, nr.93 din 19.07.2010⁹ și nr.94 din 19.07.2010¹⁰, precum și de alte acte cu caracter normativ.

¹ Legea nr.764-XV din 27.12.2001 „Privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova” (cu modificările și completările ulterioare).

² Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.436-XVI din 28.12.2006).

³ Legea nr.435-XVI din 28.12.2006 „Privind descentralizarea administrativă” (cu modificările și completările ulterioare).

⁴ Legea nr.397-XV din 16.10.2003 „Privind finanțele publice locale” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.397-XV din 16.10.2003).

⁵ Legea nr. 847-XIII din 24.05.1996 „Privind sistemul bugetar și procesul bugetar” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.847-XIII din 24.05.1996).

⁶ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.113-XVI din 27.04.2007).

⁷ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă a executiei bugetului raional, municipal Bălți, municipal Chișinău și bugetului central al unității teritorial-autonome cu statut juridic special în direcțiile finanțe, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.51 din 16.08.2004 (cu modificările și completările ulterioare).

⁸ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.85 din 09.10.1996 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.85 din 09.10.1996). Abrogată la 03.08.2010, prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010.

⁹ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010).

¹⁰ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor) orașelor, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.94 din 19.07.2010 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.94 din 19.07.2010).

Contextul general privind executarea bugetelor UAT din raionul Glodeni pe anul 2011

Totalitatea bugetelor UAT (de nivelul I și II) din raion, care include veniturile și cheltuielile necesare pentru exercitarea

funcțiilor ce țin de competența AAPL, conform legislației în vigoare, și a celor delegate de Guvern, se prezintă în tabelul ce urmează:

(mii lei)

Tipul de buget	Venituri				Cheltuieli				Soldul mijloacelor disponibile la 31.12.2011
	Aprobat	Rectificat	Executat	Nivelul executării (%)	Aprobat	Rectificat	Executat	Nivelul executării (%)	
1	2	3	4	5	6	7	7	9	10
Bugetele UAT din raionul Glodeni, din care:	114000,1	127509,9	126528,7	99,2	114131,1	143891,4	136414,0	94,8	7422,5
Bugetul raional (nivelul II)	35186,5	42235,4	42463,1	100,5	35186,5	46124,6	42795,6	92,8	3577,1
Bugetul local (nivelul I)	78813,6	85274,5	84065,6	98,6	78944,6	97766,8	93618,4	95,8	3845,4

Sursă: Raportul privind executarea veniturilor și cheltuielilor bugetelor UAT de nivelul I și nivelul II din raion pe anul 2011

În anul 2011, veniturile bugetelor UAT (de nivelul I și nivelul II) din raion au fost executate în sumă totală de 126 528,7 mii lei, iar cheltuielile – respectiv, de 136 414,0 mii lei. Astfel, pe parcursul anului, rata de creștere a cheltuielilor a depășit încasările la venituri cu 7,8%, ceea ce a dus la înregistrarea unui deficit bugetar în sumă de 9885,3 mii lei. În scopul echilibrării bugetului raionului, pentru acoperirea deficitului au fost efectuate rectificări, sursele de finanțare fiind soldul mijloacelor financiare format în urma execuției bugetare 2010 (15267,6 mii lei), precum și din contul veniturilor încasate în decursul anului din vânzarea și privatizarea proprietății publice (2040,1 mii lei).

Bugetele UAT (de nivelul I și nivelul II) din raion, la venituri, în anul 2011, au fost executate la nivel de 99,2% față de indicii rectificați, ponderea cea mai semnificativă (analogic anilor precedenți) revenind transferurilor de la bugetul de stat – 79,9%. Odată cu majorarea transferurilor de la bugetul de stat pentru ultimii 3 ani, s-a înregistrat o tendință de descreștere a veniturilor proprii, a căror pondere în structura totală a veniturilor bugetului raionului pe anul 2011 constituie 20,0%, sau 25402,3 mii lei, ceea ce este cu 4687,7 mii lei și, respectiv, cu 1843,3 mii lei mai puțin față de anii 2009 și 2010.

În anul 2011, cheltuielile de casă (în total, pe bugetele UAT de nivelul I și nivelul II din raion), comparativ cu indicii rectificați, au fost executate la nivel de 94,8%. Prin prisma clasificății funcționale, ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor bugetului raionului revine cheltuielilor pentru: învățământ – 59,7%, asigurarea și asistența socială – 14,3%, pentru care nivelul de executare a indicilor planificați variază, respectiv, de la 96,8% pînă la 97,1%. Cel mai scăzut nivel de executare a indicilor rectificați s-a înregistrat la gr.8 „Cultura, arta, sportul și activitățile pentru tineret” – 90,1%, gr.13 „Industria și construcțiile” – 78,8 %, gr.15 „Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe” – 92,0%.

Prin prisma clasificății economice, în anul 2011, cea mai mare pondere în totalul cheltuielilor bugetului raionului o dețin cheltuielile pentru: retribuirea muncii și plățile corespunzătoare care derivă din acestea – 54,7%, plata mărfurilor și serviciilor – 20,6%, transferurile curente – 10,6%. Cel mai scăzut nivel de executare a planului rectificat, prin prisma clasificății economice, s-a înregistrat la art.243 „Reparații capitale” – 79,2%, art. 241 „Investiții capitale” – 90,8%, art.242 „Procurarea mijloacelor fixe” – 92,5%. Informații detaliate privind veniturile și cheltuielile bugetelor UAT din raionul Glodeni sînt prezentate în Anexele nr.1-7 la prezentul Raport.

Datoriile debitoare ale raionului, pe perioada anilor

2010-2012, s-au majorat de 1,2 ori, la situația din 01.01.2012 constituind 363,1 mii lei, din care datoriile bugetelor UAT de nivelul I – 328,4 mii lei (90,4%), inclusiv datoria cu termenul de prescripție expirat a primăriei Ciuciulea în sumă totală de 17,0 mii lei (pentru editarea cărții satului din anul 2003; actualmente se află în litigiu).

Pe parcursul anului 2010, datoria creditoare totală pe raion s-a micșorat, față de anul 2009, cu 157,7 mii lei, în anul 2011 înregistrînd majorări cu 888,3 mii lei, la situația din 01.01.2012, constituind 8197,5 mii lei, din care datoriile bugetelor UAT de nivelul I – 6040,3 mii lei (73,7%).

METODOLOGIA ȘI DOMENIUL DE APLICARE A AUDITULUI

Auditul bugetului raionului Glodeni a fost realizat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi¹¹, bazîndu-se pe o abordare orientată spre evaluarea conformității execuției bugetare, cu aplicarea unor proceduri caracteristice atît auditului regularității, cît și auditului performanței.

Pentru a ghida activitatea de audit și a cuprinde aspectele ce țin de execuția bugetelor UAT din raion referitor la planificarea, executarea veniturilor și a cheltuielilor bugetelor, precum și aspectele ce țin de evidența și raportarea situațiilor patrimoniale ale UAT, au fost elaborate următoarele obiective de audit:

• **Obiectivul I:** *Au elaborat și au executat UAT partea de venituri a bugetelor în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale și cu alte acte normative în vigoare?*

• **Obiectivul II:** *Au executat UAT bugetul aprobat în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale și cu actele legislative și normative aplicabile, precum și au înregistrat în modul corespunzător cheltuielile și au asigurat faptul ca cheltuielile respective să corespundă actelor legislative și normative aplicabile?*

• **Obiectivul III:** *Au raportat UAT în modul corespunzător, au întreținut și au protejat adecvat mijloacele sale fixe și patrimoniul?*

Potrivit pragului de semnificație și riscurilor determinate la etapa de planificare a auditului, acțiunile de audit au fost efectuate la următoarele entități: Aparatul președintelui raionului; Direcția generală finanțe; Direcția generală învățământ, tineret și sport; Secția cultură; Secția asistență socială și protecție a familiei, 17 UAT¹² etc.

Întru realizarea obiectivelor auditului și colectarea probelor de audit, s-au efectuat următoarele proceduri de audit:

• Au fost analizate deciziile organelor deliberative și executive ale UAT în vederea stabilirii nivelului de executare

¹¹ Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

¹² Primăriile: com.Balatina, s.Cajba, com.Camenca, s.Cobani, com.Cuhnesti,com.Danu, s.Duşmani, s.Fundurii Noi, s.Fundurii Vechi, or.Glodeni, s.Hîjdieni, s.Limbenii Noi, s.Limbenii Vechi, s.Petruşnea, s.Sturzoanca, s.Ustia, com.Vișoara.

a acestora.

- S-a verificat dacă veniturile pasibile încasării în bugetele UAT au fost planificate și încasate regulamentar.

- Au fost revizuite procesul și procedurile de achiziție publică pentru verificarea conformității acestora cu normele regulamentare.

- În baza eșantionării, s-a verificat dacă unele cheltuieli bugetare semnificative ce țin de retribuirea muncii, procurarea mărfurilor și serviciilor, reparații și investiții capitale sînt legale și conforme.

- Au fost verificate situațiile patrimoniale raportate de către UAT, acestea fiind confruntate cu documentele contabile și înregistrările financiare respective.

- S-au aplicat diferite proceduri analitice, precum și s-au efectuat alte teste de fond, totodată fiind solicitată și confruntată informația de la IFS pe raionul Glodeni, DS Glodeni, OCT Glodeni, întreprinderile municipale.

- Au fost realizate interviuri cu angajații autorităților administrației publice locale privind funcționarea controalelor interne asupra anumitor aspecte de activitate.

CONSTATĂRI, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Obiectivul I: Au elaborat și au executat UAT partea de venituri a bugetelor în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale și cu alte acte normative în vigoare?

Pornind de la faptul că elaborarea bugetului este etapa în care se determină interacțiunea dintre mobilizarea veniturilor și atingerea obiectivelor propuse spre realizare, autoritățile administrației publice locale urmează să efectueze o analiză amplă și complexă asupra potențialului economico-financiar aferent formării bazei impozabile și, respectiv, veniturilor bugetare – în general, inclusiv proprii – în particular. Or prezența unor slăbiciuni instituționale, cum ar fi lipsa sau irelevanța unor obiective de evaluare credibilă a bazei de impozitare formată din activitățile din teritoriu, lipsa cadrului metodologic adecvat și a instrumentelor analitice de evaluare a prognozelor bugetare, aferente formării indicatorilor respectivi, precum și, nu în ultimul rînd, exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor de către personalul angajat în acest proces, au subminat capacitatea de formare a prognozelor și de planificare a veniturilor proprii în bugetele locale. Deficiențele respective au condus la neluarea în calcul la formarea părții de venituri a bugetelor locale a veniturilor în sumă totală de minimum **2,6 mil. lei.**

Potrivit prevederilor art.35 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, autoritățile executive ale UAT sînt responsabile de asigurarea colectării integrale și în termenele stabilite a veniturilor proprii. Incapacitatea atestată în calitatea estimărilor de prognozare bugetară, iresponsabilitatea și lipsa de interes a AAPL privind extinderea veniturilor proprii, inclusiv prin eficientizarea activității serviciilor de colectare a impozitelor și taxelor locale, neconlucrarea AAPL cu autoritatea fiscală din teritoriu au denaturat baza impozabilă și, respectiv, au determinat ratarea veniturilor în bugetele locale în sumă totală (estimată de audit) de **421,2 mii lei.** Managementul defectuos la administrarea și, respectiv, comercializarea terenurilor-proprietate publică locală au lipsit bugetele locale și bugetul de stat de surse de venituri, evaluate de audit, în sumă de circa **17,3 mil. lei.** Deși, pe parcursul ultimilor 5 ani, veniturile totale ale bugetelor UAT din raionul Glodeni au avut o tendință de creștere de la 82,4 mil. lei (în anul 2007) pînă la 126,5 mil. lei (în anul 2011), veniturile proprii s-au micșorat de la 24,2 mil. lei (în anul 2007) pînă la 22,2 mil. lei (în anul 2011), ceea ce denotă calitatea redusă a estimărilor de prognozare bugetară, iresponsabilitatea și lipsa de interes a AAPL. Ca

urmare, sursa principală a veniturilor în bugetele UAT din raion sînt transferurile din bugetul de stat, a căror pondere în anul 2011 a constituit 79,9%.

Totodată, există probleme și riscuri generate de factorii subiectivi în acțiunile de distribuire a transferurilor provenite din bugetul de stat, ceea ce a cauzat reducerea și realocarea neregulamentară a transferurilor pentru uniformizarea asigurării financiare a UAT de nivelul I în sumă totală de **6,6 mil. lei.**

De remarcat că atît deficiențele în materie de evaluare și administrare, cît și nivelul semnificativ al restanțelor compromis și, respectiv, nu permit o evaluare corectă a eficienței, precum și a performanțelor raportate de UAT și IFS pe raionul Glodeni privind execuția bugetară a veniturilor locale. Neregulile și activitatea ineficientă a factorilor responsabili constituie un impediment major, dar și o zonă predispusă riscurilor în dezvoltarea instituțională a AAPL în materie de extindere a bazei de venituri proprii, totodată, reducîndu-se capacitatea acestora de a finanța cheltuielile de interes public, mai cu seamă în aspect de dezvoltare a teritoriilor. Practicile defectuoase, în materie de management al procesului de evaluare și mobilizare a veniturilor bugetare, decredibilizează raporturile dintre bugetele locale și bugetul de stat în procesul de determinare a volumului de transferuri de susținere financiară a UAT.

Cele mai semnificative probleme, precum și aspectele generatoare de nereguli și riscuri la compartimentul dat sînt expuse în subcapitolele următoare, însoțite de recomandările de rigoare întru remedierea acestora.

• Procesul de prognoză și planificare a veniturilor proprii este imperfect și necesită ajustări de fond.

Conform cadrului regulator existent, UAT dispun de autonomie financiară și, respectiv, își elaborează și își aprobă propriul buget anual, în limita resurselor disponibile. Cu toate acestea, UAT nu sînt în măsură să elaboreze bugetele în afara politicilor generale publice, astfel, corelarea dintre bugetul de stat, bugetul raional și bugetele locale efectuîndu-se în conformitate cu Notele metodologice elaborate de Ministerul Finanțelor, care stipulează reguli generale în elaborarea bugetelor locale. Totodată, conform Regulamentului de profil¹³, DGF asigură baza de calcule, estimările și prognozele fundamentate ale veniturilor și cheltuielilor bugetare, inclusiv ale UAT de nivelul I. De asemenea, DGF este responsabilă de elaborarea proiectului bugetului raionului, formînd relațiile interbugetare în raport cu bugetele UAT de nivelul I și prezentîndu-le consiliilor respective, spre examinare și aprobare.

Verificările la componenta dată relevă că DGF nu și-a exercitat corespunzător atribuțiile respective, fiind constatate, în unele cazuri, estimarea incorectă a prognozei bugetare a părții de venituri atît a bugetului raional, cît și a bugetelor UAT de nivelul I. Astfel, la elaborarea pronosticului bugetar, DGF n-a asigurat procedural: stabilirea unui calendar pentru elaborarea bugetului prin întocmirea unui plan organizatoric de măsuri în materie de evaluări economico-financiare și fiscal-bugetare, cu implicarea tuturor instituțiilor și autorităților responsabile; reglementări exhaustive privind procesul de elaborare a bugetelor UAT; elaborarea și implementarea unor proceduri de control intern la componentele respective, care ar responsabiliza părțile implicate în aceste procese. Astfel, reieșind din încasările înregistrate în anul precedent, în procesul de planificare a veniturilor bugetare pentru anul 2011, veniturile au fost stabilite la un nivel mai mic față de posibilitățile reale de acumulare, inclusiv la: „Impozitul pe venitul din salariu” (cap.111.01); „Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată” (cap.111.20); „Impozitul pe venit reținut

¹³ Regulamentul Direcției generale finanțe a Consiliului raional Glodeni, aprobat prin Decizia Consiliului raional Glodeni nr.3/5 din 20.05.2004.

din suma dividendelor achitate” (cap.111.22); „Impozit funciar pe pășuni și fînețe” (cap.114.06); „Impozit pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetățeni din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare” (cap.114.14); „Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la gospodăriile țărănești (de fermier)” (cap.114.07); „Încasări nefiscale” (cap.120.00) etc. Ca urmare, pe parcursul anului 2011, la aceste impozite și taxe au fost încasate mijloace cu 2572,5 mii lei mai mult față de planul rectificat, din care la veniturile luate în calcul pentru determinarea transferurilor – 1650,2 mii lei. În unele cazuri, în procesul de planificare a tipurilor de impozite menționate, DGF s-a limitat doar la calcule tehnice asupra executării scontate din anul precedent, folosind în acest sens datele prezentate de IFS pe raionul Glodeni, ținându-se cont de reducerile/scutirile acordate de autoritățile locale.

Testările efectuate pe parcursul misiunii de audit, în materie de evaluări și prognoze fiscale, care necesita a fi luate în calcul la elaborarea indicatorilor bugetari pentru anul 2011, denotă subestimarea neîntemeiată a veniturilor proprii. Prin urmare, deficiențele de planificare au condiționat diminuarea bazei impozabile în sumă totală de circa **2630,7 mii lei**, inclusiv cele mai semnificative fiind la: cap. 111.01 „Impozitul pe venitul din salariu” – 2289,0 mii lei; cap.114.00 „Impozite pe proprietate” – 341,7 mii lei. Totodată, lipsa unei informații analitice exhaustive și credibile referitor la unele din principalele componente ale bazei impozabile (fondul de salarizare în ansamblu, fondul funciar, fondul imobiliar) atât la DGF, IFS, cât și la primăriile din raion, precum și disfuncționalitatea reglementărilor existente în domeniu condiționează estimarea neveridică a bazei impozabile.

La fel, deficiențele menționate afectează transparența, credibilitatea și corectitudinea stabilirii relațiilor interbugetare dintre BS, bugetul raional și bugetele UAT de nivelul I.

Recomandări:

1. Președintele raionului și DGF să asigure:

1.1. standardizarea și stabilirea metodelor de evaluare a bazei impozabile fundamentate pentru elaborarea prognozei fiscale pe toate categoriile de venituri fiscale/nefiscale și o planificare conformă a acestora;

1.2. o conlucrare eficientă cu AAPL de nivelul I și cu alte părți implicate în procesul de planificare a bugetului în vederea prognozării și evaluării optime a veniturilor bugetelor UAT din raion.

• **Managementul existent la administrarea veniturilor bugetelor UAT din raionul Glodeni n-a asigurat încasarea deplină a tuturor veniturilor planificate. Totodată, executarea veniturilor pe compartimente, care a variat de la 48,3% pînă la 279,2%, denotă planificarea neconformă a acestora.**

Pentru exercițiul bugetar 2011, prevederile definitive la partea de venituri a bugetului raionului au fost executate la nivel de 107,5%.

Analiza structurii veniturilor bugetelor UAT din raion denotă că în anul 2011 sursa de bază a formării veniturilor au fost transferurile de la bugetul de stat, a căror pondere a constituit 79,9% (101126,4 mii lei). Veniturile proprii au alcătuit 17,6% din veniturile totale, iar mijloacele speciale – 2,2%.

Urmare a analizei executării părții de venituri a bugetelor UAT în anul 2011, s-a constatat că pe 13 tipuri de venituri n-au fost acumulate mijloace în sumă totală de 1348,1 mii lei, din care ponderea cea mai mare revine altor impozite pe venit – 337,7 mii lei, urmate de impozitul funciar pe terenuri cu altă destinație decît cea agricolă – 187,9 mii lei, alte venituri din proprietate – 87,7 mii lei. Concomitent, la 27 de tipuri de venituri au fost obținute venituri suplimentare

în sumă totală de 2587,7 mii lei, din care ponderea cea mai mare revine impozitului pe venit din salariu – 1504,6 mii lei, urmat de taxa pentru apă – 211,9 mii lei, plata pentru arenda terenurilor cu destinație agricolă – 171,6 mii lei, arenda pentru resursele naturale – 129,9 mii lei, taxa pentru folosirea drumurilor – 127,9 mii lei.

La situația din 01.01.2011, restanțele contribuabililor, conform informației IFS pe raionul Glodeni, constituiau 6480,8 mii lei, iar la 31.12.2011 – 4396,2 mii lei, sau cu 2084,5 mii lei mai puțin. Cele mai mari restanțe se atestă la taxa pe valoare adăugată – 3525,2 mii lei (la bugetul public național), impozitul pe venit – 533,7 mii lei, impozitul funciar pe terenuri cu altă destinație – 59,7 mii lei, impozitul funciar de la gospodăriile țărănești – 48,2 mii lei. De menționat că 641,6 mii lei din restanțele totale constituie o rezervă a veniturilor proprii, însă, potrivit Notelor metodologice elaborate de Ministerul Finanțelor, acestea nu sînt luate în calcul la determinarea veniturilor bugetelor locale și, respectiv, la calcularea transferurilor.

Recomandări:

2. Președintele raionului și DGF să asigure o conlucrare eficientă cu Direcția generală economie, Inspectoratul fiscal de stat pe raion, AAPL de nivelul I din raion privind crearea unui program analitic de date aferent formării și evaluării bazei de impozitare (pe fiecare contribuabil) în aspect teritorial și ramural, pe toate categoriile de taxe/impozite și contribuții sociale (contingent) formate în UAT (de nivelul I și II) din raion, care constituie obiect al impozitării.

• AAPL de nivelul I din raion n-au dat dovadă de preocupare suficientă privind evaluarea și colectarea tuturor veniturilor proprii.

În acest sens, exemplificăm următoarele:

✓ *Nerespectarea legislației funciare, precum și lipsa unor proceduri ale controlului intern au determinat faptul utilizării ineficiente a terenurilor proprietate publică a UAT. Ca urmare, potrivit estimărilor auditului, suma veniturilor nerealizate la bugetele locale, constituie circa **6714,8 mii lei**. Astfel, conform art.10¹ alin.(1) din Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997¹⁴, în cazul în care proprietarii obiectelor privatizate sau ai întreprinderilor și obiectelor private n-au cumpărat sau n-au arendat terenuri aferente obiectelor și întreprinderilor menționate, de la aceștia se va încasa anual plata pentru folosirea terenului, stabilită în mod unilateral de consiliile locale, nu mai mică decît plata anuală pentru arendă și nu mai mare de 10% din prețul normativ al pămîntului.*

În pofida faptului că, în baza deciziilor sale, Consiliul orașenesc Glodeni a aprobat plata anuală pentru folosirea terenurilor proprietate publică a UAT, aferente construcțiilor private, în cuantum de 5% din prețul normativ al pămîntului, primăria or.Glodeni n-a planificat, n-a calculat și n-a încasat plata pentru folosirea terenurilor cu suprafața de 27,1 ha, în sumă totală de **1264,7 mii lei**.

Ca rezultat al faptului că consiliile locale, prin deciziile lor, n-au stabilit mărimea plății pentru folosirea terenurilor, primăriile satelor/comunelor Limbenii Noi, Cajba, Cuhnești și Sturzovca n-au întreprins măsurile corespunzătoare în vederea planificării și încasării tuturor plăților pasibile de la folosirea terenurilor proprietate publică a UAT, aferente întreprinderilor și obiectelor private cu suprafața totală de 65,35 ha. Prin urmare, potrivit estimărilor auditului, suma veniturilor nerealizate de la folosirea terenurilor menționate constituie pînă la **719,1 mii lei** (inclusiv primăriile: satului Limbenii Noi – 25,0 mii lei (4,97 ha); satului Cajba – 134,3 mii lei (8,15 ha); comunei Cuhnești – 391,0 mii lei (17,23 ha); satului Sturzovca – 168,8 mii lei (35 ha).

¹⁴ Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997 „Privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pămîntului (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997).

✓ *La efectuarea unui șir de tranzacții ce țin de arenda unor terenuri proprietate publică, AAPL din orașul Glodeni, ignorând prevederile actelor legislative și normative ce reglementează domeniul respectiv, au admis micșorarea suprafețelor terenurilor contractate; n-au încheiat contracte de arendă pentru terenurile agricole; au admis aplicarea unor tarife diminuate, precum și n-au asigurat respectarea prevederilor regulamentare referitor la pasul licitației (de la 10% până la 50%), ceea ce a generat nerealizarea unor venituri bugetare în sumă totală de **351,0 mii lei**. Astfel:*

- ca rezultat al nerespectării prevederilor art. 1³ din Legea nr. 1532-XII din 22.06.1993¹⁵, la transmiterea în arendă a bazinelor acvatice, exprimată prin micșorarea suprafețelor contractate cu suprafața fișiiilor riverane de protecție și construcțiilor hidrotehnice, au fost ratate venituri în sumă totală de **135,7 mii lei**¹⁶;

- n-au fost contractate toate terenurile agricole și pomii de nuci dați în folosință, fiind ratate venituri în sumă de **39,4 mii lei**¹⁷. Totodată, în pofida faptului că primăria s. Sturzovca nu avea încheiate contracte cu persoanele fizice pentru arendă pomilor de nuci, percepătorul fiscal, în luna august 2011, a încasat plata de arendă în sumă totală de 11,7 mii lei, fără a fi contabilizată în casa primăriei și depusă pe contul bancar timp de 8 luni, astfel fiind admisă și dezafectarea banilor publici pe aceeași perioadă;

- din cauza aplicării eronate a indicilor cadastrali, cu nerespectarea prevederilor pct. 1 din Nota la Legea nr. 1308-XIII din 25.07.1997, 4 primării din raion au ratat venituri pentru anul 2011 în sumă de **56,8 mii lei**¹⁸;

- contrar prevederilor pct. 32 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 136 din 10.02.2009¹⁹, la darea în arendă a terenurilor agricole, comisiile de licitație ale AAPL n-au stabilit prețul de expunere majorat cu limita unui pas al licitației (de la 10% până la 50% din prețul de expunere). Ca rezultat, UAT au ratat venituri în sumă totală de **55,8 mii lei**²⁰. În lipsa Notelor metodologice privind evidența analitică a decontărilor cu debitorii și creditorii de la darea în arendă și vânzarea terenurilor proprietate publică a UAT, în evidența contabilă nu sînt reflectate datoriile respective. De menționat că evidența se ține în registre de formă liberă, nesigilate și nenumerate, astfel, fiind imposibil de confirmat soldurile debitoare și creditoare la începutul anului. Ca urmare, în cadrul auditului s-a constatat că percepătorul fiscal al primăriei Cuhnești, fără temei, a omis o datorie debitoare în sumă de 9,5 mii lei, aceasta fiind restabilită pe parcursul auditului;

- gestionarea ineficientă a bunurilor imobile de către AAPL din raion, exprimată prin neîncheierea contractelor de arendă a terenurilor aferente construcțiilor, micșorarea suprafețelor contractate a terenurilor ocupate de obiectivele acvatice, lipsa conlucrării între UAT și unele instituții ale statului au cauzat neplanificarea, necalcularea și neincasarea impozitului funciar în sumă totală de **53,8 mii lei**²¹.

✓ *La vânzarea terenurilor UAT, contrar prevederilor actelor legislative și normative ce reglementează domeniul respectiv, n-a fost aplicată corect bonitatea medie a solului; coeficientul de amplasare a terenului; tariful pentru unitate grad/hectar; n-a fost indexat prețul în cazul eșalonării plăților și n-a fost calculată penalitatea pentru neachitarea în termen, ceea ce a cauzat venituri ratate în sumă totală de*

2018,3 mii lei. Totodată, din cauza că primăria or. Glodeni nu și-a onorat dreptul de a ataca hotărârea instanței de judecată, au fost ratate venituri din vânzarea terenurilor în sumă totală de **2361,7 mii lei**. Astfel:

- aplicarea eronată de către primăria or. Glodeni și s. Sturzovca a bonității medii a solului (63 grad/ha), în unele cazuri spre micșorare, ceea ce contravine prevederilor pct. 15 lit. b) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 562 din 23.10.1996²² și pct. 21 alin. 2) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1428 din 16.12.2008²³ (65 grad/ha), a lipsit bugetele respective de venituri în sumă totală de **194,6 mii lei** (primăria or. Glodeni, în anii 2006-2011 – 126,7 mii lei de la vânzarea terenurilor S.A. Fabrica de zahăr și 42,2 mii lei – alte terenuri; s. Sturzovca, în anii 2003-2011 – 25,7 mii lei);

- contrar prescripțiilor pct. 15 lit. e) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 562 din 23.10.1996 și pct. 21 alin. 4) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1428 din 16.12.2008, primăria or. Glodeni a aplicat eronat coeficientul de amplasare a terenurilor și caracteristicile tehnice, ceea ce a generat diminuarea prețului de vânzare a terenurilor din str. Ștefan cel Mare nr. 40/1, 40 și 40/2 (vîndute unei persoane fizice). Ca urmare, primăria a ratat venit în sumă totală de **138,7 mii lei** (în anii 2007-2011);

- potrivit prevederilor art. 10 alin. (7) din Legea nr. 1308-XIII din 25.07.1997, prețul normativ la vânzarea-cumpărarea terenurilor destinate construcțiilor se calculează pornind de la tarifele specificate la poziția a IV-a din anexa la această Lege. Însă, în pofida celor menționate, în perioada anilor 2009-2010, factorii de decizie ai primăriei s. Fundurii Vechi au admis vânzarea a 10 terenuri pentru construcții cu suprafața totală de 1,4679 ha, utilizînd prețul ca pentru terenul agricol, astfel fiind ratate venituri în sumă totală de **1313,2 mii lei**. Analogic, în anul 2011, primăria or. Glodeni, la comercializarea unui teren cu suprafața de 1,42 ha (unei persoane fizice), a efectuat tranzacția conform borderoului de calcul întocmit la 04.12.2008, pe cînd contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat la 30.11.2011. Această situație a influențat asupra diminuării tarifului pentru un grad/hectar, cauzînd micșorarea prețului de vânzare cu **6,4 mii lei**, ca urmare fiind ratat venit în aceeași sumă;

- la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare a terenurilor cu eșalonarea plăților în rate, primăria or. Glodeni n-a asigurat încasarea a cel puțin 50% din prețul terenului, prin ce n-au fost respectate prevederile art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1308-XIII din 25.07.1997. Totodată, conform prevederilor legale, restul plății de 50% pentru terenurile aferente utilizate în procesul tehnologic poate fi eșalonat pe o perioadă de pînă la 3 ani, achitățile urmînd a fi efectuate trimestrial, în sume egale, cu indexarea lor în funcție de nivelul inflației calculat de la data încheierii contractului de vânzare-cumpărare pînă la data efectuării plății, iar, în cazul neachitării plății în termenele stabilite în contract, cumpărătorul plătește pentru fiecare zi de întîrziere o penalitate de 0,1% din suma neachitată. Astfel, ca urmare a nerespectării prevederilor legale menționate, primăria or. Glodeni a ratat venituri în sumă totală de **365,4 mii lei** (inclusiv: 180,4 mii lei – din cauza neindexării la rata inflației și 185,0 mii lei – penalitate pentru neachitarea în termen);

¹⁵ Legea nr. 1532-XII din 22.06.1993 Codul apelor.

¹⁶ Primăriile: or. Glodeni – 98,2 mii lei, s. Cajba – 5,8 mii lei, com. Cuhnești – 28,3 mii lei, s. Fundurii Noi – 3,4 mii lei.

¹⁷ Primăria or. Glodeni – 6,7 mii lei, primăria s. Limbenii Noi – 8,0 mii lei, primăria s. Cajba – 6,6 mii lei, primăria s. Cuhnești – 6,4 mii lei, primăria s. Sturzovca – 11,7 mii lei.

¹⁸ Primăriile: or. Glodeni – 22,8 mii lei, s. Limbenii Noi – 4,1 mii lei, s. Cajba – 15,6 mii lei, s. Petrunca – 10,8 mii lei, com. Cuhnești – 2,5 mii lei.

¹⁹ Regulamentul privind licitațiile cu strigare și cu reducere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 136 din 10.02.2009 (în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 136 din 10.02.2009).

²⁰ Primăriile: or. Glodeni – 22,8 mii lei, s. Limbenii Noi – 4,1 mii lei, s. Cajba – 15,6 mii lei, s. Petrunca – 10,8 mii lei, com. Cuhnești – 2,5 mii lei.

²¹ Primăriile: or. Glodeni – 29,5 mii lei, satelor/comunelor Sturzovca – 14,8 mii lei, Cuhnești – 6,9 mii lei, Cajba – 1,5 mii lei și alte primării – 1,1 mii lei.

²² Regulamentul cu privire la vânzarea-cumpărarea terenurilor aferente, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 562 din 23.10.1996 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 562 din 23.10.1996). Abrogat la 19.12.2008, prin Hotărârea Guvernului nr. 1428 din 16.12.2008.

²³ Regulamentul privind vânzarea-cumpărarea terenurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1428 din 16.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1428 din 16.12.2008).

- în lipsa deciziei Consiliului orășenesc privind comercializarea unui teren cu suprafața de 2,1787 ha, primăria or. Glodeni a încheiat un contract de vânzare a terenului menționat, cu prețul de vânzare ca teren aferent construcțiilor, astfel conformându-se Hotărârii Judecătorei Glodeni. În pofida faptului că prin Hotărârea instanței de judecată primăria or. Glodeni a fost obligată de a vinde terenul ca teren aferent construcțiilor, cu toate că la momentul tranzacției pe acesta nu erau construcții (conform datelor registrului bunurilor imobile), primăria nu și-a onorat dreptul de a ataca această Hotărâre, în termenul prevăzut de legislație (10 zile), ca urmare fiind ratate venituri în sumă totală de **2361,7 mii lei**.

✓ *Nefinalizarea delimitării terenurilor proprietate publică a statului, a UAT și private determină riscul de folosire neconformă a acestora, precum și de neasigurare a calculării și încasării integrale a plății de arendă în bugetul local, anual, în sumă totală de 555,4 mii lei.*

Potrivit art.9 alin.(2) lit.i) și lit.j) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007²⁴, ținerea evidentei patrimoniului UAT și exercitarea controlului asupra integrității și folosirii eficiente a acestuia sînt de competența AAPL. Totodată, nefinalizarea delimitării terenurilor proprietate publică a statului, a UAT și private determină neasigurarea calculării și încasării integrale a plăților pentru folosirea terenurilor proprietate publică locală. Prin urmare, AAPL din raion nu dețin o informație exhaustivă privind fondul funciar aflat în proprietatea de stat, a UAT și cea privată, modul de utilizare și beneficiarii acestuia, ceea ce contravine prevederilor art.11 din Legea nr.91-XVI din 05.04.2007²⁵, în condițiile cărora Guvernul și AAPL urmau ca pînă în anul 2008 să asigure efectuarea lucrărilor de identificare a terenurilor proprietate publică, iar pînă în anul 2009 – înregistrarea acestora în Registrul bunurilor imobile.

De menționat că, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.959 din 04.08.2003²⁶ a fost efectuată delimitarea terenurilor proprietate publică în unele unități administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova și înregistrarea lor în modul corespunzător în Registrul bunurilor imobile, însă, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 21.04.2005²⁷, Hotărârea menționată a Guvernului a fost declarată neconstituțională. După aceasta, atît Guvernul, cît și AAPL (de nivelul I și II) din raion n-au mai efectuat o altă delimitare a terenurilor publice. Mai mult decît atît, unele primării din raion au încercat să-și recupereze drepturile de proprietate asupra terenurilor atribuite statului în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.959 din 04.08.2003, inclusiv prin instanța de judecată, însă fără succes. Astfel, la momentul actual, S.A. „Frasineț” deține în folosință terenuri sub obiectivele acvatice din raion cu suprafața totală de 380,7 ha (inclusiv în: s.Danu – 60,7 ha; s.labloana – 103,1 ha; s.Ustia – 65,8 ha, s.Limbenii Noi – 107,2 ha; Fundurii Noi – 43,9 ha), dreptul de proprietate fiind înregistrat după Republica Moldova. Totodată, delimitarea terenurilor a avut loc contrar art.10 din Codul funciar²⁸, care prevede că în competența consiliilor sătești (comunale) și orășenești intră stabilirea suprafețelor care rămîn în proprietatea statului în limita teritoriilor satelor (comunelor). De menționat că AAPL nu recunosc delimitarea dreptului de proprietate asupra terenurilor sub obiectivele acvatice folosite de S.A. „Frasineț”, deoarece a fost efectuată fără participarea lor.

Ca urmare a celor menționate, primăriile vizate, anual, nu beneficiază de venituri în sumă totală de **555,4 mii lei**²⁹.

✓ *Lipsa controlului din partea unor AAPL din raion asupra respectării prevederilor legale privind gestionarea terenurilor proprietate publică au generat situații de fraudă și neachitarea pierderilor în bugetul de stat.*

Conform prevederilor art.9 și art.10 din Codul funciar, de competența consiliilor raionale și sătești ține exercitarea controlului asupra folosirii și protecției terenurilor, fapt confirmat și în Regulamentul privind cadastrul funciar al raionului, aprobat prin decizia Consiliului raional Glodeni. Însă, în lipsa controlului corespunzător din partea consiliilor respective asupra modului de folosire a terenurilor, au fost generate situații de fraudă și neachitare a pierderilor în bugetul de stat în sumă totală de **12913,9 mii lei**.

Astfel, ca urmare a interpretării eronate a prescripțiilor pct.39 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1451 din 24.12.2007³⁰, care stabilesc că „folosirea terenurilor agricole (silvice) de către deținătorii lor pentru construcția obiectivelor auxiliare de ramură nu necesită modificarea destinației lor”, primăria s.Cajba a admis folosirea a două terenuri cu destinație agricolă (a cite 0,5 ha) contrar destinației, pe acestea fiind amplasate cite o moară de grâu. De menționat că, conform Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei³¹, morăritul nu face parte din secțiunea A „Agricultura, economia, vînatul și silvicultura”, dar din secțiunea D „Industria prelucrătoare”. Prin urmare, proprietarul era obligat să solicite modificarea destinației terenului agricol, cu achitarea despăgubirilor. Astfel, ignorîndu-se prevederile legale, n-a fost solicitată modificarea regulamentară a destinației, precum și nu s-a efectuat achitarea pierderilor agricole, ca rezultat, fiind ratate venituri la bugetul de stat în mărime de **1570,0 mii lei**. Analogic, primăria s.Dușmani a admis folosirea contrar destinației a unui teren agricol cu suprafața totală de 0,6033 ha, fiind ratate venituri în bugetul de stat în sumă de **827,3 mii lei**. Totodată, în conformitate cu registrul bunurilor imobile, terenul respectiv este înregistrat ca teren agricol amplasat în extravilanul localității, ceea ce diferă de terenurile învecinate care sînt înregistrate ca terenuri pentru construcții din intravilanul localității, planul cadastral geometric fiind aprobat de primarul și inginerul cadastral al primăriei s.Dușmani.

Ca urmare a nerespectării Capitolului III din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1451 din 24.12.2007 și lipsei de control privind modul de folosință a terenurilor, terenul agricol cu suprafața de 10,7825 ha, amplasat în extravilanul satului Sturzovca, procurat anterior de către S.R.L. „Valul Albastru”, ulterior a fost divizat în două terenuri, din care un teren cu suprafața de 5,7825 ha a devenit teren cu destinație specială, pe care primăria a permis edificarea a 6 construcții cu suprafața totală de 1003 m², fără ca terenul să fie scos regulamentar din circuitul agricol, cu achitarea compensării pierderilor producției agricole. Analogic, fără achitarea compensației pierderilor respective, a fost transformat pentru construcții și terenul agricol cu suprafața de 1 ha vîndut unei persoane fizice, pe care au fost amplasate 3 construcții cu suprafața totală de 279,4 m². Ca urmare, la bugetul de stat n-a fost achitată compensarea pierderilor producției agricole în sumă totală de **10516,6 mii lei**.

²⁴ Legea nr.121-XVI din 04.05.2007 „Privind administrarea și deetizarea proprietății publice” (cu modificările și completările ulterioare).

²⁵ Legea nr.91-XVI din 05.04.2007 „Privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor”.

²⁶ Hotărârea Guvernului nr.959 din 04.08.2003 „Cu privire la delimitarea terenurilor proprietate publică în unele unități administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova”. Abrogată la 14.10.2005, prin Hotărârea Guvernului nr.1026 din 13.10.2005.

²⁷ Hotărârea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității unor dispoziții legale și normative privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor nr.12 din 21.04.2005.

²⁸ Legea nr.828-XII din 25.12.1991 Codul funciar (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Codul funciar).

²⁹ Primăriile: s.Danu – 90,4 mii lei, s.labloana – 102,9 mii lei, s.Ustia – 49,8 mii lei, s.Limbenii Noi – 215,8 mii lei, s.Fundurii Noi – 96,5 mii lei.

³⁰ Regulamentul cu privire la modul de atribuire, modificare a destinației și schimbul terenurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1451 din 24.12.2007 (în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1451 din 24.12.2007).

³¹ Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei din 09.02.2000, aprobat prin Hotărârea Departamentului “Moldova - Standard” nr.694-ST din 9 februarie 2000.

Recomandări:
3. Primăriile or.Glodeni și satelor/comunelor Limbenii Noi, Petrunca, Cuhnești, Fundurii Noi, Sturzovca:

3.1. să efectueze inventarierea integrală a terenurilor proprietate publică, inclusiv a celor ocupate de bazinele acvatice, cu stabilirea modului de utilizare și a beneficiarilor acestora;

3.2. să impună, conform prevederilor legale, plata pentru folosirea terenurilor proprietate publică aferente subiecților privați, terenurilor agricole și terenurilor ocupate sub bazine acvatice, cu calcularea și încasarea acestor plăți, totodată asigurând o evidență conformă a calculelor, plăților și restanțelor pentru arenda terenurilor;

3.3. să calculeze prețul de vânzare a terenurilor în conformitate cu prevederile legale, utilizând, în caz de necesitate, toate pîrghiile regulamentare de indexare și penalizare.

4. Consiliul raional, în comun cu AAPL din raion, să asigure controlul asupra folosirii și protecției terenurilor.

• Monitorizarea ineficientă de către primăriile raionului Glodeni și lipsa controlului din partea IFS pe raionul Glodeni asupra percepției impozitului privat de la efectuarea tranzacțiilor cu bunurile proprietate publică a generat venituri ratate în bugetele respective.

Probele acumulate la acest compartiment denotă că autoritățile executive din cadrul primăriilor raionului Glodeni n-au întreprins măsurile de rigoare în vederea acumulării veniturilor de la efectuarea tranzacțiilor cu bunurile proprietate publică în procesul privatizării, indiferent de tipul de mijloace folosite, prin ce n-au fost respectate prevederile art.11 din Legea bugetului de stat pe anul 2011³², astfel de deficiențe fiind admise și în anii anteriori. Ca rezultat, în anii 2009-2011, veniturile din sursa respectivă au fost executate în sumă totală de 2,4 mii lei. Totodată, conform informației prezentate de către IFS pe raionul Glodeni, veniturile din tranzacțiile cu bunurile proprietate publică în procesul privatizării, efectuate în perioada menționată, ar fi constituit 59,9 mii lei. Se relevă că, pentru perioada indicată, AAPL din raion n-au evaluat și n-au stabilit venituri bugetare provenite din această sursă. Ca urmare, disfuncționalitățile de acest gen din cadrul AAPL au generat ratarea veniturilor în sumă totală de 57,5 mii lei.

• Controlul asupra legalității desfășurării activității comerciale de către agenții economici din raionul Glodeni necesită unele îmbunătățiri.

Unitățile comerciale care activează pe teritoriul raionului sau prestează servicii de deservire socială achită o anumită taxă în funcție de tipul de activitate pe care îl desfășoară. În urma auditării acestei componente a veniturilor, au fost scoase în evidență unele deficiențe, care au lipsit bugetele locale de venituri pasibile încasării.

Veniturile aferente taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială, acumulate în anul 2011, au înregistrat o creștere, față de anul 2010, cu 295,4 mii lei, fiind executate la nivel de 101,6%. De menționat că, în urma inventarierii efectuate, cu ieșirea în teren pentru colectarea probelor, precum și luând în considerație locul amplasării și avantajul economic, s-a constatat că 13 obiecte comerciale, amplasate în or.Glodeni, desfășurau activitate comercială în lipsa autorizațiilor de

amplasare, necalculînd și, respectiv, neachitînd în bugetul local taxa respectivă, conform Deciziei Consiliului orășenesc Glodeni nr.11/3 din 09.12.2011³³, doar pentru anul 2011, în sumă totală de 70,2 mii lei.

S-a constatat că AAPL ale 18 primării din raion (95 la sută din UAT) nu și-au îndeplinit obligațiunile prevăzute de legislație privind eliberarea autorizațiilor de amplasare a obiectelor comerciale/sau de prestări servicii de deservire socială. Totodată, neexecutarea controlului corespunzător a dus la nedeterminarea a 22 de obiecte comerciale (oficii poștale care efectuează comercializarea mărfurilor de uz casnic) ca bază impozabilă pentru plata taxei pentru unitățile comerciale, conform mărimii stabilite în Anexa la Titlul VII din Codul fiscal³⁴, ca urmare nefiind asigurată prognozarea respectivă a veniturilor din această sursă (pentru anul 2011), precum și acumularea corespunzătoare a acestora, fiind ratate venituri în sumă totală de 62,5 mii lei³⁵.

Cele menționate sînt o consecință a lipsei controlului corespunzător asupra activității comerciale din cadrul UAT ale raionului, care, în temeiul prevederilor art.36 alin.(1) din Legea cu privire la comerțul interior³⁶, urma să fie exercitat de către AAPL, precum și a neîndeplinirii de către primăriile din raion a obligațiilor în această privință, conform prevederilor legale.

Recomandări:
5. AAPL de nivelul I din raion³⁷:

5.1. să respecte prevederile legislației în vigoare ce reglementează activitatea unităților comerciale care activează pe teritoriul UAT;

5.2. să asigure executarea întocmai a obligațiilor atribuite, eliberarea conformă a autorizațiilor de amplasare a obiectelor comerciale/sau de prestări servicii de deservire socială, precum și controlul corespunzător asupra funcționării comercianților, cu asigurarea prognozării corecte și acumulării integrale a veniturilor respective din această sursă;

5.3. să examineze cazul privind neacumularea veniturilor de la efectuarea tranzacțiilor bunurilor proprietate publică în procesul privatizării, cu întreprinderea unor măsuri de încasare a acestora.

• Unele AAPL n-au asigurat monitorizarea și administrarea conformă a procesului de dare în locațiune a bunurilor domeniului public.

Lipsa controlului din partea persoanelor cu funcții de răspundere ale unor UAT de nivelul I din raion și Secției cultură, nerespectarea reglementărilor legale privind darea în locațiune a bunurilor publice, necalcularea și achitarea penalității conform condițiilor contractului au dus la aceea că la bugetul raionului n-au fost încasate venituri în sumă totală de 390,5 mii lei.

Ca rezultat al nerespectării prevederilor regulamentare și acordării în locațiune a unor încăperi din imobilele publice, la încheierea contractelor primăria or.Glodeni și Secția cultură au admis iregularități la stabilirea plății corespunzătoare pentru locațiune, la aplicarea incorectă a coeficientului de ramură privind utilizarea încăperii și necalcularea penalității pentru achitarea plății de chirie în termene ce depășesc condițiile contractului. Ca urmare, venitul ratat din sursa respectivă a constituit 44,7 mii lei, cele mai mari sume fiind identificate la primăria or.Glodeni (42,7 mii lei).

Cu nerespectarea prevederilor Legii nr.113-XVI din 27.04.2007, serviciul contabil al primăriilor: or.Glodeni,

³² Legea bugetului de stat pe anul 2011 nr.52 din 31.03.2011 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea bugetului de stat pe anul 2011).

³³ Decizia Consiliului orășenesc Glodeni nr.11/3 din 09.12.2011 „Cu privire la aprobarea bugetului pe anul 2011”.

³⁴ Codul fiscal nr.1163-XIII din 24.04.1997 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Codul fiscal).

³⁵ Primăriile: Danu – 13,5 mii lei, Cuhnești – 6,0 mii lei, Ciuciulea – 2,7 mii lei, Fundurii Vechi – 3,5 mii lei, Dusmani – 2,0 mii lei, Sturzovca – 1,5 mii lei, Cajba – 2,7 mii lei, Camenca – 5,0 mii lei, Cobani – 4,0 mii lei, Balatina – 6,0 mii lei, Petrunca – 1,0 mii lei, Iabloana – 3,5 mii lei, Ustia – 2,5 mii lei, Fundurii Noi – 1,8 mii lei, Vișoara – 2,4 mii lei, Hîjdieni – 1,0 mii lei, Limbenii Vechi – 1,4 mii lei, Limbenii Noi – 2,0 mii lei.

³⁶ Legea nr.231 din 23.09.2010 „Cu privire la comerțul interior”.

³⁷ Primăriile: com.Danu, com.Cuhnești, s.Ciuciulea, s.Fundurii Vechi, s.Dusmani, s.Sturzovca, s. Cajba, com.Camenca, s.Cobani, com.Balatina, s.Petrunca, s.Iabloana, s.Ustia, s.Fundurii Noi, com.Vișoara, s.Hîjdieni, s.Limbenii Vechi, s.Limbenii Noi.

s.Limbenii Vechi, s.Cobani, s.Petrunea, com.Danu și com. Camenca n-a înregistrat în evidența contabilă datoria debitoare privind plata de chirie/locatiune, la situația din 31.12.2011, în sumă de 38,5 mii lei, ceea ce a generat denaturarea raportului financiar și creează riscuri de neincasare a veniturilor în bugetele respective.

Analogic, primăria or.Glodeni, în rezultatul transiterii în folosință a clădirii fostului Comisariat militar (665 m²) conform Deciziei Consiliului orașenesc nr.6/5 din 10.12.2003, cu derogare de la prevederile art.2 și art.9 din Legea nr.861-XII din 14.01.1992³⁸, în vigoare la acel moment, și ale Legii bugetului de stat pe anul 2011, care prevede calcularea plății de arendă, a generat ratarea veniturilor de la darea în arendă doar pe anul 2011 în sumă de 309,3 mii lei.

Recomandări:

6. SC Glodeni și primăria or.Glodeni să întreprindă măsurile de rigoare în vederea respectării prevederilor regulamentare ce țin de domeniul acordării în locațiune a imobilului public, asigurând, totodată, încheierea contractelor și încasarea conformă a plăților pentru locațiune.

7. AAPL de nivel I³⁹ din raion să asigure reflectarea datorilor debitoare privind plata de chirie/locatiune conform normelor legale.

• Neaplicarea măsurilor prevăzute de cadrul legal de către CR Glodeni privind ajustarea taxei pentru instruirea în școlile de muzică, artă și artă plastică din raionul Glodeni în anul 2011 a lipsit bugetul raional de venituri în sumă de 76,4 mii lei.

Astfel, în lipsa unei responsabilități adecvate, reglementate de art.35 alin.(6) lit.b) din Legea nr.397-XVI din 16.10.2003, nerespectând prevederile HG nr.450 din 16.06.2011⁴⁰, CR Glodeni n-a examinat și n-a aprobat taxa pentru instruirea copiilor în școlile de muzică, artă și artă plastică, calculată și prezentată, spre examinare, de către Secția cultură a Consiliului raional Glodeni în funcție de suma totală a cheltuielilor efective suportate în anul precedent pentru întreținerea instituției extrașcolare respective. Ca rezultat, în anul 2011, doar pentru 4 luni de studii în bugetul raional nu s-au încasat venituri în sumă totală de 76,4 mii lei.

Recomandări:

8. CR Glodeni să examineze cazul privind aprobarea taxei pentru instruirea copiilor în școlile de muzică, artă și artă plastică conform prevederilor legale.

Obiectivul II: Au executat UAT bugetul aprobat în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale și cu actele legislative și normative aplicabile, precum și au înregistrat în modul corespunzător cheltuielile și au asigurat faptul ca cheltuielile respective să corespundă actelor legislative și normative aplicabile?

Ca urmare a evaluării managementului financiar al executării cheltuielilor prin prisma cadrului regulator, misiunea de audit a constatat că acesta n-a avut tendințe de îmbunătățire, totodată, execuția bugetelor UAT (de nivelul I și II) din raion fiind afectată de nereguli și abateri de ordin legal. Prin urmare, încălcările admise de factorii de decizie din cadrul AAPL (de nivelul I și II) auditate au determinat prezența cheltuielilor neregulate în sumă totală de 3039,4 mii lei, inclusiv la: retribuirea muncii și plățile la bugetul asigurărilor sociale de stat – 287,9 mii lei; la valorificarea cheltuielilor pentru investiții și reparatii capitale – 268,8 mii lei; la întreținerea Î.M. „Clubul de fotbal” – 2032,8 mii lei; alte cheltuieli – de 473,7 mil.lei.

Nu întrunește rigorile de transparență și integritate

procesul de redistribuire a transferurilor alocate de la bugetul de stat din contul fondului de susținere financiară, destinate domeniului învățământului. În acest context, se menționează necesitatea stringentă a implementării prevederilor Legii privind controlul financiar public intern⁴¹ referitor la introducerea sistemului de management financiar și control la valorificarea banilor publici.

Întru argumentarea celor menționate, se exemplifică următoarele.

• Există deficiențe în planificarea și valorificarea mijloacelor bugetare destinate domeniului învățământului.

Potrivit art.6 din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006, raporturile dintre autoritățile publice centrale și cele locale au la bază mai multe principii, inclusiv cel al transparenței și colaborării în rezolvarea problemelor comune. În pofida acestor prevederi, distribuția transferurilor din bugetul raional bugetelor de nivelul I se efectuează în lipsa unui mecanism transparent.

Pentru stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele UAT de nivelul II, în anul 2011, la compartimentul cheltuieli pentru învățământul public, Ministerul Finanțelor s-a călăuzit de particularitățile specifice reglementate de Notele metodologice elaborate de MF și remise către UAT. Prin urmare, calculele au fost efectuate reieșind din contingentul statistic al copiilor din raion și din costul mediu (normativul) asigurat din bugetul de stat pentru întreținerea unui copil/elev în instituțiile de învățământ, care a constituit: 8525,2 lei – pentru întreținerea unui copil în instituțiile preșcolare; 5795,4 lei – pentru întreținerea unui copil în școli, gimnazii și licee; 753,1 lei – pentru întreținerea unui copil în instituțiile extrașcolare. Astfel, în anul 2011, sursele alocate din bugetul de stat domeniului învățământului au constituit 83,7 mil.lei, însă, efectiv, la nivel de raion, în acest scop s-au planificat și s-au aprobat mijloace cu 7,9 mil. lei mai puțin, acestea fiind utilizate în alte scopuri, inclusiv la majorarea cheltuielilor pentru întreținerea aparatului administrativ (2,5 mil.lei), cultură (1,4 mil.lei), gospodăria comunală (1,1 mil.lei) etc.

În pofida faptului că, conform prevederilor art.19 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, DGF urma să comunice UAT de nivelul I modul de calculare a transferurilor destinate bugetelor acestora, similar cu principiile stabilite în Notele metodologice elaborate de MF, în realitate, autorităților executive ale UAT de nivelul I li s-a comunicat un alt mod, cheltuielile pentru învățământul public fiind estimate reieșind din necesarul general de întreținere a instituțiilor de învățământ. La calcularea necesarului pentru întreținerea unui elev, costul de întreținere a constituit de la 4227,1 lei pînă la 10921,0 lei sau, în unele cazuri, de 2,08 ori mai mare decît costul agreat la calcularea transferurilor de la bugetul de stat. Majorarea, în unele cazuri, a costului de întreținere a unui copil în instituțiile de învățământ a fost posibilă datorită rezervelor de transferuri alocate de la bugetul de stat, care au însumat 8,5 mil.lei, formate ca urmare a diferenței dintre numărul copiilor care a fost luat în calcul la estimarea cheltuielilor proiectului bugetului la componenta respectivă (conform datelor statistice) și numărul copiilor real înmatriculați. De menționat că aceste situații creează deficiențe la implementarea măsurilor privind reforma în domeniul educației, prin raționalizarea rețelei de învățământ și adaptarea lor la tendințele demografice, precum și determină realizarea transferurilor din contul bugetului de stat în sume nejustificate.

³⁸ Legea cu privire la arendă nr.861-XII din 14.01.1992.

³⁹ Primăriile: or. Glodeni, s.Limbenii Vechi, s.Cobani, s.Petrunea, com.Danu și com.Camenca.

⁴⁰ Hotărîrea Guvernului nr.450 din 16.06.2011 „Pentru aprobarea Regulamentului privind modul de incasare a taxei pentru instruire în școlile de muzică, artă și artă plastică”.

⁴¹ Legea privind controlul financiar public intern nr.229 din 23.09.2010.

Recomandări:

9. DGF să asigure elaborarea unor criterii clare și transparente privind modul de calculare și realocare a transferurilor din bugetul raional în bugetele de nivelul I, cu aprobarea regulamentară a acestora.

• **N-a fost respectat cadrul regulator la efectuarea cheltuielilor din contul mijloacelor bugetare privind retribuirea muncii, fiind necesară sporirea responsabilității la compartimentul dat atât a executorilor principali de buget, cât și a celor secundari.**

În perioada auditată, ponderea cheltuielilor pentru retribuirea muncii a reprezentat o componentă semnificativă în totalul cheltuielilor bugetelor UAT (de nivelul I și II) din raion (54,7%), ca urmare fiind identificate ca o zonă cu probabilitate mare de apariție a riscului, ceea ce a determinat faptul de a le supune auditului. Verificările efectuate au relevat existența unor abateri de la actele legislative și normative în vigoare la calcularea retribuirii muncii unor funcționari publici și altor categorii de angajați din cadrul entităților verificate, cauzate de: stabilirea neregulamentară a grilelor de salarizare; acordarea neregulamentară a sporului pentru secretul de stat, premiilor unice și indemnizației de concediu; remunerarea muncii pentru diferite servicii fără virarea la buget a plăților obligatorii. Ca urmare, la 18 entități (din 20 auditate) au fost admise cheltuieli neregulamentare în sumă totală de **245,8 mii lei**⁴², inclusiv plățile ce derivă din acestea. Analogic, nu s-au virat plăți la bugetul asigurărilor sociale de stat și prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă totală de **23,5 mii lei**.

Întru susținerea celor expuse, se menționează următoarele:

✓ Salariul funcționarilor publici în unele cazuri s-a stabilit ignorând prevederile art.9 alin.(4) din Legea nr.355-XVI din 23.12.2005⁴³, care prevede că Grilele de salarii specificate în anexele nr.4-6 sînt stabilite pentru personalul cu studii superioare, pentru persoanele care n-au nivelul de pregătire necesar, grilele salariilor funcției se aplică cu coeficientul 0,85.

✓ Nerespectînd prevederile pct.2 din Regulamentul aprobat prin Legea nr.1263-XIII din 17.07.1997⁴⁴, anexelor nr.2 și nr.3 la Legea serviciului public nr.443-XIII din 04.05.1995⁴⁵ și Clasificatorul funcțiilor publice, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.151 din 23.02.2001⁴⁶ (în vigoare la acel moment), care stipulează raportarea funcțiilor publice la rangurile întîi și doi, contabililor-șefi (fiind funcție de execuție) din cadrul a 9 primării⁴⁷ (în perioada anilor 2003-2011) neregulamentar li s-a conferit grad de calificare exagerat – rangul II, consilier de clasele I și II, față de cel necesar – rangul III, consilier de clasa I-III.

✓ Perioada de muncă se calculează cu aplicarea neuniformă a prevederilor pct.6 (3) din Hotărîrea Guvernului nr.607 din 03.10.1996⁴⁸, fiind inclusă perioada de muncă în alte funcții ce nu ține de profilul de activitate pentru care n-a fost stabilită și efectuată realmente plata lunară (trimestrială, anuală) a recompensei pentru vechimea în muncă. Analogic, în rezultatul stabilirii eronate a grilelor de

salarizare, s-au admis iregularități și la calcularea sporului pentru vechime în muncă unor funcționari publici.

✓ S-au admis iregularități și la acordarea premiilor unice, ignorînd prescripțiile pct.15 din Hotărîrea Guvernului nr.525 din 16.05.2006⁴⁹, și anume premiile unice s-au acordat în quantum, care în fiecare caz în parte depășea salariul funcției al salariatului premiat. În alt caz s-a constatat acordarea premiilor unice contabililor contabilităților centralizate din contul alocațiilor aparatului primăriilor respective, cu reflectarea cheltuielilor la acest compartiment, ignorînd prevederile clasificăției bugetare.

✓ În alt caz angajaților contabilității centralizate li s-au acordat premii unice din contul mijloacelor fondului de retribuire a muncii, planificat și aprobat exagerat, contrar prevederilor Capitolului IV pct.2.2 din Notele metodologice elaborate de către Ministerul Finanelor.

✓ Cu nerespectarea prevederilor pct.1 și pct.5 din Hotărîrea Guvernului nr.863 din 01.08.2006⁵⁰ și Legii nr.245-XVI din 27.11.2008⁵¹, CR, fără a solicita de la Serviciul de Informații și Securitate realizarea măsurilor de control ce țin de competența acestuia asupra perfecționării dreptului de acces la secretul de stat, unui angajat i s-a stabilit și achitat spor la salariul funcției pentru acces permanent la secretul de stat.

✓ Activitatea prin cumul a funcționarilor publici s-a admis ignorînd prevederile art.25 (2) lit.c) din Legea nr.158-XVI din 04.07.2008⁵², care prevede că funcționarul public nu poate desfășura alte activități remunerate prin contract individual de muncă sau prin alt contract cu caracter civil, în cadrul societăților comerciale, cooperativelor, întreprinderilor de stat sau municipale, precum și al organizațiilor necomerciale, din sectorul public sau privat, a căror activitate este controlată, subordonată sau în anumite privințe este de competența autorității în care el este angajat.

✓ În alt caz, deși pentru intensitatea muncii unor angajați lunar li se calcula spor pentru intensitatea muncii (50%), în aceleași ore de program cu funcția de bază, precum și în lipsa dispoziției primarului, unei persoane i s-a calculat salariu pentru cumularea funcției vacante de la 0,25 pînă la 0,875 unități (fără specificarea obligațiilor suplimentare).

✓ Calcularea indemnizației de concediu cadrelor didactice s-a efectuat cu derogare de la prevederile pct.5 alin.(1) și pct.8 din Hotărîrea Guvernului nr.426 din 28.04.2004⁵³, ca urmare fiind stabilită perioada de decontare cu durata de 9 luni față de 12 luni calendaristice consecutive, ceea ce a generat exagerarea salariului mediu pentru o zi calendaristică, admitîndu-se plăți neregulamentare.

✓ În alt caz, unor funcționari publici, cu derogare de la prevederile art.43 din Legea nr.158-XVI din 04.07.2008, care prevede expres durata concediului funcționarului public, li s-au acordat suplimentar la concediul stabilit legal cîte 4-7 zile calendaristice, ca temei invocîndu-se faptul că condițiile de muncă ale acestora implică un efort psihoemoțional sporit, ca urmare admitîndu-se plăți neregulamentare. De

⁴² Sectia asistentă socială – 32,1 mii lei, DGITS – 10,6 mii lei, primăriile: com. Balatina – 56,7 mii lei, com. Camenca – 7,0 mii lei, s.Cobani – 5,3 mii lei, com.Cuhnesti – 32,6 mii lei, com.Danu – 40,6 mii lei, s.Fundurii Noi – 9,3 mii lei, s.Fundurii Vechi – 4,8 mii lei, or. Glodeni – 2,5 mii lei, s.Limbenii Noi – 6,1 mii lei, s.Limbenii Vechi – 28,4 mii lei, s.Petrunea – 7,7 mii lei, com.Vișoara – 11,0 mii lei, s.Sturzovca – 8,0 mii lei; s.Hijdieni – 2,2 mii lei, DGF – 1,5 mii lei, s.Ustia – 2,9 mii lei.

⁴³ Legea nr.355 –XVI din 23.12.2005 „Cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar” (cu modificările și completările ulterioare).

⁴⁴ Legea nr.1263-XIII din 17.07.1997 „Despre Regulamentul de conferire a gradelor de calificare funcționarilor publici (cu modificările și completările ulterioare). Abrogată la 01.01.2009, prin Legea nr.158-XVI din 04.07.2008.

⁴⁵ Legea serviciului public nr.443-XIII din 04.05.1995.

⁴⁶ Hotărîrea Guvernului nr.151 din 23.02.2001 „Despre aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice”.

⁴⁷ Primăriile: com.Balatina, s.Cobani, com.Danu, s.Fundurii Noi, s.Limbenii Noi, s.Petrunea, s.Ustia, com.Vișoara, com.labloana.

⁴⁸ Hotărîrea Guvernului nr.607 din 03.10.1996 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a perioadei de muncă în vederea acordării sporului pentru vechime în muncă funcționarilor publici”.

⁴⁹ Hotărîrea Guvernului nr.525 din 16.05.2006 „Privind salarizarea funcționarilor publici și persoanelor care efectuează deservirea tehnică”.

⁵⁰ Hotărîrea Guvernului nr.863 din 01.08.2006 „Cu privire la stabilirea nivelului funcționarilor publici a sporurilor la salariul de funcție pentru acces permanent la secretul de stat” (cu modificările și completările ulterioare).

⁵¹ Legea nr.245-XVI din 27.11.2008 „Cu privire la secretul de stat”.

⁵² Legea nr.158-XVI din 04.07.2008 „Cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public” (în continuare – Legea nr.158-XVI din 04.07.2008).

⁵³ Hotărîrea Guvernului nr.426 din 28.04.2004 „Privind aprobarea Modulului de calculare a salariului mediu”.

menționat și faptul că, potrivit Hotărîrii Guvernului nr.1254 din 15.11.2004⁵⁴, sînt reglementate categoriile de salariați a căror muncă implică efort psihoemoțional, printre acestea nefiind enumerați funcționarii publici.

✓ Ignorînd prevederile pct.7 din anexa nr. 1 la Hotărîrea Guvernului nr.426 din 26.04.2004⁵⁵, care prevede că calcularea salariului mediu se efectuează reieșind din numărul mediu de ore lucrătoare pe lună (169), cu durata săptămînală normală a timpului de muncă de 40 ore, în 7 primării⁵⁶ calcularea salariului mediu pentru orele de îndeplinire a obligațiilor de către președinții comitetelor sindicale neeliberați de la locul de muncă de bază s-a efectuat ținînd cont de sarcina pedagogică, ca urmare fiind admisă calcularea neregulamentară a retribuirii muncii acestora.

✓ În perioada anului 2011, unele primării au efectuat plăți pentru diferite servicii (lucru extrașcolar; salubritate; conducător auto; completarea registrelor fiscale; amenajarea teritoriului; reparații curente ale încăperilor și utilajului; activitate sindicală etc.) acordate de către persoane fizice conform actelor de achiziții ale mărfurilor și serviciilor, fără calcularea și virarea plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, ce au constituit **23,5 mii lei**.

✓ În alt caz, primăria Danu, întru evitarea depășirii limitelor unităților de personal și a fondului de retribuire a muncii, a admis efectuarea plăților salariale pentru 4 unități (instructor în secția baschetbal; traducător; conducător auto; președinte al sindicatelor), cheltuielile respective eronat fiind reflectate la art.113.45 – „Mărfuri și servicii neatribuite altor alineate” în sumă de 18,7 mii lei.

✓ Deși în urma auditului efectuat anterior Curtea de Conturi a atenționat asupra ignorării prevederilor legale la calcularea salariului angajaților SASPF, astfel de abateri fiind constatate și de Serviciul Control Financiar și Revizie în cadrul inspecției financiare efectuate în a.2011, administrația SASPF, în a.2011, a admis aceleași irregularități, și anume asistenților și lucrătorilor sociali li s-a acordat ajutor material cu ignorarea prevederilor pct.4 din Nota la tabelul nr.4 din anexa nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.381⁵⁷, admitîndu-se plăți neregulamentare. E de menționat că plățile neregulamentare de la achitarea premiilor unice, constatate de Curtea de Conturi (în a.2009), actualmente n-au fost recuperate (materiales se află în litigiu).

Recomandări:

10. Consiliul raional Glodeni și consiliile locale de nivelul I să asigure sporirea responsabilităților managementului financiar-contabil, cu direcționarea acestuia spre identificarea soluțiilor menite să prevină fenomenul fraudei și risipei de bani publici.

11. Primarul com.Danu să asigure conformarea prevederilor contractului colectiv de muncă la legislația în vigoare, cu excluderea clauzelor normative neregulamentare.

12. Aparatul președintelui, în comun cu DGF, UAT de nivelul I responsabile⁵⁸, să examineze cazurile de remunerare neconformă a angajaților, cu întreprinderea măsurilor de recuperare a cheltuielilor neregulamentare și

cu eliminarea acestor deficiențe în viitor.

13. DGF să asigure desfășurarea unor instruirii pentru angajații AAPL de nivelul I în domeniul aplicării legislației muncii și să le acorde suportul metodologic privind implementarea procedurilor de control intern la efectuarea plăților pentru retribuirea muncii.

14. SASPF să întreprindă măsurile corespunzătoare privind implementarea recomandărilor expuse în Hotărîrea Curții de Conturi nr.32 din 02.07.2009⁵⁹.

• **Modificarea statelor de personal în limita unităților aprobate fără a respecta limita fondului de retribuire a muncii creează riscuri de aprobare și utilizare neregulamentară a mijloacelor publice.**

Întru argumentarea celor expuse, se menționează următoarele:

Nerespectarea prevederilor pct.4 din Hotărîrea Guvernului nr.689 din 10.06.2003⁶⁰, care prevede că Schemele de încadrare ale personalului aparatului președintelui raionului și ale direcțiilor, secțiilor, altor subdiviziuni din subordinea Consiliului raional se aprobă în limitele fondului de retribuire a muncii și sînt valabile după înregistrarea lor la Ministerul Finanțelor, a generat aprobarea statelor de personal cu depășirea fondului de retribuire a muncii. Astfel, conform Deciziei CR Glodeni nr.6/2 din 01.08.2011⁶¹, s-a decis excluderea din statele de personal a unei unități de specialist-coordonator în elaborarea și implementarea proiectelor investiționale cu fondul lunar de retribuire a muncii de 1470 lei, cu includerea unei unități de vicepreședinte cu fondul lunar de retribuire a muncii de 5200 lei (cu 3730 lei mai mult). Modificările efectuate au generat cheltuieli suplimentare (pe 5 luni) în sumă totală de 18,6 mii lei, precum și neînregistrarea statelor de personal la Ministerul Finanțelor, astfel fiind ignorate cerințele prestabilite de cadrul normativ existent.

Recomandări:

15. Consiliul raional Glodeni să examineze cazul de efectuare neconformă a modificărilor în statele de personal ale aparatului președintelui, cu ajustarea acestora la prevederile legislației în vigoare.

• **N-a fost respectat cadrul regulator ce ține de efectuarea cheltuielilor pentru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale AAPL din raion, aceste cheltuieli necesitînd a fi optimizate.**

Lipsa unui control eficient privind optimizarea mijloacelor din cadrul bugetelor UAT în perioada anului 2011 a condiționat efectuarea cheltuielilor neregulamentare, pentru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale autorităților administrației publice locale ale UAT din raion în sumă totală de 23,3 mii lei. Astfel, unele primării⁶², ignorînd prevederile pct.2 (Cap.I); pct.5.8 (Cap. II); pct.6.1 din Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologie al Republicii Moldova nr.108 din 17.10.1998⁶³, au admis nereguli, exprimate prin: eliberarea foii de parcurs o dată în lună, neindicarea cantității de combustibil pentru care s-au eliberat bonuri, stocului combustibilului la plecare și la sosire, precum și nedescrierea parcursului de kilometri. La fel, primăriile Ustia și Vișoara,

⁵⁴ Hotărîrea Guvernului nr.1254 din 15.11.2004 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind retribuirea muncii pentru anumite categorii de salariați cărora li se stabilește durata redusă a timpului de muncă”.

⁵⁵ Hotărîrea Guvernului nr.426 din 26.04.2004 „Privind aprobarea Modulului de calculare a salariului mediu”.

⁵⁶ Primăriile: com.Balatina, com. Camenca, s.Cobani, com.Cuhnești, s.Danu, s.Ustia și com.Vișoara.

⁵⁷ Hotărîrea Guvernului nr.381 din 13.04.2006 „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare”.

⁵⁸ Primăriile: com.Balatina, com.Camenca, s.Cobani, com.Cuhnești, com.Danu, s.Fundurii Noi, s.Fundurii Vechi, or. Glodeni, s.Limbenii Noi, s.Limbenii Vechi, s.Petrușeni, com.Vișoara, s.Sturzoanca, s.Hîjdieni.

⁵⁹ Hotărîrea Curții de Conturi nr.32 din 02.07.2009 „Asupra Raportului auditelor regularității executării bugetelor raioanelor: Ungheni, Orhei, Telenești, Cantemir, Ștefan Vodă, Ocnita, Glodeni și Edineț pe anul 2008”.

⁶⁰ Hotărîrea Guvernului nr.689 din 10.06.2003 „Cu privire la organigrama și statele de personal ale aparatului președintelui raionului, direcțiilor, secțiilor, altor subdiviziuni din subordinea Consiliului raional”.

⁶¹ Decizia CR Glodeni nr. 6/2 din 01.08.2011 „Cu privire la modificarea și completarea Deciziei CR Glodeni nr.2/4 din 16.06.2003 – cu privire la aprobarea organigramei și statelor de personal ale Aparatului președintelui raionului”.

⁶² Primăriile: s.Cobani, s.Limbenii Noi, s.Fundurii Vechi, s.Ustia și com. Vișoara.

⁶³ Instrucțiunea privind completarea și prelucrarea foii de parcurs pentru autocamioane, autobuze și autoturisme, a facturilor de expediție pentru transportările de mărfuri cu mijloace auto, aprobată prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologie nr.108 din 17.10.1998.

pe parcursul a 4 ani, au utilizat autoturismele de serviciu cu vitezometrul defectat, ceea ce pune la îndoială parcursul în a.2011 a 28497 km și, respectiv, 24255 km în scopuri de serviciu, pentru care în total s-au decontat 5130 litri de benzină în sumă de 75,1 mii lei⁶⁴.

Conform prevederilor pct.7 din Hotărârea Guvernului nr.1404 din 30.12.2005⁶⁵, se permite consiliilor locale să adopte decizia de a plăti primăriilor satelor (comunelor) și orașelor care nu au în dotare autoturisme de serviciu o compensație lunară pentru utilizarea autoturismului propriu în limita costului a 50-80 litri de benzină, în funcție de distanța până la centrul unității teritorial-administrative de nivelul II. Înșă, în pofida celor menționate, primăria Fundurii Noi a admis depășirea limitei lunare stabilite pentru utilizarea autoturismului arendat, majorând normativul admis pe an de până la 1620 de litri, astfel efectuându-se cheltuieli nereglamentare din bugetul local în sumă totală de 23,3 mii lei.

De menționat că prevederile Hotărârii Guvernului nr.1404 din 30.12.2005 nu reglementează norma de consum pentru autoturismele de serviciu ale conducătorilor AAPL de nivelul I, ceea ce duce la efectuarea cheltuielilor în măriri ce depășesc cu mult limitele stabilite pentru conducătorii altor autorități publice centrale și locale și creează riscul de efectuare a unor cheltuieli neefective din bugetele locale. De exemplu, parcursul anual de kilometri în 7 primării⁶⁶ pentru autoturismele de serviciu depășește limitele stabilite pentru conducătorii autorităților publice centrale de la 876 până la 7772 km pe an.

Recomandări:

16. Primăriile Ustia, Vișoara și Fundurii Noi să asigure respectarea normelor regulamentare la utilizarea autoturismelor de serviciu, cu optimizarea respectivă a cheltuielilor ce țin de domeniul dat și consolidarea controlului intern în acest aspect.

• **Managementul existent n-a asigurat regularitatea necesară la executarea și a altor cheltuieli din contul mijloacelor bugetare.**

Întru argumentarea celor expuse, se menționează următoarele.

• Necesită îmbunătățiri la compartimentul corectitudinea și legalitatea calculării deplasărilor de serviciu angajaților din cadrul instituțiilor publice și UAT. Deși suma totală a abaterii depistate este nesemnificativă, auditul constată că neregula respectivă a fost identificată la mai multe primării, din care considerente merită a fi exemplificată. Astfel, cheltuielile de drum ale angajaților care au fost delegați în deplasare au fost calculate și achitate la tarif maxim, ce contravine prevederilor pct.15 alin.(2) din Regulamentul aprobat prin HG nr.836 din 24.06.2002⁶⁷, care prevede că în cazul neprezentării documentelor de călătorie, achitarea pentru transport pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează conform tarifului minim. Totodată, este de menționat că, cu derogare de la prevederile pct.137 din Ordinul ministrului finanțelor nr.94 din 19.07.2010, evidența analitică a deconturilor cu titularii de avans nu se ține în borderoul cumulativ privind decontările cu titularii de avans f.nr.386 (Nota de contabilitate nr.8), ceea ce creează riscuri de nereflexare în evidența contabilă a datoriilor debitoare și creditoare, de denaturare a datelor din raportul financiar și de admitere a cheltuielilor nereglamentare.

✓ Primăria or. Glodeni, ignorând prevederile art.14 alin. (6) din Legea 1525- XIII din 19.02.1998⁶⁸, care prevede

că consumatorii noncasnici sînt obligați să procure, să instaleze, să efectueze verificarea metrologică, să exploateze, să întrețină, să repare și să înlocuiască echipamentul de măsurare a volumelor de energie electrică, gaze naturale și energie termică care le sînt furnizate, n-a întreprins măsurile de rigoare privind dotarea a două edificii⁶⁹ cu acest echipament, consumul de energie termică fiind calculat reieșind din costul unui m². Prin urmare, în rezultatul verificării consumului de energie termică pe anul 2011, s-a constatat că pentru încălzirea clădirilor dotate cu echipamentul respectiv, cu suprafața de 15546 m² s-au consumat 456,26 G/kal, dar pentru încălzirea clădirilor fără echipamentul respectiv, cu suprafața de 5136 m² s-au consumat 635,63 G/kal, sau cu 0,0944 G/kal mai mult pentru 1 m². Astfel, managementul defectuos la compartimentul respectiv numai în a.2011 a generat efectuarea cheltuielilor suplimentare din mijloacele publice în sumă totală de 431,8 mii lei.

Recomandări:

17. Primăriile Cobani, Limbenii Noi, Fundurii Vechi, Ustia, Vișoara și Fundurii Noi să asigure respectarea normelor regulamentare la utilizarea autoturismelor de serviciu, cu optimizarea respectivă a cheltuielilor ce țin de domeniul dat și consolidarea controlului intern în acest aspect.

18. Primăriile Glodeni, Cajba, Limbenii Noi, Petruna, Ustia să efectueze calcularea cheltuielilor pentru deplasarea angajaților din cadrul instituțiilor publice în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare.

19. UAT din raionul Glodeni supuse auditului să țină evidența analitică a deconturilor cu titularii de avans potrivit prevederilor legale.

20. Primăria or.Glodeni să întreprindă măsurile de rigoare privind urgentarea dotării edificiilor cu echipament de măsurare a volumelor de energie termică, întru evitarea utilizării nereglamentare a mijloacelor publice.

✓ **Lipsa controlului intern privind acordarea dejunurilor calde elevilor claselor I-IV din cadrul unor instituții de învățămînt ale raionului Glodeni a cauzat efectuarea cheltuielilor nereglamentare, precum și acordarea neconformă a acestor dejunuri.**

În perioada anului 2011, pentru acordarea dejunurilor calde elevilor din clasele I-IV din cadrul instituțiilor de învățămînt din r-nul Glodeni, din bugetul de stat au fost alocate transferuri în sumă totală de 2507,7 mii lei.

Deși plățile de la acordarea nereglamentară a dejunurilor calde constatate în cadrul verificării a 8 subdiviziuni⁷⁰ prin metoda confruntării tabelelor de evidență a alimentației elevilor claselor I-IV cu registrele de evidență a frecvenței elevilor pe o perioadă de 5 luni (ianuarie-mai) ale anului 2011 sînt sub nivelul pragului de semnificație, totuși, auditul atestă lipsa controlului intern asupra monitorizării domeniului respectiv, ceea ce creează riscuri de fraudă și utilizare neeficientă a mijloacelor financiare acordate din contul bugetului de stat, și anume la pregătirea și utilizarea dejunurilor calde pentru elevii care au absentat de la lecții.

Recomandări:

21. Primăriile or.Glodeni, com.Balatina, com. Cuhnești, com.Danu, com.Fundurii Vechi, s.Limbenii Noi, s.Petruna, s.Ustia să intensifice controlul intern asupra domeniului respectiv și să asigure transparența în ce privește evidența elevilor care beneficiază de dejunuri calde.

⁶⁴ Primăriile: s.Ustia – 41,0 mii lei (2850 litri); com.Vișoara – 34,1 mii lei (2280 litri).

⁶⁵ Hotărârea Guvernului „Privind reglementarea utilizării autoturismelor de serviciu de către autoritățile administrației publice” nr.1404 din 30.12.2005 (cu modificările și completările ulterioare).

⁶⁶ Primăriile or. Glodeni, s.Limbenii Noi, Fundurii Vechi, Vișoara, s.Ustia, com.Cuhnești, s.Cobani etc.

⁶⁷ Hotărârea Guvernului nr.836 din 24.06.2002 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la delegarea salariatilor întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor din Republica Moldova”.

⁶⁸ Legea nr.1525-XIII din 19.02.1998 „Cu privire la energetică”.

⁶⁹ Clădirea primăriei or.Glodeni cu 4 nivele și clădirea grădiniței de copii cu 2 nivele.

⁷⁰ Primăriile: or.Glodeni, com.Balatina, s.Cobani, com.Cuhnești, com.Danu, s.Fundurii Vechi, s.Petruna, s.Ustia.

• La efectuarea unor cheltuieli din contul bugetului raional nu s-a ținut cont de competențele instituționale în efectuarea cheltuielilor publice, fiind finanțate unele cheltuieli ce nu se încadrează în limitele cadrului regulamentar.

Astfel, deși conform pct.3 din statutul Î.M. „Clubul de fotbal din Glodeni”, aprobat de către Consiliul raional Glodeni prin Decizia nr.4/17 din 10.06.2004⁷¹, întreprinderea își desfășoară activitatea în baza principiilor autogestiei complete, asigurându-și autofinanțarea proceselor de producție, contrar prevederilor art.8 alin.(4) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, prin care este stabilit modul de delimitare între bugetele UAT a competențelor în efectuarea cheltuielilor publice, în perioada anilor 2004-2011, a fost admisă finanțarea neregulamentară (din contul bugetului raional) a cheltuielilor curente ale Î.M. „Clubul de fotbal din Glodeni” în sumă totală de 2032,8 mii lei. Mai mult decât atât, în a.2011 s-au admis cheltuieli nelegitime în rezultatul achitării unui antrenor a cursurilor pentru obținerea licenței tip BUEFA în sumă de 16,6 mii lei, care ulterior, la data 16.01.2012, s-a eliberat din funcția deținută (Ordinul nr.04 din 16.01.2012).

Recomandări:

22. Consiliul raional Glodeni:

22.1. să asigure implementarea unor proceduri eficiente de control intern asupra modului de utilizare a mijloacelor financiare ale bugetului raional, ținând cont de competențele în efectuarea cheltuielilor publice atribuite prin lege;

22.2. să examineze cazul de achitare ineficientă a mijloacelor publice, cu neadmiterea acestora pe viitor.

• Managementul defectuos asupra valorificării mijloacelor pentru investiții și reparații capitale rămâne a fi unul dintre domeniile afectate de neregularități.

AAPL nu dispune de politici investiționale și obiective clare privind finalizarea obiectivelor inițiate în perioada anilor 2006-2009. Acest fapt determină ineficiența utilizării mijloacelor publice, ținând cont că acestea n-au fost conservate, iar în timp se deteriorează. Lipsa monitorizării demarării lucrărilor de reparație capitală a cauzat admiterea recepționării lucrărilor care efectiv n-au fost executate. Astfel, în perioada supusă auditului, din contul bugetului raional au fost valorificate mijloace bugetare pentru investiții și reparații capitale în sumă de 16518,4 mii lei (inclusiv din contul: bugetului de stat – 2268,4 mii lei; FISM – 9074,2 mii lei, bugetului raional – 1514,7 mii lei; bugetelor locale – 2679,9 mii lei, Fondului Ecologic – 981,2 mii lei).

Auditarea a 7 obiecte supuse reparației capitale⁷² a scos în evidență deficiențe în sumă totală de 413,4 mii lei, ceea ce denotă că disciplina financiară la componenta respectivă n-a avut o tendință de îmbunătățire, fiind afectată de prezența iregularităților la monitorizarea executării contractelor de antrepriză, precum și de nerespectarea legislației în vigoare ce ține de acest domeniu. Această situație a cauzat efectuarea unor tipuri de lucrări în volum mai mare decât cel contractat, precum și executarea altor tipuri de lucrări în sumă de 144,6 mii lei, fără a fi coordonate și avizate în mod regulamentar. Deși unele lucrări au fost recepționate în mărimi ce constituiau de la 19,6 până la 80,4%, altele, fiind achitate integral, n-au fost recepționate (268,8 mii lei din 841,8 mii lei).

În anul 2011, la efectuarea reparației capitale a Casei de cultură din s.Dușmani, a fost constatată executarea unor

lucrări suplimentare în sumă totală de 144,6 mii lei, fără a fi supuse expertizei în modul stabilit, prin ce nu s-au respectat prevederile art.13 din Legea nr.721-XIII din 02.02.1996⁷³. Mai mult decât atât, executarea lucrărilor în afara volumului contractat, prin înlocuirea cu alte tipuri de lucrări (144,6 mii lei), n-a fost coordonată și avizată de antreprenorul general, răspunderea pentru aceste modificări revenind primarului s. Dușmani, prin ce nu s-au respectat prescripțiile pct.27 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.361 din 25.06.1996⁷⁴.

În rezultatul vizitei pe teren, s-au constatat iregularități încă la 4 primării din raion. Astfel, în pofida faptului că lucrările de reparație capitală a Liceului teoretic din s.Petrunea, conform prevederilor contractuale, urmau a fi executate în perioada de 3 luni (începând cu 28.09.2011), efectiv acestea au fost inițiate după expirarea termenului stabilit (2 ianuarie 2012). Deși lucrările executate au fost achitate integral în decembrie 2011 (255,9 mii lei), în rezultatul ieșirii la fața locului (la data de 28.02.2012), s-a constatat neexecutarea unor lucrări în sumă totală de 43,9 mii lei (19,4%). Asemenea deficiențe au fost constatate și la: executarea lucrărilor de reparație capitală la OMF Petrunea (72,6 mii lei); executarea lucrărilor de reparații capitale la Casa de cultură din com.Camenca (80,6 mii lei); la reparația capitală a grădiniței de copii din s.Cajba (de la 19,2 mii lei până la 52,5 mii lei) – (Anexa nr.8 imagini foto). Mai mult decât atât, planificarea reparației capitale a grădiniței de copii din s.Cajba a fost efectuată cu nereguli, devizul de cheltuieli fiind întocmit aleatoriu, fără a fi precizate și documentate suprafețele și încăperile care vor fi supuse reparației, ceea ce denotă lipsa tendinței de îmbunătățire la componenta respectivă și prezența iregularităților la monitorizarea executării contractelor de antrepriză.

Deficiențele menționate denotă lipsa unei monitorizări corespunzătoare de către Secția construcții și beneficiar (prin intermediul supraveghetorului tehnic) asupra volumelor reflectate în procesele-verbale de îndeplinire a lucrărilor, ceea ce a cauzat utilizarea neregulamentară a mijloacelor publice.

Ațit la nivel de raion, cît și la nivelul AAPL, nu există o politică investițională referitor la obiectivele inițiate în anii 2006-2009 și nefinalizate pînă în prezent. De asemenea, lipsesc previziuni privind utilitatea acestora pe viitor. Potrivit datelor evidenței contabile, la situația din 31.12.2011, cheltuielile pentru execuția lucrărilor la 3 obiecte nefinalizate⁷⁵ constituiau suma de 21,3 mil.lei. Din cele 3 obiecte, gazoductul de presiune înaltă Dușmani-Ciuciulea, construcția căruia a fost inițiată în a.2006 și finalizată în a.2011, n-a fost dat în exploatare din motivul indisponibilității consumatorului de recepție a gazelor, după cum prevede legislația⁷⁶.

Potrivit documentației de proiect (neactualizată la situația la zi), pentru finalizarea celorlalte 2 obiecte sînt necesare mijloace financiare în sumă totală de peste 5,4 mil.lei. De menționat că neîntreprinderea măsurilor de rigoare de către CR pentru finalizarea acestor lucrări poate duce la devastarea lor.

Recomandări:

23. Consiliul raional:

23.1. să întreprindă măsuri în vederea organizării unui sistem de control intern relevant, ce ar asigura executarea alocațiilor bugetare în termene contractate și administrarea conformă a patrimoniului de stat;

⁷¹ Decizia CR Glodeni nr. 4/17 din 10.06.2004 – cu privire la înființarea Î.M. „Clubul de fotbal Glodeni”.

⁷² Grădinița de copii din s.Cajba; Liceul teoretic din s.Petrunea; gimnaziul, grădinița de copii și primăria din s.Limbenii Noi; Casa de cultură din s.Dușmani; Casa de cultură din s.Camenca.

⁷³ Legea nr.721-XIII din 02.02.1996 „Privind calitatea în construcții”.

⁷⁴ Hotărârea Guvernului nr.361 din 25.06.1996 „Cu privire la asigurarea calității construcțiilor”.

⁷⁵ Gazoductul de presiune înaltă Dușmani-Ciuciulea – 5,0 mil.lei; gazoductul Limbenii Vechi-Fundurii Vechi – 6,5 mil.lei; restabilirea sistemului de aprovizionare cu apă or.Glodeni – 9,8 mil.lei.

⁷⁶ Pct.26 alin.(d) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1226 din 19.09.2002 „Cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și executare a lucrărilor de proiectare, montare și recepție a sistemelor de aprovizionare cu gaze”.

23.2. să asigure organizarea și efectuarea achizițiilor publice pentru procurarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor în strictă conformitate cu actele legislative și normative.

• **Constatările auditului referitor la achizițiile publice de lucrări și servicii.**

✓ *La acest capitol, auditul a constatat un șir de nereguli, care se exprimă prin: nerespectarea prevederilor legale la achiziționarea mărfurilor, lucrărilor și serviciilor, fiind contractate lucrări de reparație capitală, în lipsa surselor de acoperire, în sumă de 142,39 mii lei; divizarea achizițiilor publice; descalificarea operatorilor economici care au propus prețuri mult mai mici decât ofertele câștigătoare, ceea ce a condiționat cheltuieli suplimentare din contul mijloacelor publice în sumă de 141,4 mii lei.*

Legea nr.96-XVI din 13.04.2007⁷⁷, precum și alte acte normative ce țin de domeniul achizițiilor publice prevăd că autoritățile contractante au obligația să asigure legalitatea și eficiența achizițiilor publice, însă lipsa unui control intern bine determinat din partea unor persoane cu funcții de răspundere din cadrul AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion referitor la monitorizarea eficienței a executării contractelor de achiziții publice a cauzat încălcarea prevederilor actelor normative în vigoare. Misiunea de audit a constatat că AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion, în calitate de autorități contractante, au admis multiple încălcări și neajunsuri legate de achiziționarea bunurilor și serviciilor, care au afectat buna gestiune a mijloacelor publice locale.

Astfel, primăria or.Glodeni și primăria s.Petrunea, ignorând prevederile art.69 alin.(1) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziție, a admis divizarea achizițiilor de bunuri. Prin urmare, achiziționarea produselor alimentare s-a efectuat în baza a 11 și, respectiv, 3 contracte (731,3 și 107,6 mii lei), la contractarea cărora la aceeași marfă s-au aplicat diferite prețuri, ca rezultat generând cheltuieli suplimentare în sumă totală de **85,5⁷⁸ mii lei**. Mai mult decât atât, deși valoarea estimativă a achiziției a depășit suma de 200,0 mii lei, primăria or. Glodeni a inițiat procedura de achiziție publică prin cererea ofertelor de prețuri, dar nu prin licitație, ce contravine prevederilor art.54 alin.(1) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007.

Conform art.44 alin.(3) lit.a) și art.46 alin.(1) lit.b) din legea menționată, grupul de lucru are dreptul de a descalifica ofertantul în cazurile în care nu corespunde cerințelor de calificare și în cazul în care ofertantul nu reușește să demonstreze accesul său la o tehnologie specială sau la condiții pe piață mai avantajoase, care i-ar permite să ofere un asemenea preț al ofertei. Prin urmare, grupurile de lucru ale CR Glodeni privind achiziția lucrărilor de reparație capitală a gimnaziului din s.Limbenii Noi în sumă de 160,9 mii lei; de reparație capitală a grădiniței de copii din s.Limbenii Noi în sumă de 107,49 mii lei; de reparație capitală a Liceului teoretic din s.Petrunea în sumă de 225,9 mii lei au descalificat operatorii economici care au oferit cel mai mic preț (un procent mult mai mic la cheltuielile de transport, cheltuielile de regie și beneficiu, care nu necesită de a demonstra accesul la o tehnologie specială sau la condiții pe piață mai avantajoase), fiind utilizate ineficient mijloace bugetare în sumă de 55,9 mii lei.

Cu abateri de la art.19 și art.20 din aceeași lege, primăria or.Glodeni, în perioada anului 2011, n-a publicat în Buletinul Achizițiilor Publice anunțurile de intenție și invitațiile de prezentare a ofertelor, pentru a asigura o transparență a achizițiilor publice.

În conformitate cu art.3 alin.(2) din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006, care prevede că AAPL beneficiază de

autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat, Aparatul președintelui a încălcat principiul respectiv prin faptul că a efectuat procedura de achiziție și a contractat din numele propriu toate lucrările de reparație capitală prevăzute în anexa 6 la Legea bugetului de stat pe anul 2011, prin care pentru AAPL din raion au fost aprobate alocații în sumă 2350,0 mii lei.

Potrivit art.7 alin.(3) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, care stipulează că contractarea de lucrări, servicii, bunuri materiale și efectuarea de cheltuieli se realizează în cadrul limitelor aprobate (rectificate), Aparatul președintelui a contractat lucrări de reparație capitală a grădiniței de copii din s.Camenca în sumă de 142,4 mii lei, în lipsa surselor de acoperire.

✓ *Totodată, la achiziția bunurilor, lucrărilor și serviciilor, autoritățile contractante n-au respectat unele aspecte de procedură, și anume:*

- n-a fost asigurată întocmirea și păstrarea dosarelor achizițiilor publice conform prevederilor pct.6 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.9 din 17.01.2008 (primăriile or.Glodeni, s.Petrunea și la Aparatul președintelui raionului Glodeni), fapt ce determină riscul sustragerii sau înlocuirii înscrisurilor pe care acestea le conțin;

- în atribuțiile elaborate pentru membrii grupului de lucru pentru achiziții nu sînt stipulate responsabilitățile de întocmire a dosarelor de achiziții publice și de păstrare a lor în modul corespunzător (primăriile or.Glodeni, s.Petrunea și la Aparatul președintelui raionului Glodeni).

Recomandări:

24. Aparatul președintelui raionului Glodeni și primăriile or.Glodeni și s.Petrunea să asigure respectarea procedurilor de achiziții publice, transparența acestora, precum și să stabilească responsabilități clare pentru fiecare membru al grupului de lucru la evaluarea ofertelor.

25. Președintele raionului Glodeni să asigure desfășurarea unor instruirii în domeniul achizițiilor publice pentru membrii grupurilor de lucru din cadrul subdiviziunilor Consiliului raional și AAPL de nivelul I, concomitent fiindu-le acordat suportul metodologic privind implementarea procedurilor de control intern la achiziționarea mărfurilor și serviciilor, inclusiv la descrierea proceselor aferente acestora.

Obiectivul III: Au raportat UAT în modul corespunzător, au întreținut și au protejat adecvat mijloacele sale fixe și patrimoniul?

Probele de audit denotă că sistemul de management al gestionării patrimoniului public în raion n-a fost conformat prevederilor legale, astfel fiind afectat de un șir de deficiențe și lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei evidențe corespunzătoare a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate la organul cadastral; neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune; nedeterminarea responsabilității manageriale a conducătorilor întreprinderilor pentru buna gestiune a bunurilor încredințate; lipsa cadrului legal privind majorarea valorii mijloacelor fixe transmise în gestiune economică din contul reparațiilor capitale din alte surse etc. Toate acestea se datorează inexistenței în cadrul AAPL a unei politici exhaustive de reglementare a modului de gestionare a patrimoniului public local, care, în consecință, lipsește bugetele UAT de venituri pasibile încasării, necesare pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor legale ale AAPL.

⁷⁷ Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.96-XVI din 13.04.2007).

⁷⁸ Primăriile: or.Glodeni – 82,3 mii lei, s.Petrunea – 3,3 mii lei.

Totodată, evidența patrimoniului public transmis în gestiune economică întreprinderilor municipale și instituțiilor medico-sanitare publice nu este veridică și necesită restabilire.

Întru argumentarea celor expuse, menționăm următoarele.

•Potrivit art. 13 din Legea nr.523-XIV din 16.07.1999⁷⁹, evidența proprietății publice a UAT se ține în contabilitate, în mod distinct, conform Normelor metodologice elaborate de Ministerul Finanțelor. Această cerință este reglementată și în alte acte legislative cu incidență în domeniul dat, inclusiv în actele normative elaborate de Ministerul Finanțelor. Cu toate acestea, pe parcursul mai multor ani, AAPL din raion n-a soluționat problema evaluării și înregistrării în evidența contabilă a terenurilor proprietate publică, s-a admis nerefectarea în evidența contabilă a valorii mijloacelor fixe ale fondatorului, transmise în gestiune economică, în valoare de 94366,6 mii lei, nerefectarea în bilanțul executării bugetului autorităților/instituțiilor publice (formularul nr.1), la situația din 01.01.2012, a aceleiași sume, precum și nemajorarea valorii mijloacelor fixe cu 1692,3 mii lei.

Întru argumentarea celor expuse, se menționează următoarele:

✓ Conform prevederilor art.8 din Codul funciar, prerogativa de a schimba destinația terenurilor agricole îi revine Guvernului Republicii Moldova și nicidecum consiliilor locale. Astfel, în baza deciziei consiliului local Dușmani nr.6/3 din 01.10.2010 și contractului de vânzare-cumpărare din 18.10.2010, unui cetățean i-a fost vândut teren aferent construcțiilor cu suprafața de 0,7317 ha, cu valoarea de 20,5 mii lei, amplasat în extravilanul localității. Contrar prevederilor legale, consiliul sătesc Dușmani, depășindu-și atribuțiile, a decis de a vinde un teren agricol ca teren pentru construcții, astfel fiind schimbată destinația terenului, fără a fi compensate pierderile în sumă de 1003,35 mii lei, în rezultatul scoaterii acestuia din circuit agricol.

De menționat că construcțiile amplasate pe terenul respectiv au fost legalizate de instanța de judecată, cu toate că ele au fost construite în lipsa certificatelor de urbanism și autorizațiilor de construcție.

Ca urmare a lipsei controlului respectiv din partea AAPL și a unei conlucrări eficiente cu Inspectia de Stat în Construcții, s-a admis efectuarea unui șir de construcții ilegale pe terenurile agricole din extravilanul s.Sturzovca (trei construcții ilegale în preajma obiectivelor acvatice), ceea ce duce la neachitarea plăților cuvenite, astfel fiind ratate venituri bugetare (Anexa nr.9).

✓ Auditarea compartimentului privind evidența contabilă a patrimoniului public transmis în gestiune economică IMSP din raionul Glodeni a constatat lipsa evidenței analitice a investițiilor pe termen lung pe întreprinderi, fiind necesară ținerea acestora în registrul forma nr.292 și fișa nr.292-a conform prevederilor pct.130/1 și 199 din Ordinul ministrului finanțelor nr.85 din 09.10.1996 (cu modificările ulterioare), pct.137 și 217 din Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010, pct.130/1 și 199 din Ordinul ministrului finanțelor nr.137 din 25.11.1998⁸⁰ (cu modificările ulterioare), pct.128 și 187 din Ordinul ministrului finanțelor nr.94 din 19.07.2010.

Lipsa prevederilor legale privind capitalizarea valorii patrimoniului public transmis în gestiune economică IMSP în urma efectuării investițiilor și reparațiilor capitale din alte surse, altele decât cele permise de la fondator, care sînt trecute direct la cheltuieli, generează diminuarea atât a valorii bunului imobil, cât și durata de funcționare utilă a lor. De

exemplu, numai în a.2011 din contul surselor Companiei Naționale de Asigurări în Medicină au fost alocate surse în sumă de 1692,3 mii lei pentru efectuarea reparațiilor capitale ale bunurilor imobile transmise în gestiune economică IMSP din raionul Glodeni, ulterior fiind trecute la cheltuieli.

În baza informației privind valoarea patrimoniului public al întreprinderilor municipale din raionul Glodeni, prezentate de către Consiliul raional Glodeni la situația din 01.01.2012, în raionul Glodeni sînt înregistrate 12 întreprinderi municipale. Verificînd evidența patrimoniului public aflat în proprietatea AAPL de nivelul I și nivelul II, transmis în gestiune economică, echipa de audit a constatat că CR ține evidența proprietății în registru conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.338 din 21.03.2003⁸¹ privind valoarea totală a mijloacelor fixe care aparțin întreprinderilor municipale, fără divizarea celor ce sînt transmise în gestiune economică de către fondator, ceea ce contravine art.1055 din Legea nr.1107-XV din 06.06.2002⁸².

Astfel, la situația din 01.01.2012, în or. Glodeni erau înregistrate 2 întreprinderi municipale – Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” și Î.M. „Rețele Termice Glodeni”. Verificînd evidența patrimoniului public al orașului Glodeni transmis în gestiune economică, echipa de audit a constatat că la primăria or.Glodeni lipsește evidența proprietății municipale, conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.338 din 21.03.2003, privind valoarea totală a mijloacelor fixe care aparțin întreprinderilor municipale, cu divizarea celor ce sînt transmise în gestiune economică de către fondator, ceea ce contravine art.1055 din Legea nr.1107-XV din 06.06.2002. Informația privind proprietatea întreprinderilor municipale din or.Glodeni este centralizată doar la Consiliul raional Glodeni, și anume: Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” – mijloace fixe în valoare de 90758,5 mii lei și Î.M. „Rețele Termice Glodeni” – 2100,6 mii lei. Este de menționat că valoarea fondului locativ înregistrat la contul Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” (77008,3 mii lei) n-a fost diminuată cu valoarea fondului privatizat, care potrivit informației prezentate de către CR (secția privatizare), în perioada anilor 2005-2011, a constituit 270,0 mii lei. Prin urmare, primăria or.Glodeni n-a asigurat formarea asociațiilor de coproprietari și n-a transmis acestora în gestiune valoarea clădirilor (cu excepția valorii apartamentelor neprivatizate). În perioada efectuării auditului, echipei de audit nu i-au fost prezentate actele de primire-predare a patrimoniului fondatorului transmis în gestiune întreprinderilor și contractele de comodat care ar reglementa valoarea și modul de gestionare a patrimoniului transmis în gestiune. La fel, primăria or.Glodeni, ca fondator, n-a raportat valoarea acestor fonduri în bilanțul executării bugetului autorităților/instituțiilor publice (formularul nr.1), care se prezintă Ministerului Finanțelor.

✓ *Sistemul de management al gestionării patrimoniului public de către întreprinderile municipale n-a fost conformat prevederilor legale, astfel fiind afectat de un șir de deficiențe și lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei evidențe corespunzătoare a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate la organul cadastral; neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune. Totodată, evidența patrimoniului public transmis în gestiune economică întreprinderilor municipale nu este veridică și necesită restabilire.*

Astfel, Î.M. „Căldărușa”, fondată de către consiliul local Danu, la situația din 01.01.2012, dispunea de mijloace fixe transmise în gestiune de către fondator în valoare de 374,6 mii lei. Însă, consiliul local n-a ajustat statutul întreprinderilor municipale la Regulamentul-model aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994⁸³, în care lipsește Capitolul

⁷⁹ Legea Republicii Moldova nr.523-XIV din 16.07.1999 „Cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale”.

⁸⁰ Ordinul ministrului finanțelor nr.137 din 25.11.1998 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor”.

⁸¹ Hotărîrea Guvernului nr.338 din 21.03.2003 „Cu privire la aprobarea Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale” (în continuare – Hotărîrea Guvernului nr.338 din 21.03.2003).

⁸² Legea nr.1107-XV din 06.06.2002 Codul civil.

⁸³ Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994 „Cu privire la aprobarea regulamentului-model al întreprinderilor municipale” (în continuare – Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994).

III „Patrimoniul întreprinderii”, și anume nu este prevăzut din ce este constituit patrimoniul întreprinderii și modalitatea de folosință a acestuia (gestiune economică). Prin urmare, primăria Danu a transmis neregulamentar Î.M. „Căldărușa” mijloacele fixe în valoare de 374,6 mii lei, acestea nefiind reflectate în evidența contabilă și în rapoartele financiare ale fondatorului.

Deși pct.14 din Capitolul IV „Patrimoniul întreprinderii” al statutului întreprinderii, aprobat de către consiliul local prevede că patrimoniul întreprinderii este constituit din bunurile transmise de fondator, cu drept de gestiune economică, primăria Hîjdieni a transmis Î.M. „Ildarom” mijloacele fixe în valoare de 608,6 mii lei, precum și alte bunuri publice (terenuri, păduri și fișii forestiere, stadion etc.), în lipsa deciziei consiliului local.

Cu toate că atît deciziile, cît și actele de primire-predare prevăd transmiterea mijloacelor fixe în gestiune economică, primăria Limbenii Noi și DGITS au admis transmiterea Î.M. „Limbenii Noi-Apă” și Î.M. „Clubul de fotbal Glodeni” a mijloacelor fixe în sumă de 499,3 mii lei și, respectiv, de 25,0 mii lei, valoarea acestor mijloace fiind exclusă neregulamentar din evidența contabilă a fondatorilor.

Ca urmare, nerespectarea întocmai a prevederilor pct.30 din Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994, conform căroră controlul asupra activității financiar-economice a întreprinderii este exercitat de fondator, precum și ținerea evidenței contabile cu abateri de la Instrucțiunile aprobate prin Ordinele ministrului finanțelor nr.137 din 09.10.1996 și nr.94 din 19.07.2010 au dus la neînregistrarea în evidența contabilă a primăriilor Hîjdieni, Limbenii Noi și DGITS și în rapoartele financiare ale fondatorului (administrația locală) a mijloacelor fixe transmise în gestiune întreprinderilor respective în sumă de 608,6 mii lei, 499,3 mii lei și 25,0 mii lei.

Î.M. „Seregrup-Prim”, amplasată pe teritoriul primăriei Fundurii Vechi pentru desfășurarea activității economice, i s-au transmis mijloace fixe în valoare de 530,1 mii lei, în lipsa actului de primire-predare.

De asemenea, de către primăriile Petrușea, Balatina și Vișoara, în baza actelor de primire-predare, au fost transmise mijloace fixe întreprinderilor fondate de către consiliile locale respective (Î.M. „La Șesul Petrenilor” – 1481,9 mii lei; Î.M. „Viitorul Balatinei” – 3,7 mii lei; Î.M. „Via Domnească” – 191,3 mii lei).

Se relevă că evidența contabilă se ține cu abateri de la Instrucțiunile aprobate prin Ordinele ministrului finanțelor nr.137 din 09.10.1996 și nr.94 din 19.07.2010, și anume bunurile transmise cu drept de administrare economică sînt înregistrate la conturile 010 și 011, însă urmau a fi înregistrate pe contul Dt 136 „Investiții pe termen lung în părți nelegate” și Ct 265 „Fondul investițional”.

Recomandări:

26. CR Glodeni, primăriile: or.Glodeni, com.Danu, s.Hîjdieni, s.Fundurii Vechi, s.Petrușea, s.Limbenii Noi, com.Vișoara:

**RESPONSABIL DE MONITORIZAREA
ȘI DESFĂȘURAREA AUDITULUI
DIRECTORUL DEPARTAMENTULUI
DE AUDIT III**

Echipa de audit:

**Controlori superiori de stat,
auditori publici:**

26.1. să examineze modul de gestionare a patrimoniului public, cu stabilirea concretă a modalității de soluționare a problemelor existente;

26.2. ca fondatori ai întreprinderilor municipale, să efectueze inventarierea integrală a patrimoniului public transmis în administrare întreprinderilor fondate, cu scopul restabilirii evidenței contabile privind componența și valoarea fondurilor pe tipuri de entități;

26.3. să asigure întocmirea actelor de predare-primire a patrimoniului în gestiune, cu reflectarea corectă a tuturor modificărilor în bilanțurile contabile ale întreprinderilor municipale, precum și în documentele de fondare ale acestora, înregistrarea conformă a dreptului de proprietate;

26.4. să ajusteze evidența contabilă a patrimoniului transmis în gestiunea IMSP și întreprinderilor din localitățile respective la legislația în vigoare.

Concluzii generale

Misiunea de audit a constatat cazuri de nerespectare a reglementărilor legale, fiind identificate încălcări și lacune, care au afectat procesul bugetar în ansamblu, precum și buna gestiune a patrimoniului public.

N-a fost asigurată realizarea unor proceduri și instrumente eficiente în vederea încasării integrale a veniturilor proprii, inclusiv provenite din: folosirea terenurilor și patrimoniului proprietate publică; realizarea terenurilor publice; plata taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială; încasarea impozitului privat. Managementul defectuos de evaluare și mobilizare a veniturilor bugetare generează distorsiuni în raportul dintre bugetul raionului și bugetul de stat.

Urmare managementului financiar necorespunzător, s-au constatat încălcări semnificative în materie de disciplină financiară la efectuarea cheltuielilor din bugetul raionului, care au generat: efectuarea de cheltuieli neregulamentare, iraționale și contrar destinației; denaturarea datelor din registrele contabile și dările de seamă; încălcarea procedurilor la achiziții de mărfuri și servicii; efectuarea de cheltuieli neregulamentare pentru reparații capitale.

Managementul și controlul intern insuficient în procesul de gestionare a patrimoniului public au generat deficiențe și lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei evidențe conforme a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate la organul cadastral; neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune; nedeterminarea responsabilității manageriale a conducătorilor întreprinderilor pentru buna gestiune a bunurilor încredințate etc. Ca rezultat, mijloacele fixe și-au pierdut identitatea la momentul transferării către întreprinderile municipale.

V.POTLOG

**I.Burlacu
D.Ciubotaru**

Anexa nr.1

Dinamica veniturilor bugetelor UAT din raionul Glodeni

Indicatori	2007		2008		2009		2010		2011	
	Suma, (mil lei)	Pondere	Suma, (mil lei)	Pondere	Suma, (mil lei)	Pondere	Suma, (mil lei)	Pondere	Suma, (mil lei)	Pondere
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Venituri totale, inclusiv:	82356,3	100	92885,0	100	97446,0	100	126795,6	100	126528,7	100
1. Venituri proprii	265800,0	32,3	21007,4	22,6	20714,6	21,2	23550,9	18,5	25402,3	20,0
1.1. Venituri fiscale; nefiscale	24165,7	29,3	18065,2	19,4	18168,9	20,8	20915,9	16,5	22208,7	17,6
1.2. Mijloace ale instituțiilor publice	2396,5	2,9	2920,4	3,1	2522,3	2,6	2524,7	2,0	2789,3	2,2
1.3. Fonduri speciale	17,8	0,02	21,8	0,02	23,4	0,02	19,7	0,01	18,0	0,01
2. Transferuri de la bugetul de stat, inclusiv:	53314,5	64,7	69655,5	75,0	74565,7	77,5	91515,6	72,2	94340,1	74,6
2.1. Transferuri între componentele bugetului	2461,8	3,0	2222,1	2,4	1274,9	1,3	5133,3	4,1	6786,3	5,4
3. Procede investitoriale din surse externe							6883,7	5,2		

Sursă: Raportul privind executarea bugetelor UAT, la venituri, pe anii 2007-2011

Anexa nr.2

Executarea bugetelor UAT din raionul Glodeni în anul 2011

Structura veniturilor bugetului raionalului Glodeni pe anul 2011

Indicatori	Planul aprobat	Planul rectificat	Executat	Pondere executat (%)	Devieri (+/-)	Nivelul de executare (%)
1	2	3	4	5	6	7
Venituri totale, inclusiv:	1114000,0	127509,9	126528,7	100,0	-981,2	99,2
1.1. Venituri proprii total, inclusiv:	19933,4	20655,2	22208,7	17,6	1553,5	107,5
- impozite pe venit	8973,7	9358,4	10402,6	8,2	1044,2	111,2
- impozite pe proprietate	5849,5	5873,7	5668,9	4,5	-406,8	96,5
- taxe și plățile administrative	998,6	1001,3	1407,6	1,1	409,3	140,6
1.2. Incasări nefiscale, inclusiv:	1787,9	2080,9	2440,5	1,9	359,6	117,3
- alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate	1933,7	1950,9	1997,4	1,6	46,5	102,4
- taxe și plățile administrative	390,0	390,0	291,7	2,0	-98,3	74,8
- amenzi și sancțiuni administrative	390,0	445,7	386,3	0,3	-59,4	86,7
- Granturi	2320,0	3118,1	2789,3	2,2	-328,8	89,5
1.3. Mijloace speciale ale instituțiilor publice	25,0	25,0	18,0	0,0	-7,0	72,0
1.4. Venituri ale fondurilor speciale	22278,4	24244,0	25402,3	20,1	1158,3	104,8
Transferuri (fără transferuri de la bugetul de stat)	87600,0	87600,0	87600,0	69,2	0,0	100,0
Alocatii de la bugetul de stat pentru cheltuieli curente	4471,7	4471,7	4471,7	3,5	0,0	100,0
Alocatii de la bugetul de stat pentru cheltuieli capitale	2500,0	2350,0	2268,4	1,8	-81,6	96,5
Transferuri între componentele bugetului	1621,7	8844,2	6786,4	5,4	-2057,9	76,7
Total, transferuri de la bugetul de stat	91721,7	103265,9	101126,4	79,9	-2139,5	97,9

Sursă: Raportul privind executarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale pe venituri, la toate componentele, pe anul 2011

Anexa nr.3

Soldul mijloacelor bănești disponibile la începutul și la sfârșitul anului 2011

Nr. d/o	Cod	Soldul mijloacelor disponibile	Aprobat	Rectificat	Executat
1	75	Soldul la începutul perioadei		14672,9	15267,6
2	76	Soldul la sfârșitul perioadei			7422,5

Sursă: Raportul privind executarea bugetului UAT la cheltuieli

Anexa nr.4

Structura veniturilor bugetelor UAT din raionul Glodeni în anul 2011

(mil lei)

Cod	Denumirea veniturilor	Aprobat	Rectificat	Executat	Pondere, %	% executării
1	2	3	4	5	6	7
111.01	Impozitul pe venit din salariu	8.346,4	8.589,7	10.094,3	8,0	117,5
111.09	Alte impozite pe venit	136,0	166,9	-170,8	-0,1	-102,3
111.20	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată	219,8	247,5	268,9	0,2	108,6
111.21	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător	47,5	42,5	40,4	0,0	95,1
111.22	Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate	225,0	311,8	169,8	0,1	54,5
114.01	Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă	3.580,0	3.616,6	3.500,1	2,8	96,8
114.02	Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă	358,4	363,7	178,8	0,1	48,3
114.03	Impozit funciar încaștat de la persoanele fizice	414,5	412,1	417,1	0,3	101,2
114.06	Impozit funciar pe pământ și pășuni	278,4	274,4	308,1	0,2	111,2
114.07	Impozit funciar de la răspundăreți	750,8	737,2	786,0	0,6	106,6
114.10	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice	97,2	100,1	70,5	0,1	70,4
114.11	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice	104,6	104,0	112,8	0,1	108,5
114.13	Impozit pe bunurile imobiliare cu destinație comercială și industrială	135,6	135,6	143,6	0,1	105,9
114.14	Impozit pe bunurile imobiliare achitate de către persoanele fizice - scutiri din valoarea estimată a bunurilor imobiliare	130,0	130,0	157,9	0,1	121,5
115.04	Impozit privat	0,5	0,0	0,5	0,00	100,0
115.39	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)	50,0	50,0	47,9	0,0	95,8
115.40	Taxa pentru amenajarea locațiilor din zona de frontieră	50,0	50,0	47,9	0,0	50,0
115.44	Taxa pentru însoțirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova	774,0	774,0	901,9	0,7	116,5
115.51	Taxa pentru apă	50,0	50,0	261,9	0,2	523,8
115.53	Taxa pentru iluminat public	10,0	10,0	14,5	0,0	145,0
115.54	Taxa pentru extragerea mineralelor utile	80,0	80,0	134,6	0,1	168,3
115.56	Taxa de organizare a licitațiilor	2,4	2,4	6,7	0,0	279,2
115.57	Plata autorizațiilor	10,0	10,0	5,4	0,0	52,4
121.12	Dobânzile aferente soluțiilor mijloacelor bugetare la conturile bancare	100,9	99,7	112,0	0,1	112,3
121.31	Arandă pentru resursele naturale	709,6	793,7	923,6	0,7	116,4
121.32	Plata pentru arandă pentru terenurile - cu destinație agricolă	331,2	511,9	683,5	0,5	133,5
121.33	Plata pentru arandă pentru terenurile - cu destinație agricolă	110,3	153,7	199,8	0,2	130,0
121.35	Chiria bunurilor proprietate publică	127,0	121,4	159,9	0,1	131,7
121.36	Alte venituri din proprietate	178,5	174,8	87,1	0,1	49,8
121.37	Taxa pentru patenta de întreprinzător	230,4	225,7	274,6	0,2	121,7
122.27	Taxa de pașă	158,0	147,5	147,5	0,1	93,4
122.28	Taxa pentru amănajarea teritoriului	443,5	451,6	456,8	0,4	101,2
122.29	Taxa pentru cazare	4,0	4,0	4,0	0,0	100,0
122.34	Taxa pentru unitățile comerciale	1.200,6	1.188,5	1.207,7	1,0	101,6
122.40	Taxa pentru punere	1,0	1,0	0,9	0,0	90,0
122.41	Alte încasări	126,6	147,8	180,6	0,1	122,2
123.01	Amenzi și sancțiuni administrative	190,0	190,0	144,3	0,1	75,9
123.02	Amenzi aplicate de poliția rutieră	200,0	200,0	147,4	0,1	73,7
151.01	Mijloace speciale	2.330,0	3.118,1	2.789,3	2,2	89,5
161.01	Venituri fondurilor speciale	25,0	25,0	18,0	0,0	72,0
300	Transferuri	91.721,7	103.265,9	101.126,4	79,9	97,9
310	Transferuri pentru cheltuieli curente de la bugete de alt nivel	87.600,0	87.600,0	87.600,0	69,2	68,3
330	Mijloace încaștate prin decanatul recepției de la bugetele de alt nivel	2.500,0	6.521,7	6.740,1	5,3	93,8
400	Transferuri între componentele bugetului	1.621,7	8.844,2	6.786,3	5,4	86,7
400	Granturi	114.000,1	445,7	386,3	0,3	86,7
	Venituri, total:	127.509,9	126.528,7	100,0	99,2	104,8
	Inclusiv, venituri proprii:	22.278,4	24.244,0	25.402,3	20,1	104,8

Sursă: Raportul privind executarea bugetului raionalului pe venituri, la toate componentele, pe anul 2011

Anexa nr.5

Sursele de finanțare a deficitului bugetar pe anul 2011

(mii lei)

Nr. d/o	Cod	Denumirea sursei	Aprobat	Rectificat	Încasat
1	29	Mijloacele din vânzarea și privatizarea bunurilor proprietate publică, inclusiv:	131,0	1708,7	2040,1
1.1.	29/01	Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică		0	0
1.2.	29/02	Mijloace din vânzarea apartamentelor către cetățeni		19,9	20,8
1.3.	29/03	Mijloace din vânzarea bunurilor proprietate publică		243,5	199,1
1.4.	29/06	Mijloace din vânzarea încăperilor nelocuibile			
1.5.	29/08	Mijloace bănești din privatizarea terenurilor proprietate publică a UAT	131,0	1445,3	1820,3
		TOTAL	131,0	1708,7	2040,1

Sursă: Raportul privind executarea bugetului UAT la cheltuieli

Anexa nr.6

**Executarea cheltuielilor bugetului raionului Glodeni,
în aspectul clasificăției economice, pe anul 2011**

(mii lei)

Indici	Plan aprobat	Plan rectificat	Mărimea rectificării	Executat	Pondere	% executării	Devieri	Cheltuieli efective	Depășirea față de planul rectificat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
111.00 „Retribuirea muncii”	60888,7	60866,8	-21,9	60311,7	44,2	99,1	-555,1	60734,9	-131,9
112.00 „Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii”	12520,6	12580,8	60,2	12464,2	9,1	99,1	-116,6	12551,8	-29,0
113.00 „Plata mărfurilor și serviciilor”	26242,3	30595,7	4353,4	28108,3	20,6	91,9	-2487,4	28773,8	-1821,9
114.00 „Deplasări în interes de servicii”	362,0	435,4	73,4	329,5	0,2	75,7	-105,9	334,6	-100,8
116.00 „Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală”	1900,5	1920,5	20,0	1889,7	1,4	98,4	-30,8	1910,1	-10,4
120.00 „Plata dobânzilor ”	280,0	280,0	0,0	266,9	0,2	95,3	-13,1	266,9	-13,1
130.00 „Transferuri curente” (inclusiv UAT)	5770,2	14882,1	9111,9	14480,5	10,6	97,3	-401,6	14501,9	-380,2
200.00 „Cheltuieli capitale”, inclusiv:	6166,9	22330,2	16163,3	18574,5	13,6	83,2	-3755,7	18435,4	-3894,8
241.00 „Investiții capitale ”	150,0	11898,4	11748,4	10806,7	7,9	90,8	-1091,7	11064,7	-833,7
242.00 „Procurarea mijloacelor fixe”	5592,0	1326,5	1097,3	1226,9	0,9	92,5	-99,6	1223,1	-103,4
243.00 „Reparații capitale”	5154,6	7207,4	2052,8	5711,7	4,2	79,2	-1495,7	5318,4	-1889,0
600.00 „Creditarea netă”				-11,4					
Total cheltuieli (inclusiv transferuri UAT)	114131,1	143891,4	2970,3	136414,0	100,0	94,8	-7477,4	137509,4	-6382,0

Sursă: Raportul privind executarea bugetelor UAT pe cheltuieli, la toate componentele, pe anul 2011

Anexa nr.7
Executarea cheltuielilor bugetului raionului Glodeni, în aspect funcțional, pe anul 2011

(mii lei)

Gr. de cheltuieli	Indici	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		Plan aprobat	Plan rectificat	Mărimea rectificării	Executat	Pondere (%)	% executării	Devieri executată față de	Devieri executată față de	Pondere neexecutării	Cheltuieli efective	% executării	Devieri executată față de	
	Cheltuieli totale, inclusiv transferuri, din care:	114131,1	143891,4	29760,3	136414,0	100,0	94,8	-7477,4	100,0	137509,4	95,6	-6382,0		
1	Serviciile de saut cu destinație generală	10350,0	12264,3	1914,3	11642,1	8,5	94,9	-622,2	8,3	11824,1	96,4	-440,2		
3	Apararea națională	111,1	111,8	0,7	93,7	0,1	83,8	-18,1	0,2	93,7	83,8	-18,1		
5	Mentineră ordinii publice și securitatea națională	2917,7	3336,0	418,3	3332,7	2,4	99,9	-3,3	0,0	3339,5	100,1	3,5		
	Cheltuieli în domeniul social-cultural, în total, din care:	94632,9	116485,8	21852,9	111152,2	81,5	95,4	-5333,6	71,3	111820,3	96,0	4665,5		
6	Invățământul	79506,6	84162,5	4655,9	81463,9	59,7	96,8	-2698,6	36,1	82505,4	98,0	1657,1		
8	Cultura, arta, sportul și activitățile pentru tineret	8402,4	9579,6	1177,2	8630,2	6,3	90,1	-949,4	12,7	8740,2	91,2	-839,4		
9	Ocroirea sănătății	968,0	2645,0	1677,0	1540,2	1,1	58,2	-1104,8	14,8	1028,0	38,9	1617,0		
10	Asigurarea și asistența socială	5755,9	20098,7	14342,8	19517,9	14,3	97,1	-580,8	7,8	19546,7	97,3	-552,0		
	Cheltuieli în domeniul economic, în total, din care:	3493,0	8397,1	4904,1	7331,7	5,4	87,3	-1065,4	14,2	7562,3	90,1	-834,8		
11	Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor	250,7	250,7	0	249,5	0,2	99,5	-1,2	0,0	248,4	99,1	-2,3		
12	Protecția mediului și hidrometeorologia	1624,7	1624,7	986,1	986,1	0,7	60,7	-638,6	8,5	1064,6	65,5	-560,1		
13	Industria și construcțiile	119,5	119,5	0	94,2	9,6	78,8	-25,3	0,3	88,8	74,3	-30,7		
14	Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica	1524,0	1524,0	0	1509,2	1,1	99,0	-14,8	0,2	1509,4	99,0	-14,6		
15	Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	1543,4	4808,5	3265,1	4425,4	3,2	92,0	-383,1	5,1	4596,9	95,6	-211,6		
16	Complexul pentru combustibil și energie	14,3	14,3	14,3	14,3	0,0	100,0	0	0,0	0,0	0,0	-14,3		
19	Alte servicii legate de activitatea economică	55,4	55,4	0	53,0	0,0	95,7	-2,4	0,0	54,2	97,8	-1,2		
20	Activitățile și serviciile nerubrite la alte grupe principale	2626,3	3296,4	670,1	2873,1	2,1	87,2	-423,3	5,7	2869,5	87,0	-426,9		
23	Restituiră la buget a mijloacelor neutilizate în anii precedenți				-11,4									

Sursă: Raportul privind executarea bugetelor UAT pe cheltuieli, la toate componentele, pe anul 2011

Anexa nr.8

Materialul prezonizat pentru confecționarea gardului

Gardul fierului din s.Petrușca până la reparație

Casa de cultură din com.Cămenca, la situația din 28.02.2012, după recepționarea și achitarea integrală a lucrărilor

Gărdinița de copii din s.Cujba, la situația din 29.02.2012, după recepționarea lucrărilor de reparație capitală și achitarea integrală a lucrărilor

Anexa nr.9

Construcții neautorizate

PARTEA II
Hotăriri ale Guvernului Republicii Moldova**529 HOTĂRÎRE**
pentru aprobarea proiectului de lege
cu privire la salubritatea localităților

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare

proiectul de lege cu privire la salubritatea localităților.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul mediului
Ministrul dezvoltării regionale
și construcțiilor
Ministrul afacerilor interne
Ministrul sănătății
Ministrul justiției

Valeriu Lazăr
Gheorghe Șalaru

Marcel Răducan
Alexei Roibu
Andrei Usatii
Oleg Efrim

Nr. 475. Chișinău, 4 iulie 2012.

530 HOTĂRÎRE
pentru aprobarea Regulamentului privind
procedurile standard și condițiile
generale de selectare a partenerului privat

În scopul realizării lit. b), c) și d) art.11 din Legea nr. 179 din 10 iulie 2008 cu privire la parteneriatul public-privat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.165-166, art.605), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat (se

anexează).

2. Autoritățile publice centrale și locale vor asigura, la inițierea proiectelor de parteneriat public-privat, implementarea prevederilor Regulamentului privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT**

Contrasemnează
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul finanțelor

Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța

Nr. 476. Chișinău, 4 iulie 2012.

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
nr.476 din 4 iulie 2012

Regulamentul privind procedurile standard
și condițiile generale de selectare a partenerului privat**Capitolul I****DISPOZIȚII GENERALE**

Regulamentul privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat (în continuare – Regulament) prevede aspecte metodologice privind realizarea parteneriatelor publice-privat, precum și documentele standard de aplicare, în acord cu bunele practici referitoare la procedurile standard privind inițierea și realizarea parteneriatelor public-privat, monitorizarea și încetarea acestora.

1. Prezentul Regulament se aplică proiectelor de parteneriat public-privat inițiate de autoritățile publice centrale și locale și are drept scop asigurarea utilizării eficiente a patrimoniului public, prin aplicarea corectă a procedurilor de atribuire a contractelor de parteneriat public-privat.

2. Selectarea partenerului privat se realizează în conformitate cu prevederile Legii nr. 179-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la parteneriatul public-privat, a prezentului Regulament și a altor acte normative.

3. Selectarea partenerului privat se desfășoară cu respectarea următoarelor principii:

a) egalitatea de tratament, imparțialitatea și nedis-

criminarea față de ofertanți, inclusiv persoane fizice sau juridice străine, care și-au exprimat intențiile de participare la concurs;

b) transparența la inițierea, desfășurarea și finalizarea concursului;

c) asigurarea pentru toți operatorii economici a posibilității de a examina obiectele propuse spre parteneriat public-privat și de a face cunoștință cu caietul de sarcini.

4. În sensul prezentului Regulament, următoarele noțiuni semnifică:

comunicatul informativ – document formal publicat de partenerul public în vederea demarării procedurii de realizare a unui proiect de parteneriat public-privat, în conformitate cu prevederile prezentului Regulament privind contractele de parteneriat public-privat;

comunicatul informativ de inițiere a concursului cu precalificare – document formal publicat de partenerul public în vederea demarării concursului de selectare a partenerului privat cu precalificare, în conformitate cu prevederile prezentului Regulament privind contractele de parteneriat public-privat;

comunicatul informativ privind dialogul competitiv

– document formal publicat de partenerul public în scopul demarării procedurii de dialog competitiv în cadrul concursului de selectare a partenerului privat;

confidențialitate – păstrarea în secret a informației din cadrul documentelor de proiect capabile să faciliteze unu sau mai mulți participanți la concursul de atribuire a contractului și ulterior a negocierii acestuia;

dosarul proiectului de parteneriat public-privat – set de documente aferente proiectului de parteneriat public-privat din faza de inițiere și pe tot parcursul implementării proiectului;

obiect al parteneriatului public-privat – bunuri proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale, inclusiv bunuri ale unității teritoriale autonome Găgăuzia, lucrările și serviciile publice de interes național și local care se propun pentru parteneriatul public-privat;

obiectivele proiectelor de parteneriat public-privat – sarcini generale și specifice care urmează a fi realizate în cadrul parteneriatului public-privat;

partener public – persoană juridică de drept public sau asociație a acestei persoane care stabilește un raport de parteneriat public-privat;

partener privat – operator economic cu care a fost semnat contractul de parteneriat public-privat;

proiect de parteneriat public-privat – ansamblu de activități care se realizează în întregime sau parțial cu resurse financiare proprii sau atrase de către investitor, în baza unui model de parteneriat public-privat în urma căruia va rezulta un bun sau un serviciu public de interes național sau local;

concurs de selectare a partenerului privat – procedură, desfășurată într-o etapă, în cadrul căreia comisia selectează partenerul privat, conform cerințelor și condițiilor specificate în comunicatul informativ;

concurs de selectare a partenerului privat cu precalificare – procedură desfășurată în două etape, cînd în prima etapă de precalificare se efectuează preselecția ofertanților în baza criteriilor de calificare și selecție indicate în comunicatul informativ;

studiu de fezabilitate – analiza viabilității unui proiect de parteneriat public-privat care conține principalele caracteristici ale obiectului de parteneriat public-privat, în baza unei analize tehnice, economice și financiare a investiției planificate;

participant la precalificare – oricare operator economic care a depus oferta în cazul primei etape a unei proceduri de concurs cu precalificare sau dialog competitiv;

procedură de atribuire – etape ce trebuie parcurse de partenerul public și de către ofertanți pentru ca acordul părților privind angajarea în contractul de parteneriat public-privat să fie considerat valabil;

ofertă financiară – document al ofertei ce cuprinde informațiile cu privire la preț, tarif, alte condiții financiare și comerciale corespunzătoare satisfacerii cerințelor solicitate prin documentația de atribuire;

ofertă tehnică – document al ofertei elaborată în baza cerințelor din caietul de sarcini sau, după caz, din documentația descriptivă stabilite de partenerul public;

zile – zile calendaristice, în afara cazului în care se menționează că sînt zile lucrătoare;

oferta la precalificare – documente prin care un participant la precalificare își demonstrează situația personală, capacitatea de exercitare a activității profesionale, situația economică și financiară, capacitatea tehnică și profesională, în vederea obținerii invitației de participare pentru depunerea ulterioară a ofertei;

documentație standard – documentație ce cuprinde toate informațiile legate de obiectul contractului de parte-

neriat public-privat și de procedura de atribuire a acestuia, inclusiv caietul de sarcini prin care se detaliază condițiile tehnice aferente bunurilor/serviciilor/lucrărilor care răspund necesităților partenerului public în raport cu obiectul contractului de parteneriat public-privat ce urmează a fi încheiat;

criterii de precalificare – criteriile prevăzute în documentele de precalificare în baza cărora se realizează calificarea ofertanților și ierarhizarea acestora, în funcție de potențialul tehnic, financiar și organizatoric al fiecăruia;

dialog competitiv – procedură de atribuire a unui contract de parteneriat public-privat care se aplică contractelor de complexitate deosebită, organizată în două etape distincte: în prima etapă se desfășoară procedura de calificare și participă un număr nelimitat de operatori economici interesați, care prezintă oferte. La această etapă, se colectează informațiile necesare elaborării soluției necesare partenerului public și se derulează dialogul propriu zis cu operatorii economici calificați. A doua etapă presupune depunerea de oferte finale și evaluarea prețurilor;

documentația standard de precalificare – documentație scrisă care cuprinde toate informațiile legate de obiectul contractului de parteneriat public-privat și de modul de derulare a procedurii de dialog competitiv, inclusiv instrucțiuni pentru ofertanți, condiții de contractare și documentația descriptivă;

documentație de standard finală – documentație finală obținută în urma dialogului cu ofertanți admiși, ce cuprinde toate informațiile legate de obiectul contractului de parteneriat public-privat, fiind formată din caietul de sarcini și clauzele contractuale stabilite în procesul de dialog, în baza cărora urmează a se depune oferta finală;

caiet de sarcini – documentație scrisă, obținută în urma dialogului cu ofertanți admiși, care detaliază condițiile tehnice aferente bunurilor/serviciilor/lucrărilor care răspund necesităților partenerului public în raport cu obiectul contractului ce urmează a fi atribuit.

ofertă – act juridic prin care operatorul economic își manifestă voința de a se angaja din punct de vedere juridic într-un contract de parteneriat public-privat;

ofertă preliminară – document prin care operatorul economic demonstrează în cadrul primei etape a procedurii faptul că înțelege contextul în care se încadrează obiectul contractului ce rezultă în urma derulării procedurii de dialog competitiv și, de asemenea, propune soluții preliminare (generale) care răspund necesităților și constrîngerilor autorității contractante, așa cum au fost acestea prezentate prin documentația standard de precalificare;

ofertă finală – act juridic prin care operatorul economic participant la procedura de dialog competitiv sau concurs cu precalificare admis în prima fază a procedurii de concurs cu precalificare sau dialog competitiv își manifestă voința de a se angaja din punct de vedere juridic într-un contract de parteneriat public-privat; oferta finală cuprinde oferta financiară și oferta tehnică și se depune în etapa a doua a procedurii de concurs cu precalificare sau dialog competitiv, în baza condițiilor descrise în documentația de atribuire;

operator economic – persoană fizică sau persoană juridică de drept privat, sau asociere de persoane fizice și/sau persoane juridice, constituite în conformitate cu prevederile legale.

Capitolul II **COMISIA DE SELECTARE A PARTENERULUI** **PRIVAT**

5. Pentru desfășurarea procedurii de selectare a partenerului privat, partenerul public creează Comisia de selectare a partenerului privat (în continuare – Comisia) pentru fiecare bun propus ca obiect al parteneriatului

public-privat.

6. Comisia va fi formată dintr-un număr impar de membri persoane fizice, nu mai mic de 5, care trebuie să includă cel puțin un specialist în economie, un specialist în jurisprudență, un reprezentant al Agenției Proprietății Publice și un specialist în domeniul în care se inițiază parteneriatul public-privat. Comisia este condusă de un președinte, desemnat de partenerul public.

7. În caz de necesitate, pentru probleme specifice, în activitatea Comisiei pot fi antrenati și alți experți și specialiști. Experții externi cooptați nu au drept de vot în cadrul Comisiei, însă au obligația de a elabora un raport de specialitate cu privire la aspectele tehnice, financiare sau juridice, asupra cărora își expun punctul de vedere. Raportul de specialitate este parte a dosarului de parteneriat public-privat.

8. Pentru proiectele de parteneriat public-privat inițiate la nivel local, decizia privind crearea comisiei și desemnarea președintelui ei se adoptă, după caz, de către consiliile locale, consiliile raionale sau Adunarea Populară a Unității teritoriale autonome Găgăuzia. După caz, în Comisie pot fi incluși reprezentanți ai oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, ai inspectoratelor fiscale teritoriale, oficiilor cadastrale teritoriale, precum și experți independenți.

9. Membrii Comisiei, precum și alți specialiști cooptați, au obligația să păstreze confidențialitatea tuturor informațiilor și conținutului documentelor puse la dispoziție de partenerul privat care, conform legii, constituie secret comercial.

10. Comisia, precum și alți specialiști cooptați, au obligația de a semna, pe propria răspundere, înainte de preluarea atribuțiilor specifice în cadrul procesului de evaluare, o declarație de confidențialitate și imparțialitate și prin care confirmă că nu se află într-o situație care implică existența unui conflict de interese.

11. În cazul în care unul dintre membrii desemnați în Comisie sau unul dintre experții cooptați constată că se află într-o situație de incompatibilitate, atunci acesta are obligația de a informa Partenerul public și de a solicita de îndată înlocuirea sa din componența Comisiei cu o altă persoană. Partenerul public are obligația de a verifica cele semnalate și, dacă este cazul, de a întreprinde măsurile necesare pentru evitarea/remedierea oricăror aspecte care pot determina apariția unui conflict de interese.

12. Comisia îndeplinește următoarele funcții:

1) definește criteriile de selectare a partenerului privat și verifică respectarea lor;

2) aprobă comunicate informative privind desfășurarea concursului public de selectare a partenerului privat și după caz, comunicate privind revocarea acestora;

3) decide data publicării comunicatelor informative la fiecare etapă de desfășurare a concursului;

4) stabilește mărimea taxei de participare, a accontului (garanție de participare la concurs) și a garanției bancare (garanție de executare a proiectului);

5) primește cererile de participare la concurs;

6) asigură, după caz, participanților la concurs acces pentru examinarea prealabilă a obiectului propus spre parteneriatul public-privat și a documentației standard, oferă explicațiile necesare;

7) pune la dispoziția participanților la concurs documentația de concurs și explică modul de completare;

8) primește ofertele înaintate de ofertanți în limba de stat obligatoriu și în altă limbă, după caz, și verifică în ședință publică integritatea, precum și componența coletelor;

9) asigură păstrarea ofertelor în safeu securizat;

10) examinează și evaluează ofertele;

11) inițiază și desfășoară procedura de dialog competitiv;

12) desfășoară concursul public, desemnează învingătorul concursului și informează în scris participanții la concurs despre rezultate;

13) prezintă partenerului public un raport privind totalizarea rezultatelor concursului;

14) transmite spre publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Agenției Proprietății Publice informația despre rezultatele procedurii de selectare a partenerului privat;

15) deschide ofertele și, după caz, alte documente care însoțesc oferta;

16) verifică îndeplinirea criteriilor de calificare/evaluare de către ofertanți, stabilite prin documentația de calificare/atribuire;

17) realizează preselecția/selectia ofertanților;

18) realizează dialogul cu operatorii economici, în cazul aplicării procedurii de dialog competitiv;

19) verifică corespunderea ofertelor tehnice cu cerințele minime din caietul de sarcini sau din documentația standard;

20) verifică ofertele financiare prezentate de ofertanți;

21) stabilește ofertele admisibile;

22) aplică criteriile de atribuire;

23) stabilește oferta câștigătoare.

13. Ședințele Comisiei sînt deliberative, dacă la ele participă cel puțin două treimi din membrii Comisiei.

14. Deciziile Comisiei se adoptă cu majoritatea simplă de voturi din numărul total al membrilor desemnați. Fiecare membru are dreptul la un singur vot.

15. Nu pot fi membri ai Comisiei participanții la concurs, persoanele care fac parte din conducerea persoanei juridice care a depus cerere de participare la concurs.

16. Lucrările și deciziile fiecărei ședințe a Comisiei se consemnează în proces-verbal, întocmit de secretarul comisiei în termen de 5 zile din data desfășurării ședinței.

17. Procesul-verbal este semnat de toți membrii Comisiei prezenți la ședință. În cazul în care unul din membrii Comisiei refuză să semneze procesul-verbal, acesta este obligat de a-și prezenta punctul de vedere în scris, elaborînd în acest sens o opinie separată, semnată, care se atașează la procesul-verbal al ședinței respective.

Capitolul III

PROCEDURI PREMERGĂTOARE ATRIBUIRII CONTRACTULUI DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT

Secțiunea 1

Identificarea și aprobarea obiectelor proiectelor de parteneriat public-privat

18. Lista bunurilor proprietate a statului și lista lucrărilor și serviciilor de interes public național, precum și a obiectivelor proiectelor de parteneriat public-privat este întocmită la propunerile autorităților publice centrale și se aprobă de Guvern în modul stabilit.

19. Lista bunurilor proprietate a unităților administrativ-teritoriale și serviciilor de interes public local, precum și a obiectivelor proiectelor de parteneriat public-privat este întocmită de către organele executive ale unităților administrativ-teritoriale și se aprobă de consiliile respective.

20. Un obiect poate fi propus parteneriatului public - privat numai în cazul în care acesta este inclus în lista aprobată de către Guvern sau autoritatea publică deliberativă a unității administrativ-teritoriale, precum și a unității teritoriale autonome găgăuze.

Secțiunea 2

Studiul de fezabilitate

21. În vederea stabilirii unui raport de parteneriat public-

privat, în baza bunurilor, lucrărilor și serviciilor, precum și a obiectivelor aprobate, partenerul public asigură elaborarea unui studiu de fezabilitate. Studiul de fezabilitate se elaborează separat pentru fiecare proiect de parteneriat public-privat. Conținutul-cadru al studiului de fezabilitate este prezentat conform anexei nr.1 la prezentul Regulament.

22. Partenerul public poate desemna un grup de experți sau o persoană, pentru elaborarea studiului de fezabilitate, dar are obligația de a întreprinde toate măsurile necesare pentru ca elaborarea studiului de fezabilitate să fie realizat la un nivel corespunzător și cu reflectarea în totalitate a cerințelor și condițiilor solicitate.

23. Studiul de fezabilitate trebuie să cuprindă o analiză care să permită definirea și cuantificarea în termeni economici și financiari a riscurilor de proiect, luând în considerare, totodată, și variantele identificate de partajare a riscurilor între parteneri. În acest scop, partenerul public poate să utilizeze, ca model, matricea preliminară de repartitie a riscurilor de proiect, elaborată și aprobată de Ministerul Economiei.

24. Studiul de fezabilitate trebuie să se axeze pe analiza unor elemente relevante în care se includ: aspectele generale, fezabilitatea tehnică, fezabilitatea economică și financiară, aspectele de mediu, aspectele sociale și aspectele instituționale ale proiectului în cauză. Prin proiect se înțelege ansamblul lucrărilor/construcțiilor care urmează să fie executate și/sau al serviciilor care urmează să fie prestate pe parcursul derulării contractului de parteneriat public-privat.

25. Studiul de fezabilitate pentru proiectele de interes național, precum și de interes local este înaintat de către partenerul public, spre avizare Agenției Proprietății Publice.

26. La avizarea studiilor de fezabilitate Agenția Proprietății Publice va urmări ca structura studiului de fezabilitate prezentat să corespundă cerințelor stabilite în punctul 25 al prezentului Regulament.

27. Agenția Proprietății Publice va examina dacă rezultatele studiului de fezabilitate justifică necesitatea și oportunitatea inițierii proiectului de parteneriat public-privat și demonstrează că:

- a) proiectul este fezabil și realizabil comercial;
- b) proiectul corespunde cerințelor și politicilor partenerului public;
- c) au fost luate în considerare diverse alternative de realizare a proiectului;
- d) forma prevăzută de realizare a proiectului prin atribuirea unui contract de parteneriat public-privat este mai avantajoasă în raport cu alte forme;
- e) proiectul este avantajos din punct de vedere financiar.

28. În cazul proiectelor de parteneriat public-privat inițiate de autoritățile publice centrale, la realizarea cărora se prevede participarea bugetului de stat, studiul de fezabilitate este remis și Ministerului Finanțelor pentru examinarea sustenabilității proiectului.

29. Pentru proiectele naționale de parteneriat public-privat, în cazul în care studiul de fezabilitate elaborat demonstrează viabilitatea acestuia, partenerul public desemnat elaborează și înaintează spre aprobare Guvernului cerințele generale privind selectarea partenerului privat, obiectivele specifice, procedura de atribuire a concursului de selectare a partenerului privat, precum și condițiile parteneriatului public-privat.

30. Pentru proiectele locale de parteneriat public-privat, în cazul în care studiul de fezabilitate elaborat demonstrează viabilitatea acestuia, partenerul public desemnat elaborează și înaintează spre aprobare consiliului local cerințele generale privind selectarea partenerului privat, obiectivele

specifice, procedura de atribuire a concursului de selectare a partenerului privat, precum și condițiile parteneriatului public-privat.

31. După aprobarea cerințelor generale privind selectarea partenerului privat, precum și a condițiilor parteneriatului public-privat, partenerul public instituie Comisia și elaborează documentația necesară organizării concursului de selectare a partenerului privat, care include:

- a) comunicatul informativ;
- b) caietul de sarcini pentru realizarea proiectului de parteneriat public-privat (descrierea obiectului de parteneriat public-privat, condițiile realizării proiectului de parteneriat public-privat);
- c) proiectul de contract (structura-cadru a Contractului de parteneriat public-privat este prezentată în anexa nr. 2 la prezentul Regulament).

32. La elaborarea documentației partenerul public este în drept să implice persoane fizice și/sau juridice pentru acordarea asistenței la elaborarea, evaluarea și expertiza documentelor de concurs.

33. Procedura de atribuire se alege în funcție de caracteristicile fiecărui proiect în parte și de complexitatea acestuia, prin aplicarea uneia din următoarele forme:

- 1) concurs de selectare a partenerului privat (în continuare – concurs);
- 2) concurs de selectare a partenerului privat cu precalificare (în continuare – concurs cu precalificare);
- 3) concurs de selectare a partenerului privat prin aplicarea dialogului competitiv (în continuare – concurs prin aplicarea dialogului competitiv).

Secțiunea 3

Formele de realizare a contractelor de parteneriat public-privat

34. Contractul de parteneriat public-privat se realizează prin una din următoarele forme:

- a) contract de antrepriză/prestări servicii;
- b) contract de administrare fiduciară;
- c) contract de locațiune/arendă;
- d) contract de concesiune;
- e) contract de societate comercială sau de societate civilă.

35. Realizarea parteneriatului public-privat prin intermediul contractului de antrepriză/prestări servicii are ca obiect prestarea de servicii publice de către o gospodărie comunală, executarea contra plată a lucrărilor de reparație capitală, deservirea atât a elementelor infrastructurii, cât și a altor bunuri ca obiect al parteneriatului public-privat, evidența consumului de resurse, prezentarea facturilor pentru consumatori.

36. Realizarea parteneriatului public-privat prin intermediul contractului de administrare fiduciară are ca obiect asigurarea unei bune gestionări a proprietății publice bazată pe criteriile de performanță stabilite în contract. În acest caz, partenerul public transmite partenerului privat gestionarea riscurilor de management și a riscurilor legate de asigurarea funcționării obiectului parteneriatului public-privat, dacă contractul nu prevede altfel.

37. Realizarea parteneriatului public-privat prin intermediul contractului de locațiune/arendă are ca obiect transmiterea în posesiune și folosință temporară a bunurilor proprietate publică. Partenerul privat este responsabil de utilizarea la destinație a bunului și de colectarea plăților pentru lucrările efectuate și serviciile prestate. Prețul contractului se stabilește de către părți și nu poate fi mai mic de quantumul minim al chiriei stabilit în legea anuală a bugetului de stat.

38. Realizarea parteneriatului public-privat prin intermediul contractului de concesiune are loc în conformitate cu legislația privind concesiunile.

39. Parteneriatul public-privat poate fi realizat și prin asocierea partenerului public și partenerului privat, fie în baza unui contract de societate civilă, fără crearea vreunei persoane juridice, fie prin crearea unei societăți comerciale (societate cu răspundere limitată ori societate pe acțiuni) avînd la bază capital mixt (public-privat).

40. Parteneriatul public-privat poate fi realizat și prin alte forme contractuale neinterzise de lege. Asupra contractelor prevăzute în prezentul articol se aplică și prevederile Codului civil.

Secțiunea 4 **Modalitățile de realizare a proiectelor** **de parteneriat public-privat**

41. În funcție de nivelul de implicare a partenerului privat, se definesc următoarele modalități de realizare a contractelor de parteneriat public-privat:

1) proiectare-construcție-operare, prin care construcția și exploatarea obiectului parteneriatului public-privat sînt transferate partenerului privat pentru cel mult 50 de ani. Proiectul de parteneriat public-privat se poate finanța integral de către partenerul privat. La expirarea contractului încheiat cu partenerul public, obiectul parteneriatului public-privat se transferă, cu titlu gratuit, partenerului public în bună stare, funcțional și liber de orice sarcină sau obligație;

2) construcție-operare-reînnoire, prin care partenerul privat își asumă finanțarea construcției obiectului parteneriatului public-privat, precum și toate costurile de întreținere a acestuia pe o durată de cel mult 50 de ani. Partenerului privat i se permite perceperea, în conformitate cu legislația în vigoare, a tarifelor corespunzătoare pentru utilizarea bunului public într-o perioadă stabilită. La expirarea contractului, obiectul parteneriatului public-privat se transferă, cu titlu gratuit partenerului public în bună stare, funcțional și liber de orice sarcină sau obligație;

3) construcție-operare-transfer, prin care partenerul privat își asumă construcția, finanțarea, exploatarea și întreținerea unui bun public. Investitorului i se permite să perceapă tarife de utilizare pentru a-și recupera investiția și a-și acoperi costurile de întreținere, precum și pentru a obține un profit rezonabil. La finalizarea contractului, bunul public este transferat, cu titlu gratuit, autorității publice în bună stare și liber de orice sarcină sau obligație;

4) construcție-transfer-operare, prin care partenerul privat își asumă construcția unui bun care se transmite în proprietate partenerului public imediat după finalizarea construcției, iar partenerul public, la rîndul său, îl transmite în folosință partenerului privat;

5) locațiune-dezvoltare-operare, prin care partenerul privat obține în folosință temporară sau în posesiune și folosință temporară un bun public, obligîndu-se să achite în rate prețul acestuia în decursul unei perioade care nu va depăși 50 de ani. Dacă în contract nu se prevede altfel, partenerul public dobîndește dreptul de a obține venituri din furnizarea serviciilor de către partenerul privat, iar la finalizarea contractului, bunul public este transferat autorității publice în bună stare și liber de orice sarcină sau obligație;

6) reabilitare-operare-transfer, prin care bunul public este transferat partenerului privat, care are obligația de a reabilita, opera și întreține bunul public pentru o perioadă care nu poate depăși 50 de ani. La expirarea contractului, bunul public se transferă, cu titlu gratuit, partenerului public în bună stare, funcțional și liber de orice sarcină sau obligație.

42. Parteneriatul public-privat poate fi realizat și prin alte modalități care nu sînt interzise expres de lege.

Capitolul IV **CONDIȚII GENERALE DE APLICARE**

A PROCEDURII CONCURSULUI DE SELECTARE **A PARTENERULUI PRIVAT**

Secțiunea 1 **Transparența**

43. Partenerul public va desfășura concursul de selectare a partenerului privat (în continuare – concurs), în cazul în care proiectul este de o complexitate redusă și partenerul public poate determina structura tehnică/juridică a proiectului. Concursul se desfășoară într-o singură etapă, la finalizarea căreia partenerul public urmează să atribuie contractul de parteneriat public-privat.

44. Partenerul public va asigura publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a comunicatului informativ de inițiere a concursului de selectare a partenerului privat, în conformitate cu forma și conținutul stabilite în documentația standard pentru realizarea parteneriatului public-privat. Comunicatul informativ este valabil 60 de zile din momentul publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

45. Partenerul public are dreptul, în scopul asigurării unei transparențe maxime, să plaseze comunicatul informativ de inițiere a concursului de selectare a partenerului privat și în alte mijloace de informare în masă, locale, naționale sau internaționale, sau Internet, dar numai după publicarea acestuia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Agenției Proprietății Publice, avînd obligația de a respecta întocmai conținutul și forma comunicatului publicat.

46. În urma publicării comunicatului informativ de inițiere a concursului de selectare a partenerului privat, Comisia urmează să desfășoare procedura de atribuire a contractului de parteneriat public-privat în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

47. Comunicatul informativ va conține:

- 1) intenția de stabilire a unui raport de parteneriat public-privat, precum și obiectivul acestuia;
- 2) denumirea partenerului public;
- 3) descrierea obiectului și obiectivului parteneriatului public-privat, indicarea ariei geografice de amplasare a acestuia;
- 4) durata parteneriatului public-privat;
- 5) informația despre procedurile de selectare a partenerului privat;
- 6) informația despre modalitatea obținerii documentației de concurs;
- 7) adresa și termenul-limită de prezentare a ofertelor;
- 8) cerințele față de ofertanți și datele care urmează a fi incluse în ofertă;
- 9) informația despre locul și data examinării ofertelor;
- 10) termenul în care ofertanții sînt informați în privința rezultatelor concursului;
- 11) modalitatea de repartizare a riscurilor;
- 12) indicatorii de performanță și criteriile de evaluare.

48. La decizia partenerului public și în funcție de obiectul parteneriatului public-privat, în comunicatul informativ pot fi incluse și alte date decît cele enumerate mai sus.

Secțiunea 2 **Acces la procedura de atribuire**

49. În perioada cuprinsă între data publicării comunicatului informativ de inițiere a concursului de selectare a partenerului privat și data-limită de depunere a ofertelor, partenerul public are obligația de a asigura oricărui operator economic posibilitatea de a obține informații complete cu privire la condițiile de participare la procedura de concurs.

50. Orice operator economic are dreptul de a depune oferta pentru a participa la concurs, cu excepția cazurilor de conflict de interese prevăzute de Legea cu privire la conflictul de interese.

51. Mai mulți operatori economici au dreptul de a se

asocia cu scopul de a depune o ofertă comună, fără a fi obligați să își legalizeze din punct de vedere formal asocierea. Angajamentul privind asocierea trebuie prezentat în formă scrisă la momentul depunerii ofertei.

52. Partenerul public are dreptul de a solicita ca asocierea să fie legalizată numai în cazul în care oferta comună, depusă de ofertantul precalificat, este declarată câștigătoare și numai dacă o astfel de măsură reprezintă o condiție necesară pentru buna îndeplinire a contractului ce urmează a fi atribuit.

53. Fără a i se diminua răspunderea în ceea ce privește modul de îndeplinire a viitorului contract de parteneriat public-privat, ofertantul are dreptul de a include în oferta tehnică posibilitatea de a subcontracta o parte din aceasta.

54. La solicitarea partenerului public, ofertantul are obligația de a preciza partea/părțile din contract pe care intenționează să le subcontracteze precum și de a prezenta date despre subcontractanții propuși.

55. Un operator economic nu are dreptul ca în cadrul aceleiași proceduri să depună două sau mai multe oferte individuale și/sau comune, sub sancțiunea excluderii din concurs a tuturor ofertelor.

Secțiunea 3

Clarificări la documentația standard

56. Instrucțiunile către ofertanți și alte formulare necesare incluse în documentația standard sînt prezentate în anexa nr.3 la prezentul Regulament.

57. Orice operator economic interesat are dreptul de a solicita partenerului public clarificări privind modul de derulare a concursului și/sau documentele ce trebuie prezentate.

58. Partenerul public are obligația de a răspunde, în mod clar, prompt și complet cît mai repede posibil, la orice clarificare solicitată cu 15 zile înainte de data expirării termenului de depunere a ofertelor, în măsura în care clarificările sînt solicitate în timp util. Răspunsul partenerului public la aceste solicitări trebuie să fie transmis nu mai tîrziu de 7 zile înainte de data-limită stabilită pentru depunerea ofertelor.

59. Partenerul public este obligat să transmită răspunsurile – însoțite de întrebările aferente – către toți operatorii economici care au obținut, în condițiile prezentului Regulament, documentele de concurs luînd măsuri pentru a nu dezvălui identitatea celui care a solicitat clarificările respective.

60. În cazul în care operatorul economic nu a transmis solicitarea de clarificare în timp util, acesta din urmă are, totuși, obligația de a răspunde la solicitarea de clarificare în măsura în care perioada necesară pentru elaborarea și transmiterea răspunsului face posibilă primirea acestuia de către operatorul economic înainte de data-limită de depunere a ofertelor.

Secțiunea 4

Taxa de participare la concurs

61. Taxa de participare la concurs reprezintă suma de bani pe care operatorul economic urmează să o achite pentru a putea participa la procedura de atribuire a contractului de parteneriat public-privat.

62. Taxa de participare la concurs se stabilește de către Comisie și este indicată în comunicatul informativ respectiv.

63. Taxa de participare la concurs se achită la momentul inițierii procedurii de concurs o singura dată de către operatorul economic, pînă la data limită de depunere a ofertelor.

64. Taxa de participare la concurs nu se restituie.

Secțiunea 5

Garanția pentru ofertă

65. Garanția pentru ofertă se constituie de către ofertant în scopul de a proteja partenerul public față de riscul unui eventual comportament necorespunzător al ofertantului pe întreaga perioadă derulată pînă la încheierea contractului de parteneriat public-privat și poate fi sub formă de mijloc financiar virat pe contul partenerului public sau garanție bancară.

66. Partenerul public are obligația să stabilească în documentația de atribuire:

a) cerințele față de emitentul garanției, forma și alte condiții de bază ale garanției pentru ofertă; sau

b) cuantumul garanției pentru ofertă, care nu va depăși 20 la sută din valoarea ofertei prezentate.

67. Perioada de valabilitate a garanției pentru ofertă, va fi cel puțin egală cu perioada de valabilitate a ofertei.

68. Scrisorile de garanție bancară vor fi eliberate de o bancă din Republica Moldova, după caz, de o bancă din străinătate, de preferință cu corespondent în Republica Moldova. Partenerul public nu are dreptul să impună eliberarea garanției pentru ofertă de către o anumită bancă, nominalizată în mod expres.

69. Înainte de a prezenta oferta, operatorul economic poate cere partenerului public să confirme admisibilitatea emitentului garanției pentru ofertă. Partenerul public va răspunde prompt la acest demers, însă această confirmare nu poate împiedica partenerul public să respingă garanția pentru ofertă, dacă emitentul a devenit insolubil sau și-a pierdut credibilitatea.

70. Garanția pentru ofertă se prezintă în același timp cu oferta.

71. Partenerul public are dreptul să vireze suma garanției pentru ofertă în bugetul său, ofertantul pierzînd astfel suma constituită, atunci cînd:

a) ofertantul își retrage sau modifică oferta în perioada de validitate a acesteia;

b) ofertantul a cărei ofertă este stabilită câștigătoare nu prezintă garanția bancară de bună execuție;

c) oferta sa fiind stabilită câștigătoare, refuză să semneze contractul de parteneriat public-privat în perioada de valabilitate a ofertei.

72. Garanția pentru ofertă, constituită de ofertantul a cărui ofertă a fost stabilită ca fiind câștigătoare, se restituie de partenerul public la momentul prezentării garanției bancare de bună execuție a contractului.

73. Garanția pentru ofertă, constituită de ofertanții a căror ofertă nu a fost stabilită câștigătoare, se returnează de partenerul public după semnarea contractului de parteneriat public-privat cu ofertantul a cărui ofertă a fost desemnată câștigătoare, dar nu mai tîrziu de 5 zile lucrătoare de la data expirării perioadei de valabilitate a ofertei.

Secțiunea 6

Garanția bancară de bună execuție a contractului

74. Garanția bancară de bună execuție a contractului se constituie de către partenerul privat în scopul asigurării partenerului public de îndeplinirea cantitativă, calitativă și pe perioada de derulare a contractului.

75. Partenerul public are obligația să stabilească în documentația de atribuire:

a) cerințele față de emitent, forma și alte condiții de bază ale garanției de bună execuție a contractului, solicitate pentru executarea contractului;

b) cuantumul garanției bancare, care nu va depăși 25 la sută din valoarea investiției. Pentru lucrările a căror perioadă de realizare este mai mare de un an, cuantumul garanției bancare de bună execuție a contractului nu va depăși 25 la sută din suma investițiilor ce urmează a fi efectuate în anul respectiv.

76. Partenerul public are dreptul de a valorifica garanția

bancară de bună execuție a contractului, oricând pe parcursul îndeplinirii contractului, în limitele prejudiciului creat, în cazul în care partenerul privat nu își îndeplinește obligațiile asumate prin contract. Anterior emiterii unei pretenții asupra garanției de bună execuție a contractului, partenerul public are obligația de a notifica pretenția partenerului privat, precizând obligațiile care nu au fost respectate.

Secțiunea 7 **Înaintarea ofertelor**

77. Oferta are caracter obligatoriu, din punctul de vedere al conținutului, pe toată perioada de valabilitate stabilită de către partenerul public și trebuie să fie semnată, pe propria răspundere, de către ofertant sau de către o persoană împuternicită legal de acesta.

78. Înaintarea ofertei reprezintă manifestarea voinței ofertantului de a semna contractul de parteneriat public-privat cu partenerul public și de a îndeplini obiectul contractului în conformitate cu cerințele documentației de atribuire ce i-a fost transmisă.

79. Ofertantul are obligația de a depune oferta la adresa și pînă la data-limită pentru depunere, stabilite în comunicatul informativ și își asumă riscurile transmiterii ofertei, inclusiv de forță majoră. Oferta, scrisă și semnată, se prezintă în plic sigilat. Partenerul public eliberează operatorului economic, în mod obligatoriu, o recipisă în care indică data și ora recepționării ofertei.

80. Oferta care este depusă la o altă adresă decît cea stabilită sau după expirarea datei-limită pentru depunere este respinsă și se returnează nedeschisă.

81. Conținutul ofertelor trebuie să rămînă confidențial pînă la data stabilită pentru deschiderea acestora, partenerul public urmînd a lua cunoștință de conținutul respectivelor oferte numai după această dată.

82. Ofertantul are obligația de a menține oferta valabilă pe toată perioada de valabilitate stabilită în cadrul documentației de atribuire. Perioada de valabilitate începe cu data deschiderii ofertei și se încheie odată cu data semnării contractului de către părțile implicate.

83. Partenerul public are dreptul de a solicita ofertanților prelungirea perioadei de valabilitate a ofertei înainte de expirarea acestei perioade.

84. Ofertantul are obligația de a comunica partenerului public dacă este sau nu de acord cu prelungirea perioadei de valabilitate a ofertei. În acest caz ofertantul este în drept:

- a) să respingă propunerea;
- b) să accepte propunerea, prelungind termenul de valabilitate a garanției pentru oferta sa ori oferind noi garanții pentru ofertă pe termenul de valabilitate a ofertei prelungit.

85. În cazul în care ofertantul nu a prelungit termenul de valabilitate a garanției pentru ofertă sau nu a acordat o nouă garanție pentru ofertă, se consideră că acesta a refuzat prelungirea termenului de valabilitate a ofertei.

86. Ofertantul care nu este de acord cu prelungirea perioadei de valabilitate a ofertei se consideră că și-a retras oferta, fără ca acest fapt să atragă pierderea garanției pentru ofertă.

87. Ofertantul are dreptul să modifice sau să retragă oferta înainte de expirarea termenului de prezentare a ofertelor, fără a pierde dreptul de retragere a garanției pentru ofertă. O astfel de modificare sau avizul despre retragerea ofertei este valabil dacă a fost primit de partenerul public înainte de expirarea termenului-limită de depunere a ofertelor, stabilit în documentația de atribuire.

Secțiunea 8 **Deschiderea ofertelor**

88. Comisia are obligația de a deschide ofertele în

termen de 5 zile de la termenul-limită de depunere a ofertelor indicat în comunicatul informativ.

89. Toți ofertanții au dreptul de a participa la deschiderea ofertelor.

90. Ofertele se deschid în ordinea depunerii acestora.

91. Ședința de deschidere a ofertelor se finalizează printr-un proces-verbal semnat de membrii Comisiei, în care se consemnează aspectele formale constatate la deschiderea ofertelor (denumirea ofertanților, modificările și retragerile de oferte, modul de îndeplinire a cerințelor referitoare la garanția pentru ofertă etc.).

92. Comisia are obligația de a transmite o copie a procesului-verbal de deschidere a ofertelor tuturor ofertanților, indiferent dacă aceștia au fost sau nu prezenți la ședință.

93. Orice decizie cu privire la evaluarea ofertelor se adoptă de către Comisie în cadrul unor ședințe ulterioare ședinței de deschidere a ofertelor, aceste ședințe avînd loc fără participarea ofertanților sau reprezentanților acestora.

Secțiunea 9 **Evaluarea ofertelor**

94. Comisia de concurs are obligația de a examina și de a verifica fiecare ofertă atît din punctul de vedere al elementelor tehnice propuse, cît și din punctul de vedere al aspectelor financiare pe care le implică.

95. Oferta tehnică trebuie să corespundă cerințelor minime prevăzute în caietul de sarcini inclus în documentația standard.

96. Comisia este obligată să identifice care sînt clarificările și completările formale sau de confirmare, necesare pentru evaluarea fiecărei oferte, precum și perioada de timp acordată pentru transmiterea clarificărilor. Comunicarea transmisă în acest sens către ofertant trebuie să fie clară, precisă și să definească în mod explicit și suficient de detaliat în ce constă solicitarea Comisiei. Termenul acordat ofertanților pentru răspunsul la solicitările de clarificări trebuie corelat cu gradul de complexitate a întrebărilor și, de regulă, nu poate fi mai mic de 2 zile lucrătoare.

97. În cazul în care ofertantul nu transmite în perioada precizată de Comisie clarificările/răspunsurile solicitate sau în cazul în care explicațiile prezentate de ofertant nu sînt concludente, oferta va fi respinsă.

98. În cazul în care ofertantul modifică prin răspunsurile pe care le prezintă conținutul ofertei tehnice, oferta va fi respinsă. Se acceptă modificări ale ofertei tehnice în măsura în care acestea:

- a) pot fi încadrate în categoria viciilor de formă sau erorilor aritmetice; sau
- b) reprezintă corectări ale unor abateri tehnice minore.

99. În cazul în care ofertantul modifică prin răspunsurile pe care le prezintă conținutul ofertei financiare, oferta va fi respinsă, cu excepția situației prevăzute în pct. 104 al prezentului Regulament.

100. Comisia are dreptul de a corecta erorile aritmetice sau viciile de formă numai cu acceptul ofertantului. În cazul în care ofertantul nu acceptă corecția acestor erori/vicii, oferta sa va fi eliminată.

101. Erorile aritmetice se corectează după cum urmează:

a) dacă există o discrepanță între prețul unitar și prețul total, trebuie luat în considerare prețul unitar, iar prețul total va fi corectat corespunzător;

b) dacă există o discrepanță între litere și cifre, trebuie luată în considerare valoarea exprimată în litere, iar valoarea exprimată în cifre va fi corectată corespunzător.

102. Viciile de formă reprezintă acele erori sau omisiuni din cadrul unui document a căror corectare/completare

este susținută în mod neechivoc de sensul și de conținutul altor informații existente inițial în alte documente prezentate de ofertant sau a căror corectare/completare are rol de clarificare și/sau de confirmare, nefiind susceptibile de a produce un avantaj incorect în raport cu ceilalți participanți la procedura de atribuire.

103. Comisia va respinge ofertele în următoarele cazuri:

a) s-a constatat că acestea nu respectă cerințele documentației standard cu privire la sumă și la alte condiții de constituire și nu pot fi executate;

b) oferta are un preț neobișnuit de scăzut pentru ceea ce urmează a fi furnizat/prestat/executat, iar ofertantul nu a reușit să demonstreze accesul la o tehnologie specială sau la condiții de piață mai avantajoase care să susțină un asemenea preț;

c) conține propuneri de modificare a clauzelor contractuale stabilite de partenerul public în documentația standard, care sînt în mod evident dezavantajoase pentru aceasta din urmă, iar ofertantul, deși a fost informat cu privire la respectiva situație, nu acceptă renunțarea la clauzele respective.

104. Oferta câștigătoare se stabilește numai dintre ofertele admise și numai în baza criteriilor de evaluare enumerate în comunicatul informativ și în documentația standard.

105. Criteriile de evaluare se pot referi, după caz, la:

1) nivelul tarifelor de utilizare plătitabile de către beneficiarii finali;

2) nivelul redevenței;

3) gradul de preluare a riscurilor de către partenerul privat;

4) planurile de finanțare și dezvoltare prezentate;

5) nivelul calitativ, tehnic și funcțional, estetic al soluțiilor tehnice propuse;

6) asigurarea protecției mediului;

7) modul de soluționare a unor probleme sociale;

8) termenele de realizare a investițiilor și rata de recuperare a acestora;

9) termenul de livrare sau de execuție;

10) raportul cost/eficiență;

11) servicii postvînzare și asistență tehnică;

12) durata proiectului;

13) alte elemente considerate semnificative pentru evaluarea ofertelor.

106. La stabilirea criteriilor de evaluare a contractului de parteneriat public-privat, partenerul public nu are dreptul de a utiliza criteriul care:

a) nu au legătură directă cu natura și obiectul contractului de parteneriat public-privat;

b) nu reflectă un avantaj real și evident pe care partenerul public îl poate obține, în numele său sau al beneficiarilor finali.

107. Ponderea stabilită pentru fiecare criteriu nu trebuie să conducă la distorsionarea rezultatului aplicării procedurii pentru atribuirea contractului de parteneriat public-privat. Pentru fiecare criteriu, partenerul public are obligația de a stabili o pondere care să reflecte în mod corect quantumul valoric al avantajelor de natură financiară pe care ofertanții le oferă sau importanța tehnică/funcțională a soluțiilor propuse.

108. În sensul prevederilor de mai sus, partenerul public are obligația de a preciza în documentația standard criteriile de evaluare a ofertei și factorii de evaluare din cadrul acestuia (dacă criteriul utilizat este oferta cea mai avantajoasă economic), cu ponderile relative ale acestora sau algoritmul de calcul, precum și metodologia concretă de punctare a avantajelor care vor rezulta din ofertele tehnice și financiare prezentate de ofertanți. Factorii de

evaluare cu ponderile relative ale acestora, algoritmul de calcul, precum și metodologia de punctare a avantajelor trebuie să aibă legătura cu specificul contractului și, după ce au fost stabiliți, nu se pot schimba din momentul în care documentația de atribuire a fost aprobată de către partenerul public.

109. Pentru a realiza ierarhia ofertelor admise, pentru fiecare ofertă în parte se acordă un punctaj rezultat ca urmare a aplicării algoritmului de calcul stabilit în documentația standard.

110. În ordinea descrescătoare a punctajului acordat, Comisia trebuie să întocmească clasamentul în baza căruia se stabilește oferta câștigătoare.

111. După ce a finalizat evaluarea ofertelor, Comisia are obligația de a elabora Raportul de evaluare a ofertelor recepționate prin care a fost atribuit respectivul contract de parteneriat public-privat și procesul-verbal privind decizia finală de desemnare a ofertantului câștigător sau respingere a ofertelor.

Secțiunea 10

Desemnarea ofertantului câștigător, încheierea contractului de parteneriat public-privat și comunicarea rezultatului final

112. Partenerul public are obligația de a informa, în scris, toți ofertanții despre rezultatul concursului nu mai târziu de 3 zile lucrătoare de la semnarea de către membrii Comisiei a procesului-verbal.

113. Comisia publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova un comunicat informativ privind desemnarea câștigătorului concursului și totalurile concursului în termen de 5 zile calendaristice din data semnării contractului.

114. După desemnarea celei mai bune oferte, Comisia elaborează, în cel mult 30 de zile de la data deciziei respective, un proiect de contract care să întrunească datele prevăzute în secțiunea 11 a prezentului capitol și îl va transmite ofertantului desemnat învingător.

115. Proiectul de contract elaborat se negociază în cel mult 30 de zile calendaristice din data primirii lui de către ofertantul desemnat învingător. În cazul în care, la expirarea termenului stabilit, ofertantul desemnat învingător refuză semnarea contractului, Comisia este în drept să desemneze în calitate de învingător ofertantul clasat pe locul imediat următor conform rezultatelor evaluării.

116. Proiectul contractului de parteneriat public-privat în forma negociată urmează a fi semnat de partenerul public.

117. Partenerul public are obligația de a încheia contractul de parteneriat public-privat cu ofertantul a cărui ofertă a fost stabilită ca fiind câștigătoare de către Comisie. Valoarea investițiilor indicată în oferta câștigătoare este fermă și nu poate fi modificată.

118. Ofertantul invitat de către partenerul public să încheie contractul de parteneriat public-privat are obligația de a constitui garanția bancară de bună execuție a contractului. Quantumul garanției de bună execuție se stabilește de Comisie și se indică în documentația standard. Garanția de bună execuție se constituie printr-o scrisoare de garanție bancară.

Secțiunea 11

Clauzele contractului de parteneriat public-privat

119. Pentru toate formele de realizare a parteneriatului public-privat, contractul încheiat între partenerul public și partenerul privat trebuie să conțină cel puțin clauze referitoare la:

1) datele despre părțile contractante;

2) drepturile și obligațiile părților:

a) obligația partenerului privat privind crearea și/sau reconstrucția obiectului parteneriatului public-privat;

b) obligația partenerului privind efectuarea reparației

obiectului parteneriatului public-privat în cazul în care acest fapt a fost inclus în lista cerințelor partenerului public sau a fost asumat de partenerul privat la etapa desfășurării concursului de selectare a partenerului privat;

c) obligația partenerului privat cu privire la păstrarea, în conformitate cu legislația, a facilităților pentru unele categorii ale populației;

d) obligația partenerului public privind cofinanțarea obiectului parteneriatului public-privat;

3) descrierea (caracteristica tehnico-economică) a obiectului parteneriatului public-privat;

4) termenul contractului și etapele de realizare a parteneriatului public-privat, volumul investițiilor partenerului privat și ale partenerului public, după caz;

5) termenul de dare în exploatare a obiectului parteneriatului public-privat, după caz;

6) reguli privind modul de folosire a terenului aflat în proprietatea partenerului public;

7) date privind volumul bunurilor care urmează a fi produse, al lucrărilor care urmează a fi executate, al serviciilor care urmează a fi prestate, precum și date privind calitatea lor, după caz;

8) mărimea plății pentru utilizarea obiectului parteneriatului public-privat, forma, termenul și procedura de achitare;

9) clauze privind repartizarea riscurilor;

10) modalitatea și procedura de restituire a obiectului parteneriatului public-privat la momentul expirării termenului parteneriatului public-privat, după caz;

11) clauza de reparare/despăgubire a prejudiciilor; răspunderea pentru neexecutarea obligațiilor în cazul rezoluției, rezilierii și/sau revocării contractului, după caz;

12) criteriile de performanță în cazul contractului de administrare fiduciară.

120. Clauzele generale sau specifice ale contractului de parteneriat public-privat nu trebuie să contravină cerințelor esențiale ale caietului de sarcini și nici angajamentelor asumate de partenerul privat în cadrul ofertei, indiferent de modul de distribuire a riscurilor. Modul de recuperare a costurilor de către partenerul privat trebuie stabilit astfel încât să îl determine pe acesta să depună toate diligențele necesare pentru reducerea costurilor.

121. Contractul de parteneriat public-privat trebuie să cuprindă clauze prin care se stabilește, în mod explicit, modul de distribuire a riscurilor pe întreaga durată a acestuia.

122. Partenerul privat nu are dreptul, ca pe parcursul îndeplinirii contractului, să accepte sau să solicite modificări ale clauzelor contractuale care ar avea ca efect o diminuare a responsabilităților acestuia în asemenea măsură, încât cea mai mare parte a riscurilor să fie redistribuită partenerului public.

123. Partenerul public trebuie să definească prin contract nivelul de performanță și de calitate al activităților pe care partenerul privat urmează să le efectueze, precum și modul în care acesta trebuie să răspundă în eventuale situații de urgență, stabilind în acest sens indicatori relevanți și măsurabili în baza cărora se va realiza verificarea modului de respectare a obligațiilor contractuale.

124. Clauzele contractuale trebuie să prevadă dreptul partenerului public de a verifica îndeplinirea cerințelor de performanță și calitate a activităților realizate de partenerul privat, inclusiv dreptul de a verifica documente relevante cu privire la aceste aspecte.

125. Clauzele contractuale trebuie să prevadă, de asemenea, modul în care partenerul privat se obligă să prezinte partenerului public rapoarte, periodice sau la simpla solicitare a acestuia din urmă, cu privire la modul

de realizare a anumitor parametri pe parcursul derulării contractului.

126. În contractul de parteneriat public-privat trebuie precizată procedura prin care, la momentul începerii proiectului, se realizează transferul de la partenerul public la partenerul privat al infrastructurii sau al oricăror bunuri ce vor fi utilizate în derularea contractului.

127. Contractul trebuie să stabilească distincția dintre bunurile ce urmează a fi întoarse la încetarea contractului și bunurile proprii, precum și regimul juridic al acestora.

128. Contractul trebuie să precizeze, de asemenea, procedura prin care, la momentul finalizării contractului, se realizează transferul obiectului contractului de la partenerul privat la partenerul public.

129. Pe parcursul derulării contractului, partenerul privat are dreptul de a încheia contracte cu terții pentru asigurarea și valorificarea exploatarei bunurilor, activităților și serviciilor care fac obiectul contractului.

130. Contractul trebuie să prevadă situațiile în care acesta poate înceta.

131. Suplimentar prevederilor expuse mai sus, contractul trebuie să conțină proceduri adecvate de rezolvare a neconformităților în îndeplinirea obligațiilor contractuale, inclusiv penalități aplicabile în cazul constatării unor astfel de neconformități, pînă la corectarea acestora.

132. Părțile vor stabili, în mod obligatoriu, mecanismul de soluționare a divergențelor care pot apărea pe parcursul derulării contractului și vor indica instanțele investite cu soluționarea acestor diferende.

133. Părțile pot insera în contract clauza arbitrală sau compromisorie care atribuie competența de soluționare a litigiilor izvorite din executarea contractului instanțelor arbitrale.

134. În funcție de specificul obiectului parteneriatului public-privat, în contracte pot fi incluse și alte clauze convenite de părți.

135. Contractul se consideră încheiat și intră în vigoare la data semnării acestuia de către părți sau la data stabilită în contract.

Secțiunea 12

Încetarea parteneriatului public-privat

136. Parteneriatul public-privat încetează:

a) la expirarea contractului încheiat între partenerul public și partenerul privat;

b) în baza acordului dintre partenerul public și partenerul privat;

c) în alte cazuri prevăzute de lege sau de contract.

137. În cazul încetării contractului de parteneriat public-privat, partenerul privat este obligat să restituie, în mod gratuit, partenerului public bunurile libere de orice sarcini.

138. În cazul încetării parteneriatului public-privat, partenerul privat este obligat să asigure continuitatea activității sau prestării serviciilor în condițiile stipulate în contract, pînă la preluarea acestora de către partenerul public.

139. În cazul în care partenerul privat sesizează existența unor cauze sau iminențe producerii unor evenimente de natură să conducă la imposibilitatea desfășurării activității sau prestării serviciului de interes public, partenerul privat notifică imediat partenerul public despre acest fapt în vederea luării măsurilor ce se impun pentru asigurarea continuității activității sau a serviciului.

Secțiunea 13

Anularea concursului de selectare a partenerului privat

140. Partenerul public, din proprie inițiativă, are dreptul de a anula procedura de concurs derulată în vederea atribuirii contractului de parteneriat public-privat, dacă această decizie va fi luată înainte de data transmi-

terii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii în următoarele cazuri:

a) nu a fost posibilă asigurarea unui nivel satisfăcător al concurenței;

b) au fost depuse numai oferte respinse de Comisie, în conformitate cu prevederile prezentului Regulament;

c) au fost constatate abateri de la prevederile legislative, ce afectează procedura de concurs derulată în vederea încheierii contractului de parteneriat public-privat.

141. La orice etapă din concurs, Comisia este în drept să adopte decizia privind finalizarea concursului fără a determina câștigătorul cu restituirea garanției pentru ofertă.

142. După data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de concurs și după data încheierii contractului, anularea procedurii de concurs se efectuează doar de instanța de judecată.

143. Partenerul public are obligația de a comunica în scris tuturor participanților la concurs, în cel mult 3 zile lucrătoare de la data anulării, decizia de anulare a procedurii de atribuire și încetarea obligațiilor pe care operatorii economici și le-au creat prin depunerea de oferte.

Capitolul V

CONDIȚII DE APLICARE A CONCURSULUI DE SELECTARE A PARTENERULUI PRIVAT CU PRECALIFICARE

Secțiunea 1

Condiții de inițiere a procedurii de concurs cu precalificare

144. Partenerul public va opta pentru concurs de selectare a partenerului privat cu precalificare în cazul în care proiectul este complex și partenerul public dorește stabilirea unor criterii de precalificare și ulterior atribuirea contractului de parteneriat public-privat.

145. Procedura de concurs cu precalificare se desfășoară în două etape:

a) etapa de selectare a participanților la precalificare, prin aplicarea criteriilor de precalificare;

b) etapa de evaluare a ofertelor depuse de participanții la precalificare selectați prin aplicarea criteriului de atribuire.

146. Etapa de precalificare, prevăzută la litera a) punctul 154 din prezentul Regulament, presupune calificarea și ierarhizarea operatorilor economici în baza criteriilor de precalificare prevăzute în documentația de precalificare, cu scopul limitării numărului de participanți care vor depune o ofertă în etapa a doua a concursului cu precalificare.

147. Concursul cu precalificare se inițiază prin transmiterea spre publicare a comunicatului informativ de participare la concurs cu precalificare prin care se solicită operatorilor economici interesați depunerea ofertelor de precalificare și participarea la concurs. Comunicatul informativ este valabil 60 de zile din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

148. Partenerul public are obligația de a asigura publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a comunicatului informativ de participare la concurs cu precalificare, în conformitate cu forma și conținutul stabilit în documentația standard pentru precalificare.

149. Partenerul public are dreptul, în scopul asigurării unei transparențe maxime, să plaseze comunicatul informativ prin alte mijloace de informare în masă, locale, naționale sau internaționale, după caz, sau Internet, dar numai după publicarea anunțului respectiv în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Agenției Proprietății Publice, având obligația de a respecta întocmai conținutul și forma anunțului publicat.

150. În comunicatul informativ de participare la precalificare, prin care se solicită depunerea de oferte la precali-

ficare, suplimentar la informația din punctul 48 al prezentului Regulament se vor indica criteriile de precalificare și altă informație la decizia Comisiei.

Secțiunea 2

Criterii de precalificare

151. Partenerul public trebuie să întocmească documentele standard de precalificare, care urmează să conțină o descriere a obiectului contractului ce urmează a fi atribuit, astfel încât operatorii economici să dispună de informații suficiente care să-i permită fundamentarea unei decizii cu privire la participarea la concursul cu precalificare.

152. În cadrul procedurii de precalificare a participanților la precalificare, partenerul public are obligația de a aplica criteriile obiective și nediscriminatorii, utilizând în acest scop numai criteriile de precalificare precizate în documentele standard de precalificare.

153. În cadrul documentelor standard de precalificare, partenerul public are obligația de a preciza criteriile de precalificare în baza cărora se va efectua selectarea participanților, acestea referindu-se numai la situația economică și financiară și la capacitatea tehnică și/sau profesională a acestora.

154. Comisia are obligația de a stabili criteriile de precalificare cele mai adecvate în baza cărora se va stabili care dintre participanții la precalificare calificați vor fi invitați să depună oferte în etapa a doua a concursului cu precalificare.

Secțiunea 3

Acces la procedura de precalificare

155. În perioada cuprinsă între data publicării comunicatului informativ de participare la precalificare și data-limită de depunere a cererii ofertei participanților la precalificare, partenerul public are obligația de a asigura oricărui operator economic posibilitatea de a obține informații complete cu privire la condițiile de participare la procedura de concurs ce se derulează.

156. Orice operator economic are dreptul de a depune oferta pentru a participa la procedura de concurs cu precalificare, cu excepția cazurilor de conflict de interese prevăzute de Legea cu privire la conflictul de interese.

157. Mai mulți operatori economici au dreptul de a se asocia cu scopul de a depune oferte comune, fără a fi obligați să își legalizeze din punct de vedere formal asocierea. Însă angajamentul privind asocierea trebuie prezentat în formă scrisă la momentul depunerii ofertei.

158. Partenerul public are dreptul de a solicita ca asocierea să fie legalizată numai în cazul în care oferta comună, depusă de participanții la precalificare selectați, este declarată câștigătoare și numai dacă o astfel de măsură reprezintă o condiție necesară pentru buna îndeplinire a contractului ce urmează a fi atribuit.

159. Fără a i se diminua răspunderea în ceea ce privește modul de îndeplinire a viitorului contract de parteneriat public-privat, participantul la precalificare selectat are dreptul de a include în oferta tehnică posibilitatea de a subcontracta o parte din aceasta.

160. În cazul în care partenerul public solicită, participantul la precalificare are obligația de a preciza partea/părțile din contract pe care intenționează să le subcontracteze, precum și date despre subcontractanții propuși.

161. Un operator economic nu are dreptul ca în cadrul aceleiași proceduri:

a) să depună două sau mai multe oferte individuale și/sau comune, sub sancțiunea excluderii din concurs a tuturor ofertelor în cauză;

b) în cazul în care participantul la precalificare a fost selectat, nu are dreptul de a se asocia cu alți participanți la precalificare selectați în cadrul respectivei proceduri de concurs cu precalificare, în scopul depunerii de ofertă

comună, iar partenerul public nu are dreptul de a accepta o asemenea ofertă.

Secțiunea 4
Clarificări la documentația standard de precalificare

162. Instrucțiunile către ofertanții la precalificare și alte formulare necesare incluse în documentația standard de precalificare sînt prezentate în anexa nr.3 la prezentul Regulament.

163. Orice operator economic interesat are dreptul de a solicita clarificări de la partenerul public în condițiile secțiunii 3 capitolul IV din prezentul Regulament.

Secțiunea 5
Înaintarea, deschiderea și evaluarea ofertelor

164. Înaintarea și deschiderea ofertelor la precalificare au loc în condițiile secțiunilor 8 și 9 capitolul IV al prezentului Regulament.

165. Comisia este obligată să verifice modul de îndeplinire a criteriilor de precalificare de către fiecare participant în parte, așa cum au fost acestea stabilite prin documentele standard de precalificare.

166. Pe parcursul analizării și verificării documentelor prezentate de ofertanți, Comisia este în drept să solicite oricînd clarificări sau completări ale documentelor prezentate de aceștia pentru demonstrarea îndeplinirii criteriilor de precalificare, astfel cum au fost acestea prevăzute în documentele standard de precalificare.

167. Participantul la precalificare are obligația de a răspunde la solicitările de clarificări ale Comisiei înaintate de partenerul public, prezentînd documente necesare care probează/confirmă îndeplinirea criteriilor de precalificare în termenul prevăzut în respectiva solicitare.

168. Oferta va fi respinsă în următoarele cazuri:

- a) nu îndeplinește criteriile de precalificare stabilite prin documentația standard de precalificare;
- b) nu a răspuns, sau nu a răspuns concludent, la solicitările de clarificări ale Comisiei.

169. După ce a verificat modalitatea de îndeplinire a criteriilor de precalificare, Comisia are obligația de a selecta ofertele în baza criteriilor de precalificare stabilite în documentele standard de precalificare prin aplicarea calificativului admis/respins.

170. Comisia are obligația de a întocmi un raport al etapei de precalificare, în 3 zile de la luarea deciziei de precalificare, care se prezintă partenerului public.

171. Partenerul public are obligația de a informa toți participanții în legătură cu rezultatul primei etape a procedurii de concurs cu precalificare, în maximum 3 zile.

Secțiunea 6
Invitația de participare la etapa a doua a procedurii de concurs cu precalificare și depunerea ofertelor

172. După finalizarea procedurii de precalificare, partenerul public are obligația de a transmite tuturor ofertanților calificați invitația de participare la etapa a doua de concurs și documentația standard pentru depunerea ofertei conform anexei nr.3 la prezentul Regulament.

173. Perioada cuprinsă între data transmiterii invitației de participare la etapa a doua a procedurii de concurs și data-limită de depunere a ofertelor trebuie să fie de cel mult 60 de zile.

174. Este interzisă invitarea la etapa a doua a procedurii de concurs a unui operator economic care nu a depus oferta în prima etapă sau care nu a îndeplinit criteriile de precalificare.

175. Invitația de participare la etapa a doua a procedurii de concurs trebuie să cuprindă cel puțin următoarele informații:

- a) referințe la comunicatul informativ cu privire la

concursul cu precalificare (numărul și data Monitorului Oficial al Republicii Moldova) și obiectul contractului ce urmează a fi atribuit;

- b) rezultatele etapei de precalificare;
- c) data și ora-limită stabilite pentru depunerea ofertelor;
- d) adresa la care se transmit ofertele;
- e) limba în care trebuie elaborată oferta;
- f) adresa, data și ora deschiderii ofertelor;
- g) mărimea garanției de participare la concurs (garanția pentru ofertă).

176. Pentru etapa a doua de participare la concurs taxa de participare nu se achită.

177. Pentru depunerea și evaluarea ofertelor, precum și atribuirea contractului de parteneriat public-privat, la încheierea acestuia și a clauzelor esențiale se vor aplica prevederile capitolului IV din prezentul Regulament.

Capitolul VI
CONDIȚII DE APLICARE A CONCURSULUI DE SELECTARE A PARTENERULUI PRIVAT PRIN DIALOG COMPETITIV

Secțiunea 1
Inițierea procedurii de dialog competitiv

178. Partenerul public urmează să aplice procedura de dialog competitiv pentru atribuirea unui contract de parteneriat public-privat, în cazul în care proiectul de parteneriat public-privat este considerat a fi de o complexitate deosebită și aplicarea procedurii de concurs cu precalificare nu ar conduce la atribuirea contractului de parteneriat public-privat.

179. Proiectul de parteneriat public-privat este considerat de o complexitate deosebită cînd partenerul public nu este în măsură să definească specificațiile tehnice capabile, să-i satisfacă cerințele și exigențele, de asemenea este dificil pentru partenerul public să stabilească volumul investițiilor și/sau cadrul juridic de implementare a proiectului.

180. Partenerul public are dreptul de a aplica procedura de atribuire a contractului de parteneriat public-privat și în cazul în care nu a fost depusă nici o ofertă pentru procedura de atribuire prin concurs sau concurs cu precalificare, sau nici una din ofertele propuse nu a fost considerată admisibilă.

181. Procedura de dialog competitiv se desfășoară în doua etape.

182. În prima etapă operatorii economici interesați își depun oferta în vederea participării la procedura de atribuire.

Fiecare operator economic depune oferta preliminară în vederea obținerii invitației de participare pentru derularea dialogului cu partenerul public.

183. Operatorii economici care depun oferta vor dobîndi calitatea de ofertant în cadrul procedurii de dialog competitiv. După ce a finalizat procesul de precalificare a ofertanților, Comisia stabilește ofertanții calificați și îi invită pe aceștia la dialog. Etapa a doua reprezintă etapa de depunere și evaluare a ofertelor finale, în scopul atribuirii contractului de parteneriat public-privat.

184. Dialogul competitiv se inițiază prin transmiterea spre publicare a comunicatului informativ de inițiere la procedura de dialog competitiv prin care se solicită operatorilor economici interesați depunerea de oferte. Partenerul public este obligat să publice în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Agenției Proprietății Publice comunicatul informativ de participare la dialogul competitiv.

185. Partenerul public are dreptul, în scopul asigurării unei transparențe maxime, să plaseze comunicatul informativ de inițiere la procedura de dialog competitiv

și în alte mijloace de informare în masă, locale, naționale sau internaționale, sau Internet, dar numai după publicarea anunțului respectiv în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Agenției Proprietății Publice, având obligația de a respecta întocmai conținutul și forma anunțului publicat.

186. Perioada cuprinsă între data publicării comunicatului informativ de inițiere în procedura de dialog competitiv în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Agenției Proprietății Publice și data-limită de depunere a ofertelor trebuie să fie de 60 de zile.

187. În comunicatul informativ de inițiere în procedura de dialog competitiv, prin care se inițiază concursul de dialog competitiv, suplimentar la informația din punctul 48 al prezentului Regulament se vor indica criteriile de preselecție a ofertanților și altă informație, la decizia Comisiei.

Secțiunea 2 **Acces la depunerea de oferte**

188. În perioada cuprinsă între data publicării comunicatului informativ de participare și data-limită de depunere a ofertelor, partenerul public are obligația de a asigura oricărui operator economic posibilitatea de a obține informații complete cu privire la condițiile de participare la procedura de atribuire.

189. Orice operator economic are dreptul de a-și depune oferta pentru a participa la procedura de dialog competitiv.

190. Mai mulți operatori economici au dreptul de a se asocia cu scopul de a depune oferta sau oferta comună, fără a fi obligați să își legalizeze din punct de vedere formal asocierea. Angajamentul privind asocierea trebuie prezentat în formă scrisă.

191. Partenerul public are dreptul de a solicita ca asocierea să fie legalizată numai în cazul în care oferta comună este declarată câștigătoare și numai dacă o astfel de măsură reprezintă o condiție necesară pentru buna îndeplinire a contractului.

192. Fără a i se diminua răspunderea în ceea ce privește modul de îndeplinire a viitorului contract de parteneriat public-privat, ofertantul are dreptul de a include în oferta tehnică posibilitatea de a subcontracta o parte din contractul respectiv.

193. În cazul în care partenerul public solicită, ofertantul are obligația de a preciza partea/părțile din contract pe care urmează să le subcontracteze și datele de recunoaștere ale subcontractanților propuși.

194. Pentru constatarea datelor de calificare în cadrul procedurilor de dialog competitiv, operatorul economic va prezenta informația care atestă:

a) competența managerială, experiența, buna reputație, asigurarea cu personal calificat, dotarea tehnică, capacitatea financiară, alte capacități necesare executării calitative a contractului de parteneriat public-privat pe întreaga perioadă de valabilitate a acestuia;

b) capacitatea, implicit certificatele care atestă că el nu se află în proces de lichidare sau de insolvență, că patrimoniul său nu este sechestrat, că activitatea sa de afaceri nu este suspendată;

c) achitarea impozitelor și altor plăți obligatorii în conformitate cu legislația țării în care el este rezident;

d) neaplicarea sancțiunilor administrative sau penale, pe parcursul ultimilor 3 ani, față de persoanele de conducere ale operatorului economic în legătură cu activitatea lor profesională sau cu prezentarea de date eronate în scopul încheierii contractului de parteneriat public-privat;

e) componenta fondatorilor și a persoanelor afiliate.

La acestea se pot adăuga standarde de asigurare a

calității și standarde de protecție a mediului.

195. Partenerul public va lua în considerare dreptul operatorului economic la protecția proprietății lui intelectuale și a secretului comercial.

196. Atunci când selectează participanții, partenerul public are obligația de a aplica criteriile obiective și nediscriminatorii, utilizând în acest scop numai cerințele minime de calificare precizate în documentația standard de precalificare la procedura de dialog competitiv.

Secțiunea 3 **Clarificări la documentația standard de precalificare**

197. Instrucțiunile către ofertanții la precalificare la concursul de dialog competitiv și alte formulare necesare incluse în documentația standard de precalificare sint prezentate în anexa nr.3 la prezentul Regulament.

198. Orice operator economic interesat are dreptul de a solicita clarificări de la partenerul public în condițiile secțiunii 3 capitolul IV din prezentul Regulament.

Secțiunea 4 **Deschiderea ofertelor**

199. Comisia are obligația de a deschide ofertele la data, ora și adresa indicate în comunicatul informativ de inițiere la procedura de dialog competitiv și în documentația standard de precalificare.

200. Ofertele pot fi deschise numai în prezența membrilor Comisiei și a reprezentanților împuterniciți din partea operatorilor economici ce au depus ofertele.

201. Ședința de deschidere se finalizează printr-un proces-verbal semnat de membrii Comisiei, în care se consemnează modul de desfășurare a ședinței respective, aspectele formale constatate la deschiderea ofertelor, elementele principale ale acestora.

202. La solicitare, Comisia va transmite copia procesului-verbal de deschidere operatorului economic care a depus oferta, indiferent dacă acesta a fost sau nu prezent la ședința de deschidere.

203. Orice decizie cu privire la calificarea/selecția participanților se adoptă de către Comisie în cadrul unor ședințe ulterioare ședinței de deschidere.

Secțiunea 5 **Evaluare oferte**

204. Comisia are obligația de a verifica modul de îndeplinire a cerințelor de calificare de către fiecare ofertant în parte, stabilite în documentația standard de precalificare.

205. Comisa are obligația de a analiza și de a verifica dacă fiecare ofertă preliminară descrie concret soluția pe care o propune pentru realizarea obiectului contractului, oferind în acest sens detalii și argumente de natură tehnică, și modul în care va realiza managementul de proiect pe parcursul implementării, în corelație cu contextul și aspectele descrise în cadrul documentației standard.

206. Pe parcursul analizării și verificării documentelor prezentate de ofertanți, Comisia are dreptul de a solicita oricând clarificări sau completări ale documentelor prezentate de aceștia pentru demonstrarea îndeplinirii cerințelor de calificare.

207. Ofertantul are obligația de a răspunde la solicitările de clarificări ale Comisiei prezentând documente de calificare, în termenul prevăzut în respectiva solicitare.

208. Oferta va fi respinsă în următoarele cazuri:

1) nu îndeplinește cerințele minime de calificare stabilite prin documentația standard de precalificare;

2) nu a răspuns, sau nu a răspuns concludent, la solicitările de clarificări Comisiei;

3) s-a constatat faptul că oferta preliminară:

a) nu prezintă o soluție ce are la bază necesitățile partenerului public sau aceasta nu este descrisă prin

utilizarea unor repere tehnice concrete, respectiv nu realizează un comentariu asupra fiecărei activități, cu descrierea tehnică a elementelor componente, ce urmează a se realiza pe parcursul implementării obiectului contractului;

b) nu demonstrează înțelegerea contextului în care se încadrează obiectul contractului, respectiv nu realizează un comentariu asupra implicațiilor pe care le pot avea asupra soluției propuse, informațiile din diversele studii ce au fost incluse în oferta. De asemenea, nu propune măsuri relevante pentru managementul riscurilor ce pot afecta implementarea obiectului contractului și/sau nu descrie modul în care se corelează soluția propusă cu restul informațiilor ce i-au fost puse la dispoziție prin documentația standard de precalificare;

c) nu propune un program de execuție/prestare care să includă activitățile ce urmează a se realiza pe parcursul implementării obiectului contractului în corelație cu resursele umane și materiale alocate;

d) nu identifică punctele de reper aferente implementării soluției propuse, sau acestea sînt nesemnificative, ori nu sînt încadrate corect în timp, în raport cu succesiunea activităților prezentate.

Secțiunea 6

Stabilirea listei scurte a ofertanților cu care se va derula dialogul competitiv

209. După ce a finalizat procesul de calificare a ofertanților, Comisia elaborează un proces-verbal cu privire la modul în care s-a desfășurat procesul de evaluare a ofertelor depuse.

210. Partenerul public are obligația de a informa toți ofertanții privind rezultatul precalificării.

211. După finalizarea listei scurte, partenerul public are obligația de a transmite o invitație de participare la dialog tuturor ofertanților admiși. Invitația se transmite acestora în același timp.

212. Este interzisă invitarea la dialog a unui ofertant care nu a depus oferta sau care nu a îndeplinit cerințele minime de precalificare.

213. Invitația la dialog trebuie să cuprindă cel puțin următoarele informații:

- a) adresa la care va avea loc dialogul, precum și data și ora lansării acestuia;
- b) limba în care se va derula dialogul;
- c) conținutul principalelor elemente asupra cărora se realizează dialogul, pornind de la aspectele detaliate în cadrul ofertei preliminare și avînd la bază interesele obiective ale partenerului public.

Secțiunea 7

Derularea dialogului cu ofertanții din lista scurtă

214. Partenerul public derulează dialogul cu ofertanții admiși în lista scurtă, în cadrul unor întâlniri organizate separat cu fiecare dintre aceștia. În cadrul acestui dialog se discută opțiunile referitoare la aspectele tehnice, volumul investițiilor și sursa acestora, modul de rezolvare a unor probleme legate de cadrul juridic, precum și orice alte elemente ale viitorului contract, astfel încît soluțiile identificate să corespundă necesităților obiective ale partenerului public.

215. În această etapă partenerul public culege informații necesare elaborării caietului de sarcini pe care nu a știut să îl definească la începutul procedurii, precum și informații legate de stabilirea clauzelor contractuale ce vor governa îndeplinirea contractului.

216. La sfîrșitul fiecărei întâlniri, Comisia va consemna într-un proces-verbal problemele discutate și aspectele convenite în cadrul ședinței. Procesul-verbal va fi semnat de membrii Comisiei și participantul la dialog.

217. Pe durata dialogului, partenerul public are

obligația de a asigura aplicarea principiului tratamentului egal față de toți participanții. În acest sens, partenerul public nu are dreptul de a furniza informații într-o manieră discriminatorie, care ar putea crea unuia/unora dintre participanți un avantaj suplimentar în raport cu ceilalți.

218. Partenerul public are obligația de a nu dezvălui, fără acordul participantului în cauză, soluția propusă și alte informații confidențiale prezentate de acesta.

219. Partenerul public derulează dialogul pînă cînd identifică soluția/soluțiile corespunzătoare necesităților sale obiective. Asta înseamnă că ofertanții pot fi invitați la mai multe întâlniri, pînă cînd partenerul public își clarifică opțiunile. Pentru fiecare întâlnire se va întocmi un proces-verbal distinct.

220. În cazul în care această etapă a procedurii de dialog competitiv nu se poate finaliza prin identificarea unei soluții viabile, partenerul public are dreptul de a anula procedura de atribuire.

Secțiunea 8

Întocmirea documentației standard finală în baza soluției/soluțiilor identificate.

Formalități pentru depunerea ofertelor finale

221. Partenerul public transpune soluția identificată într-un document intitulat documentație standard finală, aceasta conținînd aspectele tehnice, juridice și financiare care au fost stabilite în urma dialogului cu ofertanții, și care satisfac exigențele partenerului public în cazul contractului ce urmează a fi atribuit. Acest document reprezintă forma consolidată a tuturor îmbunătățirilor și completărilor aduse documentației standard în urma integrării informațiilor obținute pe parcursul derulării dialogului cu ofertanții admiși. Documentația standard finală se aprobă de către Comisie și se transmite ofertanților cu care a avut loc dialogul, odată cu invitațiile de depunere a ofertelor finale. Ofertele ce urmează a fi depuse se întocmesc în baza cerințelor din forma finală a documentației standard finală.

222. Este interzisă de a transmite invitația de depunere a ofertei finale unui ofertant care nu a participat la dialogul competitiv. Partenerul public are obligația de a transmite invitația de depunere a ofertei finale cu un număr suficient de zile înainte de data-limită de depunere a ofertelor, astfel încît fiecare participant selectat să beneficieze de o perioadă rezonabilă pentru elaborarea ofertei finale.

223. Perioada acordată pentru elaborarea ofertei finale nu trebuie să fie mai mică decît o perioadă minimă stabilită de comun acord cu participanții selectați pe parcursul derulării dialogului, dar nu mai mare de 60 de zile.

224. Invitația de depunere a ofertei finale trebuie să cuprindă cel puțin următoarele informații:

- a) referințe la comunicatul informativ cu privire la concursul cu precalificare (numărul și data Monitorului Oficial al Republicii Moldova) și obiectul contractului ce urmează a fi atribuit;
- b) data și ora-limită stabilite pentru depunerea ofertelor;
- c) adresa la care se transmit ofertele finale;
- d) limba în care trebuie elaborată oferta finală;
- h) adresa, data și ora deschiderii ofertelor finale;
- i) garanția pentru ofertă;
- j) rezultatele etapei de precalificare.

225. Pentru etapa a doua de participare la concurs taxa de participare nu se achită.

226. Procedurile ulterioare de atribuire a contractului de parteneriat public-privat inclusiv condițiile pentru semnarea acestuia vor avea loc în condițiile capitolului 5 din prezentul Regulament.

Capitolul VII
MONITORIZAREA, CONTROLUL ȘI EVIDENȚA
PARTENERIATULUI PUBLIC-PRIVAT**Secțiunea 1****Controlul realizării parteneriatului public-privat**

227. Partenerul public efectuează controlul anual asupra modului de realizare a parteneriatului public-privat, inclusiv prin desemnarea unui auditor independent.

228. Partenerul privat este obligat să asigure partenerului public accesul liber la obiectul parteneriatului public-privat, precum și la toate informațiile și documentele aferente realizării parteneriatului public-privat.

229. Încălcarea clauzelor contractuale și orice alte abateri identificate prin control, indicate la punctul 133 din prezentul Regulament, se înlătură imediat sau în termenul convenit prin acord scris încheiat între partenerul public și partenerul privat.

230. Controlul realizării parteneriatului public-privat îl poate exercita și organele de control/audit ale statului în conformitate cu legislația în vigoare.

Secțiunea 2**Accesul la informație**

231. Partenerul privat este obligat să prezinte, la cerere, informația despre realizarea parteneriatului public-privat, precum și despre sarcinile și competențele sale, despre drepturile și obligațiile consumatorilor și ale clienților săi, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată, a informațiilor cu caracter personal și a informațiilor ce constituie secret de stat ori secret comercial.

232. Partenerul public nu are dreptul să divulge informația confidențială despre partenerul privat. Tipul și caracterul unei astfel de informații se stabilesc de părți.

Secțiunea 3**Monitorizarea și evaluarea parteneriatelor publice-private**

233. Monitorizarea și evaluarea parteneriatelor publice private la nivel național se realizează de către Agenția Proprietății Publice.

234. Proiectele de parteneriat public-privat inițiate de autoritățile administrației publice locale sau de autoritățile administrației publice din unitatea teritorială autonomă cu statut juridic special, se monitorizează de către autoritatea administrației publice locale din raza unității administrativ-teritoriale respective. Asigurarea monitorizării și controlului

realizării proiectelor de parteneriat public-privat ține de competența nemijlocită a primarului sau a președintelui raionului din raza teritorială respectivă.

Secțiunea 4**Dosarul de parteneriat public-privat**

235. Setul de documentele aferente proiectului de parteneriat public-privat, din faza de inițiere și pe tot parcursul implementării proiectului, constituie dosarul proiectului de parteneriat public-privat.

236. Acumularea informației la dosar este obligația partenerului public. Dosarul proiectului de parteneriat public-privat urmează să conțină următoarele acte:

- 1) studiul de fezabilitate;
- 2) actul care face dovada inițierii proiectului de parteneriat public-privat;
- 3) comunicatele informative pentru fiecare etapă de desfășurare a concursului;
- 4) documentația de concurs;
- 5) procesele-verbale ale ședințelor Comisiei;
- 6) formularele de ofertă depuse în cadrul procedurii de selectare a partenerului privat;
- 7) raporturile de evaluare la fiecare etapă de desfășurare a concursului;
- 8) dovada comunicărilor privind rezultatul procedurilor de atribuire a contractelor de parteneriat public-privat;
- 9) contractul de parteneriat public semnat;
- 10) contestațiile formulate în cadrul procedurii de selectare a partenerului privat, dacă este cazul;
- 11) alte documente sau acte aferente proiectului de parteneriat public-privat.

237. Dosarul proiectului de parteneriat public-privat se păstrează în arhiva partenerului public pentru o perioadă nelimitată.

Secțiunea 5**Evidența parteneriatelor publice-private**

238. Pentru asigurarea evidenței bunurilor proprietate publică, lucrărilor și serviciilor în a căror bază s-au instituit parteneriate publice-private, copiile contractelor încheiate cu partenerii privați se transmit Agenției Proprietății Publice pentru a fi înscrise în Registrul patrimoniului public, în modul stabilit de Guvern.

239. În Registrul patrimoniului public se includ date despre obiectul contractului și durata realizării lui, despre termenele de efectuare a investițiilor și de plată a redevenței, despre obligațiile de mediu, alte informații ce țin de realizarea parteneriatului public-privat.

Anexa nr. 1

la Regulamentul privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat

Conținutul-cadru al studiului de fezabilitate**I. Date generale:**

- 1) scopul și obiectivele studiului de fezabilitate;
- 2) date despre partenerul public;
- 3) date despre persoana fizică/juridică care elaborează studiul de fezabilitate.

II. Descrierea cadrului general de realizare a proiectului de parteneriat public-privat:

- 1) denumirea proiectului de parteneriat public-privat;
- 2) scurtă prezentare privind situația existentă, cu elucidarea deficiențelor majore ale situației actuale din care să rezulte necesitatea investiției, cu includerea, după caz, a tabelelor, hărților grafice, planșelor desenate, fotografiilor etc., care să explice situația existentă și necesitatea investiției;
- 3) oportunitatea promovării proiectului de parteneriat public-privat cu justificarea tehnică și economică care demonstrează necesitatea și oportunitatea proiectului de

parteneriat public-privat;

4) încadrarea obiectivului în politicile de investiții generale, sectoriale sau regionale pe termen mediu și scurt;

5) beneficiarii proiectului de parteneriat public-privat;

6) cadrul normativ care reglementează domeniul.

III. Caracteristicile principale ale proiectului de parteneriat public-privat:

1) obiectivele proiectului de parteneriat public-privat;

2) rezultatele atinse prin realizarea proiectului de parteneriat public-privat;

3) activități pentru implementarea proiectului de parteneriat public-privat;

4) investițiile necesare pentru realizarea proiectului de parteneriat public-privat.

5) forma și modalitatea de realizare a proiectului de parteneriat public-privat;

6) scenariile tehnico-economice de realizare a obiectivelor proiectului de parteneriat public-privat;

7) procedurile organizaționale și de implementare a proiectului de parteneriat public-privat;

8) programul de implementare a proiectului de parteneriat public-privat;

9) estimarea de costuri pentru fiecare element și componentă din cadrul proiectului de parteneriat public-privat;

10) date privind terenul pe care urmează să se amplaseze obiectul, statutul juridic al terenului, modalitatea/forma contractuală prin care urmează să fie transmis partenerului privat; suprafața estimată a terenului;

11) justificarea termenului proiectului de parteneriat public-privat și condițiile de predare a obiectului sau serviciului după perioada de finalizare a contractului;

12) alte elemente necesare demonstrării securității și viabilității proiectului.

IV. Identificarea și analiza opțiunilor de partajare a riscurilor după capacitatea de administrare a acestora:

- 1) riscul politic;
- 2) riscul legislativ;
- 3) riscul financiar și economic;
- 4) riscul de executare;

5) riscul de mediu etc.

V. Factorii care asigură durabilitatea proiectului de parteneriat public-privat:

1) principalii indicatori tehnico-economici ai investiției (valoarea totală a investiției; eşalonarea investiției; identificarea investiției și definirea obiectivelor, inclusiv specificarea perioadei de referință);

2) sursele de finanțare a investiției (fonduri proprii; credite bancare; fonduri de la bugetul de stat/bugetul local; credite externe garantate sau contractate de stat; fonduri externe nerambursabile; alte surse legal constituite);

3) analiza financiară, inclusiv calcularea indicatorilor de performanță financiară: rata internă de rentabilitate și raportul cost-beneficiu;

4) analiza economică, inclusiv calcularea indicatorilor de performanță economică: grafice de implementare a proiectului folosind modelul GANTT, PERT, SWOT etc.;

5) estimări privind forța de muncă ocupată prin realizarea proiectului de parteneriat public-privat, după caz;

6) impactul asupra mediului și soluții de atenuare a acestuia inclusiv costurile aferente.

VI. Concluzii.

Anexa nr.2

la Regulamentul privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat

Structura-cadru a contractului de parteneriat public-privat

Contractul de parteneriat public-privat urmează să cuprindă secțiuni cu următoarele informații:

Capitolul I. Condiții generale:

- 1) date despre părțile semnatare;
- 2) scopul contractului;
- 3) forma și modalitatea de realizare a contractului;
- 4) obiectul parteneriatului public-privat (caracteristica tehnico-economică);
- 5) drepturi de proprietate;
- 6) confidențialitate;
- 7) condiții de asigurare;
- 8) forța majoră;
- 9) autorizații și aprobări.

Capitolul II. Durata contractului:

- 1) stabilirea duratei determinate de derulare a parteneriatului public-privat;
- 2) etapele de realizare a parteneriatului public-privat;
- 3) termenul de dare în exploatare a obiectului parteneriatului public-privat, după caz;
- 4) durata de implementare a proiectului;
- 5) durata maximă de construcție sau modernizare, după caz;
- 6) exploatarea și deservirea tehnică, după caz;
- 7) modalitatea și procedura de restituire a obiectului parteneriatului public-privat la momentul expirării termenului parteneriatului public-privat.

Capitolul III. Angajamente financiare și tehnice:

- 1) obligația partenerului public privind cofinanțarea obiectului parteneriatului public-privat, după caz;
- 2) obligația partenerului privat privind crearea și/sau reconstrucția obiectului parteneriatului public-privat;
- 3) obligația partenerului privind efectuarea reparației obiectului parteneriatului public-privat în cazul în care acest fapt a fost inclus în lista cerințelor partenerului public sau a fost asumat de partenerul privat la etapa desfășurării concursului de selectare a partenerului privat;
- 4) obligația partenerului privat cu privire la păstrarea, în conformitate cu legislația, a facilităților pentru unele categorii ale populației;

5) modalități de asigurare a libertății comerciale.

Capitolul IV. Condiții tehnice și de altă natură

(A) Condițiile tehnice ce se referă la următoarele aspecte de ordin financiar:

- 1) capitalul investit sau, după caz, capitalul inițial subscris și vărsat;
- 2) raportul debit-capital, dacă este cazul;
- 3) rata de acoperire, dacă este cazul;
- 4) dividendele, dacă este cazul;
- 5) rata aplicabilă dobânzilor;
- 6) valutele împrumuturilor și sursele de finanțare;
- 7) modul de recuperare a investiției de către fiecare parte la contract.

(B) Condițiile tehnice ce se referă la clauze de construcție sau modernizare, după caz:

- 1) standarde și specificații;
- 2) metodele de punere în exploatare;
- 3) standardele de calitate a construcțiilor;
- 4) achiziția de materiale;
- 5) caracteristicile construcțiilor, după caz;
- 6) tehnologiile aplicabile în construcție, după caz;
- 7) programul lucrărilor auxiliare, dacă este cazul;
- 8) prescripțiile temporare și precauțiile;
- 9) regulile privind modul de folosire a terenului aflat în proprietatea partenerului public.

(C) Condițiile tehnice ce se referă la clauze de exploatare și operare, dacă este cazul:

- 1) specificații de performanță;
- 2) volumul bunurilor care urmează a fi produse, al lucrărilor care urmează a fi executate și al serviciilor care urmează a fi prestate;
- 3) capacități de infrastructură;
- 4) specificații de echipament;
- 5) criteriile de performanță în cazul contractului de administrare fiduciară.

(D) Condițiile tehnice ce se referă la clauzele economico-financiare:

- 1) nivelul taxelor/tarifelor percepute și modul de percepere;

2) perioada pe care vor fi percepute taxe/tarife, dacă este cazul;

3) frecvența și criteriile de actualizare a taxelor/tarifelor, dacă este cazul;

4) plata pentru utilizarea obiectului parteneriatului public-privat, forma, termenul și procedura de achitare.

Capitolul V. Monitorizare și control:

1) monitorizarea proiectării, construcției și exploatarei proiectului public-privat, precum și a celorlalte activități care fac obiectul contractului de parteneriat public-privat;

2) mecanisme de auditare financiară pe durata de funcționare a proiectului public-privat;

3) proceduri de urmărire a realizării obiectivelor proiectului public-privat.

Capitolul VI. Riscuri și garanții:

1) clauze referitoare la modul de distribuire a riscurilor pe întreaga durată a acestuia;

2) definirea unor garanții financiare și de risc valutar;

3) garanții speciale, dacă este cazul.

Capitolul VII. Răspunderea și despăgubirea:

1) clauza de reparare/despăgubire a prejudiciilor;

2) penalități pentru situația în care nu se îndeplinesc obiectivele stabilite prin contract;

3) răspunderea pentru neexecutarea obligațiilor în cazul rezoluțiunii, rezilierii și/sau încetării contractului, după caz.

Capitolul VIII. Rezilierea și încetarea contractului:

1) clauze de încetare a contractului;

2) condiții de reziliere unilaterală sau la acordul părților;

3) clauze de retragere din proiect, dacă este cazul.

Capitolul IX. Dispoziții specifice:

1) condițiile de înființare a societății comerciale pentru realizarea proiectului, după caz stabilirea cotelor de participare ale partenerului public și partenerului privat în cadrul societății comerciale;

2) achiziționarea de terenuri, dacă este cazul;

3) modul de asigurare a unor drepturi de exclusivitate, dacă este cazul;

4) modificări acceptabile în proiect;

5) formule compensatorii, dacă este cazul;

6) regimul taxelor și impozitelor;

7) interdicții de substituire a părților semnatare;

8) proceduri de legătură și comunicare.

Capitolul X. Dispoziții finale:

1) definiții și interpretări;

2) legislația și jurisdicția aplicabilă;

3) modificări în legislație;

4) amendamente la contract;

5) notificări;

6) modalitatea de soluționare a litigiilor;

7) limba contractului.

Anexe (desene, tabele, schițe, date tehnice și/sau de altă natură, dacă este cazul).

Notă: Forma, structura și conținutul contractului de parteneriat public-privat vor fi negociate și finalizate luând în considerare secțiunile de mai sus, care pot fi detaliate parțial sau total în conținutul contractului ori la care se pot adăuga și alți termeni specifici proiectului de parteneriat public-privat care urmează a fi semnat.

Anexa nr. 3

la Regulamentul privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat

INSTRUCȚIUNI PRIVIND DERULAREA PROCEDURILOR DE ATRIBUIRE A CONTRACTELOR DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT

Capitolul I INFORMAȚIE GENERALĂ

1. Informații privind partenerul public

Denumirea partenerului public.....

Cod fiscal:.....

Adresa juridică:.....

Relații de contact (tel/fax; e-mail):.....

2. Scopul desfășurării procedurii de atribuire

Partenerul public invită persoanele juridice și fizice interesate să depună oferte în scopul selectării partenerului privat în cadrul unui proiect de parteneriat public-privat în condițiile expuse în comunicatul informativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.... din....și în caietul de sarcini.

3. Obiectul proiectului de parteneriat public-privat:

Descriere:

1) descrierea succintă a obiectului de parteneriat public-privat.....

2) condițiile de realizare a proiectului (prezentate în documentația de atribuire).

Sursa de finanțare

Se specifică sursele de finanțare ale contractului ce urmează a fi atribuit:

4. Procedura de atribuire

Pentru selectarea partenerului privat se aplică următoarele proceduri de atribuire a contractului de parteneriat public-privat:

1) Concurs de selectare a partenerului privat

Procedura de concurs se va desfășura într-o singură etapă, în conformitate cu prevederile capitolului IV al

Regulamentului privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat.

2) Concurs de selectare a partenerului privat cu precalificare

Procedura de concurs cu precalificare se va derula în două etape în conformitate cu prevederile capitolului V al Regulamentului privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat.

3) Concurs de selectare a partenerului privat prin dialog competitiv

Procedura de concurs prin dialog competitiv se va derula în două etape în conformitate cu prevederile capitolului VI al Regulamentului privind procedurile standard și condițiile generale de selectare a partenerului privat.

5. Principiile care stau la baza selectării partenerului privat:

1) utilizarea eficientă a patrimoniului public și banilor publici;

2) transparența;

3) libertatea contractului;

4) asigurarea concurenței;

5) proporționalitatea;

6) echilibrul;

7) egalitatea de tratament, imparțialitatea și nediscriminarea;

8) confidențialitatea.

6. Căi de atac

Se precizează instituția competentă și modul în care persoanele care consideră că au fost vătămate într-un drept sau într-un interes legitim printr-o eroare sau iregularitate în timpul procedurii derulate în vederea atribuirii contractului,

pot contesta actul respectiv.

7. Alte informații

Se precizează datele de identificare și contact ale instituțiilor de la care potențialii ofertanți pot obține informații pertinente privind obligațiile referitoare la impozite, la protecția mediului, dispozițiile privind protecția muncii și condițiile de muncă în Republica Moldova etc. care vor fi aplicate pe parcursul îndeplinirii contractului.

8. Legislația aplicabilă

Selectarea partenerului privat se realizează în conformitate cu prevederile următoarelor acte normative în vigoare în Republica Moldova:

Legea nr. 179-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la parteneriatul public-privat;

Legea nr. 534-XVI din 13 iulie 1995 cu privire la concesiuni și alte acte normative.

Capitolul II

PARTICIPAREA LA PROCEDURA DE ATRIBUIRE

9. Procedura de depunere a ofertelor

Prezenta procedură este deschisă în condiții de egalitate tuturor persoanelor fizice și juridice, sau asocieri de persoane fizice și/sau persoane juridice, constituite în conformitate cu prevederile legale (în continuare – operatori economici).

Asocierile formate din operatori economici pot prezenta o ofertă comună, cu condiția ca toate persoanele care participă în asociere au semnat un acord de asociere, cu numirea unuia dintre ei în calitate de lider.

Acordul de asociere va prevedea, în mod obligatoriu, aranjamentele și anume:

- a) contribuția de capital;
- b) angajamentul financiar în termeni de procentaj din valoarea contractului;
- c) responsabilitățile pentru executarea contractului;
- d) partajarea riscurilor.

Asocierile nu sînt obligate să se constituie într-o formă juridică, în scopul de a-și prezenta oferta. În cazul în care ofertantul cîștigător este o asociere, atunci o astfel de asociere nu este obligată să se constituie într-o formă juridică specifică, dar trebuie să legalizeze acordul de asociere în fața unui notar.

Un operator economic nu are dreptul ca, în cadrul aceleiași proceduri să depună două sau mai multe oferte individuale și/sau comune, sub sancțiunea excluderii din competiție a tuturor ofertelor în cauză.

Partenerul public își rezervă dreptul de a verifica toate informațiile prezentate în ofertă.

Partenerul public nu este responsabil pentru caracterul complet al documentației standard, în cazul în care aceasta nu a fost obținută direct de la partenerul public.

Operatorul economic trebuie să examineze cu atenție și să îndeplinească toate formularele standard la prezenta instrucțiune.

Imposibilitatea de a furniza toate informațiile sau documentele prevăzute de documentația standard conduce la respingerea ofertelor.

Prin depunerea ofertelor, se consideră că operatorul economic are cunoștință de toate legile, actele și reglementările relevante din Republica Moldova, care pot afecta în orice fel operațiunile sau activitățile ce sînt subiect al acestei proceduri și a contractului ce rezultă din aceasta.

10. Conflict de interese

Nu are dreptul de a fi ofertant, ofertant asociat sau subcontractant, sub sancțiunea excluderii din procedura de atribuire:

- a) persoana fizică sau juridică care participă direct în procesul de verificare/evaluare a ofertelor;
- b) persoana fizică sau juridică, care a participat la întocmirea documentației standard, ce stă la baza derulării

procedurii de atribuire a contractului de parteneriat public-privat.

11. Precizări referitoare la documentația standard transmisă de operatorii economici

Operatorii economici au dreptul de a obține precizări suplimentare și/sau clarificări referitoare la conținutul documentației standard.

12. Costul ofertei

Ofertantul va suporta costurile legate de pregătirea și prezentarea ofertei și partenerul public nu va fi responsabil pentru aceste cheltuieli, indiferent de modalitatea de desfășurare sau de rezultatul procedurii de atribuire.

Partenerul public va avea dreptul de proprietate asupra tuturor ofertelor depuse în prezenta procedură de atribuire, iar ofertanții nu au dreptul de a solicita returnarea ofertelor de către partenerul public.

13. Vizitarea obiectului proiectului de parteneriat public-privat

Partenerul public are obligația de a permite ofertantului să viziteze obiectul proiectului de parteneriat public-privat.

Ofertantul are dreptul să viziteze obiectul de parteneriat public-privat și să obțină toate informațiile care pot fi necesare în vederea elaborării ofertei. Ofertantul va suporta cheltuielile aferente vizitării obiectului.

14. Situații ce determină excluderea ofertantului din procedura de atribuire

Operatorul economic ofertant este exclus din prezenta procedură, dacă:

- a) a fost condamnat în ultimii 5 ani printr-o hotărîre judecătorească definitivă pentru participare la activități ale unei organizații criminale, corupție, fraudă, spălare de bani;
- b) se află în proces de lichidare sau de insolabilitate, patrimoniul lui este sechestrat sau activitățile sînt suspendate;
- c) nu și-a îndeplinit obligațiile de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor de asigurări sociale către bugetul de stat, bugetele locale și bugetul asigurărilor sociale de stat, în conformitate cu prevederile legale în vigoare în Republica Moldova sau în țara în care este stabilit;
- d) are în cadrul conducerii persoane care au fost condamnate în ultimii 3 ani prin hotărîrea definitivă a unei instanțe judecătorești, pentru o faptă care a adus atingere eticii profesionale sau pentru comiterea unei greșeli în materie profesională, de natură a afecta îndeplinirea viitorului contract;
- e) în ultimii 2 ani nu și-a îndeplinit sau și-a îndeplinit în mod defectuos obligațiile contractuale din motive imputabile acestuia, fapt care a produs sau este de natură să producă grave prejudicii beneficiarilor acestuia, în măsura în care autoritatea contractantă poate aduce ca dovadă mijloace probante în acest sens;
- f) furnizează informații false în documentele prezentate;
- g) este inclus în lista de interdicție a operatorilor economici.

Operatorul economic ofertant va prezenta declarație pe proprie răspundere, completată în conformitate cu **Formularul standard (1)** anexat la prezenta instrucțiune.

Capitolul III

PREZENTAREA OFERTEI

15. Limba de întocmire a ofertei

Oferta și documentele care o însoțesc trebuie să fie întocmite obligatoriu în limba de stat a Republicii Moldova. Documentația tehnică (pliante, prospecte, manual de utilizare etc.) și documentele emise de instituții/organisme oficiale internaționale pot fi prezentate în orice altă limbă, cu condiția ca acestea să fie însoțite de o traducere autorizată

în limba de stat a Republicii Moldova.

16. Perioada de valabilitate a ofertei

Partenerul public stabilește perioadă de valabilitate estimată a ofertei pînă la încheierea contractului necesară analizei și evaluării ofertelor, rezolvării eventualelor contestații. Perioadă pe parcursul căreia ofertantul are obligația de a menține oferta valabilă.

Orice ofertă valabilă pentru o perioadă mai mică decît cea prevăzută în prezentul punct va fi respinsă de comisia de selectare a partenerului privat ca fiind necorespunzătoare.

Partenerul public are dreptul de a solicita ofertanților, în cazul apariției unor circumstanțe excepționale, înainte de expirarea perioadei de valabilitate a ofertei, prelungirea acestei perioade.

În cazul extinderii perioadei de valabilitate a ofertei perioada de valabilitate a garanției pentru ofertă va fi prelungită în mod corespunzător.

Ofertantul are obligația de a comunica partenerului public dacă este sau nu este de acord cu prelungirea perioadei de valabilitate a ofertei.

Ofertantul care nu este de acord cu prelungirea perioadei de valabilitate a ofertei nu va pierde garanția pentru ofertă.

17. Data-limită și modalități pentru depunerea ofertei

Ofertantul trebuie să ia toate măsurile, astfel încît oferta sa să fie primită și înregistrată de către partenerul public pînă la data-limită pentru depunere a ofertelor.

Se detaliază:

1) *data-limită de depunere (zz // /an /ora):*

2) *locul de depunere:*

3) *modul de prezentare a ofertei (ambalare, sigilare, marcarea a plicurilor conținînd documentele ofertei): prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire (serviciu poștal) sau livrată personal la adresa completă a partenerului public.*

Întreaga ofertă va fi semnată și ștampilată pe fiecare pagină, numerotată în creștere de la prima pînă la ultima pagină, pe aceasta din urmă fiind trecută mențiunea „ULTIMA PAGINĂ”.

Cererea de participare la concurs se completează conform Formularului standard (2) anexat la prezenta instrucțiune, semnată și datată.

Ofertele depuse prin alte mijloace decît cele menționate anterior sau la o altă adresă nu vor fi luate în considerare.

Indiferent de modalitatea de depunere/ transmitere ofertantul își asumă riscurile transmiterii ofertei, inclusiv forța majoră.

18. Modul de prezentare

Ofertantul trebuie să prezinte un exemplar al ofertei tehnice, al ofertei financiare și un exemplar al documentației care o însoțesc pe suport de hîrtie și în format electronic.

Ofertantul va elabora și prezenta un exemplar de documente originale care cuprinde oferta, precum este descris și care va fi marcat „ORIGINAL” și 2 copii ale ofertei și în mod clar marcate „COPII”.

Oferta și documentele care o însoțesc trebuie să fie tipărite sau scrise cu cerneală neirradiabilă și semnate pe fiecare pagină de reprezentantul autorizat corespunzător să angajeze ofertantul în contract. În cazul documentelor emise de instituțiile abilitate în acest sens documentele respective trebuie să fie semnate și parafate conform prevederilor legale. Oferta va conține, în mod obligatoriu, un **OPIS** al documentelor care se depun.

Orice ștersătură, adăugare, interliniere sau scris peste cel dinainte sînt valide, doar dacă sînt vizate de către

persoana autorizată să semneze oferta.

În eventualitatea unei neconcordanțe între original și copie, va prevala originalul. În cazul unor neconcordanțe între varianta pe suport de hîrtie și cea în format electronic, va prevala cea pe suport de hîrtie (original).

19. Sigilarea și marcarea ofertei

Ofertantul trebuie să sigileze oferta și documentele aferente într-un plic exterior unic netransparent pe care se vor scrie următoarele informații:

a) denumirea și adresa completă a partenerului public;

b) denumirea proiectului pentru care se depune oferta, precum și numărul Monitorului Oficial al Republicii Moldova în care a fost publicat comunicatul informativ la precali-ficare/dialog competitiv/concurs:

c) plicul exterior trebuie să fie marcat cu inscripția „A NU DESCHIDE ÎNAINTE DE DATA DE ____ 20____, ORA ____”;

d) plicul exterior trebuie să fie marcat cu denumirea și adresa ofertantului pentru a permite returnarea ofertei fără a fi deschisă în cazul în care oferta respectivă este declarată întîrziată.

Plicul exterior va conține documente care atesta eligibilitatea, documente care atestă capacitatea tehnică și documente care atestă capacitatea financiară și un plic interior care va conține oferta tehnică și oferta financiară. Oferta financiară se va introduce în plic distinct, marcat corespunzător.

Partenerul public nu își asumă nici o responsabilitate în cazul în care documentele de participare la concurs nu sînt intacte, sigilate sau plicul exterior nu este marcat conform prevederilor de mai sus.

20. Modificarea și retragerea ofertei

Orice ofertant are dreptul să modifice sau să retragă oferta numai înainte de data-limită stabilită pentru depunerea ofertei și numai printr-o solicitare scrisă în acest sens.

În cazul în care ofertantul dorește să opereze modificări în oferta deja depusă, acesta are obligația de a asigura primirea și înregistrarea modificărilor respective de către partenerul public pînă la data-limită pentru depunerea ofertelor.

Ofertantul nu are dreptul de a retrage sau de a modifica oferta după expirarea datei-limită stabilite pentru depunerea ofertelor, sub sancțiunea excluderii acestuia de la procedura de atribuire a contractului de parteneriat public-privat și a pierderii garanției pentru ofertă.

Notificarea ofertantului cu privire la modificare, substituție sau retragere trebuie să fie elaborată, sigilată, marcată, și trimisă în conformitate cu punctul 18 al prezentei Instrucțiuni în plicuri exterioare și interioare, marcate suplimentar cu „MODIFICARE”, „ÎNLOCUIRE” sau „ETRAGERE” după caz.

Nici o ofertă nu poate fi modificată de către ofertant după termenul-limită de depunere a ofertelor.

21. Oferte întîrziate

Oferta care este depusă/transmisă la o altă adresă decît cea stabilită în anunțul sau în comunicatul informativ ori care este primită de către partenerul public după expirarea datei-limită pentru depunere se returnează fără a fi deschisă .

22. Oferta comună

Mai mulți operatori economici au dreptul de a se asocia și de a depune o ofertă comună, fiind obligați să prezinte acordul de asociere în formă scrisă. Fiecare dintre aceștia își asumă obligația pentru oferta comună și răspund pentru orice consecințe ale viitorului contract de parteneriat public-privat.

Ofertanții asociați nu au dreptul de a depune alte oferte, în mod individual, pe lîngă oferta comună.

Capitolul IV
COMPONENTELE OFERTEI**23. Plicul exterior:****Documente ce atestă eligibilitatea ofertantului:**

1) declarație pe proprie răspundere, completată în conformitate cu **Formularul standard (1)** anexat la prezenta instrucțiune;

2) cererea de participare la concursul de selectare a partenerului privat, întocmită în conformitate cu modelul prevăzut în **Formularul standard (2)** anexat la prezenta instrucțiune, însoțită de documente: dovada înregistrării persoanei juridice în conformitate cu prevederile legislației Republicii Moldova, documente care atestă lipsa sau prezenta datoriilor la bugetul public național. Pentru persoanele juridice străine, operatorul economic va prezenta documente care dovedesc forma de înregistrare juridică din țara de rezidență a ofertantului;

3) declarația privind confirmarea ofertei, întocmită conform Formularului standard (3) anexat la prezenta instrucțiune. În cazul în care oferta este depusă de o asocieră, fiecare asociat, inclusiv liderul va prezenta acest formular;

4) dovada achitării taxei de participare. Ofertantul urmează să prezinte originalul dispoziției de plată a taxei de participare la concurs;

5) împuternicirea. Oferta va fi însoțită, după caz, de împuternicirea scrisă, împreună cu o copie a unui document de identitate (buletin de identitate/ Pașaport) al persoanei care reprezintă ofertantul, prin care semnatarul ofertei este autorizat să angajeze ofertantul în procedura de atribuire a contractului de parteneriat public-privat, completată conform **Formularului standard (4)** anexat la prezenta instrucțiune.

Documente ce atestă capacitatea tehnică a ofertantului:

1) implicarea în proceduri juridice. Ofertantul urmează să prezinte informații exacte cu privire la orice litigii actuale sau din trecut, conform **Formularului standard (5)** anexat la prezenta instrucțiune. Existența unor litigii împotriva ofertantului sau al oricărui asociat poate conduce la respingerea ofertei;

2) experiența generală. Ofertantul urmează să prezinte informațiile referitor la cifra de afaceri anuală, pe ultimii 5 ani, conform **Formularului standard (6)** și **Formularului standard (6A)** anexate la prezenta instrucțiune, ce urmează a fi prezentate în cazul asocierii;

3) experiența similară. Ofertantul își cere să enumere toate contractele de natură și complexitatea similară contractului de parteneriat public-privat ce urmează să fie atribuit conform **Formularului standard (7)** și **Formularului standard (7A)** anexate la prezenta instrucțiune și cerințe specifice stabilite de partenerul public urmează să stabilească în caietul de sarcini;

4) calificările personalului. Ofertantul trebuie să dispună de personal calificat corespunzător pentru executarea obligațiilor în caz de atribuire a contractului de parteneriat public-privat. Pentru fiecare funcție ofertantul va prezenta informații conform **formulelor standard (8) și (8A)** anexate la prezenta instrucțiune.

Garanția pentru ofertă. Ofertantul va prezenta dispoziția de plată în original sau, după caz, scrisoarea de garanție pentru ofertă. Garanția pentru ofertă poate fi prezentată sub formă de garanție bancară sau confirmarea achitării de către ofertant a garanției pe contul indicat de partenerul public.

La prezentarea ofertei în cadrul primei etape a procedurii de precalificare/dialog competitiv, garanția pentru ofertă nu se prezintă.

Documente care atestă capacitatea economico-**financiară:**

Ofertantul trebuie să demonstreze că are acces la sau dispune de active lichide, negrevate, linii de credit și alte mijloace financiare suficiente pentru a satisface investiția și fluxul de numerar operațional. **Formularul standard (10)** anexat la prezenta instrucțiune, în conformitate cu cerințele specificate în caietul de sarcini, trebuie să fie prezentate rapoartele financiare, inclusiv actele de audit și rapoartele de profit și pierderi pentru ultimii 5 ani, și trebuie să se demonstreze fiabilitatea poziției financiare a ofertantului, arătând profitabilitatea pe termen lung. În caz de necesitate partenerul public poate solicita informații de la instituțiile bancare indicate de ofertant.

24. Plic interior

Plicul interior va conține oferta tehnică și oferta financiară

1) Oferta tehnică

Pentru etapa de precalificare a procedurii de concurs cu precalificare, prezentarea ofertei tehnice nu este obligatorie.

Pentru etapa de precalificare a procedurii de atribuire prin dialog competitiv, partenerul public va solicita întocmirea unui proiect preliminar de ofertă tehnică preliminară **conform Formularului standard (15)** document prin care ofertantul demonstrează în cadrul primei etape a procedurii faptul că înțelege contextul în care se încadrează obiectul contractului ce rezultă în urma derulării procedurii de dialog competitiv și, de asemenea, propune soluții preliminare (generale) care răspund necesităților și constrângerilor autorității contractante, așa cum au fost acestea prezentate prin documentația descriptivă.

Ofertantul va elabora propunerea tehnică, astfel încât aceasta să respecte în totalitate cerințele prevăzute în caietul de sarcini.

Propunerea tehnică va conține:

a) sistemul de asigurare și de conducere a calității la lucrările ce fac obiectul ofertei care include:

descrierea sistemului calității aplicat la lucrare, inclusiv listele procedurilor aferente sistemului calității;

listele procedurilor tehnice de execuție ale principalelor categorii de lucrări privind realizarea obiectivului și planul de control al calității, verificărilor și încercărilor;

laboratoarele proprii, sau în bază de contract, utilizate, acreditate și autorizate, cu un grad corespunzător lucrărilor;

b) graficul de execuție a lucrării;

Ofertanții au deplină libertate de a prevedea în ofertă propriile consumuri și tehnologii de execuție, cu respectarea cerințelor calitative și cantitative prevăzute în proiectul tehnic, în caietul de sarcini și în alte acte normative în vigoare, care reglementează execuția lucrărilor.

După caz, ofertantul va prezenta o propunere tehnică ce va include o prezentare detaliată a serviciilor oferite ce răspund cerințelor specificate de partenerul public, după cum este indicat în caietul de sarcini, și orice alte informații, suficient de detaliate, astfel încât să se demonstreze caracterul adecvat și modul de prestare al serviciilor. În special, propunerea tehnică va include informații referitoare la metodologia de abordare, activități, termene etc.

2) Oferta financiară

Oferta financiară se va prezenta conform **Formularului standard (11)**, în funcție de tipul contractului ce se atribuie oferta financiară va fi completată de alte informații.

Pentru etapa de precalificare a procedurii de concurs cu precalificare/dialog competitiv, oferta financiară nu se prezintă.

Prețul din propunerea financiară va fi exprimat în lei moldovenești și euro, fără TVA (se vor face mențiuni cu privire la cursul de referință în lei moldovenești/euro, ce

va fi utilizat la compararea ofertelor).

Oferta are caracter ferm și obligatoriu din punct de vedere al conținutului pe toată perioada de valabilitate a ofertei.

Ofertantul va prezenta oferta financiară detaliată în baza elementelor componente ale prețului total propus pentru îndeplinirea contractului ce face obiectul acestei proceduri de atribuire.

În completarea formularului de ofertă financiară, ofertantul trebuie să țină cont de deducerile făcute în conformitate cu prevederile legale, dacă este cazul, precum și de toate celelalte cheltuieli necesare pentru îndeplinirea obligațiilor sale, precum și a cheltuielilor și a profitului său.

Prețurile oferite trebuie să includă taxe și impozite, precum și alte contribuții solicitate prin lege pentru serviciile prestate.

Ofertantul va elabora propunerea financiară, astfel încât aceasta să furnizeze toate informațiile solicitate cu privire la prețuri, tarife, precum și la alte condiții financiare și comerciale legate de obiectul contractului de parteneriat public-privat. Propunerea financiară va fi însoțită de devizul de cheltuieli privind oferta.

25. Ofertantul poate prezenta orice informații suplimentare pentru a completa corespunderea ofertei sale cu documentația standard. Orice documente suplimentare vor fi marcate cu fraza „**INFORMAȚII SUPLIMENTARE**” acestea fiind incluse în **Formularul standard (16)**. Informațiile sînt în scop informativ, acestea nu fac parte din ofertă, și nu vor fi luate în considerare în timpul evaluării ofertelor.

Capitolul V DESCHIDEREA OFERTELOR

26. Deschiderea ofertelor

Comisia va deschide ofertele în ședință publică, inclusiv retragerile, substituirile și modificările prezentate, în prezența reprezentanților ofertanților care doresc să asiste, la ora și locul specificate în comunicatul informativ. Reprezentanții ofertanților prezenți vor semna într-un registru care confirmă prezența lor. Ofertele se deschid în ordinea depunerii acestora. Nici o ofertă nu poate fi respinsă la deschidere, cu excepția ofertelor tardive care se returnează nedeschise.

27. La deschidere, Comisia va examina conținutul plicului exterior, pentru a stabili pentru fiecare ofertant, dacă:

(a) oferta este completă;

(b) a fost achitată taxa de participare;

(c) oferta este însoțită de garanția pentru ofertă, dacă este cazul.

28. Fiecare membru al Comisiei și fiecare ofertant care a semnat procesul-verbal de deschidere are dreptul, la solicitare, de a primi o copie de pe acesta.

29. Confidențialitate

Partenerul public are obligația de a păstra confidențialitatea asupra conținutului ofertei, precum și asupra oricărei informații privind ofertantul, a cărei dezvăluire ar putea afecta dreptul acestuia de a-și proteja proprietatea intelectuală sau secretele comerciale.

Comisia, precum și alți specialiști cooptați au obligația de a semna pe propria răspundere, înainte de preluarea atribuțiilor specifice în cadrul procesului de evaluare, o declarație de confidențialitate și imparțialitate și prin care confirmă că nu se află într-o situație care implică existența unui conflict de interese, **conform Formularului standard (12)** anexat la prezenta instrucțiune.

Informațiile cu privire la examinarea, clarificarea, evaluarea și compararea ofertelor, precum și recomandarea cu privire la atribuirea unui Contract de parteneriat public-privat, nu vor fi dezvăluite ofertanților sau oricărui

altor persoane care nu sînt oficial implicate în acest proces pînă la momentul de anunțare oficială a atribuirii contractului către ofertantul câștigător.

30. Fraudă și corupție

Ofertantul nu are dreptul de a influența sau de a încerca să influențeze Comisia în procesul de examinare și evaluare a ofertelor sau în decizia de stabilire a ofertei câștigătoare, sub sancțiunea excluderii acestuia de la procedura aplicată pentru selectarea partenerului privat.

Ofertantul are dreptul de a aduce clarificări la ofertă și/sau la documentele care însoțesc oferta numai ca urmare a unei solicitări scrise din partea partenerului public și numai în scris.

Capitolul VI PROCEDURI SPECIFICE DE EVALUARE ȘI DEPUNERE A OFERTELOR ÎN CADRUL CONCURSULUI CU PRECALIFICARE/DIALOGULUI COMPETITIV

Secțiunea 1

Precalificarea ofertanților în cadrul primei etape a procedurii de concurs cu precalificare/dialog competitiv

31. Precalificarea ofertanților în cadrul procedurii de concurs cu precalificare

Procedura, modul, criteriile și condițiile de selectare a ofertanților se vor realiza în conformitate cu prevederile punctelor 155-176 ale prezentului Regulament.

32. Precalificarea ofertanților în cadrul procedurii de dialog competitiv

Procedura, modul, criteriile și condițiile de selectare a ofertanților se vor realiza în conformitate cu prevederile punctelor 203 – 225 ale prezentului Regulament.

Secțiunea 2

Invitația de participare la etapa a doua a procedurii de concurs cu precalificare/dialog competitiv

33. Invitație la participare cu ofertă

Ofertantul care a primit invitația de participare la etapa a doua a procedurii de concurs cu precalificare sau dialog competitiv are dreptul de a obține precizări suplimentare și/sau clarificări referitoare la conținutul documentației standard.

Documentația standard pentru desfășurarea concursului cu precalificare/dialogului competitiv se va elabora în conformitate cu prevederile anexei nr.3 la prezentul Regulament. La întocmirea ofertei concursului cu precalificare/dialogului competitiv, ofertantul este obligat să precizeze documentele justificative pentru a actualiza aplicarea sa inițială la precalificare și să confirme că celelalte informații prezentate inițial la precalificare rămîn în esență corecte și sînt valabile la data depunerii ofertei. În cazul în care în documentele justificative nu s-a produs nici o modificare pe formularele standard, ofertantul, trebuie să indice în mod clar fraza „**NU S-A PRODUS NICI O SCHIMBARE**”.

Capitolul VII EVALUARE OFERTE

34. Examinarea ofertelor

Comisia în cadrul unor ședințe ulterioare ședinței de deschidere a ofertelor va examina conținutul plicului exterior pentru a stabili pentru fiecare ofertant, dacă:

a) documentele au fost semnate în mod corespunzător;

b) oferta corespunde în mod substanțial cerințelor caietului de sarcini.

O ofertă corespunzătoare este oferta care corespunde tuturor termenilor, condițiilor și specificațiilor caietului de sarcini, fără abateri sau condiții semnificative. O abatere sau condiție semnificativă reprezintă cea:

a) care afectează domeniul de aplicare, calitatea sau

executarea Contractului de parteneriat public-privat;

b) care limitează drepturile Comisiei sau obligațiile ofertantului stabilite în proiectul contractului de parteneriat public-privat după cum se prevede în caietul de sarcini; sau

c) rectificarea căreia, ar afecta în mod nedrept poziția concurențială a ofertanților care prezintă alte oferte.

Comisia poate ignora orice neconformitate minoră sau neregularitate dintr-o ofertă, care nu constituie o abatere semnificativă, cu condiția că această ignorare nu cauzează prejudicii sau afectează clasamentul relativ al oricărui ofertant.

Cazul în care o ofertă nu este corespunzătoare, aceasta va fi respinsă de către Comisie, și nu poate fi ulterior considerată corespunzătoare prin corectarea sau retragerea neconformităților.

Comisia va respinge o ofertă în oricare dintre următoarele cazuri:

a) oferta nu respectă cerințele prevăzute în documentația standard;

b) ofertantul nu transmite în perioada precizată de către Comisie clarificările solicitate;

c) ofertantul modifică, prin clarificările pe care le prezintă, conținutul propunerii tehnice și/sau al propunerii financiare, cu excepția situației în care modificarea este determinată de corectarea erorilor aritmetice;

d) oferta conține propuneri referitoare la clauzele contractuale, care sînt în mod evident dezavantajoase pentru partenerul public;

e) explicațiile solicitate nu sînt concludente și/sau nu sînt susținute de documentele justificative cerute de Comisie;

f) dacă oferta, inclusiv formularele care o însoțesc, nu corespunde cerințelor prestabilite în caietul de sarcini sau aceasta nu este completată, semnată și ștampilată în modul corespunzător.

În cazul unei oferte care are un preț neobișnuit de scăzut în raport cu lucrarea care urmează să fie executată, Comisia va solicita, în scris, detalii și precizări pe care le consideră relevante cu privire la ofertă, precum și va verifica răspunsurile care justifică prețul respectiv. În cazul în care ofertantul nu va demonstra accesul la o tehnologie specială sau la o condiție de piață mai avantajoasă care să justifice prețul propus, Comisia va respinge oferta.

35. Clarificarea ofertelor

Pentru a facilita evaluarea și compararea ofertelor, Comisia, la discreția sa, poate cere oricărui ofertant clarificarea ofertei sale, inclusiv specificațiile ofertelor sale financiare. O astfel de clarificare poate fi solicitată în orice etapă pînă la decizia de atribuire a contractului de parteneriat public-privat. Cererile de clarificare, precum și răspunsurile, trebuie să fie trimise și primite în mod scris, prin fax sau prin e-mail și nu se admite nici o schimbare substanțială în ofertă, cu excepția solicitării confirmării cu privire la corectarea erorilor aritmetice, descoperite de Comisie în timpul evaluării ofertelor.

36. Corectarea erorilor

Singura modificare a conținutului propunerii financiare care este permisă în ofertă, este corectarea eventualelor erori aritmetice.

Erorile aritmetice se corectează după cum urmează:

a) dacă există o discrepanță între prețul pentru o unitate de măsură și prețul total (care este obținut prin înmulțirea prețului cu cantitatea totală), se va lua în considerare prețul pe unitate, iar prețul total va fi corectat în mod corespunzător;

b) dacă există o discrepanță între litere și cifre se va lua în considerare valoarea exprimată în litere, iar valoarea exprimată în cifre va fi corectată în modul corespunzător.

Comisia are dreptul de a corecta erorile aritmetice numai

cu acceptul ofertantului. Dacă ofertantul nu acceptă corectarea acestor erori, oferta va fi considerată necorespunzătoare și, în consecință, va fi respinsă de către Comisie.

37. Evaluarea ofertelor

Evaluarea ofertelor și stabilirea ofertei câștigătoare se realizează de către Comisie, avîndu-se în vedere încadrarea în perioada de valabilitate a ofertelor, precum și cerințelor specificate în caietul de sarcini și comunicatul informativ.

În cazul în care atribuirea contractului de parteneriat public-privat se face în baza criteriului "cel mai mic preț", evaluarea ofertelor se realizează prin compararea prețurilor fiecărei oferte și prin întocmirea, în ordinea descrescîndă a prețurilor respective și a clasamentului în baza căruia, după acordarea marjei de preferință internă, se stabilește oferta câștigătoare.

În cazul în care atribuirea contractului de parteneriat public-privat se face în baza criteriului "oferta cea mai avantajoasă economic", evaluarea ofertelor se realizează prin acordarea pentru fiecare ofertă a unui punctaj. Partenerul public trebuie să întocmească, în ordinea descrescîndă a punctajului acordat și a clasamentului în baza căruia, după acordarea marjei de preferință, se stabilește oferta câștigătoare.

Prețurile care se compară, în scopul întocmirii clasamentului, sînt prețurile totale ofertate pentru execuția lucrării/prestarea serviciilor, fără TVA.

În cazul în care prețurile ofertate sînt egale, Comisia va atribui contractul de parteneriat public-privat ofertantului care a oferit prețul cel mai scăzut și are criteriile minime de calificare mai superioare.

În situația în care criteriul de evaluare este „oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic” elementele propunerii tehnice se vor prezenta detaliat și complet în corelație cu factorii de evaluare descriși prin algoritmul de calcul.

Comisia va evalua și compara doar ofertele determinate ca fiind corespunzătoare, ținînd cont de factorii de evaluare specificați în caietul de sarcini.

Comisia va stabili ofertantul cu cea mai avantajoasă ofertă și care, în urma evaluării a demonstrat că este capabil să îndeplinească satisfăcător cerințele contractului de parteneriat public-privat.

Determinarea va fi bazată pe o examinare a documentelor justificative cu privire la calificările ofertantului, prezentate de ofertant în oferta sa, precum și alte informații, cum ar fi planul ofertantului de producere, instrucțiuni de deservire tehnică și exploatare etc., dacă Comisia le consideră necesare și adecvate.

Capitolul VIII

ATRIBUIREA CONTRACTULUI DE PARTENERIAT PUBLIC-PRIVAT

38. Notificarea privind rezultatul concursului de selectare a partenerului privat

Înainte de expirarea perioadei de valabilitate a ofertei, partenerul public va informa ofertantul declarat câștigător prin fax și/sau prin e-mail, confirmat prin scrisoarea de notificare că oferta sa a fost declarată câștigătoare.

Notificarea cu privire la desemnarea câștigătorului va constitui temei pentru negocierea și semnarea ulterioară a contractului de parteneriat public-privat.

Partenerul public va comunica tuturor ofertanților rezultatul aplicării procedurii în cel mult 3 zile de la data semnării contractului de parteneriat public privat sau în cazul respingerii tuturor ofertelor în termen de 3 zile din data semnării procesului-verbal al ședinței Comisiei.

Partenerul public are dreptul de a nu furniza anumite informații referitoare la atribuirea contractului de parteneriat public-privat care ar putea fi cuprinse în ansamblul informațiilor pe care partenerul public trebuie să le furnizeze și

anume în situația în care această furnizare ar prejudicia:

a) interesele comerciale ale ofertanților, inclusiv cele ale ofertantului a cărui ofertă a fost declarată câștigătoare; sau

b) concurența loială între ofertanți.

39. Încheierea contractului de parteneriat public-privat

Partenerul public are obligația de a încheia contractul de parteneriat public-privat cu ofertantul a cărui ofertă a fost stabilită ca fiind câștigătoare de către Comisie. Prețul prevăzut în oferta care a fost stabilită ca fiind câștigătoare este ferm, ofertantul neavînd posibilitatea de a modifica oferta care se va constitui ca parte integrantă a contractului de parteneriat public-privat.

Proiectul contractului se negociază în cel mult treizeci (30) zile calendaristice din data primirii lui de către ofertantul desemnat câștigător. În perioada de negociere a clauzelor, în contract pot fi introduse, cu acordul reciproc al părților, condiții suplimentare, care însă nu vor putea schimba esențial condițiile fixate în caietul de sarcini și oferta câștigătorului.

În cazul în care partenerul public nu ajunge să încheie contractul cu ofertantul a cărui ofertă a fost stabilită ca fiind câștigătoare, aceasta are dreptul a de a invita ofertantul contractului sau de a anula procedura de concurs.

40. Garanția bancară de bună execuție (garanția bancară)

Din data semnării contractului de parteneriat public-privat, partenerul privat este obligat să prezinte partenerului public garanția bancară de bună execuție a contractului în forma **Formularului standard (13)** anexat la prezenta instrucțiune.

Garanția bancară este necesară pentru a proteja partenerul public împotriva riscului de neexecutare a condițiilor și termenelor de executare a contractului de parteneriat public-privat.

Perioada de valabilitate a garanției de bună execuție a contractului trebuie să fie cel puțin egală cu durata

contractului.

Scrisoarea de garanție bancară:

trebuie prezentată în original și în traducere legalizată, în limba de stat;

garanția pentru oferta depusă de ofertantul declarat câștigător va fi restituită în termen de 10 zile în baza completării **Formularului standard (14)** anexat la prezenta instrucțiune.

Partenerul public poate solicita extinderea perioadei de valabilitate a ofertei. În cazul în care ofertantul își extinde perioada de valabilitate a ofertei, perioada de valabilitate a garanției pentru ofertă va fi prelungită în mod corespunzător.

În situația în care ofertantul refuză extinderea valabilității, acesta va fi exclus din procedură.

41. Neprezentarea/neachitarea garanției pentru ofertă la data-limită de depunere a acestora conduce la respingerea ofertei

Garanția pentru ofertă va fi reținută dacă un Ofertant își retrage oferta în cursul perioadei de valabilitate a ofertei sau invalidează oferta sa.

În cazul ofertantului câștigător garanția pentru ofertă va fi reținută, dacă ofertantul:

a) nu semnează Contractul de parteneriat public-privat în termenele stabilite;

b) nu prezintă garanția bancară de bună execuție a contractului în termenele stabilite; sau nu acceptă sau refuză să accepte corectarea erorilor depistate în oferte.

Ofertanților necâștigători li se restituie garanțiile pentru ofertă în termen de 5 zile calendaristice de la data cînd aceștia au fost informați despre rezultatele concursului. Taxele de participare nu se restituie. Ofertantului câștigător i se restituie garanția pentru ofertă în termen de 10 zile calendaristice de la data prezentării garanției bancare.

42. Publicarea rezultatelor procedurii de atribuire

Comisia publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova un comunicat informativ privind desemnarea câștigătorului concursului și totalurile concursului în termen de 5 zile calendaristice din data semnării contractului.

3. De asemenea, certific faptul că nici unul dintre subcontractorii nominalizați în cadrul ofertei nu se regăsește în niciuna dintre situațiile menționate mai sus, ce determină excluderea de la procedura de atribuire.

4. Subsemnatul, declar că informațiile furnizate sînt complete și corecte în fiecare detaliu și înțeleg că partenerul public are dreptul de a solicita, în scopul verificării și confirmării declarațiilor, situațiilor și documentelor din cadrul ofertei, orice informații suplimentare privind eligibilitatea noastră, precum și experiența, competența și resursele de care dispunem.

5. Subsemnatul, autorizez prin prezenta orice instituție, societate comercială, bancă, alte persoane juridice să furnizeze informații reprezentanților autorizați ai partenerului public, cu privire la orice aspect tehnic și financiar în legătură cu activitatea noastră.

6. Înțeleg că în cazul în care această declarație nu este conformă cu realitatea sînt pasibil de încălcarea prevederilor legislației penale privind falsul în declarații.

Data [ZZ.LL.AAAA]
(numele și prenumele)

(semnătura și stampilă), în calitate de _____, legal autorizat să semnez oferta pentru și în numele (denumirea/numele operatorului economic)

Anexă
la Instrucțiunile privind derularea
procedurilor de atribuire a
contractelor de parteneriat
public-privat

Formulare standard Formular standard (1)

Operator economic, _____
(denumirea/numele)

DECLARAȚIE

Neîncadrarea în situațiile ce determină excluderea de la procedura de atribuire

1. Subsemnatul (numele și prenumele ofertantului), reprezentant împuternicit al, declar pe propria răspundere, în calitate de ofertant la procedura de atribuire a contractului de parteneriat public-privat, avînd ca obiect (denumirea obiectului contractului), sub sancțiunile aplicate faptelor de fals în acte publice, că nu ne aflăm în vreuna dintre situațiile următoare:

a) ne aflăm în proces de lichidare sau de insolabilitate, avem patrimoniul sechestrat sau activitățile noastre sînt suspendate;

b) ne-am îndeplinit obligațiile de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor de asigurări sociale către bugetul de stat, bugetele locale și bugetul asigurărilor sociale de stat, în conformitate cu prevederile legale în vigoare în Republica Moldova sau în țara în care este stabilit;

c) avem în cadrul conducerii, persoane care au fost condamnate, în ultimii 3 ani, prin hotărîrea definitivă a unei instanțe judecătorești, pentru o faptă care a adus atingere eticii profesionale sau pentru comiterea unei greșeli în materie profesională, de natură a afecta îndeplinirea viitorului contract;

d) în ultimii 2 ani nu ne-am îndeplinit sau ne-am îndeplinit în mod defectuos obligațiile contractuale din motive imputabile nouă, fapt care a produs sau este de natură să producă grave prejudicii beneficiarilor din cadrul respectivelor contracte;

e) sîntem incluși în lista de interdicție a operatorilor economici;

f) furnizăm informații false în documentele prezentate.

2. Subsemnatul, declar pe proprie răspundere, că în ultimii 5 ani, nu am fost condamnați prin hotărîrea definitivă a unei instanțe judecătorești, pentru participare la activități ale unei organizații criminale, pentru corupție, pentru fraudă și/sau pentru spălare de bani.

Formular standard (3)

DECLARAȚIA PRIVIND CONFIRMAREA OFERTEI

Către _____ (denumirea partenerului public, adresa) _____
 Stimați domni,
 Examinând documentația standard pentru elaborarea și prezentarea ofertei,
 subsemnații,

_____ (denumirea, numele ofertantului)
 reprezentanți ai ofertantului _____
 ne oferim ca, în conformitate cu prevederile și cerințele cuprinse în
 documentația standard mai sus menționată, să executăm _____

_____ (denumirea lucrului/serviciului executat)
 Ne angajăm să menținem această ofertă valabilă pentru o durată de
 _____ zile, respectiv până la data de _____ și ea va
 rămâne obligatorie pentru noi și poate fi acceptată oricând înainte de expirarea
 perioadei de valabilitate.

Dacă oferta noastră va fi acceptată, ne asumăm răspunderea de încheiere a
 contractului de parteneriat public-privat, având la bază proiectul, nu mai mult de
 30 de zile de la data primirii acestuia.

Sintem de acord că în cazul în care vreo anumită prevedere din oferta
 noastră nu corespunde termenilor și condițiilor documentelor standard, aceste
 prevederi sînt excluse prin prezenta.

Sintem conștienți și responsabili de acoperirea tuturor costurilor aferente
 procesului de pregătire și prezentare a ofertei, indiferent de rezultatul concursului
 de atribuire a contractului de parteneriat public-privat.

Înțelegem că nu sîmeți obligați să acceptați oferta cu cel mai scăzut preț
 sau orice altă ofertă pe care o puteți primi.

Data _____ / _____ / _____, legal autorizat să semnez
 în
 _____ și

 oferta _____ pentru _____
 numele _____
 _____ (denumirea ofertantului)

Formular standard (4)

ÎMPUTERNICIRE

Procură pentru depunerea ofertei pentru proiectul de parteneriat public-
 privat [denumirea proiectului de parteneriat public-privat]

Noi, [numele ofertantului și adresa juridică] prin prezenta, împuternicim:
 [numele și adresa persoanei care semnează în numele ofertantului, dacă
 ofertantul este o singură entitate, sau în numele membrului lider, dacă ofertantul
 este o asociație], cetățean [cetățean] născut pe [data] și deținînd [tipul și
 detaliile actului de identitate: pașaport etc.], care are în prezent domiciliu în
 [locul domiciliului] fiind angajat în prezent de către noi în calitate de [funcția
 persoanei respective în cadrul companiei],

în calitate de reprezentant legal („Reprezentantul”), să efectueze în
 numele nostru acțiunile, activitățile și acțiunile necesare sau solicitate în legătură
 cu prezentarea ofertei noastre pentru proiectul menționat mai sus în conformitate
 cu comunicatul informativ publicat de [partenerul public]

Fără a se limita la semnarea și prezentarea ofertei și orice alt document sau
 act, participarea la ședințe și oferirea de informații / răspunsuri partenerului public,
 reprezentîndu-ne în toate chestiunile, inclusiv la semnarea contractului de
 parteneriat public-privat.

Prin prezenta confirmăm faptul că toate acțiunile, activitățile și lucrurile
 realizate sau cauzate în mod legal de către Reprezentantul nostru, menționat mai
 sus, în conformitate cu împuternicirile conferite prin prezenta procură sau în
 vederea punerii acesteia în aplicare trebuie considerate a fi făcute de noi.

Procura este valabilă timp de _____ an și va deveni nulă dacă oferta
 prezentată, va fi respinsă.

Procură din data de _____ a lunii _____ anul, _____

(stampila/semnătura)

Formular standard (2)

[Antetul ofertantului sau a partenerului principal de proiect al unei
 întreprinderi mixte, incluzînd adresa poștală completă, numărul de telefon,
 numărul de fax, telex, și adresa telegrafică]

CERERE

de participare la concursul de selectare a partenerului privat,
 după caz precificare/dialog competitiv

A. DATE ACTUALE DESPRE OFERTANT – PERSOANĂ JURIDICĂ:

Denumirea _____

Reprezentantul legal: _____

Sediul: _____

Telefon, fax, e-mail: _____

www: _____

Persoana de contact: _____

Profilul de activitate actual: _____

Cifra de afaceri anuală (ultimii 3 ani): _____

Numărul total de angajați: _____

FORMULAR STANDARD (8)
Calificările personalului

 Numele ofertantului

FORMULAR STANDARD (7)
Informații cu privire la experiența similară

 Numele ofertantului

Ofertantul trebuie să îndeplinească cerințele specificate stabilite în această formă, după cum se prevede în caietul de sarcini.

Pe o pagină separată, folosind formatul Formularului (7A), ofertantul i se cere să enumere toate contractele, cu o cerință de investiție inițială echivalentă la _____, de natură și complexitate similară contractului pentru care ofertantul dorește să fie selectat, și întreprinsă în ultimii 5 (cinci) ani.

În cazul în care ofertantul propune să utilizeze subcontractori numiți pentru componentele critice la implementarea proiectului, de exemplu, la construcția și operarea facilității, de asemenea, ar trebui să fie furnizate pentru fiecare subcontractor pentru implementarea proiectului și următoarele informații în conformitate cu Formularul (7A).

FORMULAR STANDARD (7A)
Detaliile contractelor de natură și complexitate similare

 Numele ofertantului sau asociatului

Folosiți o foaie separată pentru fiecare contractor.

1.	Numărul contractului	
	Denumirea contractului	
	Țara	
2.	Sediul contractantului	
3.	Natura investiției și caracteristicile speciale corespunzătoare contractului.	
4.	Rolul în contract (alegeți unul)	
	☐ Contractor unic ☐ Subcontractor ☐ Prim Contractor	
	☐ Partener într-o asociație	
5.	Valoarea totală a contractului / subcontract / partea asociatului	
6.	Valoarea în echivalent euro	
7.	Data atribuirii	
8.	Data finalizării	
9.	Durata contractului/subcontractului (ani și luni) ___ ani ___ luni	
10.	Cerințe specificate	

Pentru funcțiile esențiale la implementarea contractului, ofertanții trebuie să prezinte numele a cel puțin doi ofertanți calificați pentru a îndeplini cerințele specificate stabilite pentru fiecare funcție. Datele referitoare la experiența lor, trebuie să fie prezentate pe foi separate, folosind un Formular (8A) pentru fiecare ofertant.

1.	Denumirea funcției
	Numele prim-ofertantului
	Numele ofertantului supliment
2.	Denumirea funcției
	Numele prim-ofertantului
	Numele ofertantului supliment
3.	Denumirea funcției
	Numele prim-ofertantului
	Numele ofertantului supliment
4.	Denumirea funcției
	Numele prim-ofertantului
	Numele ofertantului supliment

FORMULAR STANDARD(8A)
Datele sumare ale ofertantului

Numele ofertantului	
Funcția	Ofertant ☐ Prim ☐ Supleant
Informația despre ofertant	1. Numele ofertantului 2. Data nașterii
Angajat în prezent	3. Calificările profesionale 4. Numele angajatorului
	Adresa angajatorului
	Telefon
	Contact (manager / manager de resurse umane)
	Fax
	Denumirea funcției
	Ani cu prezentul angajator ofertantului
<i>Rezumati experiența profesională în ultimii 20 de ani, în ordine cronologică inversă. Indicați o anumită experiență tehnică și managerială corespunzătoare proiectului.</i>	
Din	Până
	Companie / proiect / funcție / experiență corespunzătoare tehnică și în management

Formular standard (9)

[Antetul băncii, incluzând adresa poștală completă, numărul de telefon, numărul de fax, telex, și adresa telegrafică]

SCRISOARE DE GARANȚIE BANCARĂ

Pentru participare la proiectul de parteneriat public-privat
 Către _____ (denumirea partenerului public) _____ (denumirea proiectului de parteneriat public-privat)
 Cu privire la procedura de selectare a partenerului privat _____ (denumirea proiectului subsemnatului) _____ (denumirea băncii) _____, având sediul înregistrat la _____ (adresa băncii) _____, ne obligăm față de _____ (denumirea ofertantului) _____ să plătim suma de _____ (suma în litere și în cifre) _____, la prima sa cerere scrisă și fără ca acesta să aibă obligația de a-și motiva cererea respectivă, cu condiția ca în cererea sa partenerul public să specifice că suma cerută și datorată este din cauza existenței unei sau mai multora dintre situațiile următoare:
 a) ofertantul _____ (denumirea /numele) _____ își retrage sau modifică oferta în perioada de valabilitate a acesteia;
 b) oferta sa fiind stabilită câștigătoare, ofertantul _____ (denumirea /numele) _____ nu a constituit garanția de bună execuție în perioada de valabilitate a ofertei;
 c) oferta sa fiind stabilită câștigătoare, ofertantul _____ (denumirea /numele) _____ a refuzat să semneze contractul de parteneriat public-privat în perioada de valabilitate a ofertei;
 d) ofertantul _____ (denumirea /numele) _____ nu acceptă rectificările, corectările greșelilor aritmetice;
 e) nu se execută vreo condiție, specificată în documentele standard înainte de semnarea contractului de parteneriat public-privat.

Prezentă garanție este valabilă pînă la data de _____ se va indica perioada de valabilitate a ofertei) _____
 Parafată de Banca _____
 (stampilă/semnătura autorizată)
 în ziua _____ luna _____ anul _____

FORMULAR STANDARD (10)

Capacitatea financiară

Numele ofertantului sau a asociatului _____

Activele și pasivele se vor rezuma în echivalent euro la cursul de schimb curent, la sfîrșitul fiecărui an pentru ultimii cinci ani. În baza angajamentelor cunoscute, se vor rezuma activele și pasivele planificate în echivalent euro pentru următorii doi ani..

Informație financiară în echivalent euro	Actuale: ultimii cinci ani					Proiectate: următorii doi ani	
	1	2	3	4	5		6
1. Active totale							
2. Active curente							
3. Pasive totale							
4. Pasive curente							
5. Profituri înainte de impozitare							
6. Profituri după impozitare							

Specificați sursele de finanțare a proiectului.

Sursa de finanțare	Suma (echivalent euro)
1.	
2.	
3.	
4.	

Atașați rapoartele financiare pentru ultimii cinci ani (pentru solicitant individual sau pentru fiecare asociat al unei asociații).

Firmele deținute de persoane fizice și asociat, pot prezenta bilanțurile certificate de un contabil, și ca suport avînd copiile declarațiilor fiscale, în cazul în care bilanțurile de audit nu sînt cerute de legile din țările lor de origine.

Formular Standard (11)
Detalierea ofertei financiare

 Numele ofertantului

Cerințe minime din punct de vedere al conținutului

Formularele standard ale ofertei financiare vor fi utilizate ca atare, după cum urmează:

- 1) FIN-1 : Detalierea pe categorii de prețuri și pe activități;
- 2) FIN-2 : Graficul de efectuare a plăților;
- 3) FIN-3 : Angajamente privind condițiile comerciale.

FIN-1 : Detalierea pe categorii de prețuri și pe activități – așa cum sînt acestea prezentate de ofertant în oferta tehnică

Fiecare activitate descrisă în oferta tehnică, trebuie să aibă echivalent în oferta financiară

Nr. d/o	Pachet de activități	Modalitatea de acceptare/recepție	Cantitatea	Prețul unitar	Prețul pe activitate (pachet de activități)
	<i>Introduceți denumirea pachetului de activități</i>				
1.1.	<i>Introduceți activitatea</i>				
	Total oferta financiară, fără TVA				
	Taxa pe valoarea adăugată (TVA)				
	Prețul total al ofertei				

FIN-2 : Graficul de prestare a serviciilor/executare a lucrărilor realizat în corelare cu punctele-cheie de control, identificate, prezentat conform următorului model:

		Luna	Luna				Total pe activitate
1.	Activitate							
	Rezultat *)							
	Preț							
2.	Activitate							
	Rezultat*)							
	Preț							
.....							
n	Activitate							
	Rezultat*)							
	Preț							

*) Prin rezultat se înțelege: rezultat final sau intermediar pentru activitățile prestate în cadrul contractului.

FIN-3 : Angajamente privind condițiile comerciale

Formular standard (12)

Declarație de imparțialitate și confidențialitate¹⁾

Eu, subsemnatul/ul _____
(indicați numele și prenumele, funcția)
declar ca îmi voi duce la îndeplinire responsabilitățile în mod onest și corect în
procesul de analiză a ofertelor și documentelor de concurs în cadrul proiectului de
parteneriat public-privat _____
?.

Sînt independent²⁾ față de toate părțile care intenționează să beneficieze de
rezultatul desfășurării evaluării³⁾. În deplinătatea competențelor și credinței mele, nu
există fapte sau împrejurări, trecute sau prezente, sau care pot să apară în viitorul
previzibil, care să pună sub semnul întrebării independența mea în ochii vreunei părți.
Dacă în cursul analizei documentelor de concurs, va deveni evident ca o asemenea
relație există, sau a fost stabilită, eu voi înceta imediat să particip la procesul analizei.

Sînt de acord să păstrez confidențialitatea oricăror informații sau documente
(„informații confidențiale”) ce îmi sînt aduse la cunoștință sau pe care le voi descoperi
sau pe care le voi pregăti pe parcursul sau în urma analizei și sînt de acord ca acestea să
fie folosite numai în scopurile analizei și nu vor fi dezvăluite altei părți terțe. De
asemenea, sînt de acord să nu rețin copii după nici o informație scrisă ori după vreun
prototip furnizat.

Informațiile confidențiale nu vor fi dezvăluite vreunui angajat care nu este
implicat în procesul analizei și implementării proiectului de parteneriat public-privat

Numele	_____
Semnătura	_____
Data	_____

¹⁾ Se va completa de către toate persoanele implicate într-un proces de evaluare
(incluzînd membrii Comisiei de concurs, cu sau fără drept de vot, și orice
observatori/experti cooptați).

²⁾ Luînd în considerare dacă există vreo relație trecută sau prezentă, directă sau
indirectă, fie financiară, profesională, sau de altă natură.

³⁾ Toți ofertanții care iau parte la selecția de oferte, fie în mod individual, fie ca
membri ai unui consorțiu, sau oricare dintre partenerii sau subcontractanții propuși de
aceștia.

Formular Standard (13)

[Antetul băncii, incluzînd adresa poștală completă, numărul de telefon,
numărul de fax, telex, și adresa telegrafică]

Scrisoare de garanție bancară de bună execuție a contractului

Către _____

(denumirea partenerului public și adresa completă)
Cu privire la contractul de parteneriat public-privat: _____

(denumirea contractului),
încheiat între _____,

în calitate de partener privat, și _____,
în calitate de partener privat, ne obligăm prin prezenta să plătim în favoarea
partenerului public, pînă la concurența sumei de _____, reprezentînd
_____ % din valoarea contractului respectiv, orice sumă cerută de acesta la
prima sa cerere însoțită de o declarația cu privire la neîndeplinirea obligațiilor ce
revin partenerului privat, astfel cum sînt acestea prevăzute în contractul de
parteneriat public-privat mai sus menționat.

Plata se va face în termenul menționat în cerere, fără nici o altă
formalitate suplimentară din partea partenerului public sau a partenerului privat.

Prezenta garanție este valabilă pînă la data de _____
(data în cifre și litere)

În cazul în care părțile contractante sînt de acord să prelungească perioada
de valabilitate a garanției sau să modifice unele prevederi contractuale, care au
efecte asupra angajamentului băncii, se va obține acordul nostru prealabil, în caz
contrar, prezenta scrisoare de garanție își pierde valabilitatea.

Parafată de Banca _____

(semnătura autorizată)

în ziua _____ luna _____ anul _____

Formular standard (14)**OFERTANT**

Către: _____

**CERERE
de restituire a garanției pentru ofertă**

Subsemnatul, _____ cu sediul în _____, solicităm prin prezenta restituirea garanției pentru ofertă, în valoare de _____, constituită în vederea participării la concursul de selectare a partenerului privat, în cadrul proiectului de parteneriat public-privat _____ inițiat de către _____ comunicat înformativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. _____ din _____.

 Ordin de plată nr. _____ Chitanța nr. _____

Restituirea garanției pentru ofertă se va face în contul societății, _____ (se va indica rechizitele bancare la care se va efectua transferul) _____

Data completării: _____

(Numele, prenumele)_____
(Funcția)_____
(Semnătura autorizată și ștampila)**Document Standard (15)****Ofertă tehnică preliminară**

Numele ofertantului sau a liderului unei asocieri

Operatorii economici trebuie să includă și oferta tehnică preliminară, document prin care ofertantul demonstrează în cadrul primei etape a procedurii faptul că înțelege contextul în care se încadrează obiectul contractului ce rezultă în urma derulării procedurii de dialog competitiv și, de asemenea, propune soluții preliminare (generale) care răspund necesităților și constrângerilor partenerului public, așa cum au fost acestea prezentate prin documentația descriptivă.

Document standard (16)

Numele ofertantului

INFORMAȚIE SUPLEMENTARĂ

Ofertantul poate prezenta orice informații suplimentare pentru a completa corespunderea ofertei sale cu documentația de concurs. Orice documente suplimentare trebuie să fie numai în scop informativ. Acestea nu fac parte din ofertă, și nu vor fi luate în considerare în timpul evaluării ofertelor.

531 HOTĂRÎRE
cu privire la Programul național de informatizare
a sferei culturii pentru anii 2012-2020

În vederea realizării obiectivelor Programului de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2011-2014, Hotărîrii Guvernului nr.255 din 9 martie 2005, „Privind Strategia Națională de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.46-50, art.336), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020 (se anexează).

2. Finantarea Programului național de informatizare a sferei culturii pe anii 2012-2020 se va efectua din bugetul

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Ministrul culturii
Ministrul finanțelor

Nr. 478. Chișinău, 4 iulie 2012.

de stat, din mijloacele speciale, granturi și alte fonduri.

3. Se recomandă autorităților administrației publice locale să prevadă în buget mijloacele necesare pentru implementarea Programului în cadrul instituțiilor de cultură din teritoriu.

4. Monitorizarea și coordonarea procesului de realizare a Programului național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020 se pun în sarcina Ministerului Culturii.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Centrului de Guvernanță Electronică (E-Government).

Vladimir FILAT

Boris Focșa
Veaceslav Negruța

Aprobat

prin Hotărîrea Guvernului nr. 478 din
4 iulie 2012

PROGRAMUL NAȚIONAL
de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020

Începutul acestui mileniu a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă a tehnologiei informaționale și a comunicațiilor (TIC). Cetățenii tuturor statelor devin membri ai unei formațiuni sociale noi – societatea cunoștințelor online, care presupune integrarea informației într-un sistem digital, facilitând astfel accesul populației la informație și, totodată, asigurând durabilitatea și preservarea acesteia.

Cultura este unul dintre elementele definitorii ale oricărei societăți. Conceptul de societate informațională intensifică potențialul cultural al unui stat, substituie modul tradițional de schimb de informații și poate exclude din cotidian unele capite mai puțin utile, ca, de exemplu, timpul pierdut pentru deplasare sau timpul de așteptare pentru a obține o carte la biblioteca publică. Într-o societate bazată pe tehnologiile comunicării electronice, informația poate fi accesată imediat, cu condiția conectării computerului la Internet. Obținerea informației prin intermediul tehnologiilor informaționale și de comunicații impune o pregătire specializată în domeniu. În plus, pentru ca informația să fie disponibilă pentru acces online, este necesară digitalizarea acesteia. Pentru a face disponibilă o informație despre o organizație, serviciile acesteia etc., este nevoie ca instituția în cauză să fie prezentă pe web.

Strategia Națională de edificare a societății informaționale - „Moldova electronică”, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 255 din 9 martie 2005, și Hotărîrea Guvernului nr.392 din 19 mai 2010 „Cu privire la crearea Centrului de Guvernanță Electronică (E-Government)” declară în calitate de direcții prioritare în domeniul informatizării sferei culturii: crearea spațiului informațional cultural, protejarea și valorificarea patrimoniului național și asigurarea accesului liber la valorile culturale naționale și universale pentru toți membrii societății prin implementarea noilor tehnologii informaționale și de comunicații.

Prezentul document are drept scop prezentarea viziunii de digitalizare a sferei culturii, motivarea necesității de dezvoltare a infrastructurii existente pentru a crea un spațiu informațional unic al patrimoniului cultural, a extinde durata de existență a obiectelor culturale, a conferi valabilitate și autoritate informației furnizate spațiului electronic despre patrimoniul cultural al Republicii Moldova și a facilita preservarea și promovarea culturii țării într-un mediu al

globalizării.

Analiza situației actuale

Implementarea Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale - „Moldova electronică” în domeniul culturii se caracterizează printr-un șir de acțiuni întreprinse de Ministerul Culturii pe parcursul ultimilor ani:

1) elaborarea Concepției Sistemului informațional automatizat, a caietelor de sarcini tehnice privind informatizarea domeniului culturii;

2) implementarea parțială a programului de evidență electronică a patrimoniului muzeal și formarea bazei de date privind bunurile culturale mobile aflate în proprietatea muzeelor naționale.

La etapa actuală, domeniul culturii se confruntă cu multiple probleme de ordin financiar, administrativ și instituțional. În acest sens, introducerea tehnologiilor informaționale în procesul de preservare și dezvoltare a sferei culturii este o oportunitate conștientizată atât de Ministerul Culturii, cât și de societatea culturală națională.

Ministerul Culturii a inițiat și a promovat ratificarea de către Republica Moldova a Convenției europene privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural (Paris, 1972), a Convenției europene pentru protecția patrimoniului arheologic (La Valette, 1992), a Convenției europene pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei (Granada, 1985), a Convenției europene privind protecția peisajului european (Florența, 2000), în scopul asigurării cadrului juridic necesar pentru activitatea eficientă în domeniul protecției monumentelor și armonizării legislației naționale cu cea internațională. Totodată, se înregistrează eforturi de stopare a procesului de degradare a patrimoniului cultural, în special cu privire la cadrul juridic și organizatoric de protecție a monumentelor.

Conform analizei efectuate de Ministerul Culturii, au fost identificate domenii prioritare pentru procesul de digitalizare: patrimoniul cultural material mobil și imobil, muzeele, bibliotecile și arhivele. Totodată, procesul de digitalizare a sferei culturii include și facilitarea accesului la informație prin rețeaua electronică, deci servicii culturale publice oferite online.

Problemele identificate sînt următoarele:

1) degradarea patrimoniului material mobil și imobil. La momentul actual, patrimoniul arhitectural și arheologic se află în pericol, au fost demolate circa 15 % din imobile și situri istorice, iar în stare de degradare avansată se află în jur de 40% dintre acestea;

2) costurile înalte de formare, păstrare și întreținere a produsului cultural:

mii lei

	Biblioteci		Muzeu	
	costuri	venituri	costuri	venituri
2010	11553,8	1183,3	15340,9	3971,4
2011	13264,5	1688,5	16315,4	6050,0

3) decalajul considerabil în ceea ce privește accesul la serviciile și produsele culturale pentru consumatorii din mediul rural și cel urban;

4) accesul limitat al societății internaționale la patrimoniul cultural al Republicii Moldova (numărul redus de obiecte din patrimoniul național material/imaterial, mobil/imobil accesibile online, lipsa registrelor online);

5) utilizarea insuficientă a potențialului patrimoniului cultural în industria culturală a Republicii Moldova.

Instituțiile teatral-concertistice și instituțiile de învățămînt artistic. În Republica Moldova există 21 de instituții teatral-concertistice profesionale, care desfășoară activitate în domeniile muzică, teatru, coregrafie. Activitatea lor este reflectată prin intermediul resurselor internet în proporție de 20 %. Deși jumătate dintre instituții au propriile pagini web, acestea prezintă doar agenda culturală și o informație sumară despre instituție și personalul artistic și de creație. Instituțiile din teritoriu, din lipsa dotării tehnice, nu au pagini web. Dintre cele 10 uniuni de creație, doar Uniunea Artiștilor Plastici și Uniunea Teatrală din Republica Moldova au pagini web. Arhiva lor nu este digitalizată.

Activitatea acestor instituții poate fi promovată și dezvoltată prin facilitarea utilizării tehnologiei informaționale, în particular prin transferarea serviciilor publice legate de acestea pe suport online. De exemplu, implementarea serviciilor de procurare sau rezervare online a biletelor la instituțiile teatral-concertistice va facilita accesul la produsul cultural, totodată orientînd atenția spre necesitățile consumatorului. Acest instrument va promova principiul competitivității între instituții, asigurînd astfel dezvoltarea acestora.

Instituțiile de învățămînt, cu excepția Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, nu dispun de pagini web. Menționăm că în Republica Moldova activează 108 școli cu profil artistic, 5 colegii și 3 licee de profil. Crearea paginilor web și implementarea unui sistem de aplicații online vor facilita accesul la serviciile acestor instituții, demonstrînd performanța lor în procesul educativ.

Bibliotecile. Bibliotecile care au beneficiat de granturi pentru asigurare cu software și cu hardware au creat rețele locale de computere și au implementat programul TINLIB sau alte resurse bazate pe formate din familia MARK, ale căror module prefigurau automatizarea ciclurilor tehnologice din biblioteci cu toate procesele și operațiile de bază (gestiunea procesului de achiziții și mișcare a fondului, catalogare și clasificare, gestiune utilizatori, circulație, activitate editorială, rapoarte etc.). Faptul că obținerea unui grant SOROS era posibilă doar cu asigurarea de către stat (de către fondatorii bibliotecilor) a unei cote de cofinanțare de cel puțin 30% din costul total al proiectelor a favorizat elaborarea unor politici și a unor programe de intervenție financiară și organizatorică din partea statului. Astfel, au fost onorate cotele de cofinanțare stabilite și au fost elaborate și aprobate Programului de dezvoltare a bibliotecilor în

Republica Moldova (1997-2000), Programul de stat pentru informatizarea Sistemului național de biblioteci (1999), Programul național de consolidare a rolului bibliotecilor în edificarea societății informaționale. Un loc important a fost rezervat bibliotecilor în Strategia Națională de edificare a societății informaționale - „Moldova electronică”, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 255 din 9 martie 2005.

Situația actuală în ceea ce privește nivelul de informatizare a bibliotecilor se caracterizează printr-un decalaj de dezvoltare în raport cu bibliotecile occidentale. Se atestă o evoluție inegală a informatizării în interiorul țării, diferența dintre biblioteci la acest capitol depinzînd mai mult de aspectele relaționale și de volumul de venituri ale fondatorilor decît de politicile și normativele naționale. Astfel, din cele 1383 de biblioteci publice care activau în Republica Moldova la începutul anului 2011, doar 17,2 % (238) erau dotate cu computere, la Internet fiind conectate 10,8 % (149) din numărul total de biblioteci, sau 62,6 % din numărul bibliotecilor dotate cu computere. Doar 47 (3,4 %) de biblioteci publice dispun de pagina web, iar diferența dintre nivelul de informatizare a bibliotecilor din spațiul rural față de cele din spațiul urban este alarmantă. Astfel, din cele 1218 biblioteci publice de la sate, doar 142 (11,6%) dispun de un calculator, doar 67 (5,5%) beneficiază de conexiune Internet și doar 12 (1%) au pagina web.

Luînd în considerare cele sus-menționate, constatăm că se înregistrează un număr scăzut de utilizatori ai bibliotecilor în raport cu capacitatea săliilor de bibliotecă și capitalul uman prezent atît în zonele rurale, cît și în cele urbane. Acest fapt este condiționat de incapacitatea financiară a instituțiilor de a întreține, prezerva și completa colecțiile de carte. Transpunerea pe suport digital a fondului de carte are avantajul facilitării accesului populației la informație diversă și utilizării resurselor online în învățămînt. Totodată, dotarea bibliotecilor publice cu calculatoare și integrarea lor într-un sistem informațional cu servicii online ar permite utilizatorilor naționali și internaționali să cunoască valorile culturale conservate la aceste instituții (documente, manuscrise, cărți de valoare națională, internațională, arhive).

Starea de fapt a sistemului național de biblioteci în ceea ce privește informatizarea este confuză. Astfel, dacă a automatiza o bibliotecă înseamnă a face ca toate modulele softului pe care ea îl implementează să se afle în funcțiune, vom constata că în Republica Moldova nu există pentru moment nici o bibliotecă informatizată cu adevărat. Cu toate acestea, au fost realizate cîteva proiecte care pot servi ca puncte de reper.

Primul dintre ele, Programul Național „Memoria Moldovei”, a fost elaborat și este implementat în mod eșalonat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în baza Programului UNESCO „Memory of the World”, în cooperare cu alte 8 biblioteci, 5 muzee de nivel național și Arhiva Națională, care dețin, alături de Biblioteca Națională, cărți și documente patrimoniale din moștenirea culturală scrisă. În urma activității de cercetare organizate în colecțiile participanților la Program au fost elaborate partea teoretico-metodologică și Registrul Programului, incluzînd documente patrimoniale de nivel internațional, național și local deținute de instituțiile participante, precum și un compartiment cu titlurile documentelor de patrimoniu de pe teritoriul Moldovei aflate, în virtutea unor circumstanțe istorice și politice, într-un șir de colecții de peste hotarele țării. În 2002, în cadrul unui grant oferit de Consiliul pentru Cercetare și Dezvoltare, Biblioteca Națională începe digitizarea documentelor de

patrimoniu, primele obiecte digitale realizate fiind prima tipăritură națională – „Cazania lui Varlaam” și revista „Viața Basarabiei”. După ce a fost acceptată, în 2005, ca membru al Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene, Biblioteca Națională devine parte în proiectul Biblioteca Digitală Europeană, edificind, în acest cadru, conform metodologiei comune și cu utilizarea unui soft de bibliotecă digitală oferit de UNESCO, Biblioteca Națională Digitală „Moldavica”, lansată oficial în 2010. În prezent aceasta conține peste 1000 de obiecte digitale structurate pe colecții patrimoniale. Prin crearea acestei biblioteci digitale este atins un scop dublu: conservarea patrimoniului național scris și imprimat prin limitarea accesului fizic la originale și asigurarea unui acces fără precedent al populației la patrimoniul național scris în varianta digitală a acestuia. La etapa a doua, urmează ca în Biblioteca Națională Digitală „Moldavica” să fie adăugate și variantele digitale ale tuturor documentelor incluse în Registrul Programului Național „Memoria Moldovei”, cuprinse în colecțiile celor 8 biblioteci mari, 5 muzee și ale Arhivei Naționale. Finalul strategic al acestui proiect urmează să fie integrarea Bibliotecii Naționale Digitale „Moldavica” în proiectul susținut de Comisia UE (bibliotecă, arhivă și muzeu digital), asigurându-se astfel accesul utilizatorilor din Moldova la colecțiile patrimoniale ale bibliotecilor din țările europene și accesul europenilor la colecțiile patrimoniale digitale din Moldova.

La ora actuală, Biblioteca Națională Digitală „Moldavica” a fost vizitată de 20 mii de vizitatori din 45 de țări, fapt care denotă un interes sporit pentru cultura scrisă din Republica Moldova.

Al doilea proiect magistral, cel care poate servi ca infrastructură pentru crearea cîmpului informațional integrat al bibliotecilor, este SIBIMOL (Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova). Scopul lui constă în crearea unui catalog național colectiv partajat, care să reflecte colecțiile tuturor bibliotecilor, oferind acces integrat la acestea din orice localitate, în bibliotecă sau la domiciliu. SIBIMOL prevede reformarea sistemului de împrumut interbibliotecar pe teritoriul Moldovei, care va include și împrumutul de documente în format digital, în biblioteca locală sau la domiciliu. Se prevede, de asemenea, asigurarea accesului cetățenilor la resursele informaționale internaționale, precum și la servicii publice digitalizate. SIBIMOL asigură descrierea unică a fiecărui document intrat în colecțiile bibliotecilor, fapt de importanță capitală pentru economia de resurse și pentru calitatea informației. Actualmente, sistemul este pregătit pentru comasarea tuturor cataloagelor electronice ale bibliotecilor computerizate. În fond, implementarea și dezvoltarea SIBIMOL-ului vor asigura informatizarea bibliotecilor și integrarea lor într-un sistem informațional, întemeiat pe relația resurse-servicii-puncte de acces. Se prevede ca sistemul să aibă peste 1 mil. 800 mii utilizatori pe întreg teritoriul Moldovei.

Prin Programul de digitalizare a bibliotecilor este recunoscută importanța bibliotecilor ca punct de acces al informației, ca instrument de dezvoltare educațională și, totodată, ca punct de acces al serviciilor publice. Serviciile prestate de bibliotecile publice cuprind servicii de împrumut, de rezervare online a unei cărți, de accesare online a cărților, de utilizare a internetului și de utilizare a materialelor de studiu online.

Prin digitalizare este asigurată realizarea misiunii de bază a unei biblioteci: crearea și consolidarea obiectivelor de lectură și de utilizare a noilor tehnologii de la o vîrstă fragedă, sprijinirea educației atât la nivel individual (autoeducație), cît și la nivel instituțional, pentru orice treaptă a educației formale, oferirea posibilităților de

dezvoltare a creativității personale, conștientizarea importanței patrimoniului cultural, artei, realizărilor științifice și inovațiilor, asigurarea accesului la serviciile și produsele culturale, promovarea dialogului intercultural, favorizarea diversității culturale, asigurarea accesului cetățenilor la informații și servicii comunitare.

Considerînd procesul de transpunere a diverselor servicii publice (agricultură, business, plata taxelor, registru) online, bibliotecile devin puncte de utilizare a acestor servicii.

Muzeele, colecțiile. În prezent pe teritoriul Republicii Moldova există peste 12 000 de monumente de istorie și cultură din diverse epoci istorice. Dintre acestea, 5704 monumente sînt incluse în Registrul monumentelor din Republica Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1531-XII din 22 iunie 1993, și beneficiază oficial de statut de monument protejat. Sub protecția statului se află 4634 de monumente de importanță națională și 1070 de importanță locală. Actualmente în țară activează 117 muzee, inclusiv 5 muzee de importanță națională. Colecțiile muzeelor însumează peste 700 mii de piese de patrimoniu cultural, care reprezintă istoria și cultura națională și universală, cea mai mare parte dintre ele aflîndu-se în proprietatea muzeelor naționale (531 mii de piese). Muzeele au implementat programe de evidență electronică a patrimoniului muzeal și de formare a bazei de date privind bunurile culturale mobile aflate în proprietatea lor (aceasta incluzînd actualmente 86641 de piese).

Ministerul Culturii, în colaborare cu Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, a creat site-ul Patrimoniul cultural imaterial în limba de stat și engleză, unde este afișat patrimoniul cultural imaterial înscris în Lista UNESCO, Registrul Național al Patrimoniului Imaterial, cu texte explicative, imagini foto, video. În total, sînt plasate peste 5 mii de imagini referitoare la diferitele elemente ale patrimoniului imaterial.

Digitalizarea patrimoniului material și imaterial permite crearea unor servicii publice pentru consumatori, care facilitează accesul la valorile culturale. Cîteva dintre acestea sînt: Sistemul informatic „Patrimoniul arheologic național”, Sistemul informatic „Patrimoniul istoric construit național”, Sistemul informatic „Patrimoniul cultural mobil național”, Sistemul informatic „Arhive de patrimoniu imaterial național”, Sistemul informatic „Muzeul Virtual”, Sistemul informatic Portalul „e-Patrimoniul”, Sistemul informatic „Patrimoniul de creație”, Sistemul informatic „Patrimoniul Arte vizuale”, Ghidul electronic „Rezervația cultural-naturală Orheiul Vechi”, Ghidul electronic „Mănăstiri și biserici”, Ghidul electronic „Cetăți”, sistemul de procurare online a biletelor.

Și societatea civilă depune eforturi în procesul de informatizare a sferei culturii, prin crearea registrelor www.monument.md, informație care va fi ulterior utilizată pentru crearea sistemelor informatice.

Este de menționat că în prezent se înregistrează un nivel sporit de utilizare a Internetului la nivel național. Conform datelor statistice, în noiembrie 2011 42,5% (aproximativ 1,5 mil.) dintre moldoveni au utilizat Internetul măcar o dată. 33% dintre moldoveni utilizează Internetul în fiecare zi, ceea ce reprezintă 1.175.000 de persoane. În ultimul semestru al anului 2010 numărul utilizatorilor de Internet prin puncte fixe a crescut în medie cu 15%. Aceste date demonstrează tendința pozitivă și frecvența sporită a utilizării Internetului pentru diverse activități. În acest sens, se prevede că serviciile culturale online vor deveni un alt scop al utilizării Internetului.

Analiza SWOT

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Proiecte de evidență electronică a obiectelor de patrimoniu deja inițiate; • Un număr important de instituții de cultură de nivel național și raional conectate la rețeaua de internet; • Inițierea procesului SIBIMOL; • Standardizarea înaltă a proceselor de evidență a obiectelor de patrimoniu; • Cadrul legal avantajos privind e-guvernarea și e-transformarea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa cadrului normativ privind informatizarea sferei culturii; • Ipsi experienței lucrătorilor din cultură privind utilizarea tehnologiilor informaționale; • Capacitățile reduse de implementare a serviciilor publice online; • Lipsa unui centru de e-cultură, care ar coordona și ar asigura implementarea proiectelor de informatizare a sferei culturii; lipsa de specialiști informaticieni calificați; • Decalajul semnificativ în utilizarea și accesul la resursele și tehnologiile informaționale între localitățile urbane și cele rurale.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Existența strategiilor și viziunilor internaționale asupra informatizării sferei culturii; • Utilizarea sporită a Internetului de către populație, inclusiv a serviciilor online; • Capacitatea sferei culturii pentru transformarea electronică a serviciilor și produselor culturale; • Deschiderea societății civile spre oferirea suportului în procesul de digitalizare a sferei culturii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Costuri înalte de implementare a tehnologiilor informaționale; • Fluctuația sporită a personalului din instituțiile de cultură cauzată de nivelul salariilor; • Instabilitatea politică și economică, fapt care împiedică considerarea digitalizării sferei culturii drept o prioritate națională.

Obiectivul general și obiectivele specifice

Obiectivul general al prezentului document este crearea infrastructurii și a spațiului informațional cultural necesar pentru prestarea serviciilor electronice în domeniul culturii.

Obiectivele specifice sint următoarele:

- 1) implementarea guvernării electronice în cadrul aparatului central al Ministerului Culturii și în instituțiile subordonate la 100% până în anul 2015;
- 2) digitalizarea patrimoniului cultural material și imaterial al Republicii Moldova la 75% până în 2020;
- 3) asigurarea digitalizării fondului de carte din bibliotecile publice la 100% până în 2020;
- 4) crearea serviciilor culturale publice online la 100% până în 2020;
- 5) asigurarea accesului publicului larg prin crearea paginilor web pentru instituțiile de cultură la 100% până în 2020.

Etapele de implementare

Spațiul cultural-informațional include toate componentele procesului de producere și difuzare a valorilor culturale (instituții teatrale-concertistice și de învățământ artistic, centre de cultură, biblioteci, muzee, arhive, obiecte și elemente de patrimoniu cultural național), precum și interacțiunea informațională dintre subiecții procesului cultural. În urma interacțiunii infocomunicaționale se constituie fondul informațional cultural, care include atât obiectele patrimoniului cultural imaterial, cât și imaginile obiectelor patrimoniului material (inclusiv în formă electronică). Informatizarea spațiului cultural presupune utilizarea tehnologiilor informaționale în organizarea procesului de producere a valorilor culturale, în asigurarea păstrării și promovării lor sincronice și diacronice, dar și în prestarea serviciilor culturale online.

Procesul de realizare a prezentului Program cuprinde următoarele etape cu acțiuni concrete, reflectate în Planul de acțiuni pentru realizarea acestuia, expus în anexă:

1) elaborarea cadrului normativ (2012-2013):

- a) elaborarea actelor normative și de reglementare aferente procesului de informatizare;
- b) analiza serviciilor și produselor din domeniul culturii care pot fi transpuse online;
- c) elaborarea proiectelor și a planurilor de acțiuni de digitizare a colecțiilor de patrimoniu la nivel de instituții de cultură;
- d) elaborarea sarcinilor și a proiectelor tehnice pentru sistemele informatice din domeniul culturii;
- e) elaborarea metodei de digitizare a diverselor tipuri și genuri de produse ale patrimoniului cultural;

2) întocmirea cadrului tehnic (2012-2015):

- a) alegerea produselor de program și a mijloacelor tehnice pentru digitizare;
- b) formarea sistemului unic de descriere a obiectelor de patrimoniu cultural după categorii;
- c) elaborarea descrierilor științifice ale obiectelor de patrimoniu cultural (după categorii, pe bază de proiecte);
- d) digitizarea obiectelor patrimoniului cultural (pe bază de proiecte ale instituțiilor de cultură);
- e) elaborarea și implementarea Portalului „e-Cultura Republicii Moldova”;
- f) elaborarea nomenclatorului serviciilor în domeniul culturii prestate online;

3) stabilirea cadrului tehnologic (2012-2015):

- a) dezvoltarea rețelelor locale și crearea rețelelor corporative ale sistemului informatic de administrare a activității în domeniul culturii, asigurarea interconexiunii dintre rețele în baza structurii informațional-comunicative create;
 - b) elaborarea și implementarea sistemelor informatice care rezultă din activitatea de bază a instituțiilor de cultură (instituții teatrale-concertistice și de învățământ artistic, centre de cultură, biblioteci, muzee, arhive);
 - c) integrarea sistemelor informatice ale Ministerului Culturii cu sistemul resurselor informaționale de stat etc.;
- 4) integrarea informațională, prestarea serviciilor electronice (2013-2020):**

- a) crearea sistemului complex de parteneriat social, colaborarea activă și echitabilă între stat, business și cetățeni, precum și asigurarea realizării problemelor care nu au fost soluționate la etapele „tehnologică” și „de rețea”;
- b) extinderea și diversificarea sistemului de servicii informaționale publice în domeniul culturii;
- c) utilizarea tehnologiilor informației și de comunicații în procesul de creare și consum al valorilor culturale (film, televiziune, comerț electronic cu obiectele de cultură, baze de date ale bibliotecilor etc.);
- d) crearea sistemului de interacțiune a structurilor de stat, societății civile și agenților economici în formarea politicii de stat în domeniul culturii, satisfacerea necesităților culturale și spirituale ale cetățenilor prin intermediul Sistemului informațional „Cultura”;
- e) crearea punctelor de acces public la informație în baza bibliotecilor publice, ținând cont de faptul că principiul-cheie al Societății Informaționale și al Societății Cunoașterii, stipulat în articolul 19 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, este libertatea de expresie și accesul liber la documente și informații, iar bibliotecile s-au constituit istoricește ca principalele deținătoare de informații și de cunoștințe.

Rezultatele scontate și indicatorii de progres

Implementarea prezentului Program va spori gradul de integrare informațională a Republicii Moldova în spațiul informațional mondial. Constituirea sistemelor informatice prevăzute de Program va spori calitatea procesului de formare a imaginii pozitive a Republicii Moldova pe plan internațional prin promovarea valorilor culturale naționale și apropierea serviciilor turistice de

cetătenii altor state.

Digitalizarea integrală a patrimoniului cultural va facilita accesul publicului la informații de valoare, asigurând prezerarea și conservarea obiectelor de patrimoniu. Totodată, aceste servicii vor deveni mai accesibile, considerând timpul economisit de către consumatori.

Muzeele, bibliotecile și arhivele vor constitui puncte importante de acces la cunoștințe, informații și educație, vor reprezenta porți de furnizare a informației, ghizi și navigatori în mediul digital. Acestea vor dezvolta mediile virtuale de învățare pentru a crește impactul asupra sectorului de educație permanentă.

Noi servicii online se dezvoltă rapid datorită interacțiunilor lor, globalizării, accesibilității indiferent de locație și posibilității de a publica personal. Muzeele, bibliotecile și arhivele vor trebui să-și deschidă depozitele pentru a umple acest mediu, care va stimula turismul, va inspira creativitatea și va crea locuri de muncă și bunăstare.

Muzeele, bibliotecile și arhivele vor furniza servicii printr-o varietate de canale de livrare, incluzând rețele, produse mobile, chioșcuri și televiziune digitală.

Realizarea acțiunilor stipulate în prezentul Program va conduce la:

- 1) participarea activă a cetățenilor la procesele sociale și democratice;
- 2) asigurarea accesului cetățenilor la valorile culturale;
- 3) reducerea decalajului cultural între zona rurală și cea urbană;
- 4) valorificarea potențialului cultural și științifico-educational;
- 5) utilizarea sporită a Internetului și a resurselor online în toate domeniile;

6) apropierea sferei culturii de consumatori.

În calitate de indicatori de performanță vor fi utilizate următoarele variabile:

- 1) 100% din patrimoniul material și imaterial transpus pe suport digital;
- 2) 100% din fondul de bibliotecă transpus pe suport digital;
- 3) 100% din instituțiile de cultură deținând pagini web;
- 4) numărul de utilizatori/vizitatori ai paginilor web;
- 5) numărul de servicii online implementate pentru instituțiile de cultură:
 - a) e-ticketing pentru 16 instituții teatral-concertistice;
 - b) tur virtual pentru 5 muzee naționale și 30% din muzeele aflate în Registrul Muzeelor;
- 6) înscrierea online în 9 instituții de învățământ artistic.

Programul va fi implementat în baza Planului de acțiuni pentru realizarea Programului național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020 (se anexează).

Colectarea informației pentru procesul de monitorizare se va face de către Ministerul Culturii și instituțiile în subordine, iar responsabilitatea pentru promovarea serviciilor online și atragerea consumatorilor va reveni instituțiilor implementatoare.

Asigurarea financiară a realizării Programului se va efectua din contul alocațiilor prevăzute anual în bugetul de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale. Pentru acoperirea costurilor care nu vor fi asigurate cu suport bugetar se vor identifica mijloace suplimentare de finanțare în conclucerea cu donatorii interni și externi, prin crearea parteneriatelor public-private și atragerea altor surse conform legislației în vigoare.

Anexă
la Programul național de informatizare
a sferei culturii pentru anii 2012-2020

PLANUL DE ACȚIUNI
privind realizarea Programului național de informatizare
a sferei culturii pentru anii 2012-2020

Nr. d/o	Obiectivele	Denumirea acțiunilor	Termenele - limită	Instituțiile responsabile	Sursele de finanțare preconizate	Indicatorii de monitorizare
1	2	3	4	5	6	7
I. E-Patrimoniu						
1.	Crearea conținuturilor digitale integrate	1) Elaborarea programului național de digitizare a patrimoniului cultural mobil (inclusiv caietul de sarcini și indicatorii)	2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Proiect elaborat și aprobat
		2) Elaborarea și aprobarea programului național de digitizare a patrimoniului cultural imobil (arheologic, arhitectural, de for public)	2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Proiect elaborat și aprobat
		3) Elaborarea și aprobarea programului național de digitizare a patrimoniului cultural imaterial	2013	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Proiect elaborat și aprobat
		4) Crearea registrelor: a) Sistemul informatic „Patrimoniul arheologic	2015	Ministerul Culturii, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor,	Ministerul Culturii	Registru elaborat

1	2	3	4	5	6	7
		național”		Centrul de Guvernare Electronică		
		b) Sistemul informatic „Patrimoniul cultural construit național”	2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Registru elaborat
		c) Sistemul informatic „Patrimoniul cultural mobil național”	2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Registru elaborat
		d) Sistemul informatic „Arhive de patrimoniu cultural imaterial național”	2014	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Registru elaborat
		e) Sistemul Informatic „Muzeul Virtual”	2014	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Sistem elaborat
		f) Sistemul Informatic Portalul „e-Patrimoniu”	2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Sistem elaborat
		g) Sistemul informatic „Patrimoniul de creație”	2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Sistem elaborat
		h) Sistemul Informatic „Patrimoniul Arte vizuale”	2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Sistem elaborat
		i) Ghidul electronic „Rezervația cultural-naturală „Orheiul Vechi”	2014	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Sistem elaborat
		j) Ghidul electronic „Mănăstiri și biserici”	2014	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Sistem elaborat
		k) Ghidul electronic „Cetăți”	2014	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Sistem elaborat
2.	Consolidarea capacităților în domeniul tehnologiilor informațio-	Desfășurarea de seminare, ateliere etc.	2012-2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	200 de persoane instruite

1	2	3	4	5	6	7
		Moldova				
		2) Elaborarea programului de digitizare a bunurilor culturale mobile clasate la categoriile „Tezaur”, „Fond”	2012	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică		Proiect elaborat și aprobat
		3) Integrearea bibliotecilor, muzeelor și Arhivei Naționale, participante la Programul Național „Memoria Moldovei”, în Biblioteca Națională Digitală „Moldavica”, în acest scop:	2015	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică		
		a) Achiziționarea unui scanner-robot de numerizare a documentelor de patrimoniu pentru utilizare în comun	2013	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică	Ministerul Culturii 1244,8 mii lei	Scanner-robot achiziționat
		b) Asigurarea participanților la proiect cu softul necesar	2013	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică	75 mii lei	Soft achiziționat
		c) Integrearea obiectelor digitale create de participanți în Biblioteca Națională Digitală „Moldavica”	2012-2020	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică		Accesul la colecții digitale prin interfața Bibliotecii Naționale Digitale „Moldavica” asigurat
		4) Conectarea Bibliotecii Naționale Digitale „Moldavica” la Biblioteca Digitală Europeană (The European Library - TEL)	2015	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică	140 mii lei	Conexiunea Bibliotecii Naționale Digitale „Moldavica” la TEL efectuată
		5) Efectuarea	2013	Ministerul	155,6 mii	Numărul de

1	2	3	4	5	6	7
II. Bibliotecii						
1. Infrastructura						
3.	Echiparea bibliotecilor publice și a muzeelor cu tehnologiile și echipamentele necesare pentru accesarea informației și serviciilor guvernamentale oferite online	1) Procurarea și instalarea calculatoarelor	2015	Ministerul Culturii, autoritățile administrației publice locale, Centrul de Guvernare Electronică	bibliotecii – 28 800 mii lei; muzeelor – 936 mii lei	Gradul de creștere a numărului total de echipamente față de anii precedenți
		2) Asigurarea accesului la Internet	2015	Ministerul Culturii, Ministerul Tehnologiei și Informației și Comunicațiilor	bibliotecii – 2070 mii lei anual; muzeelor – 175,5 mii lei anual	Numărul de stații noi de lucru pentru utilizatori
		3) Crearea de către bibliotecile publice și muzeele prin intermediul cărora să ofere cetățenilor acces gratuit la informații și servicii	2015	Ministerul Culturii	bibliotecii – 8 280 mii lei; muzeelor – 702 mii lei	Gradul de satisfacție a utilizatorilor față de dotarea tehnică; cota de informații oferite în format electronic; timpul mediu al tranzațiilor de referință;
2. Servicii electronice						
4.	Crearea conținuturilor digitale integrate la nivel național și european	1) Elaborarea programului de digitizare a colecțiilor bibliotecilor din Republica	2013	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică		Proiect elaborat și aprobat

1	2	3	4	5	6	7
	integrat al bibliotecilor informatizate	Proiectului „e-Serviciul Acces Integrat la Sistemul de biblioteci al Republicii Moldova” (e-SAISB RM) 2) Promovarea Proiectului e-SAISB RM	2014	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică		Proiect promovat
		3) Organizarea instruirii bibliotecarilor în cadrul Școlii de Biblioteconomie: a) Crearea echipei de formatori b) Elaborarea programelor de instruire	2013	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică		Lista aprobată de formatori; numărul de programe oferite pentru instruire; numărul acțiunii de instruire organizate; numărul de materiale metodice elaborate
		4) Crearea resurselor electronice și a bazelor de date, a sistemului de servicii prestate în baza lor	2015	Ministerul Culturii, autoritățile administrației publice locale, Centrul de Guvernare Electronică	1000 mii lei	Numărul de resurse electronice; numărul bazelor de date ale instituțiilor participante la SIBIMOL
		5) Implementarea sistemului de împrumut interbibliotecar, inclusiv de împrumut al documentelor în format digital	2014	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică	300 mii lei	Regulament aprobat; numărul de împrumuturi acordate în format electronic; timpul mediu de realizare a împrumutului interbibliotecar
5.	Crearea sistemului	lucrărilor de compatibilizare și demararea procesului de integrare a participanților Bibliotecii Naționale Digitale „Moldavica” la proiectul „Europeana”, bibliotecă, muzeu și arhivă digitală) 6) Participarea Bibliotecii Naționale la proiectele internaționale „Biblioteca Digitală Mondială”, „Biblioteca Francofonă Mondială” și Biblioteca Digitală a CSI „Pagini de aur” 7) Asigurarea bibliotecilor publice, muzeelor naționale, Camerei Naționale a Cărții, Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial cu echipamentul necesar pentru digitalizare; crearea unor conținuturi digitale nepatrimoniale pentru utilizatorii adulți și copii (biblioteci) 1) Formularea și aprobarea	2013	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică	2200,0 mii lei	Proiect aprobat

1	2	3	4	5	6	7
		conferințe etc.) 4) Crearea serviciilor online de vânzare a biletelor (e-ticketing) pentru instituțiile teatral-concertistice	2014	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Sistem instalat
V. PORTALUL CULTURII						
10.	Crearea Portalului Culturii	1) Proiectarea Portalului Culturii	2012	Ministerul Culturii, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Centrul de Guvernare Electronică	50 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		2) Elaborarea interfeței de accesare a Portalului Culturii	2013	Ministerul Culturii	100 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		3) Crearea portalului bibliotecilor (catalogul colectiv de cărți digitizate)	2012	Ministerul Culturii	100 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		4) Crearea portalului muzeelor	2012	Ministerul Culturii, instituțiile de profil	100 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		5) Crearea portalului instituțiilor de cultură (naționale, teritoriale, locale) – teatre, săli de concerte și de circ etc.	2015	Ministerul Culturii, instituțiile de profil	80 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		6) Crearea portalului patrimoniului cultural	2015	Ministerul Culturii	100 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		7) Crearea portalului acțiunilor culturale, naționale și internaționale organizate în Republica	2015	Ministerul Culturii	80 mii lei	Proiect elaborat și implementat

1	2	3	4	5	6	7
III. Învățământ artistic						
6.	Modernizarea a procesului educațional în instituțiile de învățământ artistic	1) Dotarea instituțiilor de învățământ artistic de specialitate cu calculatoare conectate la rețeaua Internet 2) Elaborarea paginilor web pentru instituțiile de învățământ artistic	2015	Ministerul Culturii	Mijloace speciale	Numărul unităților de calcul instalate
7.	Digitizarea documentelor de arhivă	Transpunerea documentației din arhivă în variantă electronică (manuale, cărți, lucrări din domeniu)	2014	Ministerul Culturii	Mijloace speciale	7 site-uri elaborate și lansate pentru acces public
			2020	Ministerul Culturii	Mijloace speciale	80 000 de documente stocate
IV. E-Administrare						
8.	Îmbunătățirea sistemului intern de gestionare a documentelor	1) Elaborarea sistemului de evidență și control al documentelor administrative la nivel național, central, local 2) Elaborarea sistemului de raportare la nivel național, central, local	2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică	Sistem elaborat și instalat
			2015	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii, Centrul de Guvernare Electronică	Sistem elaborat și instalat
9	Facilitarea accesului la informație al populației	1) Crearea portalului bibliotecilor 2) Crearea portalului muzeelor 3) Crearea portalului serviciilor culturale (evenimente, concerte,	2012	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Portal elaborat
			2014	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Portal elaborat
			2012	Ministerul Culturii	Ministerul Culturii	Portal elaborat

1	2	3	4	5	6	7
		Moldova				
		8) Crearea portalului serviciilor culturale	2013	Ministerul Culturii	300 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		9) Crearea de magazine electronice a obiectelor de artizanat, picturilor și altor produse culturale	2014	Ministerul Culturii, instituțiile de profil	100 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		10) Crearea site-urilor uniunilor de creație	2014	Ministerul Culturii, instituțiile de profil	60 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		11) Elaborarea ghidului enciclopedic al oamenilor de cultură (teatru, muzică, literatură, cinematografie, arte plastice)	2012	Ministerul Culturii, instituțiile de profil	150 mii lei	Proiect elaborat și implementat
		12) Elaborarea programului de digitizare a creațiilor contemporane (spectacole teatrale, muzicale etc.)	2012	Ministerul Culturii, instituțiile concertistice	50 mii lei	Proiect elaborat și aprobat
Total:		74336,1 mii lei				

532

H O T Ă R Î R E

pentru aprobarea proiectului de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a conductei de interconectare a sistemului național de transport gaze din România cu sistemul de transport gaze din Republica Moldova pe direcția râul Prut – satul Todirești, raionul Ungheni

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a conductei de interconectare a sistemului național de transport gaze

din România cu sistemul de transport gaze din Republica Moldova pe direcția râul Prut – satul Todirești, raionul Ungheni.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

**Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul finanțelor
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare**

**Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța**

Vasile Bumacov

Nr. 479. Chișinău, 4 iulie 2012.

533

H O T Ă R Î R E

cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Contractului de finanțare între Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții în scopul realizării Proiectului de reabilitare a rețelelor electrice de transport în Republica Moldova, semnat la Luxemburg la 26 iunie 2012

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Contractului de finanțare între Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții în

scopul realizării Proiectului de reabilitare a rețelelor electrice de transport în Republica Moldova, semnat la Luxemburg la 26 iunie 2012.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

**Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul finanțelor
Ministrul justiției**

**Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța
Oleg Efrim**

Nr. 480. Chișinău, 4 iulie 2012.

534**HOTĂRÎRE**

cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de împrumut între Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în scopul realizării Proiectului de reabilitare a rețelelor electrice de transport în Republica Moldova, semnat la Chișinău la 22 mai 2012

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de împrumut între Republica Moldova și Banca

Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în scopul realizării Proiectului de reabilitare a rețelelor electrice de transport în Republica Moldova, semnat la Chișinău la 22 mai 2012.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul finanțelor
Ministrul justiției

Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța
Oleg Efrim

Nr. 481. Chișinău, 4 iulie 2012.

535**HOTĂRÎRE**

cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului-cadru de împrumut între Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei întru realizarea Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, semnat la Chișinău la 16 iunie 2012

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Acordului-cadru de împrumut între Republica Moldova și

Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei întru realizarea Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, semnat la Chișinău la 16 iunie 2012.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Ministrul finanțelor
Ministrul dezvoltării regionale
și construcțiilor
Ministrul justiției

Veaceslav Negruța
Marcel Răducan
Oleg Efrim

Nr. 482. Chișinău, 4 iulie 2012.

536**HOTĂRÎRE**

cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de credit export între Republica Moldova și UniCredit Bank Austria AG privind finanțarea Proiectului „Îmbunătățirea serviciilor medicale în Spitalul Clinic Republican din Moldova”, semnat la Chișinău la 2 iulie 2012

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de credit export între Republica Moldova și UniCredit Bank Austria

AG privind finanțarea Proiectului „Îmbunătățirea serviciilor medicale în Spitalul Clinic Republican din Moldova”, semnat la Chișinău la 2 iulie 2012.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Ministrul finanțelor
Ministrul sănătății
Ministrul justiției

Veaceslav Negruța
Andrei Usatii
Oleg Efrim

Nr. 483. Chișinău, 4 iulie 2012.

537 HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare
a serviciilor de extensiune rurală pentru anii 2012-2022

Gvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia de dezvoltare a serviciilor de extensiune rurală pentru anii 2012-2022 (se anexează).

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul agriculturii
și industriei alimentare
Ministrul finanțelor

Nr. 486. Chișinău, 5 iulie 2012.

2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

Vladimir FILAT

Vasile Bumacov

Veaceslav Negruța

Aprobată
prin Hotărârea Guvernului nr.486
din 5 iulie 2012

STRATEGIA
de dezvoltare a serviciilor de extensiune rurală pentru anii 2012-2022

I. INTRODUCERE

Obiectivul definitoriu al Strategiei de dezvoltare a serviciilor de extensiune rurală pentru anii 2012-2022 (în continuare – Strategie) îl constituie racordarea la valorile și standardele europene, menită să contribuie la realizarea aspirației și a obiectivului strategic al Republicii Moldova – aderarea la Uniunea Europeană.

Întrucât existența și funcționarea serviciilor de extensiune rurală reprezintă un element indispensabil pentru sistemele agricole ale statelor membre ale Uniunii Europene, prin prezenta Strategie Republica Moldova și-a propus să realizeze trecerea, într-un interval de timp rezonabil, la un model de organizare a serviciilor de extensiune rurală bine dezvoltat, modernizat, generator de valoare adăugată înaltă, bazat pe cunoaștere și inovare și orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții în mediul rural.

Dezvoltarea serviciilor de extensiune rurală în Republica Moldova s-a consolidat odată cu implementarea Proiectului „Investiții și Servicii Rurale” (faza I – 2002-2005 și faza a II-a – 2006-2012), finanțat de Banca Mondială și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională, a căror contribuție la fortificarea și extinderea serviciilor de extensiune rurală a fost una directă și substanțială.

Mai mult decât atât, problema dezvoltării serviciilor de extensiune rurală a obținut o dimensiune strategică, fiind abordată în documente de politici atât naționale, cât și sectoriale. Astfel, ea a fost inclusă în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 289 din 7 mai 2012, precum și în Strategia națională de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 282 din 11 martie 2008.

Prezenta Strategie descrie situația curentă și definește problemele din domeniu, stabilește obiectivele și măsurile necesare a fi întreprinse, precum și aspectele legate de impactul implementării acesteia.

II. DESCRIEREA SITUAȚIEI CURENTE

2.1. Situația curentă în sectorul agricol

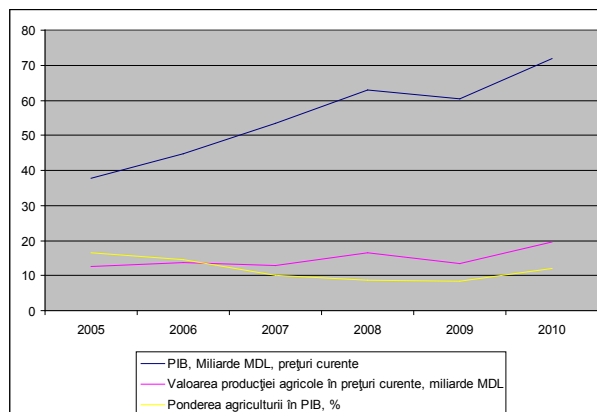
Analiza situației din sectorul agricol denotă persistența unor factori care pun în dificultate procesul de dezvoltare a întregului sector. Acești factori sînt:

- a) structura fragmentată a terenurilor agricole;
- b) concurența slabă – lipsa tehnologiilor de înaltă calitate, precum și a cunoștințelor în acest domeniu;
- c) vulnerabilitatea agriculturii la condițiile climaterice;
- d) depopularea mediului rural (migrarea în cadrul și peste hotarele țării);
- e) creșterea importului de produse agricole;
- f) lipsa structurilor organizate și instituționalizate în

cadrul sistemului de administrare din sectorul agricol.

Modul în care acești factori influențează asupra agriculturii este prezentat în figura nr.1, ce indică descreșterea producției agricole, calculată în produsul intern brut pentru anii 2005-2010.

Figura 1. Evoluția PIB-ului din sectorul agricol în anii 2005-2010

Domeniul agroalimentar constituie veriga principală a economiei țării, ponderea acestuia, la formarea produsul intern brut în anul 2010, constituind peste 18%, inclusiv agricultura – 11,9%.

Conform datelor estimative prezentate de Biroul Național de Statistică, volumul producției agricole, în anul 2010, a constituit 19,7 mlrd. lei, ceea ce atestă o creștere, în prețuri comparabile, cu 7,9% față de anul precedent și o creștere de 10,0% față de anul 2005.

Ținând cont de aceste evoluții, obiectivul principal al prezentei Strategii este asigurarea unei creșteri în domeniul agroindustrial, precum și îmbunătățirea condițiilor de viață în mediul rural prin sporirea concurenței și a productivității.

Fortificarea și extinderea rețelei de extensiune rurală au început în anul 2002, fiind îmbinate finanțarea din bugetul de stat, în mărime de 25%, ceea ce constituie cca 4 mil. lei pe an (date relevante pentru anul 2010), și finanțarea din granturi și alte surse, în mărime de 75%, ceea ce a constituit cca 12 mil. lei. În această ordine de idei, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare se va implica în dezvoltarea serviciilor de extensiune rurală, din punct de vedere atât strategic, cât și financiar, iar prezentul document de politici va crea condițiile necesare pentru întreprinderea acțiunilor de rigoare.

2.2. Structura sectorului agrar din Republica Moldova

Sectorul agrar din Republica Moldova poate fi descris din punctul de vedere al capacității de producție, precum și din punctul de vedere al tipului de proprietate, datele cu privire la structura producției fiind disponibile în tabelul 1. Tendința de bază este sporirea producției de origine animalieră și reducerea producției de origine vegetală, ceea ce solicită o atenție sporită pentru problemele privind creșterea animalelor și securitatea alimentară.

Tabelul 1. Structura producției agricole din Republica Moldova în anii 2005-2010

Anul	Producția de origine animalieră		Producția de origine vegetală		Total		Schimbări anuale, %	
	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	producția de origine animalieră	producția de origine vegetală
2005	3851	31,3	8449	68,7	12300	100	-	-
2006	4278	32,0	9079	68,0	13357	100	11,1	7,5
2007	4509	36,2	7941	63,8	12450	100	5,4	-12,5
2008	5519	34,2	10600	65,8	16119	100	22,4	33,5
2009	4987	38,8	7861	61,2	12848	100	- 9,6	- 25,8
2010	6245	32,4	13005	67,6	19250	100	25,2	65,4

Din perspectiva serviciilor de extensiune rurală și a orientării lor comerciale, **tipul de proprietate** este la fel de important. Exploatațiile agricole corporative, inclusiv societățile cu răspundere limitată, societățile pe acțiuni, cooperativele, întreprinderile individuale și cu alte forme de proprietate sînt în număr de aproximativ 1550, acoperind 1360 mii de hectare de teren arabil.

Exploatațiile agricole corporative sînt specializate în producerea grînelor, florii-soarelui, a sfecei de zahăr, fructelor și strugurilor.

Gospodăriile țărănești și gospodăriile de pe lângă casă numără aproximativ 390 mii de unități, cu o suprafață de 910 mii de hectare (în medie 2,3 ha), în timp ce gospodăriile țărănești particulare sînt în număr de 600 mii, cu o suprafață de 240 mii de hectare (în medie 0,4 ha).

Din punctul de vedere al orientării comerciale a gospodăriilor, distingem trei grupe: *gospodării de producție pentru consum propriu* (gospodării de subzistență), *gospodării de producție pentru comercializare*, cu o mică parte pentru consum propriu, precum și *gospodării de producție exclusiv pentru comercializare*. Astfel, în tabelul 2 este prezentată distribuția detaliată a exploatațiilor agricole pe grupe și după suprafață.

Tabelul 2. Numărul gospodăriilor din Republica Moldova distribuite pe grupe și după suprafață (cu excepția localităților din stînga Nistrului), anul 2008

Grupele după suprafață	< 1 ha	1 - 3 ha	4 - 5 ha	5 < 10 ha	> 10 ha	Total
Gospodării de producție pentru consum propriu (de subzistență)	333855	248105	9339	1511	170	592980
Gospodării comerciale private de producție pentru comercializare	22573	121334	17750	4318	2039	168014
Gospodării corporative de producție pentru comercializare	0	250	784	423	3100	4557
Total	356428	369689	27873	6252	5309	765551

Numărul total al gospodăriilor este de 765551, dintre care aproximativ 600 mii sînt gospodării de subzistență.

Gospodăriile orientate spre comercializare sînt cele mai relevante pentru dezvoltarea sectorului agrar din Republica Moldova. Din numărul total de 172500 de gospodării, circa 40000 au o suprafață de peste 4 ha, iar circa 5300 o suprafață de peste 10 ha. În funcție de structura acestor gospodării, suprafața lor va determina concurența în viitor. Cu cît mai mare este gospodăria, cu atît mai mari sînt șansele de sporire a productivității și a beneficiului economiei din creșterea producției prin specializare. Acest fapt va influența gospodăriile agricole de subzistență, precum și gospodăriile comerciale, micșorînd numărul

acestora pînă la 100 mii de gospodării agricole comerciale și 450 mii de gospodării agricole de subzistență.

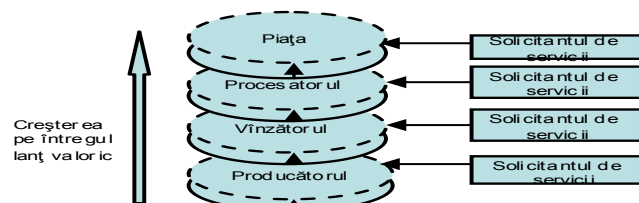
În perspectivă, piața va fi constituită, în special, din gospodării comerciale private, al căror număr este astăzi de 175 mii, iar în 2020 va constitui 100 mii, precum și din gospodării de subzistență, care, la momentul actual, predomină în sectorul rural, fiind 600 mii la număr, iar spre anul 2020 numărul acestora va constitui 450 mii.

2.3. Situația curentă în sistemul de extensiune rurală din Republica Moldova

Serviciul de extensiune rurală din țară tinde să fie în concordanță cu principiile unui sistem modern de prestare a serviciilor de consultanță. Cele mai importante două principii de funcționare a unei rețele moderne de extensiune rurală sînt: pe de o parte, *abordarea lanțului valoric*, care aduce cunoștințe și informații la toate nivelurile, de la producători pînă la piață, și, pe de altă parte, *cererea și orientarea comercială a serviciilor* prestate. Rețeaua de extensiune rurală trebuie să furnizeze cunoștințele și informațiile solicitate de clienți, în cele patru domenii indicate mai jos și, în consecință, sistemul trebuie să acționeze interactiv, acordînd cunoștințe noi clientului și reacționînd, concomitent, la solicitările acestuia.

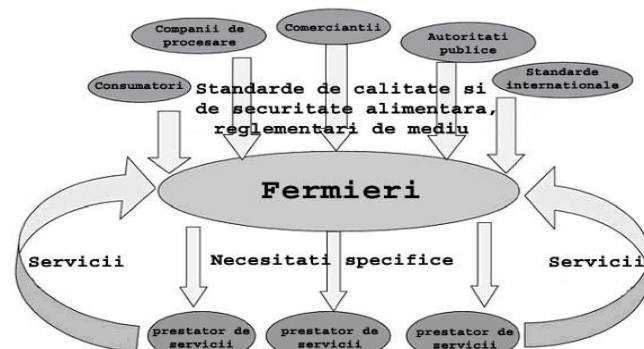
Abordarea lanțului valoric este prezentată în figura 2.

Figura 2. Abordarea lanțului valoric pentru serviciile de extensiune rurală

Complexitatea sistemului de extensiune rurală este prezentată în figura 3.

Figura 3. Cerințele sistemului de extensiune rurală

Producătorii agricoli sînt impuși în permanentă să corespundă diverselor cerințe ale verigilor lanțului valoric și aceste cerințe conduc la creșterea cererii de servicii din partea prestatorilor serviciilor de extensiune rurală. Implementarea acestei scheme este necesară și pentru sectorul agricol al Republicii Moldova.

Experiența și tradiția tergiversează încă dezvoltarea acestui sector noncomercial, pentru remedierea situației fiind necesare activități de informare, stimulare și cunoaștere, care sînt acordate de rețeaua de extensiune rurală, precum și de alte instituții și organizații, cum sînt universitățile, instituțiile de cercetare, centrele educaționale și altele.

2.4. Rețeaua serviciilor de extensiune rurală

Dezvoltarea de mai departe a serviciilor de consultanță în cadrul rețelei de extensiune rurală din Republica Moldova și obținerea de beneficii pe seama acestora trebuie să

constituie prioritate. Rețeaua de extensie rurală a jucat un rol important în acordarea de asistență producătorilor agricoli și companiilor de procesare la elaborarea planurilor de afaceri, necesare pentru accesarea subvențiilor în anul 2010.

Existența unui sistem de extensie rurală capabil să acorde producătorilor agricoli, precum și locuitorilor spațiului rural sprijin pentru accesarea unor surse de finanțare și servicii din ce în ce mai profesionale (înregistrarea gospodăriilor țărănești, aplicarea principiilor de evidență contabilă, servicii de instruire etc.), are o importanță majoră pentru dezvoltarea sectorului agrar.

Mai mult decât atât, îmbunătățirea proceselor de transfer tehnologic de la instituțiile de cercetări științifice spre rețeaua de extensie rurală și utilizatori va fi inclusă în planul de acțiuni pentru implementarea prezentei Strategii.

Rețeaua serviciilor de extensie rurală din Republica Moldova a fost creată în anul 2002, fiind finanțată din bugetul de stat, de Banca Mondială, precum și de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională. Gestionarea rețelei în cauză este realizată, la momentul actual, de către Agenția Națională de Dezvoltare Rurală (în continuare – Agenția).

Obiectivele actualei rețele de extensie rurală sînt următoarele:

a) acordarea serviciilor de asistență și informare a producătorilor din sectorul agroalimentar în planificarea afacerilor și atragerea investițiilor, precum și în domeniul legislației relevante, inclusiv forme de organizare, marketing și management financiar;

b) familiarizarea producătorilor cu cele mai performante practici de producție;

c) facilitarea accesului producătorilor la tehnologiile avansate și la piețele de desfacere prin asigurarea cu informații despre prestatorii de servicii, cumpărătorii și vînzătorii de diferite bunuri și servicii;

d) facilitarea accesului la informații prin organizarea diferitelor seminare, cursuri de instruire, zile în cîmp și diferite activități demonstrative, colectînd, sistematizînd și distribuind datele necesare;

e) identificarea anumitor probleme cu care se confruntă producătorii agricoli, cu soluționarea ulterioară a acestora la nivel local, regional sau național;

f) colaborarea cu toate structurile implicate în sistemul de extensie rurală.

2.5. Activitățile de bază ale rețelei de extensie rurală pentru perioada 2002-2010

În prezent, rețeaua serviciilor de extensie rurală are incidență asupra a 340 mii de exploatații agricole, care lucrează 670 mii ha de teren agricol. Peste 77,5% dintre acestea sînt gospodării de subzistență, care produc doar pentru consumul propriu, pe cînd gospodăriile corporative, care produc doar pentru comercializare, sînt în număr total de 2 mii, sau 0,5%.

Gospodăriile comerciale private care produc pentru comercializare, cu o mică parte pentru consumul propriu, alcătuiesc 75 mii, sau 22 % din numărul total de exploatații agricole.

Astfel, peste 156 mii de exploatații agricole, sau 46,6%, sînt gospodării cu o suprafață mai mică de 1 ha. Gospodăriile cu o suprafață de peste 10 ha alcătuiesc doar 0,7% și sînt orientate în exclusivitate spre comercializare.

Tabelul 3 reprezintă gospodăriile agricole care au beneficiat de serviciile de extensie rurală în anul 2008, distribuite după suprafață.

Tabelul 3. Numărul gospodăriilor agricole distribuite în grupuri după suprafață, în regiunile acoperite de rețeaua de servicii de extensie rurală = 44% (anul 2008)

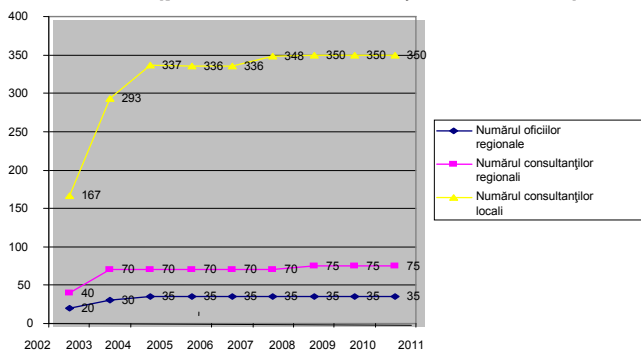
Grupuri după suprafață	< 1 ha	1 - 3 ha	4 - 5 ha	5 < - 10 ha	> 10 ha	Total
Gospodării agricole de subzistență, care produc pentru consum propriu	146896	109166	4109	665	75	260911 77.5 %
Gospodării agricole private, care produc pentru comercializare	9932	53387	7810	1900	897	73926 22 %
Gospodării agricole corporative, care produc exclusiv pentru comercializare	0	110	345	186	1365	2006 0.5 %
Numărul total	156828	162663	12264	2751	2337	336843
Pondere, %	46,6	48,3	3,6	0,8	0,7	100

În prezent, rețeaua serviciilor de extensie rurală are o acoperire de 44% din întreg teritoriul țării, ceea ce constituie 350 de primării din localitățile rurale. De serviciile în cauză beneficiază aproximativ 49% dintre gospodăriile agricole de toate categoriile.

Rețeaua serviciilor de extensie rurală este formată din 35 de oficii regionale (prestatori de servicii contractați pe un termen de doi ani, pe bază de concurs), care dispun de 75 de consultanți regionali specializați și 350 de consultanți locali, ce activează preponderent în cadrul primăriilor. Suportul și managementul rețelei sînt realizate de Oficiul central al Agenției, amplasat în mun. Chișinău.

În figura 4 este prezentată evoluția numerică a consultanților regionali și locali din cadrul rețelei de extensie rurală pe parcursul anilor 2002-2011.

Figura 4. Evoluția numerică a consultanților regionali și locali în cadrul rețelei de extensie rurală (perioada de referință 2002-2011)

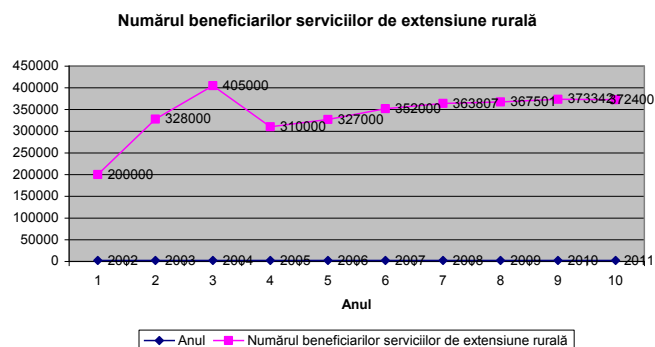
Tabelul 4 arată evoluția numerică a serviciilor prestate pe parcursul anilor de referință.

Tabelul 4. Structura serviciilor de extensie rurală după tipul de servicii și perioada de referință

Tipul de servicii prestate	Perioada de referință										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Seminare	1723	2300	3700	2264	2318	3167	3582	3113	3105	2776	
Consultații scrise	5045	3000	4400	1930	1310	1888	2152	1934	2560	2355	
Mese rotunde	1103	2700	4100	2803	2343	3946	3980	3115	3252	3283	
Vizițe în teren	12499	24500	21800	16742	15319	24622	28095	22037	20576	20400	
Consultații orale	94182	151000	196000	127294	135889	150699	160044	155680	150842	156200	
Total	114552	183500	230000	151033	157179	184322	197853	185879	180335	185014	

Referitor la beneficiarii serviciilor de extensie rurală, figura 5 prezintă modul în care a evoluat numărul de beneficiari ai acestor servicii, perioada de referință fiind 2002-2011.

Figura 5. Evoluția numerică a beneficiarilor serviciilor de extensie rurală (perioada de referință 2002-2011)

Bugetul rețelei Agenției pentru anul 2011 este de 16,3 mil. lei, dintre care cea mai mare parte este distribuită prestatorilor de servicii și consultantilor locali și regionali, inclusiv pentru instruire – 14,5 mil. lei. Finanțarea este realizată în proporție de 25% din bugetul de stat, ceea ce constituie 4,1 mil. lei, iar 75% – din partea Băncii Mondiale și Agenției Suedeze pentru Dezvoltare Internațională, constituind cca 12,2 mil. lei.

2.6. Pachetul minim al serviciilor de extensie rurală oferite de prestatorii de servicii din cadrul rețelei de extensie rurală

Rețeaua de extensie rurală prestează servicii de consultanță în patru domenii.

Domeniul tehnologic include servicii de informare și consultanță de ordin tehnologic, referitoare la tehnologiile de producție și elementele tehnologice:

- material săditor;
- protecția plantelor;
- fertilizarea solului;
- rotația culturilor;
- lucrarea solului;
- irigarea culturilor;
- recoltarea, păstrarea și depozitarea;
- utilizarea mașinilor agricole;
- îngrijirea și hrănirea animalelor.

Domeniul juridic include servicii de consultanță de ordin juridic:

- forme juridice și de organizare a entităților economice agricole;
- proprietatea funciară;
- contracte comerciale, relații de arendă, vânzarea-cumpărarea pământului;
- asistență în soluționarea problemelor de natură funciară.

Domeniul marketing include servicii de consultanță referitoare la:

- produsele agricole, prețurile și standardele de calitate pentru produsele agroalimentare;
- procurarea materialului săditor, a pesticidelor, a îngrășămintelor etc.;
- procurarea tehnicii agricole și a echipamentului de prelucrare;
- organizarea grupurilor marketing ale asociațiilor de producători, ale cooperativelor de prestări servicii etc.

Domeniul economic include servicii de consultanță de ordin economic referitoare la:

- accesul la împrumuturi și linii de creditare;
- administrarea întreprinderilor agricole;

- managementul financiar;
- elaborarea planurilor de activitate și a bugetelor entităților economice agricole;
- asistența în formarea organizațiilor de fermieri;
- elaborarea planurilor de afaceri.

Evoluția sistemului de prestare a serviciilor de consultanță este prezentată în tabelul 5. Componenta acestuia a fost relativ stabilă în ultimii ani, cu o tendință slabă de reducere a serviciilor tehnologice și de creștere a serviciilor în alte domenii.

Tabelul 5. Evoluția serviciilor de extensie rurală și divizarea acestora pe domenii, %

Domeniul serviciilor prestate	Perioada de referință									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tehnologic	35 (în formă scrisă) 72 (în formă verbală)	61	63	61,4	60,0	51	57	56,0	52,6	53,1
Juridic	5 (în formă scrisă)	12	11	11,4	12,0	15	12,6	13,1	13,3	13,2
Marketing	1 (în formă scrisă)	16	16	16,1	17,0	24	17,7	17,6	17,4	18,1
Economic	59 (în formă scrisă)	11	10	11,2	11,0	10	12,5	13,4	16,7	15,5
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Un studiu independent efectuat în august 2008, în vederea evaluării activității rețelei de extensie rurală, prezintă structura producției, împărțită pe trei tipuri de producători, într-o manieră foarte apropiată de cea prezentată mai sus. Cele trei grupe de proprietari ai gospodăriilor de fermieri sint caracterizate în felul următor:

Clientul rețelei de extensie rurală tipic primei grupe se caracterizează în felul următor:

- producția include 1,8 ha de grâne, 0,4 ha de culturi tehnice, 0,1 ha de legume de câmp, 0,01 ha de sere, 0,1 ha de pomi fructiferi, 0,3 ha de viță-de-vie;
- produsele de origine animalieră nu sint comercializate, animalele fiind crescute doar pentru consum propriu;
- tehnica agricolă utilizată este luată în arendă;
- venitul anual este mai mic de 10 mii lei;
- nu există disponibilitate de plată pentru serviciile de consultanță.

În această grupă se încadrează cca 725 mii de gospodării de fermieri, care dispun de pînă la 3 ha de teren agricol, conform datelor din tabelul 2.

Clientul rețelei de extensie rurală tipic grupei a doua se caracterizează în felul următor:

- producția include 11 ha de culturi de câmp, 5 ha de culturi tehnice, 1,8 ha de legume de câmp, 0,5 ha de livezi, și 1,2 ha de viță-de-vie;
- nu se ocupă de creșterea animalelor;
- este utilizată în cea mai mare parte tehnica agricolă personală;
- venitul anual este mai mic de 100 mii lei, o mare parte au un venit mai mic de 50 mii lei;
- există disponibilitate de plată pentru serviciile de consultanță, conform unui scheme stabilite – de la servicii gratis pentru consultații simple pînă la servicii cu plată pentru consultații mai complexe și materiale.

Grupa a treia include cea mai mare parte a clienților rețelei de extensie rurală și se caracterizează în felul următor:

- producția include 170 ha de culturi de câmp, 100 ha de culturi tehnice, 1,5 ha de legume, 18 ha de livezi, 16 ha de viță-de-vie;
- este utilizată în mare parte tehnica agricolă personală;
- venitul anual este de aproximativ 500 mii lei;
- există disponibilitate de plată pentru serviciile de

consultanță, conform unei scheme stabilite – de la servicii gratis pentru consultații simple pînă la servicii cu plată pentru consultații mai complexe și materiale.

Grupele a doua și a treia cuprind cca 5300 de gospodării de fermier în cadrul a 40000 de gospodării comerciale, cu o suprafață de peste 4 ha. Aceste gospodării pot fi considerate viitorii clienți pentru serviciile de consultanță cu caracter comercial, cu disponibilitatea de plată pentru serviciile descrise mai sus.

Conform unor sondaje recente, efectuate pe un eșantion de fermieri, clienți ai rețelei de extensiune rurală, gradul de satisfacție față de calitatea serviciilor, precum și față de consultanți este destul de mare. Mai mult decît atît, cca 90-100% dintre fermieri susțin că impactul serviciilor prestate de rețeaua de extensiune rurală este pozitiv.

2.7. Eficiența rețelei serviciilor de extensiune rurală

Eficiența rețelei de extensiune rurală a fost evaluată în 2010, în cadrul unui studiu comparativ al fermierilor care utilizau serviciile rețelei și al celor care nu aveau acces la aceste servicii, rezultatele studiului fiind foarte încurajatoare pentru dezvoltarea de mai departe a rețelei în cauză.

Rezultatele demonstrează că fermierii beneficiari ai serviciilor de extensiune rurală au fost în stare să producă o valoare adăugată brută de 50 mil. lei, în comparație cu fermierii care nu au acces la serviciile de extensiune rurală. Aceasta reprezintă 0,25% din producția agricolă (PIB-ul agricol) în 2010, sau 1% din valoarea adăugată brută agricolă. Creșterea valorii adăugate brute se datorează posibilităților de contractare a unor servicii, creșterii recoltei per hectar, precum și îmbunătățirii sistemului de vânzări.

Rezultatele sînt și mai bune în sectorul tehnologic, unde se înregistrează o creștere de 3 și chiar 4 ori a valorii adăugate brute pentru beneficiarii serviciilor de extensiune rurală, în comparație cu media producătorilor din țară.

Costul total al procesului de gestionare a rețelei de extensiune rurală în anul 2009 a fost de 15 mil. lei. În baza acestor date, în raportul de evaluare a fost fixat că 1 leu cheltuit pentru monitorizarea rețelei de extensiune rurală a contribuit la formarea unei valori adăugate brute de cel puțin 3,26 lei (48,9 mil. lei/15,0 mil. lei).

2.8. Alți prestatori de servicii

Ceilalți prestatori de servicii joacă un rol nesemnificativ în prestarea serviciilor de consultanță.

Uniunea Asociațiilor Producătorilor Agricoli din Republica Moldova „UNIAGROPROTECT” este o organizație-umbrelă pentru membrii săi – asociațiile producătorilor agricoli, dar și pentru alte entități economice din sectorul agroalimentar. „UNIAGROPROTECT” are 15 asociații regionale, care acordă consultații membrilor în domeniile financiar, contabilitate, administrare, pe cînd serviciile în domeniul tehnologic și de producție sînt reduse, comparativ cu extinderea rețelei de extensiune rurală. Grupurile-țintă ale serviciilor prestate de această organizație sînt toate tipurile de gospodării, dar cea mai mare parte (80%) o constituie gospodăriile mari, cu o suprafață de 200-500 ha.

Federația Națională a Agricultorilor din Moldova „AgroInform” dispune de o rețea de 22 de asociații regionale cu un număr total de 6000 de membri (companii agricole, gospodării private și gospodării cooperative) și aproximativ 100 de unități angajate permanent. Cele mai importante rămîn activitățile de lobby, asistență în domeniul marketing și de analiză, dezvoltarea afacerii în agricultură, dar și activități rurale și sociale, de exemplu mobilizarea femeilor în activități generatoare de venituri alternative prin intermediul cercurilor de studii și așa-numitele activități în cadrul școlilor de iarnă. Un sistem de creditare intern susține dezvoltarea acestor acțiuni.

Alți participanți în procesul de consultanță joacă un rol

important în diseminarea cunoștințelor în acest sector prin informarea cu privire la tehnologii, seminte, echipament agricol, îngrășăminte, produse pentru prevenirea și tratarea bolilor, pesticide, erbicide etc. Beneficiarii sînt locuitorii din mediul rural.

Magazinele agricole locale comercializează produse agricole și produse legate direct sau indirect de agricultură: seminte, echipament agricol, îngrășăminte, produse pentru tratarea și prevenirea bolilor, pesticide, erbicide etc.

2.9. Cercetările științifice

Pe parcursul anilor 1950-1990 a fost creat un număr impunător de instituții de cercetare în domeniul agroindustrial, asigurînd, astfel, implementarea pe scară largă a rezultatelor științifice în procesul de producție. Începînd cu anii 1990 pînă în 2001 a fost înregistrată o scădere considerabilă (42%) a numărului de cercetători angajați în cadrul instituțiilor științifice din domeniul agroalimentar. În prezent, în cele 6 instituții de cercetări în domeniu sînt angajați 349 de cercetători științifici.

Majoritatea acestora se apropie de vîrsta de pensionare, îngreunînd sarcina instituțiilor de a-și menține capacitatea de evaluare, extindere și transfer tehnologic al inovațiilor locale și străine.

Cea mai importantă instituție de cercetări științifice este **Academia de Științe a Moldovei**, iar de învățămînt agricol – **Universitatea Agrară de Stat**. Universitatea pregătește specialiști pentru un număr impunător de domenii: financiar și de management, pe de o parte, tehnic și de producție, pe de altă parte. Universitatea nu dispune de o organizație formală, care să fie responsabilă de transferul cunoștințelor de la cercetător la utilizator, fiind un prestator de servicii la necesitate, cu încheierea contractelor individuale între cercetători și prestatorii de servicii.

Impactul activității Universității rezidă în pregătirea specialiștilor în sectorul agrar.

III. DEFINIREA PROBLEMELOR CARE NECESITĂ IMPLICAREA GUVERNULUI PRIN APLICAREA UNEI POLITICI DE RIGOARE

Principala problemă, la momentul actual, este nivelul scăzut al concurenței în sectorul agrar. Pe măsură ce va crește contribuția sectorului agrar la procesul de dezvoltare economică, va spori și competitivitatea. Utilizarea tehnologiilor învechite și nivelul scăzut de mecanizare a procesului de producție conduce la o productivitate scăzută și impune necesitatea de îmbunătățire a calității procesului de producție. De asemenea, este extrem de necesară sporirea eforturilor pentru facilitarea procesului de consolidare a terenurilor. Sporirea productivității va fi realizată prin aplicarea tehnologiilor moderne. Aceasta va permite rîscumpărarea investițiilor efectuate în tehnologii și utilaje.

În prezent, sistemul de extensiune din Republica Moldova nu satisface pe deplin necesitățile din acest sector, pentru sporirea productivității, calității și a potențialelor venituri. Rețeaua de extensiune rurală are o acoperire de cca 40% din sate, exploatații agricole și terenuri agricole. Pentru asigurarea sectorului agrar cu o rețea națională, extinderea acesteia în următorii ani este absolut necesară. Totuși extinderea în cauză va ține cont de evoluția structurală a sectorului, inclusiv reducerea preconizată a numărului de exploatații agricole, de gospodării de subzistență, precum și de gospodării comerciale.

Pentru îmbunătățirea nivelului de trai al locuitorilor din spațiul rural, raza de acoperire a rețelei trebuie să includă atît gospodăriile comerciale, cît și gospodăriile de subzistență. De aceea, pe viitor, serviciile trebuie să cuprindă nu numai domeniile tehnologic și financiar (domeniile economic, juridic și marketing), care predomină astăzi în cadrul rețelei de extensiune rurală, dar și serviciile care

stimulează diversificarea activităților economice, antreprenoriatul, serviciile orientate nemijlocit spre familii.

În cele din urmă, o posibilă aderare la UE va face obligatorie pentru Republica Moldova stabilirea unui sistem de consultanță pentru fermieri, precum și a unei Rețele Naționale Rurale, care vor grupa organizațiile și administrațiile implicate în procesul de dezvoltare rurală. Rețeaua serviciilor de extensiune rurală poate juca un rol foarte important în înființarea și funcționarea/conducerea acestei rețele rurale.

În prezent serviciile prestate de rețea sînt gratuite, iar activitatea ei este dependentă în totalitate de bugetul de stat. Aceasta se datorează, în primul rînd, veniturilor scăzute ale locuitorilor din mediul rural și ale fermierilor, iar în al doilea rînd, tradiției existente a serviciilor gratuite.

Extinderea rețelei și menținerea calității serviciilor prestate prin intermediul trainingurilor organizate pentru consultanții locali și regionali necesită majorarea resurselor financiare alocate. De aceea finanțarea activității rețelei este o problemă care necesită soluționare urgentă.

IV. OBIECTIVELE STRATEGIEI

Acțiunile prevăzute în prezenta Strategie sînt în corespundere cu următoarele obiective generale și specifice:

Obiective generale:

a) dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în agricultură;

b) contribuirea la sporirea competitivității sectorului agroindustrial prin prestarea serviciilor de extensiune rurală.

Obiective specifice:

a) dezvoltarea unei rețele de extensiune rurală de la 40% în anul 2011 pînă la 65% în anul 2022;

b) creșterea numărului de beneficiari cu 20% pînă în anul 2022;

c) sporirea veniturilor beneficiarilor serviciilor de extensiune rurală cu circa 15% anual.

V. MĂSURILE NECESARE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR ȘI OBTINEREA REZULTATELOR SCONTATE

5.1. Modelul de organizare a serviciilor de extensiune rurală după anul 2012

Modelul propus pentru organizarea serviciilor de extensiune rurală se bazează pe următoarele premise:

a) rețeaua de extensiune rurală va presta servicii de consultanță nu numai în sectorul agrar, dar și locuitorilor mediului rural care necesită asistență în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai;

b) modelul rețelei de extensiune rurală va fi implementat începînd cu 1 iulie 2012, atunci cînd va înceta finanțarea rețelei de către Banca Mondială și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională;

c) modelul trebuie să acopere o cotă adecvată din teritoriul țării (cu excepția localităților din stînga Nistrului), care este determinată de numărul gospodăriilor, și nu de numărul satelor;

d) rețeaua de extensiune rurală nu poate la momentul actual sau pe viitor să dispună de o balanță financiară pozitivă, dar se mizează pe subvenții publice, care treptat vor fi micșorate;

e) va fi utilizată structura actuală a rețelei de extensiune rurală (oficii locale, regionale și oficiul central).

Grupurile-țintă ale rețelei de extensiune rurală sînt:

a) *gospodăriile de subzistență*, care activează doar pentru consum propriu și fără potențial comercial;

b) *gospodăriile comerciale*, care produc pentru comercializare, dar cu o mică parte pentru consum propriu; gospodării cu un potențial în creștere, reprezentînd tipul cel mai important în dezvoltarea acestui sector;

c) *gospodăriile corporative*, care produc exclusiv

pentru comercializare.

Vor fi prestate următoarele tipuri de servicii:

a) servicii de consultanță agricole de subzistență, care includ serviciile de bază, racordate la aspectele ce țin de utilitatea publică (protecția mediului, securitatea alimentară, igienă, bunăstarea animalelor) și orientate pentru a face gospodăriile de subzistență mai profitabile;

b) servicii de consultanță tehnologice, concentrate asupra consultațiilor specializate, inclusiv serviciile de utilitate publică acordate gospodăriilor comerciale private privind noile principii de organizare a gospodăriei, noile tehnologii, precum și administrarea acestora;

c) servicii de consultanță de ordin financiar, juridic și marketing, concentrate asupra tuturor aspectelor managementului modern cu privire la planurile de afaceri și de investiții, contabilitate și audit, legislație și tehnici de comercializare a producției;

d) servicii de consultanță cu privire la diversificarea activităților economice, antreprenoriat etc., prestate locuitorilor din spațiul rural, concentrînd atenția asupra necesității identificării și utilizării unor posibilități alternative de realizate a veniturilor;

e) servicii de consultanță sociale axate pe consultațiile acordate fermierilor și familiilor lor cu privire la îmbunătățirea condițiilor de trai.

5.2. Organizarea rețelei de extensiune rurală după 2012

Modelul propus pentru rețeaua de extensiune rurală după 2012 va fi realizat de către o organizație nonguvernamentală independentă. Din punct de vedere administrativ, aceasta nu va fi subordonată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, dar, din punct de vedere metodologic și tehnic, va fi în coordonarea Ministerului, astfel încît serviciile prestate să corespundă obiectivelor de dezvoltare a sectorului agroindustrial.

Organizația respectivă își va onora obligațiile în baza unui contract, care va descrie detaliat activitățile necesare a fi realizate, planurile de implementare, calitatea acestor activități, precum și rezultatele scontate și impactul.

Organizația care va presta serviciile de extensiune rurală va fi selectată prin intermediul procedurii de achiziții publice.

Modelul organizației nonguvernamentale a fost selectat din mai multe motive:

a) situația curentă din sistemul de extensiune rurală din Republica Moldova demonstrează că rețeaua de extensiune rurală actuală desfășoară o activitate satisfăcătoare și este un punct logic de plecare pentru modelul de organizare a rețelei pe viitor;

b) la momentul actual nu este o altă alternativă de organizație implementatoare în Republica Moldova;

c) activitatea actuală a rețelei aduce un grad de mare satisfacție în rîndul clienților;

d) actuala rețea de extensiune rurală este transparentă, fapt asigurat prin intermediul manualului de implementare, diferitor ghiduri ș.a., inclusiv prin monitorizarea și evaluarea detaliată a activității rețelei prin intermediul consiliului de observatori;

e) eventual, va fi mai ușoară privatizarea pe viitor a rețelei de către asociațiile producătorilor agricoli, precum se întîmplă în multe alte țări, rețeaua de extensiune rurală avînd statut de organizație nonguvernamentală, ceea ce nu este aplicabil unei instituții subordonate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (agenție etc.);

f) legislația UE în domeniul agrar prevede acordarea serviciilor de extensiune rurală de către organizațiile private;

g) în cadrul unei organizații nonguvernamentale procesul de recrutare a membrilor decurge mai ușor decît într-o

instituție subordonată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare;

h) introducerea elementelor de plată va fi mai ușor acceptată de către producătorii agricoli, fiind vorba de o organizație nonguvernamentală, decît atunci cînd plata s-ar realiza în folosul unei instituții subordonate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare;

i) o organizație nonguvernamentală este mai abilă în atragerea altor surse de venituri (donatori internaționali, granturi etc.), contribuind astfel la reducerea finanțării rețelei din fondurile publice.

Obligația primară a organizației este să acopere gospodăriile de subzistență și gospodăriile comerciale private, grupurile-tintă 1 și 2.

Grupul-tintă 1 cuprinde gospodăriile de subzistență, care produc doar pentru consum propriu și care nu au potențial comercial, iar grupul-tintă 2, care cuprinde gospodăriile comerciale private ce produc pentru comercializare, doar cu o mică parte pentru consum propriu, gospodării cu un potențial în creștere, reprezentînd tipul cel mai important în dezvoltarea acestui sector.

5.3. Serviciile prestate

Serviciile vor fi divizate în două grupe, care sînt indicate în tabelul 6.

Tabelul 6. Serviciile care vor fi oferite de rețeaua de extensiune rurală după 2012

Servicii gratuite	Servicii contra plată
1. Servicii generale în domeniul agriculturii, care includ și serviciile publice din cadrul domeniului tehnologic; 2. Servicii generale în domeniile economic, juridic și marketing; 3. Consultații sociale dintr-un domeniu nou; 4. Consultații cu privire la antreprenoriat în cadrul unui domeniu nou de diversificare economică și antreprenoriat	1. Servicii specializate în domeniul tehnologic, inclusiv servicii specializate cu privire la problemele publice actuale (protecția mediului, securitatea alimentară, bunăstarea animalelor, îmbunătățirea condițiilor de muncă); 2. Servicii specializate în domeniile economic, juridic și marketing; 3. Servicii specializate din domeniul de diversificare economică și antreprenoriat

Serviciile prestate gratuit pentru gospodăriile de subzistență, precum și pentru gospodăriile comerciale private vor include servicii în domeniul agriculturii și horticulturii, în domeniul tehnologic, fiind concentrate asupra principiilor de desfășurare a activităților agricole, precum și servicii în domeniul economic, juridic și marketing, cu includerea celor de utilitate publică (securitatea alimentară, condițiile de igienă, protecția mediului), în măsură să facă gospodăriile de subzistență mai profitabile, în special pentru grupul-tintă 1.

Pentru grupul-tintă 2, serviciile prestate plătite vor fi de ordin tehnologic, concentrate asupra consultațiilor specializate cu privire la noile tehnologii și management, precum și servicii de ordin economic, juridic și marketing, orientate asupra tuturor aspectelor managementului modern al gospodăriilor, cu privire la planurile de afaceri și de investiții, contabilitate și audit, aspectele legale și de marketing ale procesului de producție. Serviciile de utilitate publică, precum și serviciile specializate cu privire la diversificarea activităților economice și antreprenoriat vor face parte din pachetul de servicii prestate pentru acest grup.

Serviciile vor fi disponibile și pentru grupul-tintă 3: gospodăriile corporative care produc exclusiv pentru comercializare. Se așteaptă ca serviciile gratuite să nu fie relevante pentru acest grup-tintă, dar serviciile specializate plătite vor fi acordate la cerere. Oricum, acest grup-tintă nu va fi principalul. Gospodăriile corporative vor putea avea acces la know-how și tehnologii prin intermediul furnizorilor, precum și al personalului calificat din cadrul universităților, instituțiilor naționale și internaționale de cercetări.

În cele din urmă, serviciile rurale și sociale se vor concentra pe acordarea consultațiilor locuitorilor din mediul rural cu privire la îmbunătățirea condițiilor de trai, diversi-

ficarea activităților economice, antreprenoriat etc. și vor fi disponibile pentru ambele grupe: servicii generale prestate gratuit și servicii specializate prestate contra plată. Acest tip de servicii urmează a fi dezvoltat prin intermediul a două domenii noi: domeniul consultațiilor de ordin social și domeniul de diversificare a activităților economice și antreprenoriat.

5.4. Extinderea rețelei de extensiune rurală

Se presupune extinderea rețelei de la 40% din localitățile rurale la 65% din localități, reprezentînd marea majoritate a gospodăriilor private și a gospodăriilor corporative. Extinderea în cauză va ține cont de faptul că procesul de ajustare structurală este în plină desfășurare, în paralel cu programul de consolidare a terenurilor agricole, în următorii 10-15 ani, ca urmare reducîndu-se considerabil numărul gospodăriilor de subzistență și al gospodăriilor private comerciale. Se așteaptă o reducere de 100 mii de gospodării comerciale private în 2020, dintre care 40 – 50 mii vor avea o suprafață de peste 5 ha.

Reducerea numărului gospodăriilor comerciale private, concomitent cu micșorarea numărului gospodăriilor de subzistență, va elimina necesitatea prezenței rețelei în fiecare sat. Vor fi fortificate capacitățile oficiilor regionale, ca acestea să fie capabile să acorde consultații specializate și calificate.

Extinderea rețelei și fortificarea oficiilor regionale vor fi implementate treptat, în conformitate cu procesul structural de evoluție.

5.5. Sursele de finanțare a rețelei de extensiune rurală

Finanțarea rețelei de extensiune rurală va fi realizată prin combinarea mai multor surse. Alocațiile din bugetul de stat vor constitui sursa principală de venit în perioada primilor 10-15 ani, din cauza numărului mare de gospodării de subzistență.

Pachetul de bază al serviciilor generale de ordin tehnologic pentru desfășurarea activităților agricole și de grădinarit, precum și serviciile de utilitate publică vor fi disponibile gratuit pentru toate tipurile de gospodării, fiind orientate, în primul rînd, spre gospodăriile de subzistență și cele comerciale private.

Plata pentru serviciile complexe și specializate în cadrul tuturor domeniilor va constitui o altă sursă de venit, care va fi introdusă începînd cu anul 2013.

Cotizația de membru pentru toți producătorii agricoli înregistrați va fi voluntară pînă la luarea altei decizii și pînă la constituirea unei alte surse de venit, care va susține financiar pachetul minim de servicii de ordin tehnologic, financiar, juridic și marketing. Aceasta va fi introdusă drept sursă de venit începînd cu anul 2018, în cazul în care noua rețea de extensiune rurală va realiza 5 ani de activitate, începînd cu anul 2012, și își va demonstra capacitățile.

Cotizația de membru va fi valabilă pentru rețeaua de extensiune în general și nu pentru prestatorii de servicii regionali. Schimbarea/substituirea unui prestator de servicii regional nu va influența statutul de membru, ci doar va avea impact asupra direcției executive a rețelei.

Mai mult decît atît, statutul de organizație nonguvernamentală va face posibilă atragerea din exterior și utilizarea surselor financiare alternative, care vor contribui la dezvoltarea rețelei serviciilor de extensiune rurală.

La fel, există și multe alte mecanisme financiare disponibile, care includ diferite taxe de producție, cofinanțarea serviciilor de către mai multe autorități publice etc., și care vor fi utilizate după necesitate.

5.6. Organizarea internă

Organizarea internă a modelului va lua forma unui Consiliu, care va fi reprezentat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (cu titlu de președinte), Ministerul

Finanțelor și alte ministere relevante. Donatorii vor putea participa în calitate de observatori. Consiliul va asigura transparența și obiectivitatea în activitatea rețelei.

Implementarea va fi realizată prin intermediul actualei rețele de extensiune rurală. Fiecare prestator regional de servicii va fi independent și, în același timp, responsabil de recrutarea consultanților locali. Acești prestatori de servicii trebuie să urmeze instrucțiunile și manualele disponibile pentru toate domeniile rețelei.

Managementul rețelei va fi realizat potrivit managementului actual al acesteia, după parcurgerea procedurilor de achiziții publice.

VI. ESTIMAREA IMPACTULUI ȘI A COSTURILOR

6.1. Impactul economic

Investițiile în serviciile de extensiune rurală sunt necesare pentru dezvoltarea sectorului agricol. Nu există o alternativă de dezvoltare și fortificare a rețelei de extensiune rurală în Republica Moldova, și experiența altor state indică asupra faptului că influența acestora asupra creșterii productivității și generării venitului este de o importanță crucială.

În Republica Moldova nu au fost efectuate estimări, în termeni economici, referitoare la impactul implementării Strategiei de dezvoltare a serviciilor de extensiune rurală. Totuși datele din sondajele efectuate asupra beneficiarilor de servicii de extensiune rurală indică asupra faptului că fermierii care solicită servicii utilizează informațiile obținute, acestea având un impact pozitiv asupra activității lor. Aproape 100% din acești fermieri solicită servicii într-un domeniu specific de producție, utilizând informația obținută în urma consultației, iar 90% dintre fermieri relevă impactul pozitiv.

Mai mult decât atât, contractele speciale, implementate de rețeaua de extensiune rurală, înregistrează rezultate promițătoare și dau speranțe mari pentru rezultate semnificative, atunci când principiile (cunoștințele) de producție sînt diseminate în cadrul sectorului. Rata de diseminare scontată va fi una destul de înaltă și implementarea noilor principii va fi rapidă.

După cum s-a menționat, subvențiile publice anuale vor avea o cotă medie de aproximativ 29,3 mil. lei, ceea ce reprezintă 0,15% din PIB-ul agricol în anul 2010. Dacă factorul productivității acestui sector este de doar 1%, datorită serviciilor de consultanță prestate de rețeaua de extensiune rurală, investițiile vor fi răscumpărate în fiecare an de 7 ori.

Analiza impactului serviciilor prestate de rețeaua de extensiune rurală asupra beneficiarilor, comparativ cu performanțele fermierilor care nu solicită serviciile rețelei, este în proces de elaborare; această analiză va contribui la crearea unei imagini mai detaliate și specifice referitor la impactul serviciilor prestate de rețeaua de extensiune rurală.

6.2. Impactul asupra mediului

Impactul rețelei de extensiune rurală asupra mediului va fi dublu. Pe de o parte, intensificarea producției agricole și de horticultură va fi strîns legată de creșterea presiunii asupra mediului și a naturii, efectele acesteia fiind negative; pe de altă parte, rețeaua de extensiune rurală va presta servicii cu privire la protecția mediului, bunăstarea animalelor, îmbunătățirea condițiilor de muncă și securitatea alimentară, contribuind astfel la dezvoltarea echilibrată a acestui sector. Armonizarea legislației și a principiilor de producție la legislația UE va contribui la dezvoltarea echilibrată a sectorului agricol în întregime.

6.3. Impactul social

Un factor important este impactul social, care va fi unul considerabil. Pe de o parte, producătorii agricoli și familiile lor, precum și angajații din mediul rural vor beneficia de creșterea economică și de capacitatea generatoare de

venit a acestui sector.

Pe de altă parte, procesul de ajustare structurală a acestui sector va exclude un număr mare de producători agricoli și angajații acestora. De aceea susținerea și acordarea serviciilor de consultanță locuitorilor mediului rural cu privire la diversificarea activităților economice, precum și în domeniul social sînt foarte importante, contribuind la îmbunătățirea condițiilor de trai.

6.4. Instrumentele financiare

Rețeaua actuală de extensiune rurală este finanțată în proporție de 25% din bugetul de stat și 75% – din partea Băncii Mondiale și Agenției Suedeze pentru Dezvoltare Internațională. Însă pentru viitor sînt necesare alte surse de venit, după ce finanțarea din partea donatorilor se va finaliza în anul 2012.

Principala sursă de venit a rețelei de extensiune rurală vor fi subvențiile publice. Aceasta se datorează faptului că rețeaua va acorda consultații gospodăriilor de subzistență și altor grupuri de locuitori din mediul rural, care au nevoie stringentă de ajutor, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și sporirea veniturilor. Acest grup-țintă nu va fi în stare și nici nu va dori să plătească pentru servicii. Mai mult decât atât, acest grup este cel mai numeros și va solicita un număr impunător de servicii, deși rata solicitărilor acestora va scădea de-a lungul anilor.

Practica cotizației de membru nu este răspîndită și nici cea mai bună în Republica Moldova, dar este bine cunoscută și funcționabilă în străinătate. Strategia prevede introducerea cotizației de membru, drept o sursă de venit a rețelei de extensiune rurală în viitor, care va fi achitată de către producătorii agricoli înregistrați în mod benevol.

Plata pentru serviciile de extensiune rurală va fi o altă sursă de venit. Potrivit datelor din evaluarea impactului serviciilor de consultanță, realizată în cadrul unui studiu independent, disponibilitatea de plată a producătorilor a fost calculată în felul următor: disponibilitatea de plată pentru servicii a producătorilor și prețul pe care acești producători îl găsesc acceptabil pentru fiecare tip de servicii. Prețul acceptabil pentru servicii va dicta complexitatea acestora. Rata medie pentru servicii este de 25 lei, în baza disponibilității de plată a beneficiarilor actualei rețele.

În consecință, pachetul financiar va fi alcătuit din diverse surse de venit. Totuși introducerea cotizației de membru și a serviciilor cu plată, precum și a altor instrumente de plată, în afara subvențiilor publice, va fi realizată prin reducerea treptată a fondurile publice de la 100%, în prezent, la 50%, în anul 2022.

În cele din urmă, distribuirea financiară a fondurilor publice și a altor surse de venit urmează a fi în proporție de 50 la 50 pînă în anul 2022.

Extinderea rețelei cu 60% va conduce la creșterea bugetului cu 100%, datorită noilor recrutări, proceselor de instruire, precum și menținerii acestui nivel de acoperire prin consultanții locali și regionali.

Finanțarea publică necesară a fi efectuată în perioada anilor 2012-2022 este estimată la cca 230,5 mil. lei, finanțarea anuală constituind cca 23 mil. lei, iar în anul 2017 suma maximă necesară pentru finanțare va constitui 23,3 mil lei. Dacă factorul productivității în acest sector va crește cu un punct, grație activității rețelei de extensiune rurală, ceea ce este real și predictibil, reieșind din experiența producătorilor agricoli care utilizează serviciile de consultanță, atunci investițiile publice vor fi răsplătite de peste 9 ori în fiecare an.

În tabelul 7 este prezentată modalitatea de finanțare a serviciilor de extensiune rurală, cu indicarea surselor de proveniență a mijloacelor financiare necesare, pentru perioada anilor 2012-2022, anul 2011 fiind an de referință.

Tabelul 7. Modalitatea de finanțare a serviciilor e extensiune rurală, anii 2011-2022

Sursa de proveniență	Perioada											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Plata pentru servicii, mil. lei	0	0	0,25	0,5	0,75	1,0	1,25	1,9	2,5	5,0	7,5	10,0
Cotizația de membru, mil. lei	0	0	0	0	0	0	0	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0
Subvenții din partea statului, mil. lei	4,1	8,7	20,00	20,00	20,00	21,0	22,05	20,95	19,91	18,91	17,97	17,08
Subvenții din partea statului, %	25,0	62,6	98,8	97,6	96,4	95,5	94,6	87,8	81,6	70,3	60,4	53,3
Banca Mondială, mil. lei	12,2	6,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total, mil. lei	16,3	16,3	20,25	20,50	20,75	22,0	23,3	23,85	24,42	26,91	29,47	32,08

Plățile pentru serviciile de extensiune rurală vor fi introduse succesiv.

Pe parcursul anului 2012 va fi desfășurată o campanie de informare, care va avea drept țintă fermierii și care va pregăti terenul pentru introducerea principiului de plată, începând cu anul 2013. Se preconizează că, în anul 2013, cca 100 mii de servicii vor fi achitate la prețul de 25 lei per serviciu. Numărul de servicii cu plată va crește pe parcursul perioadei de extindere a rețelei de extensiune rurală și plata pentru anumite servicii va fi obligatorie, de la 100 mii de servicii în anul 2018 la 400 mii în anul 2022. Aceste estimări se bazează pe extinderea rețelei și sporirea solicitărilor de servicii specializate din partea gospodăriilor comerciale private și a celor corporative.

Principiul cotizației de membru se va implementa treptat. Pe parcursul anului 2018 va fi inițiată recrutarea membrilor din rândurile producătorilor agricoli înregistrați, astfel se prognozează achitarea de către circa 20 mii de membri a cotizației în valoare de aproximativ 50 lei. Până în anul 2022 se preconizează o creștere a numărului de membri până la 100 mii de producători agricoli înregistrați, care vor achita o cotizație de 50 de lei. După anul 2022 se așteaptă o descreștere a numărului membrilor, în condițiile în care va fi realizată ajustarea structurală a sectorului, care va conduce la înregistrarea a mai puține gospodării comerciale private, dar, în schimb, mai mari, astfel fiind condiționată și creșterea profitului și, respectiv, a cotizației de membru după anul 2022.

VII. REZULTATELE SCONTATE ȘI INDICATORII DE PROGRES

Implementarea prezentei Strategii va fi monitorizată prin intermediul rezultatelor obținute și a indicatorilor de progres. Ca urmare a realizării Strategiei, vor fi obținute următoarele rezultate:

- extinderea rețelei de extensiune rurală;
- elaborarea cadrului legislativ și de reglementare privind organizarea serviciilor de extensiune rurală;
- contractarea unei organizații nonguvernamentale ce va gestiona rețeaua de extensiune rurală;
- instruirea continuă a consultantilor din cadrul rețelei, precum și a beneficiarilor serviciilor de extensiune;
- organizarea și implementarea loturilor demonstrative;
- crearea locurilor noi de muncă;
- diversificarea gamei serviciilor prestate de rețeaua

de extensiune etc.

Indicatorii de progres privind implementarea Strategiei vor fi următorii:

- extinderea rețelei de extensiune rurală până la 65%;
- majorarea numărului beneficiarilor serviciilor de consultanță cu 20%;
- sporirea veniturilor beneficiarilor serviciilor de extensiune rurală cu circa 15% anual;
- creșterea valorii adăugate brute în agricultură;
- sporirea exporturilor de produse agroalimentare;
- reducerea numărului populației din mediul rural aflate sub pragul sărăciei etc.

VIII. ETAPELE DE IMPLEMENTARE

Implementarea Strategiei se va efectua în două etape.

Etapa I de implementare se referă la perioada 2012-2017 și este expusă detaliat în Planul de acțiuni pentru anii 2012-2017, conform anexei la prezenta Strategie.

Planul de acțiuni servește drept mecanism de bază pentru implementarea Strategiei, stabilește obiectivele specifice și acțiunile necesare pentru atingerea lor, rezultatele/beneficiile scontate, termenele-limită, instituțiile responsabile și indicatorii pentru verificarea implementării rezultatelor.

După realizarea Planului de acțiuni pentru anii 2012-2017, în baza recomandărilor, precum și a rezultatelor evaluate, va fi elaborat și aprobat un Plan nou de acțiuni, ce vizează a II-a etapă de implementare, care va cuprinde perioada 2018-2022.

IX. PROCEDURA DE RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

Indicatorii de monitorizare propuși vor fi utilizați pentru stabilirea punctelor de referință, potrivit situației din anul 2011. Situația curentă cu privire la indicatorii propuși este sistematizată și monitorizată de către Unitatea Servicii de Extensiune Rurală din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

În particular, procedura de monitorizare a serviciilor de extensiune rurală privind indicatorii de performanță este bine determinată și va progresa și mai mult atunci când rețeaua de extensiune rurală va fi computerizată, fiind instalată o bază de date.

Instrumentul de monitorizare și evaluare a fost elaborat și constă dintr-un sistem informațional (bază de date) cu diferite niveluri de acces (de ex. nivelul consultantului local, nivelul prestatorilor de servicii și nivelul oficiului central).

1	2	3	4	5	6
	4.5. Implementarea programului de instruire cu tematici noi	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Institutul Științific de Profil	Nu necesită acoperire financiară	Program coordonat și aprobat
	4.6. Dezvoltarea capacităților angajaților direcțiilor agricole raionale	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; direcțiile agricole raionale	3980,0	Număr de activități identificate/implementate
5. Identificarea altor surse financiare pentru diversificarea activităților rețelei de extensivitate rurală	5.1. Atragerea investitorilor din exterior și locale pentru finanțarea suplimentară a activităților rețelei de extensivitate rurală	2012-2017	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare		Diversificarea activităților rețelei de extensivitate
Obiectivul specific 2: Creșterea numărului de beneficiari cu 20% până în anul 2022					
6. Promovarea activităților rețelei de extensivitate rurală	6.1. Evaluarea necesităților, organizarea cursurilor de instruire, elaborarea manualelor, pregătirea către editare și editarea cărților și broșurilor respective	2012-2017	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Institutul Științific de Profil Agrar	946,3	Număr de cărți și broșuri editate
	6.2. Companii de informare existențe rurale	2012-2017	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare;	5500,0	Număr de evenimente unde a fost promovată rețeaua
7. Monitorizarea și evaluarea activităților rețelei de extensivitate rurală	7.1. Monitorizarea activităților și serviciilor prestate în teren de către presunții de servicii regionali contractați	2012-2017	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	2180,0	Report elaborat; număr de activități cu caracter demonstrativ monitorizate
	7.2. Supravegherea și rezolvarea activității tuturor prestatorilor de servicii, verificarea corectitudinii rapoartelor narative și financiare trimestriale	2012-2017	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară	Număr de înțineri; report elaborat
	7.3. Monitorizarea procedurii de distribuire și finanțare necesare activităților de extensivitate	2012-2017	Ministerul Finanelor; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară	Control efectuat
	7.4. Dezvoltarea sistemului de presunții de servicii prin participarea la diverse instituii internaționale și organizarea unor schimburi de experiență cu state din UE	2012-2017	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	2500,0	Număr de deplasări efectuate; report elaborat
Obiectivul specific 3: Sporirea veniturilor beneficiarilor serviciilor de extensivitate rurală cu circa 15% anual					
8. Dezvoltarea activităților cu caracter demonstrativ	8.1. Elaborarea și implementarea activităților cu caracter demonstrativ	2012-2017	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; agenții economice	4000,0	Număr de activități identificate / implementate

Anexă
la Strategia de dezvoltare a serviciilor de extensivitate rurală pentru anul 2012-2022

PLANUL DE ACȚIUNI
privind implementarea Strategiei de dezvoltare a serviciilor de extensivitate rurală pentru anii 2012-2017

1	2	3	4	5		6
				Costuri aferente, mii lei	Indicatori de monitorizare	
				buget de stat	surse externe	surse neacoperite
Obiectivul specific 1: Extinderea rețelei de extensivitate rurală de la 40% dintre gospodăriile în anul 2011 până la 65% în anul 2022						
1. Elaborarea cadrului legislativ și organizarea rețelei de extensivitate rurală	1.1. Elaborarea și aprobarea proiectului de lege privind activitatea de instruire a Reglementării de servicii de extensivitate rurală	2012	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul de Resurse	Nu necesită acoperire financiară		Proiect aprobat
	1.2. Elaborarea și aprobarea actului de sarcini privind funcționarea rețelei de extensivitate rurală	2012	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Agenția de Achiziții	Nu necesită acoperire financiară		Proiect aprobat
2. Crearea cadrului instituțional privind organizarea rețelei de extensivitate rurală	2.1. Pregătirea și inițierea tendinței privind construirea organizației nonguvernamentale care va gestiona rețeaua de extensivitate rurală	2012	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară		Tender desfășurat
	2.2. Selectarea și contractarea organizației nonguvernamentale care va gestiona rețeaua de extensivitate rurală	2012	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară		Organizație nonguvernamentale contractată
3. Dezvoltarea rețelei de extensivitate rurală	3.1. Elaborarea finanțării rețelei de extensivitate rurală în proiectul bugetului de stat	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	135500,0		Proiect aprobat
	3.2. Elaborarea și aprobarea planului de activitate a rețelei de extensivitate rurală	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară		Plan de acțiuni aprobat
	3.3. Organizarea și desfășurarea instruirilor cu presunții de servicii; planificarea a activităților, aspecte legate de comabilitate, monitorizare a activităților, evaluare și raportare	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	206,3		Număr de înțineri
4. Elaborarea, aprobarea și implementarea programelor de instruire pentru rețeaua de extensivitate rurală	4.1. Ajustarea și perfecționarea programului de instruire pentru presunții de servicii	2012-2017	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară		Program de instruire ajustat
	4.2. Elaborarea și aprobarea programelor anuale de calificare (specializate) pentru consultanți	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară		Program anual aprobat
	4.3. Implementarea programului de instruire	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	33000,0		Număr de cursuri desfășurate; număr de persoane instruite
	4.4. Evaluarea programelor de instruire și identificarea necesităților pentru viitor	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară		Programe de instruire evaluate

538 HOTĂRÎRE
cu privire la acordarea deplinei puteri
domnului Tudor CĂLUGĂREANU, director
al Instituției Publice „Agenția Națională Transport Auto”

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se acordă depline puteri domnului Tudor CĂLUGĂREANU, director al Instituției Publice „Agenția Națională

Transport Auto”, pentru parafarea textului Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Georgiei privind traficul rutier internațional.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul transporturilor
și infrastructurii drumurilor

Iurie Leancă

Anatolie Șalaru

Nr. 487. Chișinău, 6 iulie 2012.

539 HOTĂRÎRE
cu privire la acordarea deplinei puteri domnului
Andrei USATÎL, ministru al sănătății

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se acordă depline puteri domnului Andrei USATÎL, ministru al sănătății, pentru semnarea Memorandumului

de Înțelegere în domeniul sănătății și științelor medicale între Ministerul Sănătății al Republicii Moldova și Ministerul Muncii, Sănătății și Afacerilor Sociale al Georgiei.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Iurie Leancă

Nr. 488. Chișinău, 6 iulie 2012.

540 HOTĂRÎRE
privind aprobarea Avizului la proiectul de lege pentru
modificarea Legii bugetului de stat pe anul 2012 nr.282
din 27 decembrie 2011

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul

de lege pentru modificarea Legii bugetului de stat pe anul 2012 nr.282 din 27 decembrie 2011.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Ministrul finanțelor
Ministrul dezvoltării regionale
și construcțiilor
Ministrul justiției

Veaceslav Negruța

Marcel Răducan
Oleg Efrim

Nr. 489. Chișinău, 6 iulie 2012.

541 HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea proiectului de lege privind
modificarea și abrogarea unor acte legislative

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare

proiectul de lege privind modificarea și abrogarea unor acte legislative.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Ministrul muncii, protecției
sociale și familiei
Ministrul finanțelor
Ministrul justiției

Valentina Buliga
Veaceslav Negruța
Oleg Efrim

Nr. 492. Chișinău, 6 iulie 2012.

542 HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege
pentru modificarea unor acte legislative

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul

de lege pentru modificarea unor acte legislative.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**
Ministrul finanțelor
Ministrul justiției**Veaceslav Negruța**
Oleg Efrim

Nr. 494. Chișinău, 6 iulie 2012.

543 HOTĂRÎRE
privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea
articolului 9 din Legea nr. 1234-XIV din 22 septembrie
2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui
Republicii MoldovaÎn conformitate cu art.28¹ alin.(1) din Legea nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.8, art.86), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea articolului 9 din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**
Ministrul justiției**Oleg Efrim**

Nr. 495. Chișinău, 6 iulie 2012.

544 HOTĂRÎRE
pentru inițierea negocierilor asupra proiectului
Protocolului cu privire la desființarea Consiliului
interguvernamental pentru țitei și gaze

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Protocolului cu privire la desființarea Consiliului interguvernamental pentru țitei și gaze.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Protocolului cu privire la desființarea Consiliului interguvernamental pentru țitei și gaze.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Viceprim-ministru,
ministrul economiei**Iurie Leancă****Valeriu Lazăr**

Nr. 496. Chișinău, 6 iulie 2012.

545 HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea listei actelor legislative
și normative care vor fi monitorizate de organele
centrale de specialitate ale administrației publice
în semestrul II al anului 2012

În scopul executării art. 3 pct. 14) și a art. 16 pct. 2) din Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.131-133, art. 1018), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

publice responsabile vor prezenta Ministerului Justiției, pînă la 1 ianuarie 2013, raportul de monitorizare a procesului de implementare a legislației.

1. Se aprobă lista actelor legislative și normative care vor fi monitorizate de organele centrale de specialitate ale administrației publice în semestrul II al anului 2012 (se anexează).

3. Organele centrale de specialitate ale administrației publice vor propune amendamente, după caz, la cadrul normativ monitorizat în 2011, conform rezultatelor finale ale monitorizării, stabilite în Raportul privind rezultatele monitorizării procesului de implementare a legislației pentru anul 2011, prezentîndu-le Guvernului pînă la sfîrșitul trimestrului IV al anului 2012.

2. Organele centrale de specialitate ale administrației

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**
Ministrul justiției**Oleg Efrim**

Nr. 498. Chișinău, 6 iulie 2012.

Aprobată
prin Hotărârea Guvernului nr.
din 6 iulie 2012

Lista actelor legislative și normative care vor fi monitorizate de organele centrale de specialitate ale administrației publice în semestrul II al anului 2012

Nr. d/o	Actele legislative și normative monitorizate	Organele centrale de specialitate ale administrației publice responsabile
1	2	3
1.	Codul transporturilor auto nr. 116-XIV din 29 iulie 1998	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor
2.	Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 martie 1995	Ministerul Sănătății
3.	Legea nr. 589-XIII din 22 septembrie 1995 privind rezervele materiale de stat și de mobilizare	Agencia Rezerve Materiale
4.	Legea nr. 728-XIII din 6 februarie 1996 cu privire la pomicultură	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
5.	Legea nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal	Ministerul Finanelor
6.	Legea nr. 1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului	Ministerul Mediului; Ministerul Economiei
7.	Legea nr. 93-XIII din 15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător	Ministerul Economiei
8.	Legea nr. 279-XIV din 11 februarie 1999 cu privire la tineret	Ministerul Tineretului și Sportului
9.	Legea nr. 185-XV din 24 mai 2001 cu privire la ocrotirea sănătății reproductive și planificarea familială	Ministerul Sănătății
10.	Legea nr. 243-XV din 8 iulie 2004 privind asigurarea subvențională a riscurilor de producție în agricultură	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
11.	Legea nr. 412-XV din 9 decembrie 2004 cu privire la statistica oficială	Biroul Național de Statistică
12.	Legea nr. 71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
13.	Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor

14.	Legea nr. 264-XVI din 11 decembrie 2008 privind autorizarea și plata interpretilor și traducătorilor antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați și de executorii judecătorești	Ministerul Justiției
15.	Legea nr. 241-XVI din 20 noiembrie 2008 privind donarea de sînge și transfuzia sanguină	Ministerul Sănătății
16.	Legea nr. 218 din 17 septembrie 2010 privind protejarea patrimoniului arheologic	Ministerul Culturii
17.	Legea nr.215 din 4 noiembrie 2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova	Ministerul Afacerilor Interne
18.	Legea nr.283 din 28 decembrie 2011 cu privire la Poliția de Frontieră	Ministerul Afacerilor Interne
19.	Hotărârea Guvernului nr. 376 din 6 iunie 1995 „Cu privire la măsurile suplimentare de realizare a Sistemului național de pașapoarte”	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
20.	Hotărârea Guvernului nr. 554 din 24 mai 2004 „Cu privire la aprobarea Programului Național în domeniul turismului „Drumul Vinului în Moldova”	Agencia Turismului
21.	Hotărârea Guvernului nr. 1171 din 8 noiembrie 2005 „Cu privire la aprobarea Regulamentului Fondului pentru susținerea cadrelor didactice tinere din mediul rural”	Ministerul Educației
22.	Hotărârea Guvernului nr. 836 din 13 septembrie 2010 „Cu privire la acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi unor categorii de cetățeni”	Ministerul Finanelor

546 HOTĂRÎRE
cu privire la subdiviziunea e-Transformare din cadrul autorității administrației publice centrale

În temeiul art.2 din Legea nr.173 din 28 iulie 2011 privind ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „e-Transformare a Guvernării” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.131-133, art.425), precum și în scopul implementării prevederilor Hotărârii Guvernului nr.710 din 20 septembrie 2011 „Cu privire la aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare)” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.156-159, art.780), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerele, alte autorități administrative centrale vor institui, în cadrul aparatului central, subdiviziunea e-Transformare ca subdiviziune interioară obligatorie, în limitele efectivului de personal aprobat.

În cazul autorităților administrației publice centrale cu un efectiv-limită mai mic de 20 unități de personal, sarcinile și atribuțiile în domeniu vor fi atribuite unei subdiviziuni existente.

PRIM-MINISTRU

Nr. 499. Chișinău, 6 iulie 2012.

Vladimir FILAT

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.499
din 6 iulie 2012

REGULAMENTUL-CADRU

al subdiviziunii e-Transformare din cadrul autorității administrației publice centrale

Capitolul I

Dispoziții generale

1. Regulamentul-cadru al subdiviziunii e-Transformare din

cadru autorității administrației publice centrale (în continuare – autoritate) stabilește modul de organizare și funcționare a subdiviziunii menționate.

2. Subdiviziunea e-Transformare din cadrul autorității contribuie la îmbunătățirea calității actului de guvernare prin utilizarea tehnologiei informației (în continuare – TI).

3. Subdiviziunea e-Transformare are misiunea asigurării sincronizării politicilor și strategiilor sectoriale cu programul de modernizare tehnologică a guvernării în scopul realizării eficiente a sarcinilor și obiectivelor autorității, creșterii performanței sale operaționale și a calității serviciilor publice oferite cetățenilor.

4. Subdiviziunea e-Transformare își desfășoară activitatea în colaborare și interacțiune permanentă cu celelalte subdiviziuni interioare ale autorității, cu serviciile publice descentrate, cu autoritățile și instituțiile din subordine.

5. Numărul specialiștilor din cadrul subdiviziunii e-Transformare se stabilește de către conducătorul autorității, în limitele efectivului de personal aprobat de Guvern și în funcție de domeniul de activitate al autorității respective, volumul și specificul serviciilor publice prestate.

Capitolul II

Modul de organizare

6. Subdiviziunea e-Transformare este o subdiviziune interioară autonomă ce se subordonează nemijlocit conducătorului autorității.

7. Subdiviziunea e-Transformare poate avea statut de direcție, secție sau serviciu în conformitate cu normele stabilite de legislația în vigoare.

8. Șeful subdiviziunii este responsabil de implementarea și coordonarea procesului e-Transformare în autoritatea respectivă.

Pe perioada exercitării atribuțiilor șeful subdiviziunii deține calitatea de membru al Consiliului coordonatorilor pentru e-Transformare, activitatea căruia este coordonată și direcționată de Centrul de Guvernare Electronică.

9. În cadrul subdiviziunii vor activa specialiști în domenii indispensabile necesare în procesul implementării cu succes a programului e-Transformare:

1) arhitectură pe scară largă, infrastructură, rețele informaționale;

2) managementul proiectelor TI;

3) analiză informație și date.

La decizia conducătorului autorității, serviciile în domeniile menționate pot fi externalizate în condițiile legislației în vigoare.

10. Subdiviziunea e-Transformare include, în afară de șef, cel puțin un specialist, în funcție de activitățile întreprinse în cadrul autorității în domeniul modernizării tehnologice a guvernării.

Capitolul III

Sarcinile și atribuțiile de bază ale șefului subdiviziunii/coordonatorului e-Transformare

11. Șeful subdiviziunii are următoarele sarcini de bază:

1) coordonarea procesului e-Transformare la nivelul autorității și a sectorului de activitate, prin participare la elaborarea politicilor și strategiilor sectoriale și sincronizarea lor cu obiectivele programului e-Transformare a guvernării;

2) coordonarea aplicării TI, participarea la reingineria modului de activitate a autorității în scopul creșterii performanței și eficientizării serviciilor publice;

3) coordonarea proiectelor TI;

4) coordonarea soluțiilor tehnologice și a resurselor TI;

5) coordonarea procesului de consolidare a capacității pentru Guvernarea electronică;

6) coordonarea activității specialiștilor din subdiviziune.

12. Șeful subdiviziunii are următoarele atribuții:

1) coordonarea procesului e-Transformare la nivelul autorității și a sectorului de activitate, prin participare la elaborarea politicilor și strategiilor sectoriale și sincronizarea

lor cu obiectivele programului e-Transformare a guvernării:

a) relaționează TI cu misiunea, modul de organizare și funcționare a autorității și asigură alinierea autorității la obiectivele de modernizare tehnologică a guvernării prin elaborarea politicilor și strategiilor de e-Transformare a sectorului;

b) coordonează procesele de planificare, dezvoltare, implementare și administrare operațională eficientă a resurselor și infrastructurii informaționale la nivelul autorității;

c) controlează aplicarea și respectarea prevederilor legale referitoare la domeniul modernizării tehnologice a guvernării, iar în caz de necesitate, intervine cu propuneri pentru îmbunătățirea cadrului legal;

d) asigură integrarea autorității în colaborarea intersectorială pentru realizarea guvernării electronice;

e) identifică parteneriate potențiale în domeniul TI și coordonează realizarea lor;

2) coordonarea aplicării TI, participarea în reingineria modului de activitate a autorității în scopul creșterii performanței și eficientizării serviciilor publice:

a) participă la analiza și reingineria proceselor interne și a serviciilor publice, inclusiv la planificarea activităților, gestionarea resurselor;

b) coordonează crearea serviciilor publice în format electronic;

c) promovează e-serviciile și sistemele informaționale;

d) aplică managementul schimbării, determină necesitățile pentru sporirea eficienței și performanței autorității prin TI;

3) coordonarea proiectelor TI:

a) evaluează necesitățile privind investițiile în domeniul TI;

b) participă la planificarea bugetului privind investițiile și achizițiile în domeniul TI;

c) monitorizează procesul de elaborare a conceptelor, termenilor de referință și a documentelor tehnice aferente necesare achizițiilor de soluții TI;

d) coordonează proiectele TI și asigură controlul realizării obiectivelor planificate în termeni de cost și calitate;

e) coordonează procesul de acceptare de către autoritate a soluțiilor TI achiziționate;

4) coordonarea soluțiilor tehnologice și a resurselor TI:

a) coordonează monitorizarea coerenței investițiilor în infrastructura informațională și tehnologică la nivelul autorității și asigură interoperabilitatea organizațională în corespundere cu obiectivele modernizării tehnologice a guvernării;

b) asigură suport continuu procesului de inovare tehnologică în cadrul autorității;

c) elaborează și promovează standarde de calitate pentru managementul informației și prestarea serviciilor electronice în cadrul autorității;

d) explorează valoarea serviciilor asigurate și posibilitățile pentru surse alternative de finanțare;

e) monitorizează valoarea, beneficiile și costul suportului TI;

5) coordonarea procesului de consolidare a capacității pentru Guvernarea electronică:

a) coordonează, în comun cu subdiviziunea resurse umane, procesul de instruire în domeniul TI, asigurând ca programele de dezvoltare profesională continuă a funcționarilor din cadrul autorității să corespundă cerințelor și obiectivelor procesului e-Transformare a guvernării;

b) asigură ghidare și suport activ pentru managementul cunoștințelor;

c) coordonează crearea și administrarea platformelor electronice de instruire;

d) asigură suport procesului de comunicare eficientă în scopul realizării guvernării electronice;

e) coordonează și ghidează procesul de informare și conștientizare a angajaților și a publicului în domeniul guvernării electronice;

f) colaborează cu subdiviziuni similare din alte autorități în scopul schimbului de experiență în domeniu;

6) coordonarea activității specialiștilor din cadrul subdiviziunii e-Transformare:

a) coordonează, monitorizează și direcționează activitatea specialiștilor din cadrul subdiviziunii e-Transformare;

b) efectuează controlul curent al exercitării sarcinilor și atribuțiilor de către specialiștii din cadrul subdiviziunii e-Transformare;

c) convoacă ședințe operative pentru examinarea problemelor privind activitatea subdiviziunii e-Transformare.

Capitolul IV

Sarcinile și atribuțiile de bază ale specialiștilor din cadrul subdiviziunii e-Transformare

Secțiunea 1

Specialist în arhitectură pe scară largă, infrastructură și rețele informaționale

13. Specialistul în arhitectură pe scară largă, infrastructură și rețele informaționale are următoarele sarcini de bază:

1) planificarea resurselor, investițiilor și achizițiilor TI în vederea realizării procesului e-Transformare a autorității;

2) menținerea arhitecturii infrastructurii informaționale și tehnologice;

3) asigurarea securității informației și a infrastructurii TI;

4) gestionarea tehnologică și evaluarea resurselor TI.

14. Specialistul în arhitectură pe scară largă, infrastructură și rețele informaționale are următoarele atribuții:

1) planificarea resurselor, investițiilor și achizițiilor TI în vederea realizării procesului e-Transformare a autorității:

a) identifică necesitățile de achiziție a mijloacelor TI;

b) participă la elaborarea conceptelor, termenilor de referință, caietelor de sarcini și a altor documente tehnice, necesare procesului de achiziție a soluțiilor TI;

c) planifică achizițiile de hardware și software pe etape, în baza necesităților identificate;

d) participă la procesul de acceptare de către autoritate a soluțiilor TI achiziționate;

e) identifică sursele de finanțare și participă în procesul de bugetare a resurselor în baza planului de achiziție;

f) coordonează planul de achiziție cu șeful subdiviziunii e-Transformare;

2) menținerea arhitecturii infrastructurii informaționale și tehnologice:

a) elaborează și documentează arhitectura infrastructurii informaționale și tehnologice, inclusiv topologia rețelei, canalele de acces la Internet, arhitectura de date;

b) menține arhitectura infrastructurii informaționale și tehnologice;

3) asigurarea securității informației și a infrastructurii TI:

a) realizează analiza de evaluare a riscurilor și vulnerabilităților;

b) planifică măsurile de prevenire și reacție la incidentele de securitate;

c) examinează și investighează incidentele de securitate și planifică acțiunile corective;

d) monitorizează implementarea acțiunilor corective;

e) asigură aplicarea standardelor și politicilor de securitate a informației;

4) gestionarea tehnologică și evaluarea resurselor TI:

a) realizează monitorizarea coerenței investițiilor în infrastructura informațională și tehnologică la nivelul autorității și asigură interoperabilitatea organizațională în corespundere cu obiectivele modernizării tehnologice a guvernării;

b) asigură administrarea cu acuratețe a informației;

c) elaborează, în comun cu șeful subdiviziunii e-Transformare, standarde de calitate pentru prestarea serviciilor electronice în cadrul autorității;

d) definește și implementează îmbunătățirea calității în managementul informației;

e) planifică și efectuează darea în exploatare și scoaterea din uz a resurselor TI (hardware și software);

f) gestionează activele TI (hardware și software);

g) planifică necesitățile de resurse TI pentru asigurarea bunei funcționări a autorității;

h) monitorizează piața de produse hardware și software în vederea utilizării acestora pentru a spori performanța autorității și calitatea serviciilor prestate;

i) asigură integritatea și menținerea resurselor TI.

Secțiunea a 2-a

Specialist în managementul proiectelor TI

15. Specialistul în managementul proiectelor TI are următoarele sarcini de bază:

1) realizarea managementului proiectelor TI;

2) participarea la realizarea managementului achizițiilor TI și asigurarea managementului contractelor TI.

16. Specialistul în managementul proiectelor TI are următoarele atribuții de bază:

1) realizarea managementului proiectelor TI (e-servicii, sisteme informaționale interne și panguvernamentale în cadrul autorității etc.):

a) planifică derularea proiectelor TI, inclusiv prin participarea la elaborarea conceptelor și a documentelor de proiect, determinarea etapelor activităților;

b) efectuează monitorizarea și controlul implementării proiectelor TI, inclusiv prin gestiunea riscurilor, evaluarea activităților, dezvoltarea sistemelor TI, scoaterea din uz a echipamentului TI;

2) participarea la realizarea managementului achizițiilor TI și asigurarea managementului contractelor TI:

a) participă, în cadrul grupului de lucru pentru achiziții, creat de către autoritate, la întreg procesul de achiziție în domeniul TI;

b) monitorizează executarea prevederilor contractuale;

c) efectuează managementul schimbărilor în procesul executării contractului;

d) raportează șefului subdiviziunii e-Transformare privind progresul în realizarea contractului TI.

Secțiunea a 3-a

Specialist în analiză informație și date

17. Specialistul în analiză informație și date are următoarele sarcini de bază:

1) participarea la dezvoltarea sistemelor informatice ale autorității;

2) asigurarea consistenței informației/datelor;

3) participarea la analiza și interpretarea datelor colectate.

18. Specialistul în analiză informație și date are următoarele atribuții de bază:

1) participarea la dezvoltarea sistemelor informatice ale autorității:

a) participă la elaborarea caietelor de sarcini pentru dezvoltarea sistemelor informatice;

b) elaborează criteriile de selectare și colectare a datelor;

c) participă la identificarea și interpretarea indicatorilor de performanță pentru procesele de activitate cu utilizarea TI;

2) asigurarea consistenței informației/datelor:

a) monitorizează procesul de colectare a datelor, conform cerințelor sistemelor informatice;

b) monitorizează calitatea datelor;

3) participarea la analiza și interpretarea datelor colectate:

a) elaborează concluzii asupra datelor în format utilizabil de decidenți, inclusiv sub formă de rapoarte, grafice etc.;

b) consiliază conducerea autorității în procesul de luare a deciziilor în baza informațiilor analizate și interpretate;

c) asistă subdiviziunile autorității în însușirea metodelor și aplicațiilor electronice de procesare a datelor.

547 HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor
ce se operează în Hotărîrea Guvernului
nr. 1450 din 24 decembrie 2007

În scopul realizării prevederilor Legii nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 72-75, art. 230), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul finanțelor

Nr. 500. Chișinău, 6 iulie 2012.

Se aprobă modificările și completările ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr. 1450 din 24 decembrie 2007 „Cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit” (se anexează).

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța

Aprobate
 prin Hotărîrea Guvernului nr.500
 din 6 iulie 2012

MODIFICĂRILE ȘI COMPLETĂRILE

ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.1450 din 24 decembrie 2007

Hotărîrea Guvernului nr. 1450 din 24 decembrie 2007 „Cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 203-206, art. 1493), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. În Hotărîre:

la punctul 1 alineatul doi, după cuvintele „Membrii Consiliului care” se completează cu cuvintele „dețin funcții de demnitate publică sau”.

2. Anexa nr.1 la Hotărîre:

1) la punctul 2, cuvintele „reglementarea și supravegherea de stat a” se substituie cu cuvîntul „supravegherea”;

2) la punctul 3, textul „Codul privind conduita profesională a auditorilor și contabililor”, aprobat prin ordinul ministrului finanțelor nr. 29 din 1 martie 2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 29-30, art. 91), standardele de audit, regulamentele privind practica de audit” se substituie cu cuvintele „Codul etic, standardele de audit”;

3) la punctele 6 și 8, cuvîntul „doi” se substituie cu cuvîntul „trei”;

4) punctul 10:

la litera a), cuvintele „și regulamentelor privind practica de audit, Codului privind conduita profesională a auditorilor și contabililor” se substituie cu cuvintele „, Codului etic”;

la litera b), cuvintele „standardelor naționale de audit și ale altor acte” se substituie cu cuvîntul „actelor”;

la litera d), cuvîntul „procesul” se substituie cu cuvîntul „procese”;

litera h) va avea următorul cuprins:

„h) adoptă decizii privind retragerea certificatelor de calificare ale auditorilor, suspendarea activității auditorilor;”;

litera i) se completează în final cu cuvintele „,stagiarilor în activitatea de audit”;

5) punctul 11:

la litera a), cuvîntul „executorii” se exclude;

la litera e), după cuvintele „societăților de audit” se completează cu cuvintele „auditorii întreprinzători individuali și societățile de audit”;

se completează cu o nouă literă, f), cu următorul cuprins:

„f) să atragă specialiști cu un înalt nivel de calificare din domeniul economico-financiar sau juridic în vederea soluționării problemelor aferente desfășurării activității de audit.”;

6) la punctul 12 litera a) liniuța trei, cuvîntul „rapoartele” se substituie cu cuvîntul „raportul”;

7) la punctul 14, cifra „2” se substituie cu cifra „3”;

8) la punctul 16, litera h) se completează în final cu cuvintele „, organizațiile, instituțiile cu instruire profesională continuă a auditorilor”;

9) la punctul 18 litera c), cuvintele „și generalizarea” se exclud;

10) la punctul 26, cuvintele „președintele, vicepreședintele și” se substituie cu cuvintele „președinte/vicepreședinte și de”;

11) la punctul 32, după cuvintele „economico-financiar” se completează cu cuvintele „sau juridic”;

12) la punctul 33, după cuvintele „economico-financiar” se completează cu cuvintele „sau juridic”;

13) punctul 36:

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) elaborează și prezintă spre aprobare președintelui Consiliului fișa postului pentru specialiștii Serviciului;”;

se completează cu literele g) și h) cu următorul cuprins:

„g) generalizează informația din rapoartele financiare anuale, informațiile privind respectarea procedurilor de control al calității lucrărilor de audit și din rapoartele privind transparența societății de audit, auditorului întreprinzător individual, în baza cărora întocmește un raport și îl prezintă Consiliului spre examinare;

h) întocmește și prezintă spre examinare Consiliului raportul anual de activitate al acestuia;”;

3. Anexa nr. 2 la Hotărîre va avea următorul cuprins:

„Anexa nr. 2

la Hotărîrea Guvernului nr. 1450 din 24 decembrie 2007

Componența nominală a Consiliului de
supraveghere a activității de audit de pe lângă
Ministerul Finanțelor

BARBĂNEAGRĂ Victor - viceministru al finanțelor

TONU Natalia

- șef adjunct al Direcției reglementarea contabilității și auditului în sectorul corporativ, șef al Secției reglementarea contabilității în sectorul corporativ, Ministerul Finanțelor

GRATE Ruslan

- șef al Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, Departamentul reglementare și supraveghere bancară, Banca Națională a Moldovei

CEBOTARIOV Alina

- director al Direcției generale plasmamente colective și microfinanțare, Comisia Națională a Pieței Finan-

ȘTIRBU Vladimir	ciare - director al Direcției generale supra-veghere asigurări, Comisia Națională a Pieței Financiare
MANOLI Mihail	- doctor în economie, conferențiar universitar, Catedra contabilitate și audit, Academia de Studii Economice din Moldova
STAHOVSCI Ada	- doctor în economie, conferențiar universitar, Catedra contabilitate și audit, Academia de Studii Economice din Moldova ”.

4. Anexa nr.3 la Hotărâre:

1) la punctul 4, cuvintele „licențierea unor genuri de activitate” se substituie cu cuvintele „reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător”;

2) la punctul 5, cuvintele „eliberarea și retragerea certificatului de calificare” și cuvintele „suspendarea și reluarea activității auditorului, eliberarea duplicatului certificatului de calificare” se exclud;

3) la punctul 11 litera a), cuvintele „fiecare disciplină” se substituie cu cuvintele „conferirea calității de auditor privind auditul general (în continuare – programul de examinare)”;

4) la punctul 13, după cuvântul „responsabil” se completează cu cuvintele „de confidențialitatea probelor și codului de identificare a pretendentului, precum și”;

5) punctul 14:

la litera a), cuvântul „licență” se substituie cu cuvintele „studii superioare complete”;

la litera b), cuvintele „care poate fi acumulată pe parcursul perioadei de susținere a examenelor,”, precum și cuvântul „ultimii” se exclud;

6) la punctul 23 litera f), propoziția a doua se exclude;

7) la punctul 24, textul „în cazul în care acestea vor coincide cu disciplinele indicate în lista disciplinelor susținute, anexată la certificat” se substituie cu cuvintele „în modul stabilit de Ministerul Finanțelor”;

8) la punctul 30, propoziția a doua se exclude;

9) la punctul 31, cuvântul „Guvern” se substituie cu sintagma „Legea nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit”;

10) la punctul 39 propoziția a două, cuvântul „Comisie” se substituie cu cuvintele „secretarul Comisiei”;

11) la punctul 42, cifra „4” se substituie cu cifra „3”;

12) la punctul 50, alineatul doi va avea următorul cuprins:

„Pretendenții vor fi înștiințați despre rezultatele fiecărui examen în termen de 10 zile după data perfectării procesului-verbal privind evaluarea probelor. Înștiințarea se va efectua de către secretar verbal și în scris.”;

13) la punctul 51, după primul alineat se completează cu un nou alineat cu următorul cuprins:

„Cererea de contestare depusă de pretendent va conține argumentele de contestare a itemilor, care urmează a fi verificate de către Comisie.”;

14) punctul 54:

cuvintele „anexa nr.4” se substituie cu cuvintele „anexele nr.4 și nr.7”;

se completează cu un nou alineat cu următorul cuprins:
„Înregistrarea numerelor certificatelor de calificare se efectuează în mod cronologic, separat pentru fiecare an de activitate a Comisiei într-un registru special. Numărul certificatului este format din 7 cifre, dintre care: două cifre – anul eliberării, două cifre – luna și ultimele trei cifre reprezintă numărul de rând al auditorului din registrul întocmit conform punctului 12 litera a) din prezentul Regulament.”;

15) la punctul 55, după cuvintele „s-a eliberat” se completează cu cuvintele „sau retras”, iar cuvintele „numărul și data înregistrării lui” se substituie cu cuvintele „data eliberării

acestui”;

16) capitolul VII se exclude;

17) la punctul 68, textul „,după caz, dar nu mai rar de 2 ori pe an, și se plasează pe pagina web a Ministerului Finanțelor” se substituie cu textul „anual, conform situației de la 1 ianuarie, și se plasează pe pagina web oficială a Ministerului Finanțelor la începutul fiecărui trimestru sau pe măsura survenirii modificărilor”;

18) capitolul IX se exclude;

19) punctul 76:

primul alineat va avea următorul cuprins:

„76. „Instruirea profesională continuă a auditorilor la nivel național se efectuează conform programului elaborat anual de către organizațiile și instituțiile cu instruire profesională continuă pentru anul calendaristic următor, coordonat cu Ministerul Finanțelor și aprobat de Ministerul Educației până la 31 decembrie.”;

la alineatul doi, textul „Programele vor conține subiecte din disciplinele prevăzute la punctul 23 al prezentului Regulament” se substituie cu textul „Programul va conține subiecte din disciplinele audit (minimum 20 de ore), contabilitate, management financiar și drept”;

după alineatul doi se completează cu două alineate cu următorul cuprins:

„Organizațiile și instituțiile cu instruire profesională continuă prezintă Ministerului Finanțelor pentru coordonare programul de instruire profesională continuă a auditorilor până la 1 noiembrie. Programul prezentat ulterior datei-limită nu va fi examinat și coordonat.

Programul de instruire profesională continuă a auditorilor coordonat de Ministerul Finanțelor se prezintă spre aprobare Ministerului Educației până la 1 decembrie. Programul prezentat ulterior datei-limită nu va fi examinat și aprobat.”;

20) se completează cu un nou punct, 76¹, cu următorul cuprins:

„76¹. Organizațiile și instituțiile cu instruire profesională continuă a auditorilor care nu au coordonat și aprobat programul de instruire în termenele stabilite la punctul 76 al prezentului Regulament, nu pot efectua instruirea profesională continuă a auditorilor conform prevederilor literei f) articolul 15 al Legii nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit și sint radiate din Registrul organizațiilor și instituțiilor cu instruire profesională continuă. Instruirea profesională efectuată de către auditori la astfel de organizații și instituții se consideră nulă.”;

21) punctul 78:

litera d) se exclude;

la ultimul alineat după cuvântul „Consiliului” se completează cu textul „, nu mai târziu de 1 martie a anului ce urmează după anul pentru care se prezintă informația,” și în continuare după text;

22) se completează cu un nou punct, 79¹,cu următorul cuprins:

„79¹. Registrul organizațiilor și instituțiilor cu instruire profesională continuă a auditorilor cuprinde:

a) numărul curent al înscrierii;

b) denumirea organizației, instituției cu instruire profesională;

c) sediul și numărul de telefon al organizației, instituției cu instruire profesională;

d) numele și prenumele conducătorului.

Înregistrarea organizațiilor și instituțiilor cu instruire profesională continuă în registru se efectuează în mod cronologic, separat pentru fiecare an calendaristic.

Registrul organizațiilor și instituțiilor cu instruire profesională continuă a auditorilor se plasează pe pagina web oficială a Ministerului Finanțelor anual, conform situației din 1 ianuarie, și se actualizează pe măsura survenirii modificărilor.”.

5. Anexa nr. 4 la Hotărâre va avea următorul cuprins:

„Anexa nr. 4
 la Hotărârea Guvernului nr. 1450
 din 24 decembrie 2007

COMPONENTA NOMINALĂ
a Comisiei de certificare de pe lângă Ministerul Finanțelor

FOALEA Lidia	- șef al Direcției reglementarea contabilității și auditului în sectorul corporativ, Ministerul Finanțelor, președinte al Comisiei	IACHIMOVSCI Anatolie	universitar, Catedra contabilitate, Academia de Studii Economice din Moldova
PALADI Valentina	- conferențiar universitar, Catedra analiza activității economico-financiare, Academia de Studii Economice din Moldova, vicepreședinte al Comisiei	PRODAN Natalia	- doctor în economie, conferențiar universitar, Catedra contabilitate și audit, Academia de Studii Economice din Moldova
CEMERTAN Silvia	- șef al Secției reglementări în activitatea de audit a rapoartelor financiare, Ministerul Finanțelor, secretar al Comisiei	VLAICU Vlad	- conferențiar universitar, Catedra analiza activității economico-financiare, Academia de Studii Economice din Moldova
CEBOTARENCO Parascovia	- șef adjunct al Secției de asistență a contribuabililor din cadrul Direcției metodologia administrării fiscale, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat	MELNIC Radu	- doctor în drept, conferențiar universitar, Catedra drept al antreprenoriatului, prodecan al Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova
BÎRCĂ Aliona	- doctor în economie, conferențiar universitar, Catedra contabilitate, Academia de Studii Economice din Moldova		- magistru în tehnologii informaționale, lector superior, prodecan al Facultății Calculatoare, Informatică și Microelectronică, Catedra automată și tehnologii informaționale, Universitatea Tehnică a Moldovei”.
HAREA Ruslan	- doctor în economie, conferențiar		

548 HOTĂRÎRE
cu privire la casarea plantațiilor perene

În temeiul art. 73 din Codul funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.107, art.817), cu modificările și completările ulterioare, și al art. 8 alin. (1) din Legea nr. 728-XIII din 6 februarie 1996 cu privire la pomicultură (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.52-53, art.161), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se acceptă propunerile consiliilor raionale, coordonate

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare

Nr. 501. Chișinău, 6 iulie 2012.

cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, privind casarea plantațiilor pomicole cu productivitate redusă pe o suprafață totală de 895,80 ha, conform anexei.

2. Se recomandă autorităților administrației publice locale să întreprindă acțiunile necesare pentru asigurarea defrișării la timp a plantațiilor pomicole casate prin prezenta hotărâre, pentru pregătirea și folosirea rațională a acestor terenuri în scopuri agricole și să asigure operarea modificărilor respective în cadastrul funciar.

Vladimir FILAT

Vasile Bumacov

Anexă
 la Hotărârea Guvernului nr. 501
 din 6 iulie 2012

LISTA
unităților administrativ-teritoriale, a localităților și agenților economici ale căror plantații perene urmează a fi casate

Unitățile administrativ-teritoriale, localitățile și agenții economici	(ha)	
	Suprafața totală a plantațiilor perene supuse casării	Plantații pomicole
1	2	3
Raionul Cantemir – total	197,80	197,80
inclusiv:		
Ciobalaccia – total	48,50	48,50
inclusiv:		
Cooperativa Agricolă de Producție „Ciobalaccia”	48,50	48,50
Cîțet – total	58,70	58,70
inclusiv:		
gospodării țărănești	58,70	58,70
Enichioi – total	15,20	15,20
inclusiv:		
gospodării țărănești	15,20	15,20
Pleșeni – total	18,00	18,00
inclusiv:		
Cooperativa Agricolă de Producție „Glia”	18,00	18,00
Țiganca – total	57,40	57,40
inclusiv:		
Societatea cu Răspundere Limitată „Sinzienzele”	57,40	57,40
	Raionul Cimișlia – total	5,95
inclusiv:		5,95
Albina – total	5,95	5,95
inclusiv:		
gospodării țărănești	5,95	5,95
	Raionul Fălești – total	220,45
inclusiv:		220,45
Gîlnjeni – total	117,81	117,81
inclusiv:		
Societatea cu Răspundere Limitată „Agroglin-Prim”	43,70	43,70
Societatea cu Răspundere Limitată „Agrofermplus”	41,00	41,00
Societatea cu Răspundere Limitată „Borivas Agro”	8,71	8,71
Societatea cu Răspundere Limitată „Agroduca Prim”	11,24	11,24
Societatea cu Răspundere Limitată „Izurcani Agro”	10,00	10,00
gospodării țărănești	3,16	3,16
Hîliuți – total	25,12	25,12
inclusiv:		
gospodării țărănești	25,12	25,12
Năvîrnet – total	16,52	16,52
inclusiv:		
Societatea Comercială „Agrogîrla” Societate cu Răspundere Limitată	15,14	15,14
Gospodăria Țărănească „Tataru Valentin”	1,38	1,38

1	2	3
Pompa – total	61,00	61,00
inclusiv:		
Societatea cu Răspundere Limitată „Agropompa Prim”	54,43	54,43
gospodării țărănești	6,57	6,57
Raionul Orhei – total	80,01	80,01
inclusiv:		
Berezlogi – total	50,60	50,60
inclusiv:		
gospodării țărănești	50,60	50,60
Bolohan – total	10,70	10,70
inclusiv:		
gospodării țărănești	10,70	10,70
Sămănanca – total	14,74	14,74
inclusiv:		
gospodării țărănești	14,74	14,74
Zorile – total	3,97	3,97
inclusiv:		
Societatea cu Răspundere Limitată „Giurgești Agro”	3,97	3,97
Raionul Soroca – total	120,29	120,29
inclusiv:		
Nimereuca – total	7,00	7,00
inclusiv:		
gospodării țărănești	7,00	7,00
Schineni – total	63,90	63,90
inclusiv:		
gospodării țărănești	63,90	63,90
Vărăncău – total	49,39	49,39
inclusiv:		
Societatea cu Răspundere Limitată „Prietenia-Agro”	49,39	49,39

Raionul Soldănești – total	229,33	229,33
inclusiv:		
Cobile – total	37,37	37,37
inclusiv:		
gospodării țărănești	37,37	37,37
Cușmirca – total	19,37	19,37
inclusiv:		
gospodării țărănești	19,37	19,37
Găuzeni – total	10,90	10,90
inclusiv:		
gospodării țărănești	10,90	10,90
Mihuleni – total	46,44	46,44
inclusiv:		
gospodării țărănești	46,44	46,44
Pohoarna – total	9,85	9,85
inclusiv:		
gospodării țărănești	9,85	9,85
Poiana – total	33,70	33,70
inclusiv:		
Societatea cu Răspundere Limitată „Ecofruct”	28,50	28,50
gospodării țărănești	5,20	5,20
Șestaci – total	71,70	71,70
inclusiv:		
gospodării țărănești	71,70	71,70
Raionul Taraclia – total	41,97	41,97
inclusiv:		
Corten – total	9,97	9,97
inclusiv:		
Gospodăria Țărănească „Agro-Iuldim”	9,97	9,97
Novosiolovca – total	32,00	32,00
inclusiv:		
Societatea cu Răspundere Limitată „Svetlana”	32,00	32,00
Total pe republică:	895,80	895,80

549 HOTĂRÎRE
cu privire la acordarea deplinei puteri domnului
Anatolie ȘALARU, ministru al transporturilor
și infrastructurii drumurilor

Governul HOTĂRĂȘTE:
Se acordă depline puteri domnului Anatolie ȘALARU,
ministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor, pentru

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Nr. 502. Chișinău, 10 iulie 2012.

semnarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și
Guvernul Georgiei privind traficul rutier internațional.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

PARTEA III**Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei**
Acte ale Ministerului Dezvoltării Regionale
și Construcțiilor al Republicii Moldova**867 O R D I N****cu privire la aprobarea documentului normativ CP**
G.04.10 – 2012 "Instrucțiune-tip de exploatare tehnică
a rețelelor termice ale sistemelor centralizate
de termoficare"

În temeiul Regulamentului Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 662 din 10 noiembrie 2009;

În conformitate cu prevederile NCM A.01.03-96 „Principiile și metodologia reglementării în construcții. Modul de elaborare a documentelor normative”.

Avînd în vedere procesul-verbal nr. 02 din 03.11.2011 al ședinței Comitetului Tehnic CT-C 10 „Instalații termice de ventilare și condiționare a aerului”,

ORDON:

1. Se aprobă documentul normativ CP G.04.10 – 2012 "Instrucțiune-tip de exploatare tehnică a rețelelor termice ale sistemelor centralizate de termoficare”.

2. Normativul în construcții CP G.04.10 – 2012 "Instrucțiune-tip de exploatare tehnică a rețelelor termice ale sistemelor centralizate de termoficare” se pune în aplicare, începînd cu data de 01.08.2012.

3. Direcția reglementări tehnico - economice va:
- efectua înregistrarea acestui document normativ în modul stabilit;
- asigura publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- asigura multiplicarea și publicarea normativului în modul stabilit.

4. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în seama viceministrului, dlui Anatolie Zolotcov.

MINISTRUL DEZVOLTĂRII REGIONALE
ȘI CONSTRUCȚIILOR**Marcel RĂDUCAN**

Nr. 57. Chișinău, 25 iunie 2012.

Acte ale Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor
al Republicii Moldova**868 O R D I N****cu privire la expunerea la concurs a dreptului**
de deservire a unor curse regulate de călători

În temeiul prevederilor pct. 23 al Regulamentului transporturilor auto de călători și bagaje, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 28.07.2006, și al prevederilor Hotărîrii Guvernului nr. 695 din 18.11.2009 cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită ale Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor,

ORDON:

1. Se aprobă comunicatul informativ privind concursul

de atribuire a dreptului de deservire a rutei Chișinău 14.10 – Brînzenei Vechi 06.40.

2. Î.S. „Gările și Stațiile Auto” (dl Oleg Platonov) va asigura publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Controlul asupra îndeplinirii prezentului ordin se pune în sarcina dlui Iulian Postică, șef al Direcției transport terestru.

MINISTRUL TRANSPORTURILOR
ȘI INFRASTRUCTURII DRUMURILOR**Anatolie ȘALARU**

Nr. 173. Chișinău, 27 iunie 2012.

COMUNICAT INFORMATIV

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor anunță desfășurarea concursului privind atribuirea dreptului de deservire a rutei Chișinău 14.10 – Brînzenei Vechi 06.40.

Desfășurarea concursului va avea loc la data de 17 august 2012, în sediul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, pe adresa: mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare și Sfînt 162, etajul 14, biroul 1407, ora 10.00.

Pentru a participa la concurs, agentul transportator va depune la Cancelaria Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, cu cel puțin 10 zile înainte de data desfășurării concursului, o cerere de forma stabilită în anexa nr.1 la Regulile de atribuire prin concurs a dreptului de deservire a rutelor regulate de călători din Regulamentul transporturilor auto de călători și bagaje, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 854 din 28.07.2006, cu anexarea următoarelor documente:

- licența de activitate pentru genul de activitate „transport auto de călători în folos public”, cu anexele la aceasta;
- certificatul de înmatriculare a mijlocului de transport;
- raportul cu privire la testarea tehnică a mijlocului de transport;

- proiectul orarului de circulație;
- certificatul de competență profesională a șoferului;
- schema rutei;
- documente confirmative de deținere în arendă sau proprietate a bazei tehnico-materiale;

- certificat referitor la defalcările în buget (în original).

La concurs nu sînt admiși agenții transportatori:
a) care în ultimul an de activitate au comis încălcări, în urma cărora le-a fost retras dreptul de deservire a uneia dintre rutele atribuite anterior;

b) în actele cărora au fost depistate date eronate.
Informații suplimentare puteți obține la telefonul de contact nr. 82-07-18.

Acte ale Serviciului Vamal al Republicii Moldova**869 O R D I N****referitor la clasificarea produsului „Spumă poliuretanică, în tub aerosol”**

În scopul clasificării uniforme a mărfurilor de același gen, eficientizării controlului vamal al mărfurilor ce traversează frontiera Republicii Moldova, identificării lor în corespundere cu Nomenclatorul mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1525 din 29.12.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.112-114, art. 726), cu modificările și completările ulterioare, cit și în temeiul articolului 141² al Codului vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007),

cu modificările și completările ulterioare,

ORDON:

1. A aproba normele metodologice privind clasificarea produsului „Spumă poliuretanică, în tub aerosol” (conform anexei).
2. Executarea prezentului ordin se pune în sarcina șefilor birourilor vamale.
3. Prezentul ordin intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova

**DIRECTORUL GENERAL
AL SERVICIULUI VAMAL**

Tudor BALIȚCHI

Nr. 310-0. Chișinău, 27 iunie 2012.

Anexă
la Ordinul Serviciului Vamal al Republicii
Moldova nr. 310-o din 27.06.2012

NORME**metodologice privind clasificarea produsului „Spumă poliuretanică, în tub aerosol”**

Prezentele norme metodologice au fost elaborate în baza Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1525 din 29.12.2007 cu modificările și completările ulterioare, „Notelor Explicative” la Sistemul armonizat de descriere și codificare a mărfurilor, elaborate de către Organizația Mondială a Vămirilor, la care Republica Moldova este parte (Capitolul 32, pozițiile tarifare 3214 și 3909), deciziei Comitetului pentru Sistemul Armonizat.

„Spuma poliuretanică” se utilizează în construcții pentru montarea ușilor și ferestrelor în pereți, umplerea golurilor, izolații termice și fonice. Produsul este ambalat în tub aerosol. La ieșirea din tub acesta devine spumos, ce sub influența condițiilor atmosferice se întărește și prezintă un poliuretan rigid.

Baza chimică a spumei poliuretanică o constituie prepolimeri de polioli și izocianat (odată cu finalizarea reacției de legătură a acestora este format un nou produs numit poliuretan), gaz propulsor, catalizatori (acceleratori de procese chimice), agenți de suprafață activi, ce îmbunătățesc rezistența de legătură și substanțe de rezistență la foc.

Clasificarea produsului „Spumă poliuretanică, în tub aerosol” poate fi privită sub diferite aspecte: la poziția tarifară 3214 în baza caracteristicii acesteia, fiind mastică complet formată pe bază de materiale plastice și la poziția tarifară 3909 conform componenței chimice de bază (poliuretan).

Notele explicative la sistemul armonizat de descriere și codificare a mărfurilor, aprobate de Organizația Mondială a Vămirilor, stipulează următoarele:

- considerațiile generale de la Capitolul 32 „Extracte tanante sau colorante; tanini și derivații lor; pigmenți și alte substanțe colorante; vopsele și lacuri; masticuri; cerneluri” stipulează, că în cazul anumitor masticuri de la poziția 3214, amestecarea sau adăugarea diferiților constituenți (de exemplu întăritoare) se efectuează în momentul întrebuintării;

- poziția tarifară 3214 „Chit pentru geamuri, chit pentru îmbinări, cimenturi de rășină și alte masticuri; glet pentru zugrăvit; gleturi nerefractare de tipul celor utilizate în construcții la fațade, pereți interiori, podele, tavane și

similare” cuprinde masticuri bazate pe materiale plastice (cum ar fi poliesteri, *poliuretani*, siliconi și rășină epoxidică) aditivitate într-o proporție mare (până la 80 %) cu materiale de umplutură foarte diverse cum sînt argile, nisipul sau alți silicați, dioxidul de titan, pulberile metalice. Unele dintre masticuri nu se întăresc și rămîn lipicioase după aplicare (de exemplu etanșări acustice). Altele se întăresc prin evaporarea solventului, *sub influența condițiilor atmosferice* sau prin reacția diferitelor componente amestecate. Masticurile sînt utilizate în special pentru sigilarea unor componente în construcții, obturarea fisurilor, pentru asigurarea etanșității sau, în anumite cazuri, pentru asigurarea fixării sau aderenței pieselor;

- poziția tarifară 3909 „Rășini aminice, rășini fenolice și poliuretani, sub forme primare” cuprinde poliuretani prezenți sub mai multe forme, dintre care cele mai importante sînt spumele, elastomerii și acoperirile și căptușelile. Sînt utilizați în egală măsură ca adezivi, compuși de formare și fibre.

Cu toate că componenta de bază a produsului „Spumă poliuretanică” este poliuretanul, caracterul principal al produsului este oferit de caracteristicile lui ca un mastic finisat și de destinația acestuia ca o etanșare pe bază de materiale plastice.

Potrivit deciziei Comitetului pentru Sistemul Armonizat al Organizației Mondiale a Vămirilor, poziția tarifară 3214 nu se limitează doar la produsele cu un procent mare de umplutură. S-a constatat că produsul „Spumă poliuretanică, în tub aerosol” conține și alți aditivi, cum ar fi cele ignifuge (neinflamabile) și gaze propulsoare, care îl face potrivit pentru o utilizare specifică (ca o mastică de la poziția 3214).

Din acest motiv, produsul „Spumă poliuretanică, în tub aerosol” urmează a fi clasificat la poziția tarifară 3214 (subpoziția 3214 10) prin aplicarea regulii nr. 1 ce prevede, că ”pentru scopuri juridice clasificarea mărfurilor în Nomenclator se realizează reieșind din textul pozițiilor mărfurilor și a notelor corespunzătoare referitoare la secțiuni sau capitole” și regulii nr. 6 de interpretare a Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea cu privire la aprobarea Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova nr. 1525 din 29.12.2007.

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare**870 HOTĂRÎRE****cu privire la reperfectarea licenței Companiei de Asigurări „EUROASIG GRUP” S.A.**

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Companiei de Asigurări „EUROASIG GRUP” S.A. (mun. Chișinău, str. Armenească, 27, IDNO 1002600054585) privind schimbarea denumirii, în temeiul prevederilor art.8 lit.c) și art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.15, art.18 alin.(6) și alin.(8) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se reperfectează licența Companiei de Asigurări

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 29/2. Chișinău, 6 iulie 2012.

„EUROASIG GRUP” S.R.L. seria CNPF nr.000667, eliberată la 19 august 2011 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor (asigurări generale), prin schimbarea denumirii din Compania de Asigurări „EUROASIG GRUP” Societate cu Răspundere Limitată în Compania de Asigurări „EUROASIG GRUP” Societate pe Acțiuni.

2. Se recunoaște nevalabil formularul de licență seria CNPF nr.000667, eliberat anterior Companiei de Asigurări „EUROASIG GRUP” S.R.L.

3. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 450 lei se varsă la bugetul de stat.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

871 HOTĂRÎRE**cu privire la înregistrări în Registrul de stat al valorilor mobiliare**

În temeiul Legii nr. 199-XIV din 18.11.1998 „Cu privire la piața valorilor mobiliare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655), Legii nr.1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.1-4, art.1), art.8 lit.m) și lit.o), art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înregistrează în Registrul de stat al valorilor mobiliare:

1.1 Valorile mobiliare plasate la înființarea:

Companiei de Asigurări „MOLDOVA-ASTROVAZ” S.A. (IDNO 1003600005344; mun. Chișinău, str. Șciusev A., 42) în sumă de 21000000 lei în număr de 210 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală 100000 lei cu numărul înregistrării de stat MD14OVAZ1003;

- Întreprinderii Mixte Compania Internațională de Asigurări „TRANSELIT” S.A. (IDNO 1002604000443; or. Edineț, str. Independenței, 99) în sumă de 15000000 lei în număr de 15000 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală 1000 lei cu numărul înregistrării de stat MD14SELI1008.

1.2 Valorile mobiliare plasate conform dărilor de seamă privind rezultatele emisiunilor suplimentare de acțiuni ale

**VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 29/5. Chișinău, 6 iulie 2012.

societăților pe acțiuni enumerate în anexa la prezenta hotărâre.

1.3 Reducerea capitalului social al:

- Societății pe acțiuni „DAAC-MELISA” (IDNO 1006607003890; or. Drochia, bd. Independenței, 3) cu 88057 lei prin reducerea valorii nominale a unei acțiuni ordinare nominative (numărul înregistrării de stat MD14DACS1008) de la 1 leu la acțiune fără valoare nominală. Capitalul social al societății după reducere va constitui 120000 lei divizat în 208057 acțiuni ordinare nominative de clasa I fără valoare nominală;

- Întreprinderii Mixte „FABRICA DE DROJDI DIN CHIȘINĂU” S.A. (IDNO 1002600002601; mun. Chișinău, str. Uzinelor, 1) cu 2891392 lei prin reducerea valorii nominale a unei acțiuni ordinare nominative (numărul înregistrării de stat MD14DROJ1006) de la 20 lei la 12 lei. Capitalul social al societății după reducere va constitui 4337088 lei divizat în 361424 acțiuni ordinare nominative de clasa I cu valoare nominală de 12 lei.

1.4 Excluderea din Registrul de stat al valorilor mobiliare și anularea valorilor mobiliare emise anterior de Societatea pe acțiuni „ANEROID-GRUP” (IDNO 1003601004861; or. Strășeni, str. M. Eminescu, 19) în număr de 374500 acțiuni ordinare nominative cu numărul înregistrării de stat MD14NERO1009 ca rezultat al lichidării societății.

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Victor CAPTARI

Anexă
la Hotărîrea C.N.P.F. nr.29/5
din 6 iulie 2012

Acțiunile plasate în emisiuni suplimentare							
Nr.	Denumirea emitentului	Adresa juridică și nr. identificării de stat al emitentului	Numărul acțiunilor (un.)	Valoarea nominală (lei)	Suma emisiei (lei)	Sursa majorării capitalului social	Numărul înregistrării de stat a acțiunilor
1.	S.A. „DRUMURI-CANTEMIR”	or. Cantemir, str. Boris Glavan, 22 nr.1005603002924 din 29.10.1998	163438	10	1634380	Aporturi nebănești	MD14CAND1003
2.	S.A. „DRUMURI IALOVENI”	or. Ialoveni, str. Chilia, 2 nr.1003600106403 din 06.04.1998	90900	10	909000	Aporturi nebănești	MD14IALD1009
3.	S.A. „BUSINESS-EUROPA”	mun. Chișinău, str. Alba-Iulia, 75/22 nr.1012600005603 din 23.02.2012	2646	100	264600	Mijloace bănești	MD14SINE1006

872 HOTĂRÎRE **cu privire la reperfectarea licenței Asociației de Economii și Împrumut „BRD FINANȚE”**

În urma examinării cererii de reperfectare a licenței Asociației de Economii și Împrumut „BRD FINANȚE” (MD-6811, raionul Ialoveni, satul Bardar, IDNO 1004600007758) în legătură cu schimbarea denumirii, în temeiul prevederilor art. 28 alin. (6) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506), art. 8 alin. (1) lit. c) pct. 36), art. 15, art. 18 alin. (6) și alin. (8) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 26-28, art. 95), art. 8 lit. c), art. 25 alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), pct. 5 lit. c) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare, aprobat prin Hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 48/5 din 27.09.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 157-160, art. 587),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIETEI FINANCIARE **HOTĂRĂȘTE:**

1. Se reperfectează licența Asociației de Economii și Împrumut „BARDAR” seria CNPF nr. 000118, eliberată la 26 februarie 2009 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asociațiilor de economii și împrumut, pe un termen nelimitat, în limita satului Bardar, raionul Ialoveni, prin schimbarea denumirii din Asociația de Economii și Împrumut „BARDAR” în Asociația de Economii și Împrumut „BRD FINANȚE”.
2. Se recunoaște nevalabil formularul de licență seria C.N.P.F. 000118, eliberat anterior Asociației de Economii și Împrumut „BARDAR”.
3. Taxa pentru reperfectarea licenței de categoria B în mărime de 250 lei se varsă la bugetul de stat.
4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale plasamente colective și microfinanțare.
5. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIETEI FINANCIARE

Victor CAPTARI

Nr. 29/6. Chișinău, 6 iulie 2012.

873 ORDONANȚĂ **cu privire la inițierea controlului planificat privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigare-Reasigare “PRODEVIZ” S.R.L.**

În scopul verificării respectării legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigare-Reasigare „PRODEVIZ” S.R.L., în conformitate cu Planul de activitate a Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2012, în temeiul prevederilor art.8 lit.f) și art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.55 alin.(1), alin.(3) și alin.(5) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 „Cu privire la asigurări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213)

COMISIA NAȚIONALĂ A PIETEI FINANCIARE **DECIDE:**

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIETEI FINANCIARE

Victor CAPTARI

Nr. 29/3-O. Chișinău, 6 iulie 2012.

1. Se inițiază controlul planificat privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigare-Reasigare „PRODEVIZ” S.R.L. pentru perioada de activitate 06.06.2008 – 31.05.2012.
2. Controlul va fi efectuat de către angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare numiți prin ordinul Vicepreședintelui Comisiei Naționale a Pieței Financiare.
3. Brokerul de Asigare-Reasigare „PRODEVIZ” S.R.L. va asigura accesul membrilor grupului de control la toate documentele și la alte surse de informație necesare controlului.
4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării.

874 ORDONANȚĂ
cu privire la efectuarea controlului planificat privind
respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către
Întreprinderea cu Capital Străin „WVP BROKER DE
ASIGURARE” S.R.L.

În scopul verificării respectării legislației în domeniul asigurărilor de către Întreprinderea cu Capital Străin „WVP BROKER DE ASIGURARE” S.R.L., în conformitate cu Planul de activitate a Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2012, în temeiul prevederilor art.8 lit.f) și art.25 alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.55 alin.(1), alin.(3) și alin.(5) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 „Cu privire la asigurări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
DECIDE:

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Victor CAPTARI

Nr. 29/4-O. Chișinău, 6 iulie 2012.

1. Se inițiază controlul planificat privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Întreprinderea cu Capital Străin „WVP BROKER DE ASIGURARE” S.R.L. pentru perioada de activitate 10.06.2008 – 30.06.2012.

2. Controlul va fi efectuat de către angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare numiți prin ordinul vicepreședintelui Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

3. Întreprinderea cu Capital Străin „WVP BROKER DE ASIGURARE” S.R.L. va asigura accesul membrilor grupului de control la toate documentele și la alte surse de informație necesare controlului.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării.

875 ORDONANȚĂ
cu privire la inițierea controalelor privind respectarea
legislației în domeniul asociațiilor de economii
și împrumut de către A.E.Î. „CIȘMEA”, A.E.Î. „BUSINESS
CREDIT” și A.E.Î. „VALEA PODULUI”

În scopul verificării respectării legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „CIȘMEA” (r-nul Căușeni, s. Cișmea), A.E.Î. „BUSINESS CREDIT” (or. Căușeni, str. Păcii, 60) și A.E.Î. „VALEA PODULUI” (r-nul Căușeni, s. Zaim), în conformitate cu Planul de activitate al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2012, în temeiul prevederilor art. 8 lit. f) și art. 25 alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 46 alin. (1), alin. (2) și alin. (5) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
DECIDE:

VICEPREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Victor CAPTARI

Nr. 29/7-O. Chișinău, 6 iulie 2012.

1. Se inițiază controlul complex privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „CIȘMEA” și controalele tematice privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „BUSINESS CREDIT” și A.E.Î. „VALEA PODULUI”.

2. Controalele vor fi efectuate de către angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare, numiți prin ordinele vicepreședintelui Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

3. A.E.Î. „CIȘMEA”, A.E.Î. „BUSINESS CREDIT” și A.E.Î. „VALEA PODULUI” vor asigura accesul membrilor grupului de control la toate documentele și la alte surse de informație necesare controlului.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare din data adoptării.

Acte ale Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare**876 HOTĂRÎRE**
cu privire la re acreditarea Muzeului Național
de Arheologie și Istorie a Moldovei

În temeiul art. 97 lit. e) și f) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 125-129 din 30 iulie 2004, art.663), cu modificările și completările ulterioare, punctelor 27-29 din Regulamentul privind activitatea comisiilor specializate de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării, aprobat prin Hotărîrea nr.AC-03/1 din 27 mai 2010, ținînd cont de rezultatele evaluării Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, prezentate de către Comisia specializată de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării, Comisia de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare

HOTĂRĂȘTE:

1. Se reacreditează Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei pe profilul de cercetare:
 - *Muzeologie și valorificarea patrimoniului istorico-cultural.*
2. Se apreciază performanța profilului de cercetare *Muzeologie și valorificarea patrimoniului istorico-cultural – bine.*
3. Se acordă Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei calificativul - **organizație competitivă pe plan internațional (categoria B).**
4. Se eliberează Certificatul de acreditare **seria P nr.055** Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei.

PREȘEDINTELE CONSILIULUI NAȚIONAL
PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE,
ACADEMICIAN

Secretarul științific,
profesor universitar

Nr. AC-5/1. Chișinău, 28 iunie 2012

Valeriu CANȚER

Gheorghe Gladchi

877 HOTĂRÎRE
cu privire la re acreditarea Institutului Științifico-Practic
de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară

În temeiul art. 97 lit. e) și f) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 125-129 din 30 iulie 2004, art.663), cu modificările și completările ulterioare, punctelor 27-29 din Regulamentul privind activitatea comisiilor specializate de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării, aprobat prin Hotărîrea nr.AC-03/1 din 27 mai 2010, ținînd cont de rezultatele evaluării Institutului Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară, prezentate de către Comisia specializată de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării, Comisia de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare

HOTĂRĂȘTE:

1. Se reacreditează Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară pe profilul de cercetare:
 - *Tehnologii în zootehnie și medicină veterinară.*
2. Se apreciază performanța profilului de cercetare *Tehnologii în zootehnie și medicină veterinară – bine.*
3. Se acordă Institutului Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară calificativul - **organizație competitivă pe plan internațional (categoria B).**
4. Se eliberează Certificatul de acreditare **seria P nr.056** Institutului Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară.

PREȘEDINTELE CONSILIULUI NAȚIONAL
PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE,
ACADEMICIAN

Secretarul științific,
profesor universitar

Nr. AC-5/2. Chișinău, 28 iunie 2012

Valeriu CANȚER

Gheorghe Gladchi